ئەمیر ئەحمەد عبدالقادر

لەگەڵ هەڵۆکان بەرزبفڕە

کۆمەڵە چیرۆکێکی دەروونی پەروەردەیی

چاپی یەکەم
2015

لەگەڵ هەڵۆکان بەرز بفڕە

کۆکردنەوەو وەرگێڕانی

ئەمیر ئەحمەد عەبدولقادر

٢٠١٥چاپی یە کەم

بسم الله الرحمن الرحیم

ناسنامەی کتێب:

ناوی کتێب: لەگەڵ هەڵۆکان بەرز بفرە

ئامادەکردنی: ئەمیر ئەحمەد

جۆر: چیرۆکی پەندئامیز

دیزانی بەرگ 📖 شێرزاد ئەڵماس

چاپ: یەکەم ٢٠١٥

نرخ : ٥٠٠٠ دینار

ژمارەی چاپخانە: چوارچرا

تیراژ / ١٠٠٠

لەبڕێوەبەرایەتی گشتی کتێبخانەشتیەکان ژمارە (١١٠٠)ساڵی ٢٠١٥ی پێدراوە

لەبڵاوکراوەکانی کتێبخانەی جودی لەقەڵادی
٠٧٧٠١٢١٤١٩٤ یان ٠٧٥٠٧٣٠٥٠٢٣
www.facebook.com/mwsa١٩٧٣

پێشەکی وەرگێڕ

چیرۆك، كە بەشێكی سەرەكی ئەدەبە، وەك چۆن خاوەنی شێوازو تایبەتمەندی خۆیەتی، ئاواش خاوەنی رۆڵ و كاریگەی تایبەتیە، چیرۆك شێوازێكی بنەڕەتی و دیاری پەروەردە و فێركردن و تێگەیاندن و پێگەیاندنە ، كەرەسە سەرەكیەكانی چیرۆك بەگشتی ئادەمیزاد و گیانلەبەرانن و لەنێو گیانلەبەرانیشدا بەتایبەتی ئاژەڵ و باڵندەیە. چیرۆك وەك ئەفسانە نوقمی خەیاڵ نابێ و بەلكو هەقیقەتێكمان بۆ وێنا دەكات و لە بیر و زەینمانی نزیك و نزیكتر دەكاتەوە. كاریگەری چیرۆك لەوەدایە مەبەستەكانمان لە شێوەی شانۆگەریەكدا بۆ نمایش دەكات و بەزمانێكی سادەو شیكردنەوەیەكی تەواوەوە لەگەڵماندا دەدوێ و لەگەڵ دیمەنەكاندا ئاوێزانمان دەكات و بەڕوون و راشكاوی بەڵام بەئەسپایی تێمان دەگەیەنێ و دەمانگەیەنێتە لای مەبەستە سەرەكیەكە. باسەرنج دەین ! كام شتی عاسێ و سەخت و دژوار و قورس و ئاڵۆز بۆ عەقڵ و تێگەیشتمان هەیە، بۆ روونكردنەوە و ئاسانكاری لە تێگەیشتن و وەرگرتنیدا ، پەنا بۆ چیرۆك نابەین! تا لەو رێیەوە مەبەستەكمان بگەیێنین و بەرانبەرەكمان بەجوانترین شێوە تێبگەیێنین!! ئەمە راستیەكەیە و ئەمە ئەو ئامانجە سەرەكی و بنەڕەتیەیە كە چیرۆكی لەپێناودا داڕێژراوەو ئێمەش لێرەدا دەمانەوێ بەخوێنەی بەڕێزی بگەیەنین. زۆر جێی سەرنجە، خوای گەورە بەوهەموو بێنیازی و توانا بێ سنوورەیەوە ، لەكتێبە بەرزو پیرۆزەكەی خۆیدا پایەو بایەخێكی گەورەو دیاری بەچیرۆك داوەو چیرۆكی بۆ كردوویتە وانەو وێستگەی تێگەیاندن و دەرس و پەند لێوەرگرتن! نهێنیەكە لەوەدایە، ئەمە عەقڵی مرۆڤە ئاتاجی بەو شێوازە لە تێگەیاندن و بەرچاورِوونكردنەوە هەیەو ئەوە چیرۆكە هاوئاوازە بەئاوەز و سروشت و بونیادی مرۆڤ. كەواتە پێویستە ئێمەش وەك خۆی لە چیرۆك بڕوانین و تا دەتوانین بە شێوازێكی راست و دروست سوودی لێببینین و بیكەینە كەرەسەیەكی بەهێز و سەرەكی پەروەردەو فێركردن و تێگەیاندن و پێگەیاندن.

ئەمیر ئەحمەدعەبدولقادر/رانیە

پێشەکی..

یاداشت کردنی بەسەرهات و سەربوردەکانی ژیان خزمەتێکە هەر لە مرۆڤە بەخشندەو دەستکراوەکان دەوەشێتەوە تاوەکو بە چرکە ساتەکانی ژیانیان کە دەستمایەی بوونیانە ئەزموونی ژیانیان بۆ نەوەکانی داهاتوو بهۆنەوە، بەئەندازەیەك ئەم کارە دەرفەتێکی تر بۆ مرۆڤەکان دەڕەخسێنێت تا سوود لە هەڵەو کەم و کوڕیەکان وەربگیرێت، چیرۆك یەکێکە لە شارێگەکانی گێڕانەوە و گەیاندنی پەیامە ئامۆژگاری ئامێزو پەروەردەییەکان، دەتوانرێ لە رێگەیەوە بەر بەدووبارەکردنەوەی هەڵەو ئەهامەتیەکان بگیرێت، پەیامەکانی چیرۆك ئاسانتر لە رێگەکانی دی دەچنە ناخی مرۆڤ و سەرسامی دەکات، چونکە بۆنی واقعیان لێ دێت و بەرهەمی ئەزموون و واقعی تاڵ و شیرینن یان کوێلی کەم زادەی بیرو ئەندێشەی کەسانێکی حاڵیبو و قاڵەوەبووی ژیانن، بۆیە زۆرجار مرۆڤەکان لەدەمی خوێندنەوەی چیرۆکێکدا بەرهەمێکی پاڵفتەی ئەزموونکراوی حازریان دێتە بەردەست و چارەنووسگەلێك دەبینن کە دەبوو لە پێناویا بە رۆژانی زێڕینی تەمەنی خۆیان باجی بۆ بدەن و ئەهامەتی و دەردەسەری زۆری لێ بچێژن، هەرلەم سۆنگەوە ئەم کتێبەی بەردەستی تۆی خوێنەری ئازیز لەم پێشەکیە کورتە دەناسێنم، دوای بەدەستگەیشتنی ئەم کتێبە رەنگینە لە لایەن برای بەرێزم مامۆستا(ئەمیر کۆیی) بەمەبەستی خوێندنەوەو پێداچوونەوەی، ئەو بۆچوونانەی سەرەوەم زیاتر لەلا تۆختر بویەوە، کە بەراستی چیرۆك کاریگەری زۆر دروست دەکات لەسەر دەروونی مرۆڤەکان و یەکێکە لەپێداویستیە سەرەکیەکان بۆ قوتابیان و گەنج و لاوان بەتایبەت لە رۆژگارێکی وەك و ئەمڕۆ کە تەکنەلۆژیا بەپەستۆی زۆری لەسەر دروستکردوون، پاڵپەستۆیەك لە کاریگەریدا بێ پێشینەیە، ئەم کارەی مامۆستا (ئەمیر) وەك هەموو بەرهەمەکانی تری زۆر ناوازە و ئامانجدارە، گرنگی بەرهەمەکەش لەوەدایە کە مامۆستای ئامادەکار شەن و کەوی چەندین سەرچاوەی کردووە تا توانیویەتی بابەت و چیرۆکەکانی ئەم کتابە کۆبکاتەوەو بەشێوەیەکی نایاب وەریان بگێڕێتە سەر زمانی شیرینی کوردی تا خوێنەران و نەوەی نوێ لەم وانە بەسوودانەی ژیان بێ بەش نەبن.

خوێنەری سەنگین چیرۆکەکانی دووتوێی ئەم کتابە هەمەچەشنەن و بۆ هەموو ئاست و تەمەنەکان شیاون، تایبەتمەندیەکەی لەوەدایە کە هەموان دەتوانن لێی سوود مەند بن و وەك سەرچاوەیەکی گرنگ لێی بڕوانن، بۆیە مامۆستا ئەمیرکۆیی بەم هەنگاوەی خزمەتێکی زۆر بە خوێنەران و کتێبخانەی کوردیش دەکات کە مایەی ڕێز و پێزانینە هەروەك چۆن توانیویەتی لە بواری گەشەپێدانی مرۆیی دا ناوێکی دیارو ڕاهێنەرێکی سەرکەوتوو بێت.ماوەتەوە بڵێم خوێندنەوە خۆراکی ڕۆح و ئاسوودەیی گیانەبۆیە با خوێنەران بەدوای ئەم سەرچاوانەدا عەودالْ بن کە وەڵامگۆی ئاخ و پرسیارە گرنگەکانیانن تا سەرەنجام خوێندنەوە دەبێت بە کلتورو ئێمەش وەك گەلانی پێشکەوتوو دەگەین بەلوتکەی داهێنان و ژیانێکی ئارام و پڕ لەشادی.

هەمزە عەباس فەقێ

پایزی ٢٠١٤- هەولێر

پێشکەشە بە....

- بەرۆحی پاکی دایکم (خودا بەبەهەشتی خۆی شاد بکات، بە باوکی بەڕێزم کە ڕەنجی زۆری لەگەڵ کێشاوم.

-بەهاوسەری بەڕێزم خۆشەویستم کە هەمیشە غەم خۆر و هاندەرم بووە لە سەرجەم کایەکانی ژیان.

-بەسەرجەم ئەو هاوڕێی و خۆشەویستانەی کەهاندەرو هاوکارم بوون لە تایپ کردن و چاپکردنی ئەم بەرهەمەم.

-لەسەرجەم ڕاهێنەرانی پەرەپێدانی مرۆیی .

-مامۆستا محمد عبدالرحمن کە پێداچوونەوەی بۆکردم.

بێ ئومێد مەبە لەوانەیە ئەسپەکە بفڕێت..!

یەکێك لە پاشاکان فەرمانی لە سێدارەدانی بەسەر دوو لە دارو دەستەکانیدا دا بە هۆی ئەو تاوانەی کە کرد بوویان، ماوەی لەسێدارەدانەکەشی بەمانگێك لە دوای دەرچوونی فەرمانەکە دیاری کرد، یەکێك لە و دوو پیاوە بە تەواوی خۆی بەدەستەوە دا و بێ ئومێد بوو بۆیە خۆی خزاندە گۆشەی زیندان و چاوەڕوانی تەواو بوونی ماوەکەی دەکرد تەواو بێت و لە سێدارە بدرێت. بەڵام پیاوی دووەمیان زۆر زیرەك و بە ئومێد بوو بۆیە هەمیشە بیری دەکردەوە لە چارەسەرێك بۆ رزگار بوون ، یان ئەگەر تەنها درێژ کردنەوەی ماوەی زیندانیەکەش بێت بۆ درێژکردنەوەی تەمەنی........

بۆیە لە یەکێك لەشەوەکاندا بە قوڵی بیری لە پاشا و ئارەزووەکانی و ئەوشتانەی حەزی پێ دەکات و ئەوشتانەش کە ڕقی لێیان دەبێتەوە دەکردەوە......بۆیە بیری کەوتەوە...

ئەوخۆشەویستی یە زۆرەی بۆ ئەسپەکەی هەیەتی و کە زۆربەی کاتەکانی لەگەڵ ئەودا بەسەر دەبات، بۆیە بیرێکی زۆر سەیر و ترسناکی بۆهات.... هانای بۆلای دەرگەوانی

بەندیخانە برد ، کە دەیەوێت چاوی بە پاشا بکەوێت کارێکی گرنگی پێ بەتی، پاشا ڕازی بوو بۆ دیداری و بینینی و پرسیاری لێ کرد لەو شتە گرنگە، بەندیەکە وتی: من توانای ئەوەم هەیە کە ئەسپەکەت فێری فڕین بکەم لە ماوەی یەك ساڵدا بەو مەرجەی لە سێدارەدانەکەم بۆ ماوەی یەك ساڵ دوابخەیت، بۆیە پاشا بەو مەرجە ڕازی بوو. پاشا لەوکاتەدا وای بەخەیاڵدا داهات کە ئەو ئێستا سواری ئەسپە باڵدارەکەی بووە کەتاکە ئەسپە لە جیهاندا بفڕێت.

بەندیەکەی تر گوێ ی لەو هەواڵە بوو بە و پەڕی سەرسوڕمانەوە پرسیاری لە برادەرە بەندیەکەی کرد: تۆ باش دەزانیت کە ئەسپ نا فڕێت ئەی چۆن توانای ئەوەت هەبوو ئەو بیر و ڕایە شێتانەیە بخەیتە بەردەمی پاشا..؟!

بەندی یە زیرەکەکە وتی : ئەوە باش دەزانم ، بەڵام چوار شانسم بەخۆم دا بۆ ئەوەی سەربەستی و ڕزگار بوون بەدەست بهێنم:

یەکەمیان: لەوانەیە لە ماوەی ئەو ساڵەدا پاشا بمرێت.

دووەمیان: لەوانەیە ئەسپەکە بمرێت!

سێیەمیان: لەوانەیە من لەو ماوەیەدا بمرم کە مردنی سەر جێگا لە سێدارە باشترە!

چوارەمیان: لەوانەیە ئەسپەکە فێری فڕین بکەم!

بۆیە تووشی هەر کێشەیەك بییت نائومێد مەبە و دەستەوەستان مەبە و تەنها مل کەچ مەکە بۆیەك چارەسەر. مێشکت بەکار بخە و دەیان چارەسەر بدۆزەوە لەوانەیە چارەسەری تەواو و سەرکەوتن لە یەکێکیان دابێت تاقی بکەرەوە.....زەرەر ناکەیت..........لەوانەیە ئەسپەکە بفڕێت و سەرت لەلاشەت جیانەبێتەوە نەفڕێت...!!

باشترین کەس ئەوەیە کەڵکی زیاتر بێ بۆ خەڵکی

سەعید تازە زانکۆی تەواو کردبوو کاتێك چوو بۆ ئەو کۆمپانیا مەزنەی کە بە هیوا بوو لەوێ کارێکی دەست کەوێ دڵی زۆر بە خێرایی لێ ی دەدا ، چونکە ئەم کۆمپانیایە بە مەزنترین کۆمپانیای وڵات دەژمێردرێ و، خاوەنەکەشی لە هەموو دەوڵەمەندەکان دەوڵەمەند ترەو هەموران لە هەوڵی ئەوەدان کارێکیان لەوێ دەست کەوێ لەوانەش کوڕانی گەورەپیاوان و ئەوانەی خاوەن واستەن ، ئەی ئەو چۆن ڕکابەری بکات ؟

هەموو ئەمانە و ئەویش گەنجێکی سادەیە و کوڕی فەرمانبەرێکی سادەیە کە مردووە و هیچ پارە و سامانێکی بۆ بەجێ نەهێشتووە، بەڵام وەسیەتەکەی باوکی خوا لێ خۆش بووی بیرکەوتەوە کە پێی گوتبوو: پشت بە خوا ببەستە لە هەموو کارێك دا و ڕازی بە بە قەزا و قەدەری خوای گەورە هەرچیەك بێت و خەمبار نەبیت بۆ شتێك کە دەست نە کەوتووە ڕەنگە خێر لەوە دابێ بێ ئەوەی ئەو بزانێ.

سەعید چووە ژووری بەڕێوەبەری کارو باری فەرمانبەران و ئەوراقەکانی پێشکەش کرد، سکرتێرەکە داوای لێ کرد کە چاوەڕوانی پەیوەندی تەلەفۆنی بکات . بۆ ئەوەی لە ئەنجامەکەی ئاگادار بکرێتەوە، سەعید چووە دەرەوە و ئەو زۆر لەو باوەڕەدا بوو ،کە ئەنجامەکەی ئەرێنی دەبێ. چەند ڕۆژێك تێپەڕی و لەناکاو پەیوەندی پێوەکرا(و قسەکەرەکە داوای لێ کرد ئێوارەی هەمان ڕۆژ سەردانی کۆمپانیا بکات بۆ ئەنجام دانی چاوپێکەوتن. سەعید زۆر دڵخۆش بوو و باشترین جل و بەرگی لەبەر کرد لەو جلانەی هەیبوون . بە

گوێرەی وادەکە ڕۆیشت بۆ ئەوێ و خۆی ناساند بە فەرمانبەری پرسگەکە و ئەویش بە ڕێزەوە هەستاو پێ ی گوت: زۆر بە خێر بێ ی کاك سەعید، گەورەت کردین کاك سەعید، فەرموو بابتگەیەنمە ژووری سەرۆکی ئەنجومەنی کارگێڕی، سەعید پێ کەنی و بە پیاوەکەی گوت: ئەی هاوڕێم تۆ لەوانەیە تێکەڵاویەکت کردبێ لە نێوان من و کەسێکی تردا، من تەنها کەسێکی ئاسایم خوازیاری کارم !! پیاوەکە پرسیاری لێ کرد : ئایا تۆ مامۆستا سەعید وەحید فەرید نیت؟ وادەی کاتژمێر پێنجت هەیە؟ سەعید وەڵامی دایەوە: بەڵێ ئەوە منم. بەزەردەخەنەیەکەوە پیاوەکە وەڵامی دایەوە: کەواتە من بە هەڵە دا نەچووم گەورەم وادەت لەگەڵ بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەنی کارگێڕی کە ڕای سپاردوین بە گەرم و گوڕی پێشوازیت لێ بکەین کە شایانی جەنابت بێت.

سەعید لەگەڵ فەرمانبەرەکە ڕۆیشت و چووە نووسینگەی سەرۆکی ئەنجومەنی کارگێڕی هەرکە فەرمانبەری پرسگەکە سعیدی ناساند هەمووان کە لە نووسینگەکە بوون لە بەری هەستان و زۆر ڕێزیان گرت، سەعید باوەڕی بەم دیمەنە نەدەکرد و تێ نەدەگەیشت چی ڕوودەدات . ئەو دڵنیا بوو لەوەی کە تێکەڵاوی یەك ڕووی داوە و زوو هەمووان بەم شتە دەزانن و بە ناشیرین ترین شێوە وەدەری دەنێن ، ئەگەر کوڕی وەزیریش بوایە بەم گەرم و گوڕی بە پێشوازی لێ نەدەکرا.

سەعید چەند خولەکێك چاوەڕوان بوو ، ئینجا سکرتێرەکە داوای لێکرد بچێتە ژوورەوە ئەویش چووە ژووری نووسینگەکە و کەچاوی کەوت بە سەرۆکی ئەنجومەنی کارگێڕی دانیشتبوو کاتێ چاوی بە سعید کەوت دەسبەجێ لەسەر کورسی یەکەی هەستاو هات بۆ لای سەعید و لە باوەشی گرت و پێ ی گوت: زۆر بە خێرهاتی، زۆر بەخێرهاتی خۆشەویستم، دڵخۆشت کردین.

سەعید زمانی تەتەڵەی کردوو گوتی: زۆر سوپاست دەکەم گەورەم لەسەر ئەو پێشوازی یە گەرمە ، بەڵام من زۆر گومانم هەیە کە تۆ بە کەسێکی ترم دەزانی من پێشتر چاوم بە تۆ نە کەوتووە و تۆم لە ڕۆژنامە و گۆڤارەکان نەبێت نە دیوە. پیاوەکە زەردەخەنەیەکی کرد و

چووە لای مێزی نووسینگەکەی و وێنەیەکی کۆنی بچوکی دەرهێناو نیشانی سەعیدی دا و ئەویش بەبینینی ئەم وێنەیە شاگەشکە بوو وەکو ئەوەی بروسکە لێ ی بدا هاواری کرد و گوتی: ئەوە وێنەی خوالێخۆش بووی باوکمە تۆ لە کوێت بووە ئایا دەیناسی؟

پیاوەکە گوتی: خوالێخۆشبوو؟ ئایا ئەو پیاوە باشە کۆچی دوایی کرد؟ خوارەحمی پێ بکات و لێ ی خۆش بێت و جێگەی بە هەشت بێت.

سەعید گوتی: بەڵام من تێناگەم چۆن یەکێك لە گەورە دەوڵەمەندەکانی وڵات باوکم دەناسێت کە ئەو پیاوێکی زۆر خاکی و خۆ بەکەم زان بووە و بەبێ وەی ژیاوە تا دوا ڕۆژی تەمەنی؟

پیاوەکە گوتی: با لەسەرەتاوە بەسەرهاتەکەت بۆ بگێڕمەوە، چەند ساڵێك لەمەوبەر کە هێشتا گەنج بووم و لە بەهاری تەمەنم دابووم ، بەڵام هەروەکو تۆ بێ پارە و پول و بێ واسطە بووم، ڕۆژێك لە ڕۆژان ویستم داواکاری یەك پێشکەش بکەم بۆ کارکردن هەروەکو تۆ کە ئێستا خەریکە ئەنجامی دەدەی ، بەڵام گرفتەکە ئەوە بوو کە من هیچ پارە و پولێکم نە بوو تاکو پێ ی بچم بۆ شار کە ئیش و کارەکە لەوێ بوو بۆیە لەوێستگەی وەستانی پاسەکان بە سەرسامی و غەمباری یەوە دانیشتم و نەم دەزانی لە کوێ پارەی بلیتی سوار بوونی پاس بەدەست بێنم، هەروەها لە تەنیشتمەوە گەنجێکی تر دانیشت بوو و پرسیاری لێ کردم کە بۆچی غەمبارم ؟ منیش ڕووداوەکەم بۆ گێڕایەوە،دەستی برد بۆ گیرفانی و جزدانەکەی دەرهێنا و هەرچی پارەیەکی تێدا بوو دەری هێناو پێ ی دام، سەرم سوڕما و پێم گوت: من ناتوانم پەسندی بکەم بەڵام دوای سوور بوونی زۆری وەرم گرت و پرسیارم لێ ی کرد چۆن بۆی بگێڕمەوە؟پێ ی گوتم: ئەو خوازیاری ئەوە نی یە ، بەڵام ئەگەر خوای گەورە بەسەری کردیتەوە ئەوا پێویستە بیکەمە خێر و سەدەقەیەکی نەبڕاوە کە هەموو ڕۆژێك یارمەتی کەسێکی هەژاری پێ بدەم بێ ئەوەی بیناسم کێ یە،منیش پێم گوت: لانی کەم ناوەکەتم پێ بڵێ ئەویش پێ ی گوتم: ناوم وەحید فەریدە و هاوڕێکانم بە باوکی سەعید بانگم دەکەن، کاتێك بەجێم هێشت و ڕۆیشتم بینیم وێنەیەکی خۆی لەناو پارەکاندا لەبیر چووە منیش هەڵم گرت و پاراستومە بۆ یادەوەری ئەم پیاوە ڕێزدارە، چووم بۆ شار بوومە فەرمانبەر و بەرز بوومەوە و، کۆمپانیای تایبەت بە خۆمم دامەزراند و ئیش و کارەکانم

گەشەیان کرد و بە شوێن باوکت دا گـەڕام لـە هـەموو شـوێنێك ، بـەڵام نـەم دۆزییـەوە و سوێندم خوارد ڕاسپاردەکەی ون نەکەم و بیپارێزم تاوەکو لە ژیاندا بم لـەو ڕۆژەوە هـەموو ڕۆژێك پارمەتی کەسێکی نەناسراو دەدەم هەندێ جار لـە وێـستگەکانی وەسـتانی پـاس دادەنیشم و هەندێ جاریش لە مزگەوت و هەندێ جاریش لە نەخۆشخانەکان، خوا شاهیدە تەنها ڕۆژێك نە بووە کە من یارمـەتی نـەدارێکم نـەدابێت و هـەرکاتێك سوپاسـیان کـردم وتوومە پێویستە سوپاسی باوکی سەعید بکەن ، ئەگەر ئەو نە بوایە ئـەوا مـن توانـای ئـەوەم نەدەبوو هاوکاریت بکەم، بۆیە کوڕەکەم بزانە کە باوکی خوالێخۆش بووت هاوبەشی منە لە هەر کارێکی خێرخوازی ئەنجامم دابێ و لە هەر خێر و سەدەقەیەك بەخشیبێتم.

چاوەکانی سەعید فرمێسکیان ڕشت و گوتی: خوا ڕەحم بە باوکم بکـات هەمیشە هـانی دەدام یارمەتی خەڵکی تر بدەم و پێ ی دە گوتم: ئەی کوڕی خۆم یارمەتی دروستکراوەکانی خوا بدە بە دیهێنەرەکەیان پاداشتت دەداتەوە بـە باشـترین شـێوە لـە ژیانتـدا یـان لـە دوای مردنت یاخود منداڵەکانت لە دوای خۆت هیچ کارێکی خێرخوازی هەرچەندە بـچووك بـێ بەکەمی مەزانە ڕەنگە ژیانی مرۆڤێك بگۆڕێ بێ ئەوەی تۆ پێ ی بزانی.

پیاوە دەوڵەمەندەکە هەستایەوە و ئەویش چاوەکانی پڕ بوون لە فرمێسك و گوتی: سـوێند بە خوا من بۆ خۆم داواکاری هیچ کەسێکم نە پشکنیوە لەوەتەی بیست ساڵ لە مەوبـەرەوە کەسانی ترم لەبەردەستن کە ئەو کارە دەکەن، بەڵام تەلەفۆنێك پاڵی پێوەنام کە لە بەڕێوەبەر داوابکەم سەرجەم دۆسیەکانی دامەزراندنی نوێ بێنێ بۆم! من بۆ خۆشم نازانم بۆچی! دەستم کرد بە پشکنینی یەکە یەکـەی دۆسـیەکان تـا ئەوکاتـەی چـاوم کەوتـە سـەر وێنەکـەت و دەسبەجێ تۆم ناسی یەوە ، چونکە تۆ دەقاو دەق وێنەی خوالێخۆش بووی باوکتی و سوپاس بۆ خوا من ئێستاکە دەتوانم چاکە و پیاوەتی و بەخشندەیی ئەو بدەمـەوە، و بزانـە تـۆ لێـرە لای خۆم دامەزراوی و لە نووسینگەی تایبەتەکـەم کاردەکـەی، و مـن سـوور دەبم لەسـەر ئەوەی مرۆڤێکی سەرکەوتووت لێ پەیدا بکەم کە خوالێخۆش بووی باوکت شـانازیت پێـوە بکات.

فرۆشگایەك بۆ فرۆشتنی مێرد....

لە یەکێك لەشارەکان فرۆشگایەك کرایەوە بۆ فرۆشتنی (مێرد) کە ئافرەت بۆی هە بوو بچێت بۆ ئەو فرۆشگایە بۆ هەڵبژاردنی مێردێك بە ئارەزووی خۆی، بەڵام ئاگاداری یەك لە دەرگای فرۆشگاکە هەڵواسرابوو لە سەر شێوازی فرۆشتنی مێرد ئەویش: ئافرەت بۆی هەیە تەنها یەك جار بچێت بۆ ئەو فرۆشگایە! و بۆی هەیە تەنها لە یەکێك لە نهۆمەکان هەڵبژێریت یان بۆی هەیە لە نهۆمێکەوە بچێت بۆ نهۆمی سەرو تر ، بۆی نی یە جارێکی تر بێتەوە نهۆمی خوارتر دوای سەرکەوتنی بۆ نهۆمی سەروو.

ئافرە تێك چوو بۆ فرۆشگاکە بۆ هەڵبژاردن و کڕینی مێردێك بۆ خۆی:

لەسەر دەرگای نهۆمی یەکەم ئەو ئاگاداری یە هەڵواسرابوو:

پیاوانی ئەو نهۆمە باوەڕیان بە خودا هەیە و خاوەنی کار و پیشەن؟

لەسەر دەرگای نهۆمی دووەم ئەو ئاگاداری یە هەڵواسرابوو:

پیاوانی ئەو نهۆمە باوەڕیان بە خودا هەیە و خاوەنی کار و پیشەن و منداڵیان زۆر خۆش

دەوێت؟

لەسەر دەرگای نهۆمی سێیەم ئەو ئاگاداری یە هەڵواسرابوو:

پیاوانی ئەو نهۆمە باوەڕیان بە خودا هەیە و خاوەنی کار و پیشەن و منداڵیان زۆر خۆش دەوێت و ڕوخساریان زۆر جوان سەرنج ڕاکێشە؟ لێرەدا ئافرەتەکە دەستی کرد بەبیر کردنەوە، ئۆی...!بەڵام نا...بەردەوام دەبم لەسەرکەوتن...!!

لەسەر دەرگای نهۆمی چوارەم ئەو ئاگاداری یە هەڵواسرابوو:

پیاوانی ئەو نهۆمە باوەڕیان بە خودا هەیە و خاوەنی کار و پیشەن و منداڵیان زۆر خۆش دەوێت و ڕوخساریان زۆر جوان سەرنج ڕاکێشە و خاوەنی توانایەکی باشن بۆ چۆنیەتی هەڵس و کەوت کردن بە شێوەیەکی ڕۆمانسی لەگەڵ خێزانەکانیاندا؟سەری سوڕما لە لەرزینی قاچەکانی ئای خودایە گیان چی تر ناتوانم ڕازی دەبم، بەڵام هەر بەردەوام بوو لەسەرکەوتن!

لەسەر دەرگای نهۆمی پێنجەم ئەو ئاگاداری یە هەڵواسرابوو:

پیاوانی ئەو نهۆمە باوەڕیان بە خودا هەیە و خاوەنی کار و پیشەن و منداڵیان زۆر خۆش دەوێت و ڕوخساریان زۆر جوان سەرنج ڕاکێشە و خاوەنی توانایەکی باشن بۆ چۆنیەتی هەڵس و کەوت کردن بە شێوەیەکی ڕۆمانسی لەگەڵ خێزانەکانیاندا؟ خەریك بوو قاچەکانی توانای ڕۆیشتنیان نەمێنێت لەو نهۆمەدا لە خۆشی دا! بەڵام هەر بەردەوام بوو لەسەرکەوتن!

لەسەر دەرگای نهۆمی شەشەم ئەو ئاگاداری یە هەڵواسرابوو:

تۆ میوانی ژمارە (٤،٣٦٣،٠١٢) بۆیە لەو نهۆمەدا هیچ پیاوێکی لێ نیە بۆ فرۆشتن!! چونکە ئەو نهۆمە تایبەت کراوە بۆ بەڵگەی ئەوەی کە ئافرەت هیچ پیاوێکیان بەدڵ نیە...!! زۆرسوپاس بۆ سەردانی کردنت بۆ (فرۆشگای مێرد) بەڵام تکایە ئاگاداری هەنگاوەکانی خۆت بە لەکاتی چوونە دەرەوەت لە فرۆشگاکەماندا هیوای ڕۆژێکی خۆشت بۆ دە خوازین....!!!؟؟؟

تۆ بەتواناى.... بەڵام....؟

....بێ دەنگی خاوەن دەنگێکی بەرزە. ... تەنها پێویستی بە هێمنی هەیە بۆ ئەوەی بیسرێ، بێ دەنگی هونەرێکە هەوڵ بدە بەباشی ئەنجامی بدەی هەرگیز شکست نە هێنی لە هێنانەدی ئەوەی مەبەستە لە هەر کات و لە هەر هەڵوێستێك.

کاتێك وتارێك دەنووسی و پێت وایە تۆ لەسەرووی ئاستی رەخنە گرتنی و، تووڕە دەبی لەو کەسەی رەخنەت لێ دەگرێت،تۆ و پێنووسەکەت بریتین لە کۆمەڵێك دار و تەختە کە بە نزیك بوونەوە لە هەر پریشکە ئاگرێك دەسوتێ ی،بزانە کە رەخنەبنیاد نانی پێنووس و نوێ بوونەوەیەتی، هەروەها بزانە کە نقوم بوونت بە خۆشدوانی تەنها پریشکێکە و بەردەوام نابیت.

ئایا پێشتر گوزەرت کردووە بە هەستی نەرێنی لە هەر جۆرێك بوبێت و گرانیت بەدی کردبێ لە دەرباز بوون لێ ی؟

هەمیشە کەسێك هەیە کە لە تۆ بەد بەخت هەبێت بۆیە دەم بەخەندە بەو هەمیشە لە بیرت بێت کە لە نووکی پێنووسە کەمەوەدەگەمە ڕێستگەکەم بۆ دانانی کتێب یان لە خولێکەوە سەرچاوەی گرتووە یان خوێندنەوەی زانیاری یەك وەرگرتنی پێویستی یەك لە تۆڕی ئەنتەرنێت لێرەوە دەستتان دەکەوێت یاخود بەدەست هێنانی شارەزایی و پسپۆڕی یەك لە ژیان.

کاتێك تەمەنی دوو مانگ بوو فیلێکی سپی، بچووك بە تەنێوە بوو ڕاوچی یەکان گرتیان و لە پاشان بە پیاوێکی زەنگینیان فرۆشت کە خاوەنی باخچەیەکی تەواوی ئاژەڵان بوو.

کاتی گەیشتنی بۆ باخچەکە کرێکارە بەرپرسەکان هەستان بە بەستنەوەی یەکێك لە قاچەکانی فیلەکەبە زنجیرێکی ئاسنینی بە هێز کە کۆتایی یەکەی تۆپێکی گەورەی ئاسن بوو،بێ گومان فیلەکە لەو مامەڵەیە توندە هەستی بە تووڕەیەکی زۆر کرد و بڕیاری دا خۆی لەم کۆت و بەندە ڕزگار بکات بەڵام هەر کاتێك هەوڵی جوڵەی دابا زنجیرەکە توند تر دەبوو وز هەستی بە ئازارێکی زۆر دەکرد چەند جارێك هەوڵەکانی دوو بارە کردەوە بەڵام بێ سوود بوو و ماندوو بوو و خەوی لێ کەوت.

لە چەند ڕۆژی داهاتوو هەوڵەکانی فیلەکە بەردەوام بوو بەڵام بێ هودە بوو لەگەڵ زیاتر بوونی هەوڵە شکست خواردووەکانی و ئازارەکانی فیلەکە بڕیاری دا هەوڵی خۆڕزگارکردن ڕابگرێ و بەم واقیعە تازەیە ڕازی بێت...

پاش ماوەیەك و لەکاتی خەوتنیدا کرێکارەکان بە وتەی خاوەن باخچەکە هەستان بە گۆڕینی تۆپە ئاسنینەکە بە تۆپێکی تەختەی بچووك،بێ گومان ئێستا دەرفەتەکە ڕەخساوە بۆ فیلەکە تاوەکو خۆی ڕزگار بکات.

بەڵام ئەوەی ڕوویدا بەتەوزاوی پێچەوانەی ئەمە بوو؟؟

ژیری فیلەکە بە جۆرێك بەرنامەڕێژ کرا بوو کە هەر هەوڵێکی بۆ دەرباز بوون لەو کۆت و بەندانە شکست دەهێنێ و ئازارێکی زۆری بەدواوە دەبێ یاخود بەرنامە ڕێژکرانی ژیری فیلەکە لەسەر نەتوانین و بەم شێوەیە متمانەی بەهێز و توانای خۆی نەما...

یەکێك لەوانەی سەردانی باخچەکەیان کرد سەری لەوە سوڕما و پرسیاری لە خاوەنەکەی کرد: دەتوانی بۆم ڕوون بکەیتەوە چۆن ئەم فیلە بە هێزە هەوڵ نادات تۆپە تەختەکە ڕابکێشێ و خۆی ڕزگاربکات کەئەمە بۆ ئەو کارێکی زۆر سوك و ئاسانە؟؟

خاوەنی باخچەکە وەڵامی دایەوە: بێ گومان فیل زۆر بەهێزە و دەتوانێ بەئاسانی خۆی ڕزگار بکات و لە هەر کاتێك بیەوێ! من ئەوە دەزانم؟بەڵام گرنگتر لەوە ئەوەیە کە فیلەکە خۆی ئەمە نازانێ و هەست بە ڕادەی هێز و تواناتی خۆی ناکات.

ئێستاش:

زۆربەی خەڵکی لە بچووکیەوە وەها بەرنامەڕێژ دەکرێن کە قسە و مامەڵەکردن تەنانەت هەست و ئەست بە شێوازێکی دیاری کراو ئەنجام بدەن و بە درێژایی ژیانیان لەسەر ئەوە بەردەوام دەبن و بوونەتە بەندەی بەرنامە ڕێژیە کەیان و بیرو باوەڕە نەرێنی یەکانیان کە سنوور بۆ تواناکانیان دادەنێت لە دەست خستنی ئەوەی مافی خۆیانە بەدەستی بهێنن لە ژیاندا، بەڵام ئەو بەرنامە ڕێژی یە دەکرێ گۆڕانکاری تێدا ئەنجام بدرێ لە بەرژەوەندی خۆمان بەوەی بیگۆڕین بەبەرنامە ڕێژیەکی تری ئەرێنی کە هارکاریمان بکات لە هێنانەدی ئامانجەکانمان.

بزانە کە گۆڕانکاری لە ژیانتدا پێویستە یەکەم جار لە ناو خۆتدا ڕووبدات.

((إِنَّ اللَّهَ لَا يُغَيِّرُ مَا بِقَوْمٍ حَتَّى يُغَيِّرُوا مَا بِأَنْفُسِهِمْ))

واتە: بێگومان خوا چارەنووس و نازو نیعمەتی خۆی لەهەر هۆزو نەتەوەیەك ناگۆڕێ و، لێیان تێکنادات تاکو ئەوان دڵ و دەروونی خۆیان نەگۆڕن بەرەو باری لارو خراپ، جا لەوکاتە خوایش ژیانیان لێ تێکدەدات

پەیامی باوکێك بۆ منداڵەکانی...؟؟

پیاوێك ژنێك و دوو کوڕو کچێکی هەبوو، سەفەری کرد بۆ وڵاتێکی دوور بە دوای کـار و کاسبیدا و ئەوانیشی بەتەنیا بە جێهێشت. ماڵ ومنداڵەکەی لە ڕادە بـەدەر ئـەویان خـۆش دەویست و لە پەڕی ڕێزیان لێی دەگرت.

پاش ماوەیەك لەمانەوەی لـە دەرەوەی وڵات، باوکەکـە نامـەی یەکـەمی ئاڕاسـتەکردن، بەڵام منداڵەکانی نامەکەیان نەکردەوە بۆ ئەوەی بیخوێننەوە، بـەڵکو هەریەکـەیان نامەکـەیان وەردەگرت و ماچیان دەکرد،دەیان گوت ئەم نامەیە لەلایەن بـەنرخترین خۆشەویـستمانەوە بۆمان هاتووە..

هەرلە دەرەوە لەنامەکە ڕادەمان و، دواتر نامەکەیان دەخـستە نـاو قوتوویـەکی قەدیفـەوە و... ناوە ناوە دەریان دەهێنا و تۆزی سەریان پاك دەکردەوە و، دووبارە لـە شـوێنی خـۆی دامان دەنایەوە.... بەم شێوەیە لەگەڵ هەرنامەیەك کە لە باوکیانەوە بۆیان دەهات بـە هـەمان شێوە هەڵس و کەوتیان دەکـرد.... چـەند سـاڵێکی پێـچوو، باوکەکـە لـەدەرەوەی وڵات گەڕایەوە، بینی تەنها کوڕێکی لە خێزانەکـەی مـاوە بۆیـە باوکەکـە لـە کوڕەکـەی پرسـی: دایکت لە کوێیە؟

کوڕەکە وەڵامی دایەوە: تووشی نەخۆشی بوو، ئێمەش هـیچ پارەیـەکمان نـەبوو کـە لێـی خەرج بکەین بۆ کڕینی دار و دەرمان، بۆیە بەم شێوەیە وەفاتی کرد؟؟

باوکەکە وتی: بۆچی؟ ئایا نامەی یەکەمتان نەکردەوە؟ بڕێکی زۆرپارەم لەگەڵ نامەکەدا بۆ نارد بوون!!

کوڕەکە وتی: نەخێر...

باوکەکە پرسی ئەی کوا براکەت؟

کوڕەکە وتی: تووشی برادەرایەتی چەند کەسێکی خراپ بوو پاش مردنی دایکم کەس نە بوو ئامۆژگاری بکات و پشتیوانی لێ بکات و ڕاستی بکاتەوە، بۆیە لەگەڵ ئەواندا ڕۆیشت و وازی لە ئێمە هێنا؟

باوکەکەبە سەر سوڕمانەوە وتی. بۆچی؟ ئایا نامەی دووەمتان نەخوێندەوە، کە لە نامەکەدا داوام لێکرد بوو لە برادەری خراپ دوورکەوێتەوە و... بێت بۆ لای من!

کوڕەکە وەڵامی دایەوە وتی : نەخێر..

باوکەکە وتی: لاحول ولا قوە الا باللە... ئەی خوشکەکەت لە کوێیە؟

کوڕەکە وتی: مێردی بەو کوڕەکرد کە نامەکەت پێدا نارد بوو بۆمان و، ڕەزامەندیت دەربڕی بوو لەسەر شوو پێکردنی خوشکەکەمان؟ ئێستاش زۆر بەدبەختە بەخراپ ترین شێوە هەڵسوکەوتی لە گەڵدا دەکات...

باوکەکە بە توورەییەوە وتی: ئایا کۆتا نامەتان نە خوێندەوە، کە لە نامەکەمدا هەواڵی خراپی ڕەوشت و ئاکاری ئەو کوڕەم تێدا ڕوون کردبوە و، ناڕازی بوونی خۆشم تێدا ڕوون کرد بوەوە بۆ ئەم هاوسەرگیرییە؟

کوڕەکە وتی: نەخێر هەرهەموو نامەکانمان لەو قتوە قەدیفەییەدا پاراستبوو و هەڵمان گرتبوون... هەمیشە بەڕێزەوە دەرمان دەکرد و ماچمان دەکردن، بەڵام ئەمان دەخوێندنەوە و تەماشای ناوەڕۆکەکەیمان نەدەکردن؟؟

ئایا بیرت لە حاڵ و باڵی ئەم خێزانە کردۆتەوە و بەباشی تێی ڕاماوی؟ کەوا چۆن لەبەر یەك هەڵوەشاوە و پارچەپارچە بووە ، ژیانیان لێ تاڵ بووە،تەنها لە بەر ئەوەی نامەکانی باوکیان نەدەخوێندەوە کە بۆیانی دەنارد و سودیان لێوەرنەدەگرتن، بەڵکو تەنها بە ڕێز

گرتن و پارێزگاری کردنیان و هەڵگرتنیان لە نا قتوە قەدیفەکەدا، بەبێ کارپێکردن بەناوەرۆکەکەی و ئەوەی تێیدایە... دواتر تەماشای پەڕاوەکەم کرد... تەماشای قورئانی پیرۆزم کرد، کە لە ناو قتوە قەدیفەکە هەڵمانگرتووە لەسەر کتێبخانەکەم؟ ئاە خودایە! قورپەسەرم؟

ئای منیش بەهەمان شێوەی ئەو خێزانە هەڵس و کەوتم لەگەڵ قورئانی پیرۆز، پەیامی خودا دا کرد، کە لەگەڵ نامەکانی باوکیان کردیان؟

منیش بەهەمان شێوە قورئانەکەم داخستووەو لەسەر کتێبخانەکەم دام ناوە؟بەڵام ئای خوێنمەوە و سودی لێوەرناگرم؟ کەچی ئەو پەیرە و پرۆگرامی ژیانی منە؟

بۆیە هەستام، تۆبەم کردو، قورئانەکەم دەرهێنا و... کردمەوە..بڕیارم دا لەمەو دوا بەهیچ شێوەیەك بەم شێوەیە بەجێی نەهێڵم. ؟؟!!

پشت بەستن بە خودا ؟

دووکەس دانیشتبوون چاویان چووە سەر دایکی (جەعفەر) (زوبێدەی عەباسی) کە بە ڕێگادا دەڕۆیشت کە بە نان دەر و زۆر بەخشین بە ناوبانگ بوو.

یەکێکیان وتی: خودایە بەگەورەیی خۆت ڕۆزیم فراوان بکەو یارمەتیم بدەی..

دووەمیان وتی: خودایە بەگەورەیی دایکی (جەعفەر) ڕۆزیم بدە و هاوکارم بە.

دایکی (جەعفەر) ئەمەی زانی و بیستی لێیان، بۆیە ئەوەی داوای یارمەتی لە خودا کرد دوو درهەمی بۆ نارد،

ئەوەشیان دوای یارمەتی لەو کرد مریشکێکی سوورە وەکراوی بۆ نارد کە لە ناو سکی مریشکەکەدا دوو دیناری دانا.

خاوەن مریشکە سوورەوە کراوەکە هەموو ڕۆژێلک مریشکەکەی خۆی بە کابرای تر دەفرۆشت بە دوو درهەم بەبێ ئەوەی بزانێت ئاگاداری ئەوە بێت کە دوو دیناری تێدایە؟

دە ڕۆژ لەسەر یەك بەم شێوەیە بەسەر ئەم کارەدا تێپەڕی، دایکی (جەعفر) پێشوازی لێیان کرد،بەوەی کە داوای یارمەتی کۆمەکی لەو کردبوو وتی: ئایا کۆمەك و یارمەتی ئێمە دەوڵەمەندیان نەکردی؟

کابرا وتی: بەچ شتێك دەوڵەمەند بم؟

دایکی (جەعفەر) وتی: سەد دینار لە ڕۆژێ دا؟

کابرا وتی: بەڵکو مریشکێکی سوور کراوە کە ھەموو ڕۆژێك بە دوو درھەم بە برادەرەکەم دەفرۆشمەوە!

دایکی (جەعفەر) وتی: ئەوەی کە داوای کۆمەك و یارمەتی لەمن کرد خودا بێبەشی کرد، بەڵام ئەوەی داوای کۆمەك و یارمەتی لە خودا کرد خودا پێی بە خشی و دەوڵەمەندی کرد؟؟

شێخ (عەبدولحەمید کوشك) ڕەحمەتی خودای لێبێت دەفەرموێت:

ھەر کەسێك پشت بە غەیری خودا ببەستێت سەر شۆڕ و ڕسوادەبێت

ھەر کەسێك پشت بە غەیری خودا ببەستێت نەبوو و نەدار دەبێت

ھەر کەسێك پشت بە غەیری خودا ببەستێت گومڕا دەبێت

ھەر کەسێك پشت بە غەیری خودا ببەستێت بێتاقەت و نیگەران دەبێت

بەڵام ھەر کەسێك پشت بە خودا ببەستێت نە ڕسوادەبێت و نە نەدار دەبێت و نە گومڕادەبێت و نە نیگەران دەبێت....

پیرەژنێك مانای وشەی خۆشم دەوێ ی ڕاڤەدەکات...؟

لە پیرەژنێکیان پرسی دەربارەی مانای خۆشەویستی ئەویش لەوەڵام دا گووتی: یەکەمین جار کە ئەو وشەیەم بیست منداڵێکی بچووك بووم، ئەویش لەلایەن باوکمەوە بوو کە ماچی کردم و گووتی: خۆشم دەوێ ی، منیش گوتم : خۆشەویستی ئارامی و باوەشی گەرم و بەسۆزە.

گەیشتمە تەمەنی لاوێتی نامەیەکم لە ژێر دەرگای ماڵەوە دۆزیەوە کە کوڕی دراوسێ کەمان ناردبووی ناونیشانی منی لەسەر بوو و ناوەڕۆکەکەی بریتی بوو لەوەی کەمنی خۆشم دەوێ منیش گوتم: خۆشەویستی شێتی و بوێری یە.

لە کوڕە دراوسێکەمان مارە بڕام و یەکترمان ناسی و یەکەمین وشە کە پێ ی گوتم بریتی

بوو لەوەی خۆشم دەوێ ی، منیش گوتم :خۆشەویستی خواست و کار و ئامانج و ویستە.

لە ڕۆژی دووەمی هاوسەرگیریم، مێردەکەم سەری ماچ کردم و پێ ی گوتم تۆم خۆش دەوێ ی، منیش گوتم: خۆشەویستی ئامەزرۆیی و پەرۆشی یە.

یەکەمین منداڵم بوو، ماندوو بووم لەسەر جێگاکەم، ساڵێك تێ پەڕی: مێردەکەم هات بۆ لام و دەستی گرتم و گوتی خۆشم دەوێ ی منیش گوتم: خۆشەویستی سوپاس و پێ زانین و سۆز و بەزەیی یە.

ساڵان تێ پەڕین و سەرم سپی بوو، منداڵەکان هاوسەرگیریان کرد دوای چەندین ساڵ مێردەکەم تەماشای قژەکانی کرد بەرەردەحەنەوە پێ ی گوتم خۆشم دەوێ ی، منیش گوتم: خۆشەویستی لێ بووردەیی و سۆزداریی یە.

تەمەن بەسەر چوو و پیر بووین و هەر جارێك مێردە خۆشەویستەکەم پێم دەڵێت خۆشم دەوێ ی، دەڵێم :خۆشەویستی بریتی یە لە وەفا و ڕاستگۆیی و دڵسۆزی و بەخشین.

ئەمەیە خۆشەویستی هەرچەندە تەمەنمان زیاتر بێ نهێنی یەکانمان بۆ ئاشکرا دەبێ............ئالەمەیە خۆشەویستی بە بچووکی دەست پی دەکات ئنجا وردە وردە گەورە دەبێت لەگەڵ خۆشەویستی پاك و بێ گەردم.

خانووەکەم بۆ فرۆشتن نی یە...؟؟

رۆژێکیان پیاوێك چوو بۆ لای هاورێ یەکی شارەزا لەکڕین و فرۆشتنی زەوی و خانووبەرەدا......و داوای لێ کرد هاوکاری بکات لە نووسینی ئاگاداری یەك بۆ فرۆشتنی خانووەکەی، هاورێ کەشی شارەزایەکی باشی هەبوو لە چۆنیەتی خانووەکەی بۆیە هەستا بە نووسینی وەسفێکی باش و وردی خانووەکەی، ئاماژەی بە شوێنی هەڵکەوتنی کە لە شوێنێکی جوان و دڵگیرەوە و ڕێڕەوەکەی گەورەیە و نەخشەیەکی ئەندازیاری چاکی بۆ کراوە هەروەها خاوەنی باخچەیەك و گەرماوێکی گەورەو فراوانە و............هتد.

شارەزاکە دوای نووسین ئاگاداری یەکەی بۆ خاوەنی خانووەکە خوێندەوە کە زۆر بە وردی و گرنگی یەوە گوێی بۆ ڕاگرتبوو دوای بیستنی وتی تکایە جارێکی تر ئاگاداری یەکەم بۆ بخوێنەوە!!

دوای دووبارە خوێندنەوەی ئاگاداری یەکە خاوەن خانووەکە هاواری کرد ئای لەو خانووە باشە.....

لە هەموو ژیانی خۆمدا خەوم بە وە دەبینی ببم بە خاوەنی خانوێکی ئاوەها بەڵام نەم دەزانی کە بۆ خۆم تێیدا دەژیم هەتاکو گوێم لەتۆ نەبوو کە بۆت باسکردم...!!

دواتر دەستی کرد بە پێکەنین تکایە ئاگاداری یەکە بڵاو مەکەوە چونکە خانووەکەم بۆ فرۆشتن نی یە..!!!

چ لەم سەرگوزشتەیە فێردەبین....

پەندێکی کۆن هەیە دەڵێت ((بەخششەکانی کە خودا پێ ی داویت بژمێرە و دواتر یەکە یەکە بیان نووسە دواتر دەبینیت گیانت ئاسوودەتر دەبێت لە پێشووتر.........

ئێمە لەیادمان دەچێت سوپاسی خودا بکەین چونکە ورد نابینەوە لە بەخششەکان و نایان ژمێرین کە چەندەمان هەیە..... چونکە ئێمە تەنها ناخۆشی یەکان دەبینین بەخششەکان لەیاد دەکەین.

ئێمە گلەیی و گازەندە دەکەین چونکە پەروەردگار لە ژێر هەر گوڵێك دڕکی دanاوە.... باشترە ئێمە سوپاسی پەروەردگار بکەین چونکە لەسەر دڕك گوڵی ڕواندووە.....!!

پەندێکی تر دەڵێت: ((زۆر ئازارم چەشت کاتێك پێیەکانی خۆم بەبێ پێڵاو بینی..... بەڵام دواتر سوپاسی پەروەردگارم کرد کاتێك یەکێکم بینی کە قاچەکانی لەدەستداوە..!!

دەنگدانەوەی ژیان....!

دەگێڕنەوە جارێکیان یەکێک لە داناکان چووە دەرەوەی شار لەگەڵ کوڕەکەی بۆ ئەوەی شارەزای بکات لە بەرزی و نزمی چواردەوری شار و لە کەشێکی پاك و بێگەرد و دوور لە ژاوەژاو و خەمەکانی شار....

هەردووکیان ڕێگای دۆڵێکی قوڵیان گرتەبەر کە بە چیای بەرز و سەرکەش دەورە درابوو...لەکاتی ڕۆیشتنیان....منداڵەکە هەڵەنگوت لە ڕۆیشتنی دا. ..بەسەر ئەژنۆکانیدا کەوت....

منداڵەکە هاواری کرد لە ئەنجامی ئەو ئازارەی بەری کەوت بۆ دەربڕینی ئازارەکەی بەدەنگێکی بەرز هاواری کرد ئا ئاهههههههههه

کەچی لە خوارووی دۆڵەکە گوێ بیستی دەنگێك بوو بەشداری ئازارەکەی دەکات و بە دەنگێکی بەرز و بەهەمان ئاواز دەڵێت:ئائاههههههههههه

منداڵەکە ئازارەکەی لەبیر چوو وبەخێرایی و سەرسوڕمانەوە بۆ شوێنی دەنگەکە ڕای کرد وتی: تۆ کێ یت؟

کەچی وەڵامەکە پرسیارەکە دووبارەدەکاتەوە. تۆ کێ ی؟؟

منداڵەکە توڕە بوو لەو بەرپەرچ دانەوە بەپرسیارکردن،وەڵامی دایەوە بە دڵنیاییەوە وتی؛ بەڵکو من پرسیارت لێ دەکەم

تۆ کێ ی؟

جارێکی تر وەڵامەکەی تەنها بە هەمان توندو تیژی بوو:بەڵکو من پرسیارت لێ دەکەم تۆ کێ ی؟

منداڵەکە ژیری خۆی لەدەستدا کاتێك بەهەمان شێوە وەڵامی دایەوە بە توندی...بۆیە بە توڕەیی وەڵامی دایەوە،، تۆ تر سنۆکی،،

ئایا پاداشت هەر بەهەمان شێوەی کارەکەو .هەمان هێز بەرپەرچ دەدرێتەوە،، تۆ ترسنۆکی،،،....

منداڵەکە ئەوکاتە تێگەیشت ئەو پێویستی بە فێر بوونی بەشێکی نوێ یە لەژیانیدا لە باوکی دانای فێر بێت، کە لەتەنیشتیەوە وەستاوە و بەشداری ئاکات و دەست ئاخاتە ناوکارەکەی،ئەوەیەنەی کە خۆی دەرهێنەرەکەیەتی.

پێش ئەوەی منداڵەکە دەست بکات بە جنێو و قسەوتن خۆی گرت و ڕێگای بۆ باوکی کردەوە بۆ بەڕێوە بردنی هەڵوێستەکە هەتاکو ئەویش خۆی بۆ پەند وەرگرتن لە چیرۆکەکە یەکلایی بکاتەوە.....

باوکەکە، وەك پیشەی هەمیشەیی، بە دانایی هەڵسوکەوتی لەگەڵ کێشەکەدا کرد....

داوای لە کوڕەکەی کرد ئاگاداری وەڵامەکە بێت ئەم جارە بۆیە لەناو دۆڵەکە بانگی کرد: من ڕێزت دەگرم،،

بێگومان وەڵام لەشێوەی کارەکەیە....بەهەمان شێوە و بەڕێزەوە: من ڕێزت دەگرم،،

کوڕەکە سەیری بە گۆڕانکاری شێوەی وەڵامەکەی وەڵام دەرەوە داهات...بەڵام باوکە داناکە دەمەقالێی یەکەی تەواوکرد، تۆ چەند کەسێکی باشی،،

بێگومان وەڵامەکە هیچی کەمتر نەبوو لەو شێوازە جوانە· تۆچەند کەسێکی باشی،،

کوڕەکە سەری سوڕما لەوەی گوێ بیستی بوو بەڵام لە نهێنی گۆڕانکاری وەڵامەکە تێنەگەیشت، بۆیە بێدەنگ بوو بە وردی چاوەڕوانی گوێ بیستنی ڕوونکردنەوەی ئەو ڕووداوە فیزیایە بوو لە باوکی دانای.....

پیاوە داناکە بەم شێوەیە ئەو ڕاستی یەی بە شێوەیەکی دانایی شی کردەوە، کوڕە شیرینەکەم: ئێمە ئەو دیاردەیە سروشتی یە لە جیهانی فیزیا ناودەنێین ((دەنگدانەوە))...

بەڵام لەڕاستی دا ئەوە ژیانە بۆخۆی.....

ژیان هیچت پێ نابەخشێت تەنها بە ئەندازەی ئەوەیت دەبەخشیت...

هەروەها هەرئەوەندە ڕێزت لێ دەگرێت کە تۆ ڕێزی لێ دەگریت و بەس.....

ژیان ئاوێنەی کارەکانت و.....دەنگدانەوەی قسەکانتە...........

ئەگەر دەتەوێت یەکێك ڕێزت بگرێت ڕێزی خەڵکی تر بگرە.....

ئەگەر دەتەوێت یەکێك بەزەیی پێت دابێت بەزەیت بە خەڵکی تردا بێت.....

ئەگەر دەتەوێت یەکێك عەیبەکانت داپۆشێت عەیبی خەڵکی دا بپۆشە.........

ئەگەر دەتەوێت یەکێك هاوکاریت بکات هاوکاری خەڵکی تر بکە.......

ئەگەر دەتەوێت یەکێك گوێت بۆ بگرێت بۆ ئەوەی لێت تێبگەن گوێ لە خەڵکی تر بگرە بۆئەوەی لێت تێبگەن......

چاوەڕوانی ئارام گرتن لە خەڵکی مەکە ئەگەر یەکەم جار تۆ ئارام گر نەبیت لەگەڵیاندا.....

کوڕەشیرینەکەم....ئەوە یاسا و دەستوری خودایە کە لەسەرجەم لایەنەکانی ژیاندا جێ بە جێ دەبێت....ئەمەش یاسای بوونەوەرە کە لە سەرجەمی بەرزی و نزمی یەکانی ژیان دەی بینین....

ئەوەش دەنگدانەوەی ژیانە.....ئەوەی پێشکەشت کردوە دەی بینی یەوە.....ئەوەی چاندووشتە دەی دووری ئەوە...!!

ڕاگەیاندن و پیاوە کوێرەکە

ڕۆژێك پیاوێکی کوێر لەبەردەمی یەکێك لە باڵەخانەکان دانیشت بوو و کڵاوێکی لە نێوان قاچەکانیدا دانا بوو ولەتەنیشتیەوەش پارچە تەختەیەکی لابوو لەسەری نووسرابوو((تکایە هارکاریم بکەن من کوێرم))!

پیاوێکی ڕاگەیەندکار بەتەنیشتیدا تێپەڕی و سەیری کڵاوەکەی کرد تەنها چەند پارەیەکی کەمی تێدابوو لەویش چەند پارەیەکی تری بۆ تێکرد.

پاشان بێ ئەوەی پارمەتی لە کوێرەکە وەربگرێت پارچە تەختەکەی هەڵگرت و دەستەواژەیەکی تری لەسەر نووسی و لە شوێنی خۆی دانایەوە و بە ڕێگای خۆیدا ڕۆیشت.

پاش کەمێك کوێرەکە هەستی کرد کڵاوەکەی پڕ بووە لە وردەپارە ی کاغەز، بۆیە زانی کە شتێك گۆڕاوە و هەستی کرد ئەو شتەی گوێ بیستی بوو لە نووسینەکە ئەوەیان ئەو گۆڕانکاریەی دروستکردووە؟ بۆیە پرساری لە یەکێك لە ڕێ بوارەکان کرد کە بە ویدا تێپەڕ دەبوون کە ئایا چ شتێك لەسەر ئەو تەختەی تەنیشتیەوە نووسراوە ؟

ئەویش پێ ی وت کە ئەمەی لەسەر نووسراوە: (ئیمە ئێستا لە کەژی بەهار داین بەڵام من توانای بینینی ئەو جوانیەم نی یە))!

هۆکارەکانی ژیانت بگۆڕە کاتێك کار و بارەکانی ژیانت بە باشی ناڕۆن بە ڕێوە..؟؟؟

سەرپێچی کردنی خودا؟؟؟؟

پیاوێك هات بۆلای ئیبراهیمی کوڕی ئەدهەم... گوتی

ئەی شێخ . گیان ودەروونم .. پاڵم پێوەدەنێن بۆ سەرپێچی کردن و گوناح.... ئامۆژگاریم بکە!

ئیبراهیمی کوڕی ئەدهەم پێی وت:

ئەگەر گیان و دەروونت پاڵیان پێوەنایت بۆ سەرپێچی کردنی خودا...گوێ مەدەیە..

بەڵام پێنج مەرجم هەیە بۆت

پیاوەکە وتی : پێم بڵێ!

ئیبراهیمی کوڕی ئەدهەم وتی:

ئەگەر ویستت سەرپێچی خودا بکەیت لە شوێنێك خوت بشارەوە کە خودا لەو شوێنەدا نەت بینێت !

پیاوەکە وتی:

پاك و بێگەردی بۆ خودا...چۆن دەتوانم خۆمی لێ بشارمەوە... کە هیچ شتێکی لێ ون نابێت!

ئیبراهیمی کوڕی ئەدهەم وتی:

پاك و بێگەردی بۆ خودا. ئایا شەرم ناکەیت سەرپێچی خودا بکەیت کە دەشزانی دەت

بێت... پیاوەکە بێدەنگ بوو...

پاشان وتی: زیاتر ئامۆژگاریم بکە!

ئیبراهیمی کوڕی ئەدهەم وتی:

ئەگەر ویستت سەرپێچی خودا بکەیت... سەر پێچی لەسەر زەوی ئەودامەکە

پیاوەکە وتی:

پاك و بێگەردی بۆ خودا...بۆ کوێ برۆم. . هەرچی لە سەر زەوی یە مولکی ئەوە!

ئیبراهیمی کوڕی ئەدهەم وتی:

.ئایا شەرم ناکەیت سەرپێچی خودا بکەیت.... کەچی لەسەر زەوی ئەویش نیشتە جێی؟

پیاوەکە وتی: زیاتر ئامۆژگاریم بکە!

ئیبراهیمی کوڕی ئەدهەم وتی:

ئەگەر ویستت سەرپێچی خودا بکەیت... لە ڕزق و ڕۆزی ئەو مەخۆ

پیاوەکە وتی:

پاك و بێگەردی بۆ خودا... ئەی چۆن بژیم... هەموو نیعمەتەکان هی ئەون!

ئیبراهیمی کوڕی ئەدهەم وتی:

ئایا شەرم ناکەیت سەرپێچی خودا بکەیت....کەچی لە ڕزق و ڕۆزی ئەو دەخۆی و دە خۆیەوە و... ڕزقیشت لای ئەو پارێزراوە؟

پیاوەکە وتی: زیاتر ئامۆژگاریم بکە!

ئیبراهیمی کوڕی ئەدهەم وتی:

ئەگەر سەرپێچی خودات کرد... پاشان مەلائیکەتـەکانی خـودا هـاتن بـەرەو دۆزەخـت بەرن... لە گەڵیاندا مەچۆ بۆ دۆزەخ!!

پیاوەکە وتی:

پاك و بێگەردی بۆ خودا... ئایا من توانای ئەوانم هەیە... بەڵکو بەپاڵدان دەم بـەن بـەرەو دۆزەخ!!!!!

ئیبراهیمی كوڕی ئەدهەم وتی:

هەر كاتێك نامەی كردەوە خراپەكانت بۆ خوێندرایەوە . لاملی بكە كەتۆ نەت كردوون!

پیاوەكە وتی:

پاك و بێگەردی بۆ خودا...ئەی ڕێز لێگیراوە نووسەرەكان (كرام الكاتبون) لە كوێن . مەلائیكە پارێزەكان (الملائكه الحافظون) لە كوێن...شاهیدە قسە پێكراوەكان (الشهود الناگقون) لە كوێن)

دواتر پیاوەكە دەستی كرد بە گریان و .. ڕۆیشت.... بەدەم ڕۆیشتەوە هەر دەی وت:

ئەی ڕێز لێگیراوە نووسەرەكان (كرام الكاتبون) لە كوێن...مەلائیكە پارێزەكان (الملائكه الحافظون) لە كوێن ..شاهیدە قسە پێكراوەكان (الشهود الناگقون) لە كوێن)!!!!!

چرکەیەك بە یارمەتی خۆت!

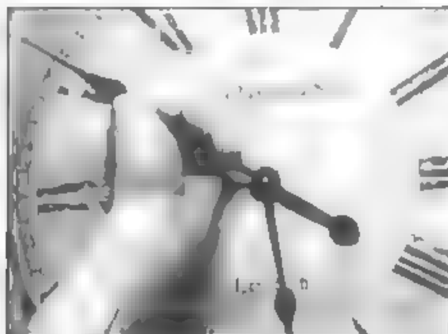

لەو چەند چرکە کەمەی کە ئەم چیرۆکەیەت تێدا خوێندەوە چەندەها کەس لەم کاتەیەدا مردن!!

بەداخەوە کەمەندێکیان لەسەر سەرپێچی کردنی خودا مردن پەنا بە خودا!!!!

تۆ چووزانی کە ناوی تۆش لەناو ئەواندانیە!

بەبیر خۆتی بێنەوە!

ئەوکەسەی کە پێش چەند چرکەیەك مرد !

هەمان گورمانی تۆی بە خۆی دەبرد و بە خۆی دە وت!...

((کاتم زۆر لە بەردەمدا ماوە))!!!!!

وَلَن يُؤَخِّرَ اللَّهُ نَفْسًا إِذَا جَاءَ أَجَلُهَا ۚ وَاللَّهُ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿١١﴾ سورە المنافقون

واتە: جا ئەو داخوازیە بەجێ نیە، چونکە ڕۆژی هەرکەسێك تەواو بوو، کاتی مەرگی هەر کەسێك هات، هەرگیز خوا دوای ناخات و مۆڵەتی بۆ تازە ناکاتەوە، خوایش زۆر ئاگایە بە هەموو ئەو کاروکردەوانەی کە ئەنجامی دەدەن هیچ دواناکەیت!!!!

کەواتە لە گەڕانەوت بۆ لای ئەو دوامەکەوە!

((لَا إِلَٰهَ إِلَّا أَنتَ سُبْحَانَكَ إِنِّي كُنتُ مِنَ الظَّالِمِينَ ٨٧))!!

واتە : **پەروەردگارا هیچ خوایەک نیە جگە لە تۆ، پاکی و بێگەردی هەر بۆ تۆیە، بەڕاستی من لە ستەمکاران بووم (کاتێک بە بێ فەرمانی تۆ قەومەکەم بەجێهێشت).**

خودایە بەناوە پیرۆزەکانت لێت دەپاڕێینەوە سەرەنجامان بەخێر بگێڕە ((اللهم ارزقنا حسن الخاتمة)) امین.

سەرگوزەشتەی هەڵۆیەك

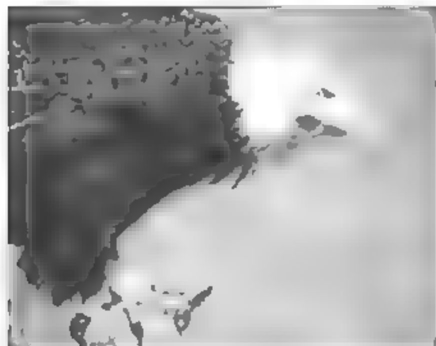

دەگێڕنەوە هەڵۆیەك لە یەكێك لە چیاكاندا دەژیا و هێلانەی لەسەر چڵی دارێكی بەرز دروست كرد بوو،هێلانەی هەڵۆكە چوار هێلكەی تێدا بوو، دوای ڕوودانی زەمین لەرزەیەكی توند یەكێك لە هێلكەكانی هەڵۆكە كەوتەخوارەوە و تلبوەوە تاوەكو لەناو كولانەی مریشكێك گیرسایەوە،هەر بۆیە مریشكەكە وای هەست كرد پێویستە لەسەری هێلكەی هەڵۆكە بپارێزێت و ئاگاداری بێت ،بۆیە مریشكە پیرەكە خۆی تەرخان كرد بۆ ئاگادار بوونی هێلكەكە هەتاوەكو هەڵی هێنا، ڕۆژێكیان هێلكەكەی هەڵ هێنا و هەڵۆیەكی بچوكی جوانی لێ هاتە دەرەوە،بەڵام ئەم هەڵۆیە هەرلەسەرەتاوە وا پەروەردەكرا كە ئەو مریشكە، هاتا وای لێهات وای دەزانی كە ئەو تەنها مریشكە و بەس،ڕۆژێكیان كە لە كولانەی مریشكەكە یاری دەكرد كۆمەڵێك هەڵۆی بینی بەبەرزی ئاسمان دەفڕین، بۆیە ئەو هەڵۆیە ئاواتی دە خواست توانیای ئەویش وەك ئەو هەڵۆیانە بە ئاسماندا فڕی بوایە، بەڵام بە پێكەنینێكی گاڵتە جاڕی یەوە لەلای مریشكەكان پێشوازی لێ كرا و پێیان وت: تۆ تە نها مریشكێكی و ناتوانیت بە ئاسماندا بفڕیت وەك ئەو هە ڵۆیانە، بۆیە دوای ئەو جارە هەڵۆكە وازی لە خەوی فڕین بە ئاسماندا هێنا، و ئازاری نائومێدی ڕوی تێكرد هەر بۆیە ژیانێكی درێژی بەسەر برد وەكو مریشك..!

سەرنج و تێبینی لەم سەرگوزشتەیە:

تۆ ئەگەر پاڵ بدەیتە ژیانی ئەرێنیت دەبیتە کۆیلەی ئەو بیرو ڕایەی باوەڕت پێ یەتی،ئەگەر تۆ هەڵۆی و خەوی فڕین دەبینیت و دەتەوێت بەبەرزی ئاسماندا بفڕیت، شوێن خەونەکانت بکەوە و گوێ بە قسەی مریشکەکان مەدە (ئەوکەسانەی چوار دەورەت کە خەون و ئاواتەکانت نزم دەکەن!)

چونکە هێز و توانای بەدەستهێنانی ئەوەت تێدایە پاش ویستی خودا.

بۆیە بزانە تێڕوانینت بۆ خۆت و ئاواتەکانت ئەوان سەرکەوتنت لە ژێرکەوتن دیاری دەکەن !

بۆیە هەوڵ بدە خۆت گران بکەیت، و ڕێزی خۆت بەرزبکەیتەوە لە بەرچاوی خۆت هەرئەوەش هۆکاری سەرکەوتنتە، و هاوڕێ یەتی ئەوکەسانەش بکە کە ڕوەت بەرز دەکەنەوە.

شەپقەی پیاوە زاناکە....

دەگێڕنەوە جارێکیان زانایەك بە ڕێگایەکدا دەڕوات،لە ناکاودا دزێك دەست بۆ شەپقەکەی دەبات، و شەپقەکەی سەری لێ دەدزێت،و وەك ڕەشەبا ڕادەکات، زانا کە هیچی بۆ نەکرا تەنها ئەوە نەبێت بە دوای دزە کە کەوت، دەی وت: پێشکەشم کردیت، بلێ قبوڵم کرد، پێشکەشم کردیت بلێ قبوڵم کرد...............زاناکە هەستی بەوە کرد کە پێویستی یەکی زۆر وای لەو کەسە کردوە کە تاوانێکی وابکات و کڵاوەکەی لێ بدزێت کە نرخەکەی نەی دەکردە پێنج درهەم، بۆیە زاناکە دڵی بە دزەکە سوتا و ویستی تێ ی بگەیەنێت کە کڵاوەکە وەك دیاری یەك قبوڵ بکات، بۆ ئەوەی هەست بە نائارامی دەروون و ویژدان نەکات..........

ئێمە ئێستا زۆر پێویستمان بەبیرکردنەوەیەکی وەك ئەو زانایە هەیە، پیویستمان بەو شێوە دڵ نەرمی و سوز و بەزەی یە هەیە......چونکە زۆر ئەو هەڵە و کەم و کورتیانەی لێرە و لە وێ ڕوودەدەن لە کەسانی خراپ و دڕندەوە ڕوونادەن، بەڵکو لەکەسانێك ڕوو دەدەن

کە بە بارووەدۆخێکی شڵۆق و نا خۆشدا تێدەپەڕن،و ملکەچی ئەو بارووەدۆخە دەبێت، و بیر و هۆش و ڕاستی لەدەستدەدات، و لەکەسانێکەوە ڕوودەدات کە بە هەڵوێستێکی لاواز دا تێدەپەڕێت بەرامبەر لایەنە ورووژێنەرەکان، خەڵکانیش بە هەڵە لەو بارو دۆخە دەگەن، بۆیە ڕەوشتیان تێکچووە، و هەڵوێستیان گۆڕاوە..........بۆیە پێویستە لاپەڕەیەکی نوێ هەڵدەینەوە. زۆر ئاسانە خەڵکی تاوانبار کەین، و گومانی خراپ بەرین و لۆمەی بکەین و سزای بدەین، بەڵام زۆر گرانە لە هۆکارە ڕەوشتی یە خراپەکان بگەین، زۆر گرانە داوای لێ بووردن بکەین، و شت لەبیر بەرینەوە، ولاپەڕەیەکی نوێ هەڵ دەینەوە، چونکە ئەو کارانە پێویستیان بە ڕوونی و نەرمی و داهێنان هەیە.

چەندە جوانە هەریەکێك لە ئێمە خۆمان یەك لابکەینەوە بە گیانی ئەو زانایە و لێبووردەییە بۆ ئەوەی لە ناخاندا ماناکانی لێبووردەیی و بەزەیی و...........ئێمە کاتێك تووشی هەڵەیەکی گەورە دەبین چاوەڕوانی کەسانێك دەکەین کە پاساومان بۆ بێنەوە و هۆکارەکانی تووش بوونمان بەهەڵەکان قبوڵ بکەن.....

گفتوگۆیەکی شەیدایانە

شێتێك بەلای عابیدێکدا تێپەڕ بوو کە هاواری دەکردە خودا و بە کوڵ دەگریا و فرمێسك بە خوڕ بە سەر گۆنا کانیدا دەهاتە خوارەوە و دەیگوت:

پەروەردگارا ئەم خەیتە نار ئاگری دۆزەخ و بم بەخشە و بەزەیت پێمدا بێتەوە.

ئەی بەخشندەی میهرەبان بەئاگر سزام نەدەیت.

من زۆر بێ هێزم و توانای ئارام گرتنی ئاگرم نی یە بە زەیت پێم دابێ.

ئێسکەکانم زۆر باریکەو هێزی خۆ پاراستنی تینی ئاگری نی یە بەزەیت پێم دابێ.

شێتەکە بەدەنگێکی بەرز پێکەنی ؟

عابیدەکە ئاوڕی بەلایدا دایەوەو وتی:

چ شتێك وات لێ دەکات پێ بکەنی ئەی شێت؟؟

شێتەکە وتی: قسەکانی تۆ وام لێ دەکات پێبکەنم!

عابیدەکە وتی: چ شتێك لە قسەکانم وات لێ دەکات پێبکەنی؟؟

شێتەکە وتی: چونکە تۆ لەترسی ئاگر دەگری؟

عابیدەکە وتی:بۆ تۆ لەئاگر نا ترسی؟؟

شێتەکە وتی: نەخێر. نەخێر ناترسم لە ئاگر.

عابیدەکە دەستی کرد بە پێکەنین و وتی: بەڕاستی تۆ شێتی.

شێتەکە وتی. ئەی عابید تۆ چۆن لە ئاگر دەترسی کە خودایەکی وات هەبێت بەزەیەکەی هەموو شتێکی داپۆشیوە؟

عابیدەکە وتی: من تاوانی وام هەیە ئەگەر خودا بە دادگەری خۆیم لەگەڵمدا بکات ئەوا دەمخاتە دۆزەخەوە، بۆیە دەگریم بۆئەوەی خودا بەزەیی پێمدابێتەوە و لە تاوانەکانم خۆش بێت و بەدادگەری خۆی دادگایم نەکات ، بەڵکو بە چاکەو بەزەیی و میهرەبانی خۆی لەگەڵم دا بکات بۆ ئەوەی نەچمە ئاگرەوە؟؟

لەوجارە شێتەکە زۆر لە جاری پێشووتر بە هێزتر دایە قاقای پێکەنین.

عابیدەکە زۆر بێتاقەت بوو و گوتی: چ شتێك وات لێ دەکات ئاوا پێبکەنی؟؟

شێتەکە وتی: ئەی عابید تۆ خودایەکی دادگەرت هەیە و ستەم لەکەس ناکات، تۆ لە دادگەریەکەی دەترسی؟ تۆ خودایەکی چاو پۆشی کار و بەخشندەو تۆبە وەرگرت هەبێت لە ئاگرەکەی دەترسی؟؟ عابیدەکە وتی: ئایا تۆ لە خودا ناترسی ئەی شێت؟

شێتەکە وتی: بەڵێ، من لە خودا دەترسم، بەڵام ترسەکەم لە ئاگرەکەی نی یە......

عابیدەکە بە سەرسوڕمانەوە وتی: ئەگەر ترست لە ئاگرەکەی نی یە ئەی لە چی دەترسی؟؟

شێتەکە وتی: من لە ڕوو بە ڕووبوونەوەی خودا و پرسیار کردنەکەی دەترسم کە پێم بڵێ: بە ندەکەم بۆچی سەر پێچیت کردم؟؟

ئەگەر من لە خەڵکی دۆزەخ و ئاگر بم داواکارم بم خاتە ناو ئاگر بێ ئەوەی پرسیارم لێ بکات، چونکە سزای ئاگرم لا خۆشترە لە پرسیار کردنی خودای پاك و تاك!

چونکە من توانای تەماشای کردنیم نی یە بە چاوێکی ناپاك و قسەیەکی درۆزنانە.....

ئەگەر چوونە ناو ئاگر خۆشەویستم ڕازی بکات گوێم لێ نیە!

عابیدەکە لە قسەکانی شێتەکە سەری سوڕما و دە ستی کرد بە بیر کردنەوە لێ یان.

شێتەکە وتی: ئەی عابید نهێنی یەکت پێ دەڵێم لای کەس باسی مەکە.

عابیدەکە وتی: لەو نهێنی یە چی یە ئەی شێتە ژیرەکە؟

شێتەکە وتی: ئەی عابید خودای من نام خاتە ناو ئاگر دەزانی بۆچی؟؟

عابیدەکە وتی: بۆچی ئەی شێت؟

شێتەکە وتی: چونکە من بە خۆشەویستی و ئامەزرۆیی خودام پەرستووە، بەڵام تۆ لە ترس و لومێدەوە پەرستووتە... بۆیە گومانی من لە گومانی تۆ باشترە و داواکاری من باشترە لە داواکاری تۆ، بۆیە ئەی عابید ـ خۆ ئامادەکردنت بۆ ئەو شتەی کە هیوای بۆ نا خوازی باشترە لەوەی کە هیوات پێەتی.

چونکە حەزرەتی مووسا(سەلامی خوای لەسەر بێت)ە چوو بۆ هێنانی پشکۆ ئاگرێك بۆ لەوەی خۆیی و خانەوادەی پێ گەرم بکاتەوە،بە پێغەمبەرایەتی گەڕایەوە......

منیش ڕۆیشتم بۆ ئەوەی جوانی ڕووی پەروەردگارم ببینم، بەڵام بە شێتی گەڕامەوە!!

شێتەکە بە پێکە نینەوە ڕۆیشت و عابیدەکەش بە گریان....

بۆیە عابیدەکە دەی وت: باوەڕناکەم ئەوە شێت بێت،ئەوە گەورەترین ژیری نێوان ژیرانە،بەڕاستی من شێتم بۆیە دەبێ وتەکانی بە فرمێسکەکانم بنووس مەوە...

ئەمیری باوەڕداران عومەری کوڕی خەتاب (ڕەزاو ڕەحمەتی خوای لەسەربێت) دەی فەرموو: زیاتر هیواداربە بۆ شتێك کە داوای ناکەی و هیوای بۆ نا خوازی لە شتێك کە داوای دەکەیت و هیوای بۆ دەخوازی.

چونکە حەزرەتی مووسا(سەلامی خوای لەسەر بێت) ڕۆیشت پشکۆ ئاگرێك بۆ خالەوادەی بێنێت خودای پەروەردگار گفتوگۆی لە گەڵدا کردو بۆیە بە پێغەمبەری گەڕایەوە....هەروەها پاشای(سەبەء) بەکافری چووە دەرەوە، بەڵام لەگەڵ حەزرەتی (سولێمان) موسڵمان بوو.... هەروەها ساحیرەکانی فیرعەون چوونە دەرەوە داوای شکۆداریان بۆ فیرعەون دەکرد، بەڵام بە باوەڕداری گەڕانەوە....

پەروەردگارا چۆن لە یادت بکەم،کە هەمیشە لە یادمی؟؟

چۆن سەرپێچیت بکەم، کە تۆ چاودێری کارمی؟؟

گێلترین منداڵ لە جیهان

منداڵێك چووە ژووری سەرتاشخانەیەك، سەرتاشە كە بە گوێ ی مشتەریەكانیدا چرپاندی سەیری ئەومنداڵە بكەن : ئەوە گێل ترین منداڵە لە جیهاندا ئێستاش ئەمەتان بۆ دەسەلێنم، بۆیە سەرتاشەكە دینارێكی لەناودەستی ڕاستی دا دانا و لە ناو دەستی چەپیشی ڕوبعێكی دانا، داوای لە منداڵەكە كرد كە یەكێك لە دووەیان هەڵ بگرێت منداڵەكە ڕوبعەكەی هەڵگرت و ڕۆیشت، سەرتاشەكە بە مشتەریەكانی وت:بینیتان ئەوە هەرگیز فێرنابێت هەمیشە وادەكات ڕوبعەكە هەڵگرێت.

یەكێك لە مشەریەكان كاتێك لە سەرتاشخانەكە هاتە دەرەوە، منداڵەكەی لای دۆندرمە فرۆشێك بینی بۆیە لێ ی نزیك بووە وە و لێ ی پرسی ئایا بۆ چی ڕوبعەكەت هەڵگرت و دینارەكەت هەڵ نەگرت..؟

منداڵەكە وڵامی دایەوە ئەو ڕۆژەی دینارەكە هەڵبژێرم یاری یەكە كۆتایی پێ دێت..!!

لە گەورەكان شتی زۆر فێر بووم، بەڵام لە بچووكەكان شتی زۆر تر فێر بووم..؟ پێویستە بنچینەی یاری كردن فێر ببی، دواتر پێویستە لەسەرت جوانتر یاری بكەی لەئەوانی تر.(ئەنشتاین)

عەیبەکانی خۆت چاك بکە

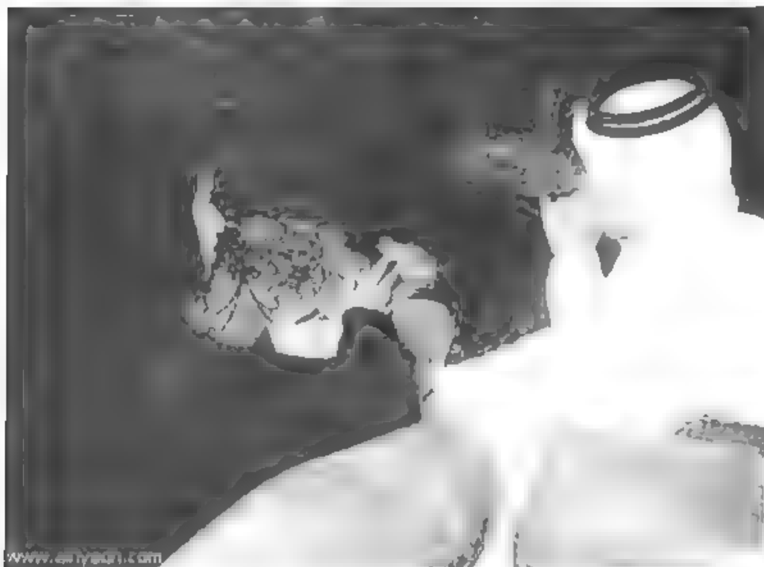

پیاوێك لەگەڵ خێزانەکەی چونە خانوە تازەکەیان،لە بەرەبەیانی یەکەم ڕۆژیان کە خەریکی نان خواردنی بەیانی بوون، خێزانەکە بە پیاوەکەی وت بەئاماژەکردنی بۆ پەنجەرەی ماڵەکەیان کەدەی ڕوانی یە باخچەی نێوان خۆیان و دراوسێکەیاندا: تەماشاکە خۆشەویستەکەم،تەماشاکە جلە شۆراوەکانی دراوسێکەمان باش نە شۆردراون و پاك نەکراونەتەوە...لەوانەیە سابوونی هەرزان و خراپیان کڕیبێت....هەموو جارێك ژنەکە هەمان توانجی لە دراوسێکەیان دەگرت کە جلە شۆراوەکانی دەبینی،پاش یەك مانگ ژنەکە سەری سوڕما کە جلە شۆراوەکانی بینی بەسەر پەتی جل شۆردن هەڵواسراون بەڵام ئەمجارە زۆر پاك و خاوێنن، بۆیە بانگی پیاوەکەی کردو پێی وت: تەماشاکە پیاوەکە...لە کۆتاییدا دراوسێ کەمان فێر بوو کە چۆن جل بشۆرێت...

پیاوەکە وە لامی دایەوە و وتی: خۆشەویستەکەم، وادیارە ئەو ڕۆ زوو هەستاوی و شووشەی پەنجەرەکەت پاك کردۆتەوە کەلەوێوە سەیری ماڵی دراوسێکەمانت دەکرد...!!

پەند لەم چیرۆکە:

عەیبەکانی خۆت چاك بکە پێش ئەوەی سەیری عەیبی خەڵکی تر بکەیت.

مرۆڤ پووشکە لە چاوی خەڵکی دا دەبینێت بەڵام کاریتە(داری گەورە) لە چـاوی خۆیـدا نابینێت.

کێ دەتوانێت مریشکەکە لە شووشەکە دەربهێنێت..؟

دەگێڕنەوە ڕۆژێك لە ڕۆژان مامۆستای زمانی ئینگلیزی وانەی بە قوتابیەکانی دەوت پێش هاتنی تاقی کردنەوەی کۆتایی ساڵ بەچەند هەفتەیەك!!

لەکاتی وتنەوەی وانەکە یەکێك لە قوتابیەکان وانەکەی پێ بڕی و وتی: مامۆستا...زمانی ئینگلیزی وانەیەکی زۆر گرانە؟؟!

ئەو قوتابی یە قسەکانی تەواو نەکرد سەرجەم قوتابی یەکان هەمان قسەیان دووبارەکردەوە و بوون بەیەك حزبی بەرهەڵستکار بەرامبەر مامۆستا!!

بەو شێوەیە یەکێك قسەی دەکرد و یەکێك هاواری لێ هەڵسا و یەکێك دەیەوێت کات بە فیڕۆ بدات بەو شێوەیە.....!!

مامۆستاکە کەمێك بێدەنگ بوو دوایی وتی: باشە ئەمڕۆ دەرس نا خوێنین،،دەرسەکە دەکەین بە یاری و مەتەڵ..!!

قوتابی یەکان بە بیستنی ئەم هەواڵە زۆر دڵ خۆش بوون...

بۆیە مامۆستا هەڵسا لەسەر تەختەڕەش بە دروست کردنی وێنەی شووشەیەکی ملەوانە تەسك و باریك..و لەناویشیدا وێنەی مریشکێکی دروست کردو دواتر وتی:کێ دەتوانێت ئەو مریشکە لەناو ئەو شووشەیە دەربهێنێت؟؟؟!!!!

بەمەرجێك نە شووشەکە بشکێنێت و نە مریشکەکەش بکوژێت!!!!!

هەوڵی قوتابی یەکان دەستی پێ کرد کە هەرهەموویان بە شکست کۆتاییان پێ دەهات،، بۆیە یەکێ لە قوتابی یەکان لە کۆتایی پۆلەکەدا هاواری لێ هەڵسا بە نا ئومێدی وتی:مامۆستا ئەو مریشکە لەو شووشە نا هێنەدەرەوە یان بە شکاندنی شوشەکە یان بەکوشتنی مریشکەکە،،

مامۆستاکە وتی: ناتوانین پێشێلکاری مەرجەکانمان بکەین،،

قوتابی یەك بە گاڵتەجاڕی یەوە وتی: کەواتە مامۆستا بەرکەسە بڵێ کە مریشکەکەی خستۆتە ناو شووشەکە با هەر خۆشی بیهێنێتەدەرەوە کە چۆن خستۆیە ناوەوە،،،

سەرجەم قوتابی یەکان دەستیان کرد بە پێکەنین،،، بەڵام پێکەنینەکەیان زۆری نەخایەند!!

تا دەنگی مامۆستا پێکەنینەکەی پێ بڕین و کە گوتی : ڕاست دەکەی ، ڕاست دەکەی،، ئەوە وەڵامە ڕاستەکەیە!!

کێ مریشکەکەی خستۆتە ناو شووشەکە هەرخۆشی دەتوانێت بیهێنێتەدەرەوە.. هەروەکو ئێوە!!

دەستەواژەیەکتان خستۆتە ناو مێشکتان کە زمانی ئینگلیزی وانەیەکی زۆر گرانە....

هەربۆیە هەرچەندە من بۆتان شی بکەمەوە و هەوڵ بدەم بۆتان ئاسان بکەم بێگومان سەرکەوتوونابم.. تەنها ئەگەر ئێوە هەوڵ نەدەن ئەم دەستەواژەیە بەبێ یارمەتی هیچ کەسێکی تر لە مێشکتان دەرنەکەن،، کە چۆن هەر بۆ خۆشتان بەبێ یارمەتی هیچ کەسێکی تر داتان ناوە!!

ئەمە چیرۆکی ئەو مامۆستایەیە،،

قوتابی یەکان هەستاون مریشکێکیان خستۆتە ناو شووشەکە،،بەڵام ئایا ئێمە چەندان مریشکمان خستۆتە ناو شوشەوە لە ژیانی خۆمان بەو گومان و دوودڵیانەوە خەریك کردووە...

هەڵۆیستە قورسەكان وەرەی بەرز بەرهەم دێنن

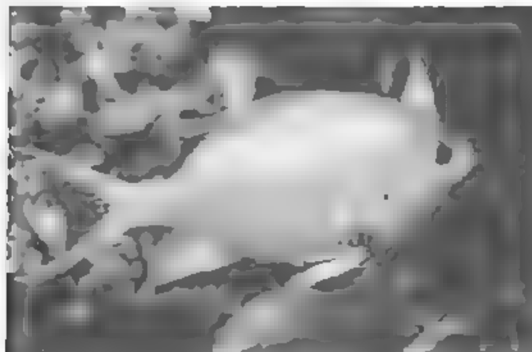

شارلی شاپلن شانۆكاری بەناوبانگ لە یادەوەریەكانیدا باسی چیرۆكی هاورێ یەكی دەكات كە خاوەنی كارگەیەك بووە ، كە سەردانی كرد، بینی وێنەیەكی گەورەی لە نوسینگەكەی داناوە كە لە چوارچێوەیەكی گرانبەها دانرابوو ئەویش وێنەی پیاوێك بوو كە شێوازو نیشانەی توند و تیژی و لووت بەرزی بوو!!!!

بۆیە پرسیاری لێ كرد: ئایا ئەمە باوكتە؟

وەڵامی دایەوە: نەخێر....

ئەوە خاوەنی كارگەیەكی ڕكابەری منە،ژیانی كرداری من وەكو فەرمانبەر لای ئەو دەستی پێ كرد.....تاڵی پێ چەشتم!!!!

بۆیە وێنەكەیم لە بەردەمی خۆم داناوە، تاوەكو بیرم خاتەوە ئەگەر بیشوو تەمەڵی بكەم....ئەوا دەگەڕێمەوە بۆ لای ئەو بۆ كاركردن!!!

ڕووبەری ژاپۆن نزیكەی ١٧٪ ڕووبەری شانشینی عەرەبی سعودیەو ژمارەی دانیشتوانی ژاپۆن نزیكەی ١٣٠ ملیۆن كەسە، كە چڕیەكەی دەگاتە ٣٣٧ كەس بۆ هەر كیلۆ مەترێكی چوارگۆشە. نزیكەی سێ چواریەكی ڕووبەرەكەی دارستانی شاخاوی یە و بۆ كشتوكاڵ ناشێت، بۆیە لە كەنارە ئاوی یەكان دانیشتوان زۆر ترن، لێرەوە ماسی دەبێتە خواردنی سەرەكی لە ژاپۆن.

بۆ زانینی ڕادەی گرنگی دانی ژاپۆنی یەکان بە ماسی نزیکەی چل گۆڤاری زانستی ژمێردراون (کە زۆربەیان بە زمانی ژاپۆنین) لێکۆڵینەوە دەربارەی ماسی و سامانی ماسی بڵاودەکەنەوە.هیچ زانکۆیەك لە ژاپۆن کۆلیجێك یان بەشێکی تێدا نی یە کە لەو بابەتە نە کۆڵێتەوە. بەڵکو زانکۆیەکی تایبەتمەند هەیە بۆ لێکۆڵینەوەی ماسی. سەرەڕای ئەوانەش چەند لایەنێك هەن کە هاوکاری لێکۆڵینەوەکانی ئەو سامانە دەکەن. هیچ جێگەی سەرسامی نیە کە ژاپۆنی یەکان نزیکەی لە ١٥٪ سامانی ماسی لە جیهان دا ڕاودەکەن و بە پلەی دووەم دێن دوای چینی یەکان.

لە پێگەی سرپای سەنگافۆری لە تۆڕی ئینتەرنێت ئەم چیرۆکەم دەربارەی ژاپۆنی یەکان و حەزکردنیان لە گۆشتی ماسی تازە خوێندەوە و پێم خۆش بوو بۆ ئێوەشی بگێڕمەوە.

ماوەی دەیان ساڵ بوو ماسی لە کەنارە ئاوی یەکانی ژاپۆن نزیك نەدەبوونەوە.بۆیە ژاپۆنی یەکان هەستان بە چارەسەرکردنی ئەم گیروگرفتە و لە ناوجەرگەی دەریا و ئۆقیانوسە دوور لە کەنارەکان ڕاوە ماسی یان دەکرد.

لەگەڵ ڕۆژگار بەلەمەکانی ڕاوکردن گەورەتر بوون و زیاتر لە کەنارەکان دوور دەکەوتنەوە، بەڵام ئەمە گەیشتنی ماسی یەکان بۆسەر وشکانی درادەخات لەوەش مانای ئەوەیە ماسی یەکە بە تازەیی نامێنێتەوە!

بۆ چارەسەرکردنی ئەم کێشەیە کەشتی یەکان لەگەڵ خۆیان بەفرگر و سەهۆڵگەیان هەڵدەگرت ، کە دەسبەجێ ماسی یەکانیان تێدا دادەنا دوای ڕاوکردنیان.ئەمەش بووە هۆی گەورەبوونی قەبارەی کەشتی یەکان بۆیە زیاتر لە کەنارەکان دوور دەکەوتنەوە،بەمەش ماوەی مانەوەی دوور لە کەنارەکان زیاتر بوو.ئاخۆ لەمەدا کێشەیەك هەیە؟

بەڵێ! ئێستاکە ماسی یەکە تازە نی یە! چونکە خراوەتە ناو بەفرگرەوە و سەهۆڵگەوە، خەڵکی بە شێوەیەك تەماشای ماسی یەکان دەکەن کە بەستراوە و تازە نی یە! بۆیە نرخی ماسی یەکان دابەزی کە بەم جۆرە ڕاودەکران و دەخرانە سەهۆڵگەوە! کێشەکە لەوەدا چی یە؟ کێشەکە ڕوون و ئاشکرایە، نرخی کەم دەبێتە هۆی ئەوەی ماسی زیاتر هاوردەی بازاڕ

نەکرێت! ئەی چارە چی یە؟

ژاپۆنی یەکان هەردەم چارەسەریان پێ یە! هەستان بە هەڵگرتنی حەوزی گەورەی پڕ ئاو لە ناو کەشتی یەکانی ڕاوکردن،ماسی یەکانیان تێدا دەنا، بە زیندوویی دەمانەوە تا دەگەیشتنە کەنار ئەوسا دەریان دەهێنن بۆ فرۆشتن! بێ گومان ئەمە بیرۆکەیەکی زیرەکانەیە، بەڵام دوای ئەوە چی ڕووی دا؟ بۆیان دەرکەوت کاتێك ماسی یەکان دەگەنە کەنار هەست بە تەمبەڵی و سستی دەکەن! چونکە ماسی یەکان لە ناو حەوزەکە قەرە باڵغیان دروست کردووە و وەکو لە ناو دەریا جم و جۆڵ دەکەن لەوێدا نا جوڵێنەوە بەم شێوەیە! بەم پێ یە تام و چێژی ئەم ماسی یانە جیاواز دەبێت لە تام و چێژی ماسی تازە ڕاو کراوانەو ژاپۆنیانە چین؟ ئەوانە هیچ سەرسام نابن و هەروەکو پەندەکە دەڵێت (دەتوانن لە مانگی ڕەجەب بە ڕۆژووبن). چۆن ڕاوچیەکان دەتوانن ڕازی یان بکەن؟ ڕێگە چارە هەمیشە لای ژاپۆنی یەکانە.هەستان بە دانانی بەچکەی بچوکی ماسی قرش لە ناو حەوزەکە! بۆ چی؟ بۆ ئەوەی ماسی یەکان لەناو حەوزەکە لە جوڵە نەوەستن و هەردەم لە ماسی یە قرشەکان ڕابکەن.!

پەند و ئامۆژگاری لەم چیرۆکە ئەوەیە ئەو بەرەنگاری یەی ماسی یەکەی تێدا دانرا وای کرد هەمیشە بجوڵێنەوە و بە خێرایی ڕابکات لە پێناو مانەوەی لە ژیاندا! ڕاوچیەکانیش ئەوەیان دەویست کاتێك دەگەیشتنە کەنار ماسی یەکان تازە و زیندو بن و تام و چێژیان خۆش بێت ، چونکە بە ڕاستی ئەوانە ماسی تازەن! و بێ گومان قرشەکان هەندێ لە ماسی یەکان دەخۆن بەڵام ئەوەی دەخورێ ڕێژەیەکی کەمە کە شایانی باس نی یە.

ئاخۆ ئەو سستی و تەمبەڵی یەی دووچاری ماسی یەکان بووە لە ناو حەوزەکە دا تووشی ئێمەش بووە، ئێمەی مرۆڤ، کاتێك لەبەردەم بەرەنگاری یەکان دا نازین؟ ئایا ئەو بەرەنگاری یانەی ڕووبە ڕوومان دەبنەوە وامان لێ دەکەن لە کارەکانماندا چالاك بین؟ ئایا بەرەنگاری یەکان لە چالاکی بەردەوام دەمان هێڵنەوە؟

بێ گومان سەرکەوتن لە ژیانی سووك و سانا نایەتەدی کە بەرەنگاری تێا نی یە! بە هەموو ئەو شارەزایی و هێز و توانا و سەرچاوانەی خوای گەورە پێ ی بە خشیوین بەکاریان

بهێنین ئاوەکو کارێکی جیاواز بکەین لەوەی سست و تەمبەڵەکان ئەنجامی دەدەن.

با هەر یەکێ لە ئێمە بەچکە ماسی قرش لە دوای خۆی دابنێ.....ئینجا تەماشابکات تا چ ئاستێك بەرەو پێش دەچێت لەم ژیانە دا.....

هەر بۆیە هەڵوێستی قوورس ورە بەرزی پەیدا دەکات

کاسەی شێتی ...

دەگێڕنەوە جارێکیان نەخۆشی شێت بوون کەوتە نێو ڕووباری لای چەپی شارێك....هەر کاتێك کەسێکی ئەم شارە لەو ئاوەی خواردبواوە ئەوا تووشی شێتی دەبوو....دواتر ئەوانەی شێت دەبوون کۆدەبوونەوە بە زمانێك لە نێوان خۆیاندا گفتوگۆیان دەکرد کە کەسە ژیرەکان لێیان تێنەدەگەیشتن.....پاشای شار دەستی کرد بە بەرپەرچ دانەوەی تاعون و جەنگان دژی نەخۆشی شێتی.....

هەتا بەیانیەکیان پاشا لە خەو هەڵسا بینی شاژنیش شێت بووە....شا ژن لەگەڵ سێ یەکی خەڵکی شێت بوو کۆبوونەوەی دەکرد و باسی شێت بوونی پاشای بۆ دەکردن...!

ڕۆژێکیان پاشا بانگی وەزیری کرد و وتی: ئەی وەزیر شاژنیش شێت بووە لەی پاسەوانەکان لە کوێ بوون؟

وەزیر وتی: گەورەم پاسەوانەکانیش شێت بوونە!

پاشا وتی: کەواتە هەر ئێستا پزیشکم بۆ بانگ بکە؟

وەزیر وتی: گەورەم پزیشکیش شێت بووە..!

پاشا وتی: ئەم بەڵایە چی یە، ئەی کێ ماوە لە شارەکەم شێت نە بوو بێت..؟

وەزیر وەڵامی دایەوە: بە داخەوە گەورەم لەم شارەدا کەسێك نەماوە جگە لە من و تۆ کە شێت نە بوو بێت..!!

پاشا وتی: ئای خوایە گیان ئێستا من فەرمان ڕەوایی شێت بووەکان دەکەم..!

وەزیر وتی:داوای لێبووردنت لێ دەکەم گەورەم، ئێستا شێتەکان پڕوپاگەندەی ئەوەدەکەن کە ئەوان ژیرن و کەسێکی شێت لەو شارە شك نابەن جگە لە من و تۆ..!

پاشا وتی: ئەم قسە پڕو پوچانە چین! ئەوان لە ئاوی ڕووبارەکەیان خواردۆتەوە و دواجار ئەوان تووشی شێتی بوونە..!

وەزیر وتی: لەڕاستیدا گەورەم ئەوان دەڵێن ئەوان بۆیە ئاوی ڕووبارەکەیان خواردۆتەوە بۆ ئەوەی لە نە خۆشی شێتی دوور بکەونەوە،لە بەر ئەوە بە قسەی ئەوان ئێمە ئێستا شێتین لە بەر ئەوەی لە ئاوی ڕووبارەکەمان نە خواردۆتەوە..! لە بەر ئەوە گەورەم ئێمە ئێستا بەرامبەر ئەوان تەنها وەکو دەنکە خوڵێکین...ئەوان زۆرینەن....هەرئەوان ئێستا خاوەن حەق و دادگەری و چاکەکارین....هەر بۆیە ئەوان ئێستا دەتوانن دەست نیشانی نێوان ژیر و شێت بکەن....!!!

لێرەدا پاشا وتی: کەواتە لەی وەزیر هەستە بڕۆ هەرئێستا کاسەیەکی پڕم لە ئاوی ڕووباری شێتی بۆ بێنە...چونکە ئەمە پێویستە ئەگەر بمەوێت بە عاقڵی بمێنمەوە لە جیهانی شێتەکاندا.

بەڕاستی هەڵبژاردنێکی سەختە....کە خاوەنی بیر و بۆ چونێك بیت لەگەڵ بیر و بۆ چوونی سەرجەمی خەڵك جیاواز بێت کاتێك ئاسمانی ئاواتەکانت زۆر بەرزتر بێت لەو ڕاستی یەی بڕوار دەورت. .ئایا خۆت دەدەیتە دەست خەڵك ئایا مل کەچی دەوروبەر دەبیت....لە کاسەکە دە خۆیتەوە....؟؟

ئایا هیچ جارێك پێیان وتووی: ئایا دەکرێت فلان و فلان و فلان هەموویان لەسەر هەڵە بن تەنها تۆ لەسەر ڕاستی بیت..! ئەگەر ئەو قسانەت ئاڕاستە کران باش بزانە ئەوا پێشنیازی ئەوەیان بۆت کردوە کە لە کاسەکە بخۆیتەوە...!

ئایا کاتێك دە چیتە ناو کارێك بە هەموو هیوا و ئاوات و توانایەك و داهێنانێك بەڵام

برادەرێکت دەبینیت کە تازە هاتوە و بەداهێنانێکی کەم بەڵام زۆر پێش تۆ دەکەوێتەوە و کەچی تۆ هەر لە شوێنی خۆتی....ئایا هیوا و ئاواتەکانت دەوەستێت.... ئایا داهێنانەکانت کەم دەبێتەوە.... ئایا لە کاسەکە دە خۆیتەوە..؟

شانازی بەکوڕەکەت بکە...!!!!!

هەموو ڕۆژانی هەینی دوای نوێژی هەینی، مامۆستای مزگەوت و کوڕە یانزە ساڵانەکەی کردبوویانە پیشەی خۆیان بەناویەکێك لە گەڕەکەکانی شارەکەیان (لەمسردام) دا دەگەڕان، بۆ دابەشکردنی کتێب و نامیلکەی ئیسلامی بەناوی (ڕێگای چوونە بەهەشت) و چەندان ناونیشانی تر بەسەر خەڵکدا.

ڕۆژێك لە دوای نوێژی نیوەڕۆی ڕۆژی هەینی، کاتی ئەوە هاتبوو کە مامۆستاو کوڕەکەی دابەزن بۆ دابەشکردنی نامیلکەکان،بەڵام ئەم ڕۆژە ئاو و هەوا زۆر سارد بوو لەدەرەوە، جگە لە بارینی بارانی بەلێزمە، کوڕەکە جل و بەرگێکی زۆری لەبەر کردبوو بۆ ئەوەی هەست بە سەرمانەکات.

بەباوکی وت : باشە باوکە من ئامادەم!

باوکی پرسیاری لێکرد: بۆ کوێ؟

کوڕەکە وەڵامی دایەوە: باوکە، ئێستا کاتی ئەوە هاتووە بۆ ئەوەی بچینە دەرەوە بۆ دابەشکردنی نامیلکە ئیسلامیەکان.

باوکی وەڵامی دایەوە: ئاو و هەوا زۆر ساردە و بارانێکی زۆریش دەبارێت.

کوڕەکەباوکی تووشی شۆك کرد بەوەڵامەکەی وتی: بەڵام باوکی شیرینم ئاوەکو ئێستاش

خەڵکانێك هەن بەرەو دۆزەخ دەڕۆن لەگەڵ ئەوەیش کە باران دەبارێت!

باوکی وەڵامی دایەوە، بەڵام من ناتوانم لەم کەش و هەوا ساردە بێمە دەرەوە.

کوڕەکە وتی: ئایا باوکە، من دەتوانم، بەیارمەتی خۆت بچم بۆ دابەشکردنی نامیلکەکان.

باوکی خێرا وەڵامی دایەوە: بەڵێ دەتوانی تۆ بچی، هەندێك نامیلکەی دایە دەستی.

کوڕەکە وتی : زۆر سوپاس باوکی شیرینم!

لەگەڵ ئەوەشدا تەمەنی کوڕەکە تەنها یانزە ساڵان بوو، کەچی دەستی کرد بە گەڕان بە شەقامەکانی شاری (ئەمستردام) بەو تا و و هەوا ساردە و باراناویە، بۆ ئەوەی نامیلکەکانی دابەش بکات بەسەر لەو کەسانەی پێیاندەگات، دەستی کرد بەدابەشکردن نامیلکە ئیسلامیەکان لە و ماڵ بۆ ئەو ماڵ بۆ دابەشکردنی.

پاش دوو کاتژمێر هات و چۆ لەژێر باران و سەرمادا، تەنها یەك نامیلکەم لامابوو لەوانی تری گشتی دابەشکردبوو، بۆیە چاوی بە نێوان هاتو چۆکاراندا دەگێڕا بۆ پێدانی کۆتا نامیلکە و گەڕانەوەی بۆ ماڵ،بەڵام شەقامەکان لەبەر ساردی تەواو چۆڵ بوو بوون.

دواتر ڕووی کردەوە بەلای شۆستەی بەرامبەریدا بۆ ئەوەی بچێتە یەکەم ماڵی بەرامبەری بۆ ئەوەی کۆتا نامیلکەی دابەشبکات.

دەستی کرد بە لێدانی زەنگی دەرگاکە، بەڵام کەس وەڵامی نەدایەوە...

دوو بارە و چەند بارە زەنگی دەرگاکەی لێدا، بەڵام کەس وەڵامی نەدایەوە، ویستی دەرگاکە بەجێ بهێڵێت، بەڵام شتێك ڕێگای ڕۆیشتنی پێدەگرت.

جارێکی تر، ڕووی سوڕاندەوە بەرەو دەرگاکە و، دەستی کر بەلێدانی دەرگاکە بە هەموو هێزی خۆی، نەی دەزانی بۆچی ئەو هەموو چاوەڕوانیە دەکات لە بەردەم ئەم ماڵەدا، بەردەوام بوو لەسەر لێدانی دەرگاکە، بەڵام ئەم جارەیان دەرگاکەیان بەهێواشی بەڕوودا کردەوە ؟

ئافرەتێکی بەساڵاچوو لە بەردەمی دەرگاکە وەستا، بەڕوویدا نیشانەی دڵ تەنگی و نائومێد یەکی زۆر دیار بوو.

ئافرەتەکە وتی : کوڕە شیرینەکەم دەتەوێ چیت بۆ بکەم؟

کوڕەکە وەڵامی دایەوە بە دووچاوی گەش و دەمێکی بە پێکەنین: خانم گیان، داوای لێبوردنت لێدەکەم ئەگەر نیگەرانم کردبی،بەڵام تەنها دەم ویست پێت بڵێم، بەڕاستی خودا تۆی زۆر خۆش دەوێت و ئاگاداریت دەکات، بۆیە منیش هاتووم تاوەکو کۆتا نامیلکەت بدەمێ کەلام ماوە، ئەم نامیلکەیە هەمووشتێکت دەربارەی پەروەردگارت پێدەڵێت، هەروەها مەبەستی سەرەکی لە دروستکردنی ژیان و مرۆڤ و چۆنیەتی گەیشتن بەڵێڕازی بوونی خودا.

بۆیە نامیلکەکەی دایە و ویستی بڕوا، ئافرەتەکە ووتی : زۆر سوپاس کوڕەشیرینەکەم و خوا بتپارێزێت و سەرکەوتووت بکات!

لەهەینی داهاتوو ڕێك دوای نوێژی هەینی، مامۆستا وەك پیشەی هەمیشەیی خۆی دەستی کرد بەئامۆژگاری کردنی خەڵك، دوای تەواوبوون دەستی کرد بە پرسیار و وەڵام لەگەڵ ئامادەبووان، ئایا کەس پرسیارێکی هەبوو یان کێ دەیەوێت شتێك بڵێت؟

زۆر بە هێواشی و دەنگێکی نزم لە ڕیزەکانی دواوە لە نێوان ئافرەتاندا، دەنگی ئافرەتێك دەبیسرا و دەی وت: (هیچ کەسێك لەنێوان ئامادەبوانی ئەم مزگەوتەدا من ناناسن، چونکە پێش ئێستا من نە هاتووم بۆ ئێرە،هەروەها هەینی ڕابردوو من بێباوەڕ بووم و موسڵمان نە بوو م و بیریشم لە موسڵمان بوون نەدەکردەوە، پێش چەند مانگێك لە مەو بەر مێردەکەم وەفاتی کرد، منی بەتەنیایی بەجێهێشت لەم ژیانەدا .ڕۆژی هەینی ڕابردوو ئار و هەوا زۆر سارد بوور بارانێکی زۆریش دەباری، بۆیە بڕیارم دا خۆم بکوژم چونکە هیچ هیوا و ئاواتێکم بە ژیان نەمابوو، هەربۆیە هەستام پەتێك و کورسیەکم هێناو بۆ نهۆمی سەرەوەی ماڵەکەم سەرکەوتم،دواتر هەستام بە قایم کردنی پەتەکە لە یەکێك لە شیشەکانی بن میچی ژوورەکە و چوومە سەر کورسیەکە وەستام و سەرەکەی تری پەتەکەشم لە ملی خۆم قایم کرد، من تەنیا بووم و زۆریش خەمناك بووم لە ئان و ساتی خۆ فڕێدان و خۆکوشتنم دا بووم.لە نەکاوێك گوێم لە دەنگی زەنگی دەرگاکەمان بوو، ووتم : چەند ساتێك دەوەستم و وەڵامی نادەمەوە هەرکەسێك بێت دەڕوات پاش کەمێکی تر. چاوەڕوانم کرد و زیاتر

چاوەڕوانم کرد بۆ ئەوەی بڕوات، بەڵام دەنگی زەنگەکە و لێدانی دەرگاکە هەرزیاتر دەبوو.

بەخۆمم وت دەبێ کێبێت لەسەر ڕووی زەوی لەدەرگای من بدات؟ چونکە هیچ کەسێك لەدەرگای من نادات و نایەت بۆ ماڵەکەم بۆ ئەوەی بم بینێت. پەتەکەم لە ملم کردەوە و لەسەر کورسیەکە دابەزیم بۆئەوەی بەرەو دەرگاکەبڕۆم و بینم کەئەوە کێیە لەدەرگادەدات بەهەموو موکوڕی کردنەی و بەبەردەوامی.

کاتێك دەرگاکەم کردەوە باوەڕم بە چاوەکانی خۆم نەدەکرد کوڕێکی بچووك بوو کە چاوەکانی دەدرەوشانەوە و زەردەخەنەی فریشتە ئاسا لە لێوەکانی دەباری، لەمەو بەر کەسێکی ئاوام نەبینیبوو، بەڕاستی ناتوانم باستان بۆ بکەم،لەوشانەی لەدەمی دەرچوون دڵمی پێکا، لەودڵەی کەمردبوو دووبارە بازی داوە بۆ ناو ژیان و ئومێدی پێبەخشیم، پێی وتم بە دەنگێکی فریشتە ئاسا، خانم گیان،ئێستا من هاتووم بۆلای تۆ بۆ ئەوەی پێت بڵێم کە بەڕاستی خودا تۆی زۆر خۆش دەوێت و ئاگاداریت دەکات!

دواتر ئەو نامیلکەیەی پێدام کە ئێستا لەلامە بەناوی (ڕێگای چوونە بەهەشت)،

چۆن ئەو ئەوەمنداڵە فریشتە ئاسا هات بۆلام جارێکی تر لە بەر چاوم ون بوو و ڕۆیشت بەناو ئەو سەرماو بارانە دا، منیش دەرگاکەم داخست و هەستام بەخوێندنەوەی هەموو وشەکانی نامیلکەکە زۆر بە وردی تێڕامانەوە، دواتر چووم بۆ نهۆمی سەرەوە و دەستم کرد بە لێکردنەوەی پەتەکە و لابردنی کورسیەکە. چوونکە من لەمەو دوا پێویستم پێیان نەماوە.ئێستا دەم بینن، من زۆر ئاسوودەم چوونکە پەروەردگارە ڕاستە قینە تاقانەکەم دۆزیەوە.لەبەر ئەوەی ناونیشانی دەزگای بڵاو کردنەوەی ئەم نامیلکەیە لە پشتی نامیلکەکە نوسرابوو، بۆیە ویست بۆخۆم بێم، سوپاسی خودا بکەم و دەست خۆشیش لە ئێوەبکەم بۆ ئەم فریشتە بچکۆلانەیە کە لە کاتێکی زۆر گونجاودا هات بۆ لام، لەڕێگای ئەویشەوە گیانی من ڕزگاری بوو لە مانەوەی هەتا هەتایی لە دۆزەخ).

هیچ چاوێك نەبوو لەناو مزگەوتەکەدا فرمێسکی بە خوڕ لێنەیەتە خوارەوە، دەنگی (الله اکبر...الله اکبر...) بەرز بووە لەمزگەوتەکە،

مامۆستاکە لەسەر دوانگەکەی دابەزی و ڕووی لە ریزی یەکەمی نوێژ خوێنان کرد کە کوڕە بچکۆلانە فریشتە ئاساکەی دانیشتبوو...

کوڕەکەی توووند لەباوەشی گرت و دەستی بەگریان کرد لە بەر چاوی خەلکدا بە بێ گرێدان، لەوانەیە لەناو ئامادەبوان هیچ باوکێکی تری تێدا نەبووبێ بە شێوەی ئەو باوکە کەوا شانازی بە کوڕەکەیەوە بکات....

لە دنیادا وەکو هەژار یاخود ڕێبوار بژی

لە دێر زەمانەوە شارێك هەبوو پاشایەك فەرمان ڕەوایی دەکرد،خەلکی ئەم شارە پاشایان را هەلدەبژارد کە تەنها بۆ ماوەی یەك ساڵ فەرمان ڕەوایەتیان بکات، و دوای ئەوە پاشایان دەنارد بۆ دوورگەیەك بۆ ئەوەی ئەوتەمەنەی کەماویەتی لەوێدا بەسەری بەرێت و دواتر خەلکەکە پاشایەکی تریان بۆ خۆیان دەست نیشان دەکرد بەم شێوەیە.

یەکێك لە پاشاکانیان کۆتایی بە فەرمان ڕەوایەتیەکەی هات بۆیە خەلکەکە هەستان بە ڕێ و ڕەسمی کۆتایی هاتنی فەرمان ڕەوایەتیەکەی و جلێکی گرانبەهایان لەبەرکرد و سواری فیلێکی گەورەیان کرد هەستان بەگێڕانی بە چوار دەورەی شارەکەیان بۆ ئەوەی خواحافیزی لێ بکەن.....هەر بۆیە ئەم چەند ساتە لە ناخۆشترین ساتەکانی پاشا و پاشاکانی پێش خۆی بوو.دواتر سواری کەشتیەکی تایبەتیان دەکرد کە بۆ ئەو مەبەستە ئامادەکرابوو بۆ بردنی بۆ ئەو دوورگەیە دوورە بۆ ئەوەی ئەم ژیانەی کەماویەتی تیایدا بگوزەرێنێت.

دوای گەڕانەوەی کەشتی یەکە بۆ شارەکەیان....لە ڕێگای گەڕانەوەیاندا تووشی کەشتی یەکی نقوم بوو لە دەریادا بوون کە کەمێك لەمەو پێش لەدەریاکەدا نقوم بوو بوو، لەسەر ئاوەکە کوڕێکی گەنجیان بینی کە خۆی بە پارچە تەختەیەکی سەر ئاو کەوتوو گرتبوو، ئەوانیش ڕزگاریان کردو لەگەڵ خۆیان بردیانەوە بۆ شارەکەیان و داوایان لێ کرد کە ببێتە پاشایان بۆ ماوەی یەك ساڵ بەلام گەنجەکە سەرەتا قبوڵی نەکرد بەلام لە کۆتایدا ڕازی بوو

بین بەپاشایان.

دوای ڕازی بوونی خەڵکەکە مەرجەکانی پاشایەتیان پێ ڕاگەیاند کە وەکو نەریتێکی باوی ئەم شارەی لێهاتبوو، ئەمیش دوای یەك ساڵ لە فەرمان ڕەوایەتی دەی بەن بۆ ئەو دوورگەیەی کە کۆتا پاشایان بۆ برد و لەوێ جێیان هێشت.

دوای سێ ڕۆژ لە فەرمان ڕەوایەتی پاشای نوێ لەم شارەدا پرسیاری لە وەزیرەکانی کرد ئایا بۆی هەیە ئەم دوورگەیە ببینێت کە سەرجەم پاشاکانی پێش خۆی بۆ ڕەوانە کراون بۆ مانەوەیان لە وێدا،وەزیرەکان ڕازی بوون بە پێشنیازەکەی پاشاو بردیان بۆ بینینی دوورگەکە، پاشا بینی کە دوورگەکە داپۆشراوە بە دارو درەختی چڕ و پڕ، پاشا گوێی لە دەنگی ئاژەڵی دڕندە بوو کە لەسەرجەم دوورگەکە دەنگی دەدایەوە.

پاشا دابەزیە ناو دوورگە کە لوێدا لاشەی پاشاکانی پێش خۆی بینی کە بەسەر زەویەکەدا بڵا و بوونەتەوە، لێرەدا پاشا لە سەرگوزشتەکە تێگەیشت کە پاش گەیشتنی پاشاکانی پێش خۆی و بەجێ هێشتنیان لەلای خەڵکەکە یەکسەر ئاژەڵی دڕندە هاتوون بۆ لایان و کوشتوونی و پارچە پارچەی کردوون....دوای بینینی ئەم دیمەنە پاشا گەڕایەوە بۆ شارەکەی و سەد کرێکاری بە هێز و ئازای هەڵبژارد و بردنی بۆ ئەم دوورگەیە و فەرمانی پێکردن بە پاك کردنەوەی دارستانەکە و لابردنی لاشەی پەرش و بڵاوی پاشاکان و ئاژەڵەکان و ژێر خاك خستنیان،هەر بۆیە پاشا مانگی جارێك سەردانی دوورگەکەی دەکرد بۆ ئەوەی بەڕێوە چوونی کارەکانی بە چاوی خۆی ببینێت، کارەکەش زۆر بە خێرایی باشی بە ڕێوە دەچوو، بۆیە دوای تێپەر بوونی یەك مانگ هەرچی لاشەی گیانداران و لق و چڵی دارەکان هەیە پاك کرایەوە. هەروەها دوای تێپەڕ بوونی دوومانگ دوورگەکە بەتەواوی پاك بووە وە. دوای ئەوە پاشا فەرمانی بە کرێکارەکان کرد کە لە چواردەورەی دوورگەکە دەست بکەن بە چاندنی دار و درەخت و بە خێو کردنی هەندێك گیانداری بەسوود وەکو مریشك و مراوی و بزن و مانگا و....هتد.

لەگەڵ هاتنی سەرەتای مانگی سێیەمدا پاشا فەرمانی بە کرێکارەکان کرد بە دروستکردنی

خانویەکی گەورە و شوێنێکی تایبەت بە ڕاوەستانی کەشتی یەکان.

بە تێپەڕ بوونی کات دوورگەکە بوو بە شوێنێکی جوان و دڵ گیر، پاشا لە بەر ئەوەی زۆر زیرەك بوو جل و بەرگێکی زۆر سادە دەپۆشی و پارەیەکی زۆر کەمی لەمەدا خەرج دەکرد لە بەرێوە چوونی ژیانی ناو کۆشکدا بەڵام بەرامبەر بەمە پارەی کۆدەکردەوە و دەی نارد بۆ نوێ کردنەوە و دروستکردنی ئەم دوورگەیە.

پاش تێپەڕ بوونی نۆ مانگ پاشا سەرجەم وەزیرەکانی کۆکردەوە و پێ ی وتن :من لە سەرەتاوە دەم زانی کە چوونم بۆ دوورگەکە دوای یەك ساڵ دەبێت بەڵا م حەز دەکەم ئێستا بڕۆم بۆ دوورگەکە....بەڵام وەزیرەکان پێشنیازەکەی پاشایان قبوڵ نەکرد و وتیان: بە گوێرەی ڕێ و ڕەسمی کۆشك پێویستە سێ مانگی تر چاوەڕوانی بکەیت و دوای ئەوە دەت بەین بۆ دوورگەکە.

سێ مانگەکەش کۆتایی هات و ساڵێکی تەواو کرد و کاتی پاشاهات بۆ ئەوەی بیبەن بۆ دوورگەکە، خەڵکەکە جل و بەرگێکی جوان و گرانبەهایان لەبەرکرد و سواری فیلێکی گەورەیان کرد بۆ ئەوەی خوا حافیزی لە پاشا کەیان بکەن.

بەڵام پاشا پێچەوانەی نەریتی پاشاکانی پێش خۆی زۆر دڵ خۆش بوو و پێدەکەنی و زەردەخەنەی لەسەر لێوەکانی بوو بۆیە خەڵکەکە پرسیاریان دەربارەی ئەم حاڵە لێ کرد پاشاش بەم شێوەیە وەڵامی دانەوە و وتی: زانایان دەڵێن ((کاتێك منداڵ لەدایك دەبێت و دێتە دونیاوە ئەو پێدەکەنێت و خەڵکی چوار دەوری پێدەکەنن،بۆیە وا لە دونیادا بژی و وا کاری بۆبکە بۆ ئەوەی کاتێك مردن دێت بۆ لات تۆ پێبکەنیت و بەڵام ئەوانەی چوار دەورت بۆت بگرین)).

هەر لەبەر ئەوەی پاشاکانی پێشوو تر سەرقاڵ بوون بە ڕابواردنی خۆیان و سەرقاڵ بوونیان لە کاتی ماوەی فەرمان ڕەوایەتی یاندا.

بەڵام من لە کاتی ماوەی فەرمان ڕەوایەتیم دا سەرقاڵی بیرکردنەوە بووم لە داهاتووم و لەخشەم بۆ ئەمە دانا و بۆیە هەستام بە چاکردن و نوێ کردنەوەی دوورگەکە و کردم بە بە

هەشتێکی بچووك بۆ ئەوەی ئەو ماوەی تەمەنەی کە ماوە تیایدا بەسەر بەرم بە سەلامەتی.

چ پەندێك لەم چیرۆکە وە فێردەبین:

لەم ژیانی دونیایە کێڵگەیەکە بۆ دوارۆژ بۆیە پێویستە زۆر ڕۆنەچین لە شەهوات و ئارەزووە دونیەکانمان و دوارۆژمان لەبیر بەرنەوە ئەگەر پاشا و کاربەدەستیش بین.

بۆیە پێویستە ژیانێکی سادە بەسەر بەرین وەك سەروەرمان (دروودی خوای لەسەربێت) خۆشگوزەرانیەکانمان هەڵگرین بۆ دوا ڕۆژ.

هەروەها پێویستە فەرمایشتەکانی سەروەرمان (دروودی خوای لەسەربێت) لە یاد نەچێت کە دە فەرموێت:(دوو پێی هیچ بەندەیەك ناترازێ لە ڕۆژی دوایدا هەتا چوار پرسیاری لێ نەکرێت لە تەمەنی کە چۆن بەرێی کردوە و لە گەنجێتیدا کە چۆن بەسەری بردوە و لە سەروەت و سامانی کە چۆن پەیدای کردوە و لە چیدا خەرجی کردوە و لە زانست و زانیاریدا چۆن کاری پێ کردووە.

هەر بۆیە باش بزانە کە دونیا کێڵگەی دوارۆژە.

ماسیگرە بێ ئاگاکە.....

لێرە ماسی گرێك هەبوو... دڵسۆز بوو لە کارەکەیدا،

هەموو ڕۆژێك ماسی یەکی ڕاوەکرد و... لەماڵەوەدا دەمایەوە ئەوەندەی ویستی خودای لەسەر بوایە،

تاوەکو کۆتایی دەهات... دەچووەوە بۆ سەر ڕووبار بۆ ئەوەی ماسی یەکی تر ڕاو بکات،

ڕۆژێك لە ڕۆژان،

کاتێك خێزانەکەی خەریکی پارچە پارچە کردنی ماسییێك بوو کە مێردەکەی ڕاوی کردبوو،

شتێکی سەیری بینی!

لەناو سکی ماسیەکەدا مرواریەکی بینی،

سەری سوڕما!

مرواری لە سکی ماسیدا..؟؟

پاك و بێگەردی بۆ خودا،

پیاوەکە..پیاوەکە...تەماشابکە چیم دۆزییەوە؟

چی؟

ئەوە مرواری یە، مرواری!!

مرواری لە سکی ماسی دا!

ئای چەند دە خێزانێکی باشی...بۆم بێنە..بەڵکو ئەمڕۆی پێ بەسەر دەبەین...شتێکی جیا لە

ماسی پێدە خۆین،

ماسی گرەکە مرواریەکەی برد

بۆلای دوکانی مرواری کڕێك کە لە تەنیشت ماڵەکەیەوە بوو،

مرواری کڕە دراوسێیەکەی تەماشای مرواریەکەی کرد،

من ناتوانم بیکڕم ئاااااای...ئەمە بە پارە مەزەندە ناکرێت...

ئەگەر دوکانە کەم و خانوەکەشم بفرۆشم هێشتا ناتوانم نرخەکەیت بدەمێ،

بەڵام وەرە بڕۆ بۆ لای سەرۆکی کڕیاران لەو شارەی نزیکمانەوە

بەڵکو ئەو بتوانێت لێتی بکڕێت و نرخەکەیت بداتێ!

ماسی گرەکە مرواریەکەی برد.. .بۆلای کڕیارە گەورەکە...لەشارەکەی دراوسێیان چیرۆکەکەی بۆ گێڕایەوە،

اللە...اللە...برایەکەم... ئەوەی تۆ هەتە بە پارە مەزەندە ناکرێت!!

بەڵام ڕێگا چارەیەکم بۆ دۆزیەوە...بڕۆ بۆ لای فەرمان ڕەوای شار

تەنها ئەو توانای کڕینی ئەو جۆرە مرواریانەی هەیە؟

لە بەر دەم دەرگای کۆشکی فەرمانڕەوای شاردا

ماسی گرەکە وەستاو مرواریە گرانبەهاکەی بەدەستەوە بوو...چاوەڕوانی ڕێپێدانی چوونە ژوورەوەی دەکرد،

فەرمانڕوا ئای خودایە! من بەدوای مرواریەکی ئاوام دەگەڕام... بەڵام نازانم چۆن بەهاکەت بۆ دیاری بکەم!

بەڵام ڕێگات پێدەدەم بچیتە ناو گەنجینە تایبەتیەکەم!

شەش کاتژمێر تیێدا بمێنەوە... هەرچی دەتەوێت بیبە بۆ خۆت...ئەمەش نرخی مرواریەکەتە؟

گەورەم..بەڵکو بۆم بکەیت بە دوو کاتژمێر...چوونکە شەش کاتژمێر بۆ ماسی گرێکی وەکو من گەلێك زۆرە؟

نەخێر...بەڵكو هەردەبێت شەش كاتژمێر بێت بۆ ئەوەی هەرچی یەكی دەتەوێت لەگەڵ خۆتدابیەیت!

ماسی گرەكە چووە ناو گەنجینەی فەرمانڕەوا....تەماشای كرد دیمەنێكی ترسناكە،

ژوورێكی زۆر گەورە...دابەش كرابوو بۆ سێ بەش،

بەشێكی پڕ بوو لە خشڵ و زێڕ،

بەشێكیشی بە ڕاخەری نایاب...ئەگەر تەماشات كردبوایە خەودەی بردیەوە بۆ پشوودان،

بەشەكەی تریشی هەرچیەك ئارەزووت لێبێت لە خواردن و خواردنەوە،

ماسی گرەكە لە گەڵ خۆیدا كەوتە گفتوگۆ؟

شەش كاتژمێر؟؟

ئەو بەجگار زۆرە بۆ ماسی گرێكی هەژاری وەكو من؟؟

چ لە شەش كاتژمێرە بكەم، باشە.. دەست دەكەم بە خواردن كە لە بەشی سێیەم دایە،

دەخۆم تاوەكو سكم پڕ دەبێت!

بۆ ئەوەی هێزم زیاتر بێت بۆ هەڵگرتنی بەشێكی زیاتر لە خشڵ و زێڕ!

ماسی گرەكە چووە بەشی سێیەم،

سێ كاتژمێری لەوێدا بە خواردن و خواردنەوە بەسەر برد...هەتا كو تەواو بوو.. دواتر چووە بەشی یەكەم،

لە ڕێگای خۆیدا چاوی بەو ڕاخەرە جوان و دڵ ڕفێنەنانە كەوت... بەخۆی وت:

بۆ كەمێك ئەخەوم بۆ ئەوەی وزەو توانا زیاتر بكەم بۆ ئەوەی بتوانم بەشێكی زیاتر لە خشڵ و زێڕ هەڵگرم،

ئەمە هەلێكەو دووبارە نابێتەوە...ئەوە چ گێلیەكە لەدەستی بدەم،

ماسی گرەكە چوو بەرەو شوێنی خەوتن...لەسەر پشت ڕاكشا...كەوتە خەوێكی قوڵەوە،

پاش ماوەیەك لە كات،

پێیان وت : هەستە..هەستە ماسی گرە بێمێشكەكە.. كاتەكەت تەواو بوو!

ئائائائا....چی چی؟؟

بەڵێ بەڕاست هەستە بڕۆ دەرەوە!

داواتان لێدەکەم... کاتی تەواوم وەرنەگرت؟

نا...نا.. شەش کاتژمێر ئەتۆ لە ناو ئەو گەنجینەیەدایت.. ئێستا لە بێئاگای وە خەبەردێیت دەتەوێت خشڵ و زێڕ بەیت..؟؟

ئایا بۆت نەبوو هەرچی یەکێ دەتەوێت لەو خشڵ و زێڕە بەیت و بێنەدەرەوە

هەرچی لە دەرەوە لە باشترین خواردن و خواردنەوە و نایاب ترین ڕاخەر بکڕیت!

بەڵام تۆ نەزان و بەمێشك بێئاگا بوویت،

تەنها بیرت لە چواردەوری خۆت دەکردەوە کە تێیدایت...بۆیە بڕۆن بیەنە دەرەوە!

نا...نا... داواتان لێدەکە....داواتان لێدەکەم.....نا....نا.....ن....!!!!!!!!!!!

((لێرەدا چیرۆکەکەمان کۆتایی پیهات))

بەڵام پەند وەرگرتن تاکو ئێستا کۆتایی پێنەهاتووە:

مرواریەکەتان بینی: ئەوە گیانی خۆتە(روح)، ئەوە گەنجینەیەکە بە پارە مەزەندە ناکرێت....بەڵام ئێمە بەهای ئەو گەنجینەیە نازانین.

ئایا گەنجینەکەت بینی...؟؟ ئەوەشیان دونیایە، تەماشای گەورەیی بکە و، تەماشای سوود لێوەرگرتنی ئێمە بکە بۆی.

بەڵام خشڵ و زێڕەکە: ئەمەیان کردەوە چاکەکانمانە.

بەڵام ڕاخەرە ڕازاوەو ئاوریشمەکان: ئەوە بێئاگایە.

بەڵام خواردن و خواردنەوەکە:ئەمەیان ئارەزو شەهەواتە.

ئەی ئێستا.... برای ماسی گر ئایا کاتی ئەوە نەهاتووە لە خەو هەڵسی... ڕاخەرە ئاوریشمەکەت بەجێبهێڵی دەست بکەی بە کۆکردنەوەی خشڵ و زێڕی لە بەردەستدایە

پێش ئەوەی ئەوکاتەی کە بۆت دیاری کراوە.... کە ئەویش تەمەنتە

دواتر بە ئاخ هەڵکێشان و حەسرەت دونیا بە جێبهێڵی.......!!!

مایکل و ئەسپەکە

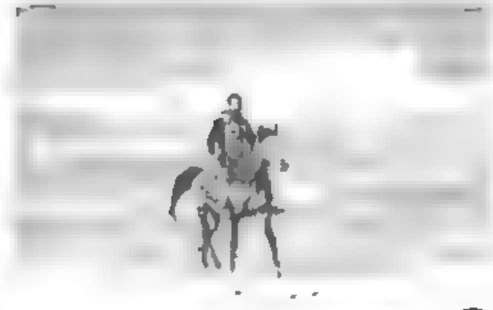

کاتێك (مایکل) گەڕایەوە ماڵەکەی شەو تاریك داهاتبوو... بە تەنیا بوو...ئەسپێکی دزی بزوە. کاتێك گەڕایەوە ماڵەوە لە باوکی پاڕایەوە کە ئەسپەکە بهێڵێتەوە، باوکی گوتی: دەتوانی تەنها ئەو شەو ئەسپەکە گل بدایتەوە چونکە ڕەنگە خاوەنەکەی بەدوایدا بگەڕێ... ئینجا باوکەکە گوتی: لەبەرەبەیان پێت دەڵێم چی بکەی...

ئەو شەوە مایکل هەر نەخەوت...هەموو خەونێکی ئەوە بوو درێژترین ماوە لەگەڵ ئەسپەکە بەسەر بەرێت... کاتێك باوکی چووە سەرجێگای خەوتن خۆر هەڵاتبوو و هەمووان لەماڵەوە هەڵسابوون لە خەو...باوکەکەمات بۆ ئەوەی کوڕەکەی ببینێ و پێی گوت: پێم وایە ئێستاکە لەسەرتە ئەسپەکە بگەڕێنیتەوە بۆ خاوەنەکەی. مایکل گوتی: بەڵام باوکە من نازانم خاوەن ئەسپەکە لە کوێ دەژیت...نازانم چۆن بیگەڕێنمەوە..باوکەکە بەزەردەخەنەیەکی ماڵئاوایی یەوە سەیری کوڕەکەی کرد و ئینجا گوتی:مایکل لەگەڵ ئەسپەکە بڕۆ و وازی لێ بهێنە بۆ خۆی ڕێگات بۆ دەکاتەوە...

مایکل جلەکانی لەبەر کرد بۆ ئەوەی بڕوات لە کاتێکدا باوەڕی بەو قسانە نەدەکرد کە گوێ بیستی بوو، بەڵام پاش دەرچوونی لە ماڵەوە هەروەکو باوکی پێی گوتبوو بە تەنیشت ئەوگیاندارەجوانەوە دەڕۆیشت...ئەو کوڕە سەرسام بوو کەبینی ئەسپەکە بەرەو ڕاست ئینجا بەرەو چەپ دەسوڕێتەوە.بە شانازیەوە... بەم شێوەیە مایکل بەشوێن ئەسپەکە دا

دەڕۆیشت...دواجار مایکل بە خۆشی و خەندەوە گەیشتە گوندێك و کاتێك گوند نشینەکان ئەسپەکەیان بینی بەرەوپیری هاتن و سوپاسی مایکل یان کرد لەسەر گێڕانەوەی ئەسپەکە و دیاریەکیان پێدا. کاتێك مایکل گەڕایەوە ماڵەوە...باوکی پرسیاری لێ کرد ئاخۆ ئەسپەکەی گێڕاوەتەوە.. مایکل سەرێکی بۆ لەقاند و گوتی:هەروەك پێت گوتم وام کرد ئەسپەکە ڕێگای گرتەبەر تاگەیشتەوە بە خاوەنەکەی. دوای کەمێك بیرکردنەوە زیاتر گوتی: دەزانی باوکە شتێك هەیە دەمەوێت پێی بڵێم. دوێنێ کەئەسپەکەم دۆزی یەوە شادمان بووم و بەوهیوایە بووم کە بوارم بدەیتێ ئەسپەکە لای خۆم بهێڵمەوە،بەڵام ئێستاکە زیاتر شادومانم چونکە توانیم یارمەتی ئەو خەڵکانە بدەم لەو گوندە..بەڵام باوکە گیان...دەزانم کە تۆ داوات لێ کردم ئەسپەکە بگێڕمەوە لەبەر هۆیەك بوو باوکەکە بەخەندەوە گوتی:کوڕەکەم بێگومان بە ختەوەری لە هاوکاری و بەخشین سەرچاوە دەگرێ و کاتێك یارمەتی ئەو خەڵکەت دا هەستت بە شادومانی کرد ئەوەش یەکەمین وانەیە بۆ تۆ.وانەی دووەمیش ئەوەیە کاتێك لەگەڵ ئەسپەکە دەڕۆیشتی ڕێگای خاوەنەکەی دۆزی یەوە بێ ئەوەی هیچ کاریگەری تۆی لەسەربێت...

کوڕەشیرینەکەم پێویستە خەڵکی وەکو خۆیان پەسند بکەی و هەوڵ نەدەی بیانگۆڕی بەڵکو خۆت بگۆڕە...ئەگەر دەتەوێت خەڵك پەسندت بکەن...وەکو خۆیان پەسندیان بکە و ئەگەر خوازیاری ڕێزیت بگرن ئەوا تۆش ڕێزیان بگرە و ئەگەر دەتەوێ زەردەخەنەت بۆ بکەن ئەوا دەم بەخەندەبە بۆیان و ئەگەریش دەتەوێ خۆشیان بوێ ی ئەوانت خۆش بوێ... ئەگەر دەتەوێ وەربگری بەبێ چاوەڕوانی ببەخشە بەبێ بەرامبەر،لە دوارۆژ بەدەیان جار خوای گەورە و بەدەسەڵاتیت پاداشتت دەداتەوە.

لەبەر ڕۆشنایی ئامۆژگاری باوکی، مایکل زیاتر تێگەیشت و هەستی کرد، لەگەڵ تێپەڕبوونی کات بوو بەمامۆستای گەیاندن. هەروەها تۆش دەتوانی هەمان کار ئەنجام بدەی.. ئەمڕۆ دەست بکە بە کاریگەری لە سەر خۆت ،چونکە ئەگەر هەوڵ بدەی کاریگەریت لەسەر کەسانی تر هەبێ ئەوا هەست بە بێ هیوایی و زەبوونی دەکەی..هەروەکو گاندی

دەڵێت: ئەو گۆڕانکاریە بە خوازیاری لەجیهاندا ڕوودەدات...باوەڕت بە هێز و پەیڕەو بێت کە تۆ سەراسیمەیی و کەس لە تۆ ناچێت بەتەواوی نە لێرە و نە لە هیچ شوێنێکی تر... کەسانی تر پەسند بکە...خۆشت بوێن. .پێ یان ببەخشە و لە نیاز و خواستەکانیان حاڵی ببە...

من بۆت دابین دەکەم نەک تەنها بەگەورەترین پیاوی گەیاندن دابنرێ ی لە مێژوودا بەڵکو هەروەها لە ژیانێکی پڕشادومانی و بەختەوەری دا بژی.

نەعلەکانی پاشا

دەگێڕنەوە پاشایەك هەبوو فەرمانڕەوایەتی دەوڵەتێکی زۆرگەورەی دەکرد...ڕۆژێکێکیان پاشای وڵات ئارەزووی کرد گەشتێکی دوورودرێژ بەناو وڵاتەکەیدا بکات.

لە کاتی گەڕانەوەی دا پێستی پێکانی پاشا هەڵئاوسابوون، بەهۆی زۆر ڕۆیشتنی بە ڕێگا دژوارو سەختەکاندا، هەر بۆیە فەرمانێکی شاهانەی دەرکرد بە داپۆشینی سەرجەم ڕێگاو بانەکانی وڵاتەکەی بەپێست، بەڵام یەکێك لە ڕاوێژکارەکانی ئاماژەی بە ڕایەکی باشتر کرد بۆ پاشا ئەویش بە دانانی تەنها پارچە پێستێك بۆ ژێر پێکانی پاشا لەبری پێست ڕێژکردنی سەرجەم ڕێگاکان و بەتەنهاو بەس...؟!

چ شتێك لەم چیرۆکە فێردەبین:

ئەگەر دەتەوێ خۆش بەخت و ئاسوودە بژیت لە ژیان هەوڵ مەدە سەرجەم جیهان بگۆڕیت بەڵکو هەستە بە گۆڕینی خۆت یەکەم جار، پاشان هەوڵی گۆڕینی سەرجەم جیهان بدە..؟!

نهێنی خۆش بەختی...

دەگێڕنەوە جارێکیان بازرگانێك کوڕەکەی نارد بۆلای داناترین کەس لە جیهان بۆ ئـەوەی نهێنی خۆش بەختی فێر بێت، کاتێك کوڕەکە گەیشتە لای پیاوە داناکـە، داناکـە زۆر بـە بێدەنگی و ئاگاداری یە وە تەماشای کوڕەکەی دەکرد بۆیە پێ ی وت: ئێستا زۆر کاتمان نی یە، بۆیە داوای لێ کرد کەشتێك بەناو کۆشکدا بکات و دوای دوو سـەعات بگەڕێتـەوە بـۆ لای بۆ چاوپێکەوتن و دیدەنی ...هەروەها پیاوە داناکە لەو گەشتەیدا کەوچکێکی بچووکی دایە کوڕەکە کە کەمێك ڕۆنی تێدا بوو: داوای لێ کرد کە ئاگاداری کەوچکەڕۆنەکە بێـت و ڕۆنەکەی ناوی نەڕژێت لەگەڕانەکەی بەناو کۆشکدا.

کوڕەکە دەستی بەگەڕان کرد، بەسەر پلیکانەکان سـەردەکەوت و دادەبەزیـە خـوارە وە بەڵام چاوی هەر لەسەر کەوچکە ڕۆنەکە بوو....دوای دووسەعات گەڕایـەوە بـۆلای پیـاوە داناکە بۆ چاوپێکەتن و دیدەنی، پیاوە داناکە پرسیاری لێ ی کـرد:ئایـا مـافوورە ئێرانیەکـەت بینی لە ژووری نان خواردن...؟ و باخچە جوانەکە و....؟ئایـا پەرتووکـە بەنرخـەکانی نـاو کتێبخانەکەم سەرنجیان بۆلای خۆیان ڕاکێشای......؟؟

کوڕەکە پەشۆکا و دانی نا بەوەی کە ئەو هیچی نـەبینیوە، چـونکە ئـەو خـەمی سـەرەکی ئەوەبوو کە نە هێڵێت ڕۆنی ناو کەوچکە بڕژێت و بەس.!

پیاوە داناکە پێ ی وت: ئەم جارە بچۆوە سەیری جۆنیەتی بیناسازی کۆشکەکە بکە.؟

ئەم جارە کوڕەکە گەڕایەوە بۆ گەڕان بە ناو کۆشکدا،بەڵام ئەوجارە زۆر بە وردی سەیری کارە هونەریەکانی سەر دیواری کۆشکی دەکرد کە زۆر سەرنج ڕاکێش بوون....ئەوجارە باخچە و گوڵە جوانەکانی ناو باخچەکەی بینی....کاتێک گەڕایەوە لای پیاوە داناکە ئەو شتانەی بینیبەتی بە دوور و درێژی بۆی و گێڕایەوە.

پیاوە دانایەکە پرسیاری لێ کرد: بەڵام کوا ئەو ڕۆنەی پەیمانت پێم دابوو کە بیپارێزیت لەناو کەچکەکە...؟کوڕەکە سەیری کەوچکەکەی کرد بینی هیچی تێدانەماوە و ڕشاوە بۆتەوە....

پیاوە دانایەکە پێ ی وت: ئەوە ئەو ئامۆژگاریەیە کە دەمەوێت پێی بڵێم....نهێنی خۆش بەختی ئەوەیە کە جوانیەکانی دونیا ببینی و چێژیان لێ وەربگریت بێ ئەوەی بە هیچ جۆرێک ڕۆنی ناو کەوچکەکە بڕێژیت.

لێرەدا کوڕەکە لە ناوەڕۆکی چیرۆکەکە تێگەیشت، کە خۆش بەختی بەرەنجامی لێکدانی هاوسەنگی نێوان شتەکانە، ڕۆنی نێو کەوچکەکەش پۆشاک لەش ساغی یە....هەردووکیان داهێنانێکی سەرکەوتوون دژی بەدبەختی

وەرزێر و ئەسپەکەی....!!

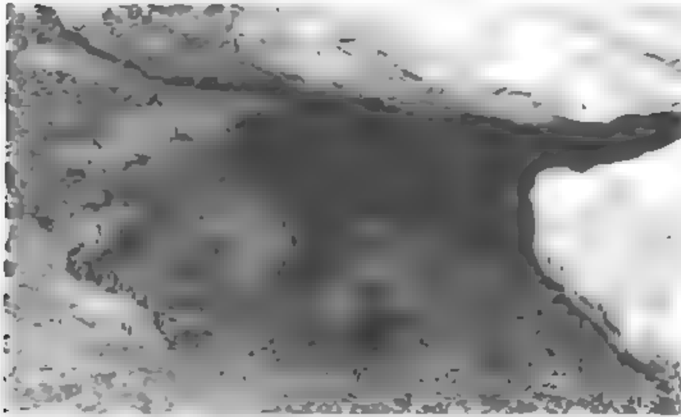

ڕۆژێك لە ڕۆژان ئەسپی یەکێك لەوەرزێرەکان کەوتە نا بیرێکی ئاوی قوڵ بەلام وشك بوو،ئەسپەکە دەستی کرد بە حیلە حیل....بەم شێوەیە چەند کاتژمێرێك بەردەوام بوو، لەم کاتەدا وەرزێرەکە کەوتبووە هەڵسەنگاندی حاڵەکە، ئایا چۆن ئەسپەکە ڕزگاربکات؟ زۆری پێنەچوو هەتا باوەڕی بە وە پەیدا کرد کەوا ئەسپەکە پیر بووە،تێچوونی دەرهێنانیشی نزیك دەبێتەوە لە تێچوونی ئەسپێکی لەوباشتر ?بۆیە وەرزێرەکە، وەرزێرە دراوسێکانی بانگکرد و داوای لێکردن کە هاوکاری بکەن بۆ پڕکردنەوەی بیرەکە بۆ ئەوەی دوو کێشە بە جارێك چارەسەربکات؟! ڕزگار بوون لە بیرە وشك بووەکە و داپۆشین و زیندەبەچاڵ کردنی ئەسپەکە!! بۆیە بە پاچ و بێڵ کەوتنە کۆکردنەوەی خۆڵ وخاشاك و فڕێدانی بۆ ناو بیرەکە، هەر لەو کاتەشدا ئەسپەکە هەستی بەم پلانەی خاوەنەکەی کردبوو،بۆیە دەستی کرد بە حیلاندن بەدەنگێکی بەرز، کەپڕی بوو لە ئازار و داوای هاوکاری کردن، پاش کەمێك هەموویان سەریان سوڕما بە بێدەنگ بوونی ئەسپەکە؟ پاش کەمێك لە پڕ کردنەوەی بیرەکە لە ناکاو، وەرزێرەکە تەماشای ناوبیرەکەی کرد بۆ ئەوەی بزانێت چ دەگوزەرێت لەناو بیرەکەدا؟ بۆیە سەری سوڕما بەوەی کەبینی؟ چونکە لەو کاتەدا ئەسپەکە سەرقاڵی جوڵاند و تەکاندنی پشتی بوو لەو خۆڵەی دیانکردە نا بیرەکە،کە خۆڵەکە دەکەوتە ژێر قاچەکانی، هەرجارەی ئەسپەکە هەنگاوێك بەرزدەبووەوە بۆ

سەرەوە! بەم شێوەیە بەردەوام بوو لەسەر جوڵاندنی پشتی و کەوتنە خوارەوەی خۆڵەکە بۆ ژێر قاچەکانی، بۆیە هەنگاو بەهەنگاو بەرزدەبووەوە بۆسەرەوە، پاش تەواو بوونی کاتی پڕکردنەوەی بیرەکە، ئەسپەکەش لە دەرەوە نزیك کەوتبووەوە، بۆیە بازێکی ئاسایی هەڵدا و هاتەدەرەوە لە بیرەکە بە سەلامەتی؟!

لێرەدا چیرۆکەکەمان کۆتایی پێهات....

ژیانیش ئاوا هەموو ئازار و مەینەتی و قورسایی خۆی دەخاتە سەر شانت؟ هەرکاتێك هەوڵتدا خەم و خەخەفەتەکانت وەلانێی ئەو تۆی لەیاد ناچێت، بەردەوام دەبێت ئازار و مەینەتیەکانی بۆسەرتۆ؟ بۆیە هەر کێشەیەك کەدێتە بەردەمت مشتێکە لەو خۆڵە؟ بۆیە پێویستە لەسەرشانی لابەی بۆئەوەی بەسەریدا زاڵ بیت؟بەم شێوەیە هەنگاوێ بەرە سەروو بەرز بیتەوە! هەندێکی تریش فڕێدە ژێرپێت بۆ ئەوەی هەنگاوێکی تریش بەرەو سەروو بەرز بیتەوە؟ بۆئەوەی ڕۆژێك خۆت لە لووتکەدا ببینەوە؟؟!!

ڕامەوەستە و خۆت بەدەستەوەمەدە، هەرچەندە هەست بکەی کە خەڵکانێك هەن دەیانەوێت زیندە بەچاڵت بکەن؟ هەموو خەم و خەفەت و ناڕەحەتیەك لەدڵ دەربکە، هەموو دڵە ڕاوکێیەك لە مێشکت دەربکە؟ ژیانت بەسادەی بەسەر، زیاتر لە بەخششەکان وچاوەڕوانی ناخۆشیەکان بە، چاوەڕوانی بەدەستهێنانی کەم بە، پشت بە خودا ببەستە و دڵ ئارام بە بە دادگەریەکەی؟!

وەسیەتنامەی ئەسكەندەری مەكدۆنی

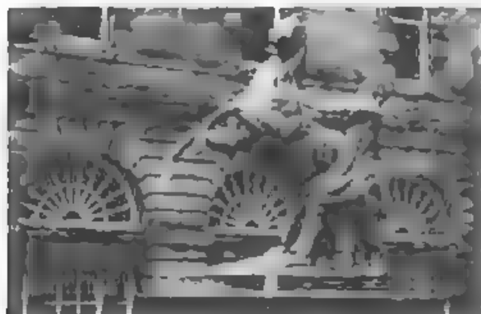

لەكاتی گەڕانەوەیدا لەیەكێك لەجەنگەكانی كە سەركەوتنێكی گەورەی بەدەستهێنابوو و،لەكاتی گەیشتنەوەی بە وڵاتەكەی خۆی،تەندرووستی ئەسكەندەر تێكچوو چەند مانگێك لە جێگادا كەوت، كاتێك مەرگی پاشا كە خاوەنی رۆژهەڵات و ڕۆژ ئاوا بوو نزیك بوەوە و نیزۆكی بەگیانی داكرد، لەوكاتە ئەسكەندەر تێگەیشت كە وا ژیانی بەرەو كۆتایی دەچێت و زۆری لە ژیاندا نەماوە نە سەركەوتنە زۆرەكانی و نە سوپا بێشومارەكەی ونە شمشێرە قرتێنەرەكەی و سەرجەم موڵك وماڵی بەدەم بادا دەڕۆن، تا لەم كاتە دا سەرجەمی دەست و پێوەندەكانی وكەسە هەرەنزیكەكانی كۆكردەوە، هەروەها سەركردەی سوپاكەی كە زۆری خۆش دەویست و لێی نزیك بوو بانگ كردوو و پێی وت: من ئەوا لەم نزیكانە ژیان بەجێ دەهێڵم، من سێ ئاواتم هەیە لەدوای مردن داوات لێدەكەم كەبۆم جێ بە جێ بكەیت بەبێ كەم و كورتی.

سەركردەی سووپاكەی لێی نزیك بوەوە و كە چاوەكانی پڕ لە فرمێسك بووبوون خۆی چەماندەوە بۆ ئەوەی دوا وەسیەتەكانی پاشاكەی گوێ لێبێت.

پاشا وتی: وەسیەتنامەی یەكەمم....دارە مەیتەكەم جگە لە پزیشكەكانم هیچ كەسی تر هەڵی نەگرێت تاكو شوێنی ناشتنم.

وەسیەتنامەی دووەمم....لە سەر ڕێگای شوێنی مردنم تاكو شوێنی ناشتنم هەرچی زێڕ و

زیو و بەردەبەنرخەکانم هەیە کە لەماوەی ژیانمدا کۆم کردبوونەوە پەرش و بڵاوی بکەنەوە.

وەسیەتنامەی سێیەمم و کۆتاییم.... کاتێک هەڵتانگرتم بۆ سەر دارەبازەکەم هەردوو دەستەکانم لە کفنەکەمدا دەربهێنن و بە هەڵواسراوی و کراوەیی بیان هێڵنەوە.

کاتێک پاشا کۆتایی بەوەسیەتەکانی هێنا سەرکردەی سوپاکەی هەڵسا و هەردوو دەستی ماچ کرد و نانی بە سینگی خۆ یەوە، پاشان وتی: وەسیەتەکانت هەموویان لەژێر جێبەجێکردندان بەبێ کەم و زیاد و ناپاکی تێداکردنیان، بەڵام ناکرێت مەبەستی پاشای بەرێزمان بزانین لەدوای ئەو ئاواتانەی چی یە؟

پاشا هەناسەیەکی قوڵی هەڵکێشاو وتی:دەمەوێت دەرسێکی وا بەجیهان بەگەیەنم کە تاکو ئێستا تێنەگەیشتبێت،

دەربارەی وەسیەتی یەکەمم، دەمەوێت هەموو خەڵک بزانێت لەگەر مردن هات هیچ شتێک دادت نادات تاکو لەو پزیشکانەی کە ڕادەکەین بۆ لایان کاتێک تووشی ناخۆشیەک دەبین،چونکە ساغی و تەمەن دوو سامانن هیچ کەسێک ناتوانێت لە دونیادا پێت ببەخشێت.

بەڵام دەربارەی وەسیەتی دووەمم، هەتاکو سەرجەم خەڵکی بزانن لەو هەموو کاتەی خەرجمان کرد بۆ کۆکردنەوەی سەروەت و سامان هیچ لە تەنها تەپ و تۆزی بڵاو بووەوەی دەم باوە نەبێت، بۆیە ئێمە هیچ شتێکیان لەگەڵ خۆماندا نابەین تاکو تەڵەزمە زێڕێکیش.

بەڵام دەربارەی وەسیەتی سێیەمم، بۆ ئەوەی سەرجەم خەڵکی بزانن ئێمە لە سەرەتادا بەدەستی بەتاڵ هاتوینە سەردونیاو هەر بەدەستی بەتاڵیش بە جێی دەهێڵین.

هەروەها لە دوا وتەکانی پاشا پێش مردنی : فەرمانی دەرکرد کە هیچ پەیکەرێکی ناسراو لەسەر گۆڕەکەی دانەنرێت بەڵکو گۆڕێکی ئاسایی بێت وەکو سەرجەم خەڵکی، تەنها هەردوو دەستەکانی بەدەرەوەبن بۆ ئەوەی هەرکەسێک بەسەر گۆڕەکەیدا ڕابووڕێت ببینێت کە ئەو پاشایەی خاوەنی ڕۆژهەڵات و ڕۆژئاوا بوو، بەدەستی بەتاڵ لێی چووە دەرو بەجێی هێشت.

ئەگەر دە قسەشم پێ بڵێی..........!!

ڕۆژێکیان دەمەقاڵێ یەك لە نێوان (ئەحنەفی کوڕی قەیس) کە بە ئارامی بەناوبانگ بوو لەگەڵ کەسێکی ئاسایی ڕووی دا، کابراکە بە ئەحنەفی وت ئەگەر قسەیەکم پێ بڵێیت دە قسەت پێ دەڵێم، ئەحنەف وتی: ئەگەر تۆ دە قسەم پێ بڵێیت من یەك قسەت پێ ناڵێم...!!

کابرا ئاسایی یەکەی زۆر قسەی بە ئەحنەف وت بەڵام ئەحنەف وەڵامی نەدایەوە، بەردەوام بوون لە ڕۆیشتن تاکو نزیك بوونەوە لە عەشیرەتی ئەحنەف، بۆیە ئەحنەف بە کابرای وت: ئەگەر هیچ شتێکی تر لەدڵتدا ماوە پێمی بڵێ پێش ئەوەی بگەینە ناو عەشیرەتەکەم بۆئەوەی کەسێکی تر گوێی لێ نەبێت نەوەك ئازارت پێ بگەیەنێت..!

دەگێڕنەوە جارێکیان کابرایەك جنێوی بە یەکێك لەداناکان وت بەڵام ئەو وەڵامی نەدایەوە، لە داناکەیان پرسی بۆچی وەڵامت نەدایەوە داناکە وتی: ئەگەر سەگ پێت بوەڕێت ئایا تۆش وەکو ئەویێ ی دەوەڕێت وتیان: نەخێر،ووتی ئەی ئەگەر گوێ درێژ جووتەیەکی لێدایی ئایا تۆش وەکو ئەو جووتەی لێ دەدەیتەوە وتیان: نەخێر،ووتی ئەی ئەگەر گا جووت قۆچی لێدای تۆش وەکو ئەو قۆچی لێ دەدەیتەوە وتیان: نەخێر، وتی کەواتە لێمان گەڕێن با خۆمان جیا بکەینەوە لە ئاژەڵ.....!!

گرنگ نی یە چیمان بەسەر دێت گرنگ ئەوەیە چۆن بەرە و ڕووی دەبینەوە..!

ژیان هەمووشتێك ئاداتە هیچ کەسێك کە پێویستیەتی، یان زیاتری پێ دەدات یان کەمتری پێ دەدات...!

ئەوەی پێویستمانە باوەڕ بە خۆ بوونە

خاوەن کارێکی قەرزدار هیچ ڕێگە چارەیەك شك نابات بۆ دەرباز بوون لەو حاڵەتەی تێ ی کەوتووە جگە لەوەی لەسەر کورسیەك لە باخی گشتی دابنیشێ کەلەو پەڕی خەم و پەژارە دایە و دەپرسێ ئاخۆ کەسێ هەیە ڕزگاری کات،وەکو کۆمپانیاکەی لە مایە پوچ بوون دەرباز بکات؟ لە ناکاو پیرە پیاوێك دەردەکەوێ و پێ ی دەڵێت : وابزانم شتێك بێزاری کردووی، خاوەن کارەکە باسی سەر گوزشتەی خۆی بۆ دەکات، پیاوە پیرەکەش وەڵا می دەداتەوە و دەڵێ: پێم وایە دەتوانم هاو کاریت بکەم، ئینجا پرسیاری لە پیاوەکە کرد کە ناوی چی یە و چەکێکی بۆ نووسی و پێ ی داو گووتی:ئەم پارەیە وەرگرەو دوای ساڵێك لەم شوێنە ببینەوە بۆ ئەوەی پارەکە بگەڕێنیتەوە،پاش ئەوەی پیرە پیاوەکە ڕۆیشت و خاوەن کارەکە مایەوە لە دڵەڕاوکێ دا بوو چەکی پارەکەی ئاودیوو دیوو دەکرد کە بایی نیو ملیۆن دۆلار بوو واژۆی لەسەر کرا بوو (جۆن دی ڕۆکفلر) خاوەن کارێکی ئەمریکیەکە بەناوبانگترین دەوڵەمەندی جیهان بووە لەماوەی ١٨٣٩ ز– ١٩٣٧ ز.

ئەو سامانەی لەمیانەی کارکردنی لەبواری پترۆڵ کۆکردبوو،ولەپاشان بوبەیەکێك لەناودارەکان.ڕۆکفلرلەمیانەی ژیانیدا بڕی(٥٥٠) ملیۆن دۆلاری ئەمریکی لەپڕۆژە خێرخوازییەکان خەرج کردوە.پیاوەکەلەسەرسامی یەکەی بەهۆش هاتەوەو بەگەرمی یەوە گوتی:ئێستاکە دەتوانم بەم پارانە هەموونیگەرانیەکانم بەلاوەبنێم،ئنجا کەمێك بیری کردەوەو بڕیاریدا هەوڵ بدات کۆمپانیایەکەی لەمایەپوچ بوون بپارێزێ بێ ئەوەی چەکەکە خەرج

بکات کەبەسەرچاوەی هێزو توانای خۆی دەزانی.بەگەشبینیەوە بەرەو کۆمپانیاکەی ڕۆیشت ودەستی کردبەکارەکانی و دانوستانی سەرکەوتوی لەگەڵ خاوەن قەرزەکان کرد بۆ داواخستنی وادەی دانەوەی قەرزەکان. هەروەها توانی پرۆسەی فرۆشتنی گەورە لەبەرژەوەندی کۆمپانیاکەی ئەنجام بدات.لەمیانەی چەندمانگێك توانی قەرزەکانی بداتەوە. سەرلەنوێ دەستی بەقازانج کردن کردەوە

دوای تەواو بوونی ساڵی دیاری کراو لەلایەن پیرە پیاوەکەوە، پیاوەکە بە گەرم و گوڕی یەوە بەرەو باخەکە چوو کەسەیری کرد پیاوە پیرەکە چاوەڕوانی دەکات لەسەر هەمان کورسی، خۆی پێ نە گیراو چەکەکەی پێ دایەوە کەخەرجی نەکردبوو، دەستی کرد بە گێڕانەوەی بەسەرهاتی ئەو سەرکەوتنانەی بەدەستی هێناون بێ ئەوەی چەکەکە ورد بکاتەوە.لەناکاو پەرستارێك بەپەلە بە ئاڕاستەی پیرە پیاوەکە هات و گوتی: سوپاس بۆ خوا کە تۆم لێرە دۆزی یەوە، لەدەستی وەرگرت، بەخاوەن کارەکەی گووت: هیوادارم بێزارم نەکردبیت، ئەو هەمیشە ڕادەکات لەو نەخۆشخانەیەی کەتایبەتە بە شێتان لە تەنیشت ئەم باخ چەیە،وا لە خەڵکی دەگەیەنێت (کە ئەو جۆن دی ڕۆکفلر) ە.

پیاوە خاوەن کارەکە بەسەرسامی یەوە وەستاو بیری دەکردەوە لە تەواوی ئەم ساڵە کە تێپەڕیوە و کۆمپانیاکەی لەترسی مایە پووچ بوون دەر کردوو سەودای کڕین و فرۆشتنی دەکردوو بە هێزەوە دانوستانی دەکرد چوونکە باوەڕی وابوو کە نیو ملیۆن دۆلار لە پشتیەوەیەتی!!

ئەوساکە هەستی کرد کە پارە و پوڵ ژیانی ئەوی نە گۆڕی وە و کۆمپانیاکەی ڕزگار نەکردووە، بەڵکو ئەوەی کە گۆڕیویەتی دۆزینەوە تازەکەیەتی کە بریتی یە لە (باوەڕ بە خۆ بوون) ئەوە هێز و توانات پێ دەبەخشێ کە بتوانی بەسەر مەترسی دارترین شکستدا زاڵ بی و مەزنترین سەرکەوتن بەدەست بێنی. ئەوەیە کە دەقا و دەق پێویستمانە.

منداڵەکەو دارسێوە میهرەبانەکە....

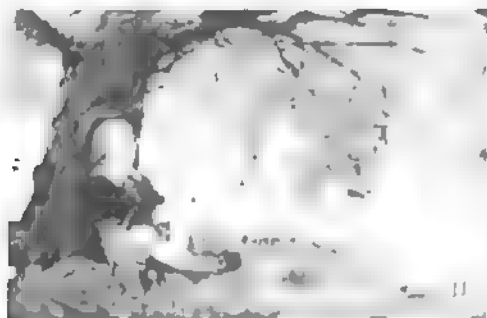

لە شوێنێکی ئەم جیهانە فراوانە دارسێوێکی گەورە هەبوو، هەر لەهەمان ناوچەدا منداڵێکی بچکۆلانە هەبوو ڕاهاتبوو ڕۆژانە لە لای دارسێوە گەورەکە یاری دەکرد...بەسەر دارەکە هەڵدەگەڕا...سێوی دەخوارد. لە ژێر سێبەرەکەیدا دەخەوت.

هەر بۆیەش دارسێوەکە حەزی دەکرد لە گەڵیدا یاری بکات، ساڵان ڕابرد و منداڵەکە گەورە بوو، بۆیە نەدەهات لەگەڵ دارسێوەکەدا یاری بکات..

ڕۆژێك لە ڕۆژان منداڵەکە بەدڵ تەنگی هات بۆ لای دارسێوەکە... دارسێوەکە پێی وت: وەرە یاریم لە گەڵدابکە،

کوڕەکە وەڵامی دایەوە: من ئێستا منداڵ نەماوم وەکو جاران...ئێستا یاری لەگەڵ داردا ناکەم...شت و مەکی یاری کردنم پێویستە... پێویستم بە پارەیە بۆ کڕینیان.

دارسێوە گەورەکە وتی: بەداخەوە من هیچ پارە شك نابەم بۆ ئەوەی پێت بدەم، بەڵام دەتوانی سێوەکانم لێبکەیتەوە و لە بازاڕدا بیان فرۆشی و پارە بەدەست بهێنیت، بە پارەکەش شتومەکی یاری کردنی پێ بکڕیت.

منداڵەکە بەبیستنی ئەم قسانە زۆر دڵ خۆش بوو، هەستا بە لێ کردنەوەی سێوەکان و دارسێوەکەی بە دڵ خۆشی بەجێهێشت.

منداڵەکە چیتر نەهاتەوە بەلای دارسێوەکەدا دوای ئەوەی هەموو سێوەکانی لێکردەوە..

دارسێوەکە زۆر دڵ تەنگ بوو، رۆژێك لە رۆژان کورەکە هاتەوە (کە ئێستاکە بۆتە پیاوێکی تەواو؟) بۆ لای دارسێوەکە، دارسێوەکە خۆشیەکی زۆر دای گرت بە بینینی کورەکە... بۆیە پێی وت: وەرە یاریم لەگەڵدابکە؟

کورەکە وەڵامی دایەوە: کاتی ئەوەم نیە لە یاری کردندا بە فیرۆی بدەم...پێوویستە لەسەرم کار بکەم بۆ ئەوەی رۆزی بۆ خاو خێزانم پەیدابکەم، هەروەها دەمەوێت خانوێکیان بۆ دروست بکەم بۆ ئەوەی تێیدا بژین. . ئایا تۆ دەتوانی هاوکاریم بکەیت ؟؟

دارسێوەکە وەڵامی دایەوە بەداخەوە من هیچ خانوێك شك نابەم، بەڵام دەتوانی لق و چڵەکانم ببڕیتەوە بۆ ئەوەی خانوی پێدروست بکەی...

پیاوەکە زۆر دڵ خۆش بوو، بۆیە دەستی کرد بە بڕینەوەی لق و چڵی دارسێوەکە و، بە دڵ خۆشی رۆیشت... هەروەها دارسێوەکەکش بەمە زۆر دڵ خۆش بوو...

پیاوەکە لەوکاتەوەی دارەکەی بڕیەوە چیتر نە گەڕایەوە بۆلای دارسێوەکە... بۆیە دارسێوەکە زۆر خەمناك بوو و هەستی بە تەنیایی دەکرد.

رۆژێك لە رۆژەکانی هاوینێکی گەرمدا پیاوەکە گەڕایەوە، بۆیە دارسێوەکە زۆر دڵ خۆش بوو، بۆیە پێی وت: وەرە یاریم لە گەڵدا بکە.

پیاوەکە وەڵامی دایەوە: ئێستاکە پیر بوومەو دەمەوێت بچمە ناو دەریا و دەریاوانی بکەم، ئایا تۆ دەتوانی هاوکاریم بکەیت و، بە لەمێکم بدەیتێ؟

دارسێوەکە وتی: داوای لێبووردنت لێدەکەم هیچ بەلەمێك شك نابەم، بەڵام دەتوانی قەدەکەم ببڕیەوە و بەلەمێکی لێ دروست بکەی و بچیتە ناو دەریا بۆ ئەوەی تۆزێك پشوو بدەیت و تاوێك دڵت خۆش بکەیت.

پیاوەکە هەستا دەستی کرد بە بڕینەوەی قەدی دارسێوەکە و بەلەمێکی لێ دروست کرد و تاوەکو ماوەیەکی دوور و درێژ نەگەڕایەوە.

پاش چەندان ساڵ پیاوەکە گەڕایەوە بۆ لای دارسێوەکە.

دارسێوەکە پێی وت: داوای لێبووردنت لێدەکەم کوڕەکەم چونکە هیچم نەماوە

بدەمێ...نە سێوم ماوە بیخۆیت...

پیاوەکە وەڵامی دایەوە: کێشە نیە. چوونکە ددانی سێو خواردنم نەماوە...

دارسێوەکە وتی: نە قەدم ماوە پێیدا هەڵگەڕێی....

پیاوەکە وتی: ئێستا من پیر بوومە بۆ ئەمەشیان....

دارسێوەکە بە چاوی پڕ لە فرمێسک وەڵامی دایەوە : بە ڕاستی ئێستا من ناتوانم هیچ شتێکت پێبدەم، تاکە شتێك کە ئێستا مابێتم ڕەگە مردووەکانمە

پیاوەکە وتی: من زۆر ماندووم دوای ئەو هەموو ساڵە.

دارسێوەکە وەڵامی دایەوە: کەواتە دارسێوی پیر باشترین شوێنێکە بۆ پاڵپشتی و حەسانەوەت.... وەرە وەرە بۆلام و کەمێك بحەسێوە لە گەڵمدا.

پیاوەکە دانیشت...بەڵام دارسێوەکە زۆر دڵ خۆش بوو و فرمێسکی خۆشی بە چاوەکانیدا دەهاتە خوارێ

براکانم.....

ئەمە سەرگوزشتەی هەریەکێکە لە ئێمە...دارسێوەکە نموونەی دایك و باوکمانە، کاتێك بچووکین حەز دەکەین لەگەڵ دایك و باوکماندا یاری بکەین،بەڵام کاتێك گەورە دەبین بەجێیان دێڵین و بەلایاندا نایەین، تەنها لە کاتێکدانەبێت کە پێویستمان پێیانە و تووشی کێشەیەك دەبین، بەڵام هەرچۆنێك بێت دایك و باوك ئامادەن هاوکاریمان بکەن بۆ ئەوەی دڵ خۆشمان بکەن.. لە واندیە وا هەست بکەی کە هەڵس و کەوتی منداڵەکە لە گەڵ دارسێوەکەدا زۆر دڵ ڕەقانە و نامرۆڤانە بوو؟ بەڵام بە داخەوە زۆربەمان بەم شێوەیە لەگەڵ دایك و باوکماندا هەڵس و کەوت دەکەین.

کەواتە پێش ئەوەی ڕۆژێك دابێت نە توانی بگەڕێیتەوە، ئەگەر دایك و باوکت لە ژیانـدا ماون (خودا تەمەنیان درێژبکات) ئەمە بە هەل وەربگرە و چاکەیان لە گەڵدا بکە، لە گفتو گۆکردن لە گەڵیاندا بتوانە خۆشەویستیان بەدەست بهێنە، بەڵام ئەگەر لە ژیاندانەماون و مردون، ئەوا شەو و ڕۆژ بۆیان لە خوا بپاڕێوە کە لە گوناحەکانیان خۆش بێت کە چۆن

ئێمەیان بەمنداڵی بە خێوکردوە و شەو نخونی و ئازاریان لەگەڵدا چێشتووین، ((وَٱخۡفِضۡ لَهُمَا جَنَاحَ ٱلذُّلِّ مِنَ ٱلرَّحۡمَةِ وَقُل رَّبِّ ٱرۡحَمۡهُمَا كَمَا رَبَّيَانِي صَغِيرًا)) **الإسراء ٢٤**

واتە : باڵی میهرەبانی خۆتیان بۆ ڕاخەو ملکەچ بە بۆیان، نزا بکەو بڵێ: پەروەردگارا ڕەحمیان پێ بکەو میهرەبان بە بۆیان، هەروەکو چۆن ئەوان ڕەحمیان بە من کردوو و منیان پەروەردە کردووە بە بچووکی و منداڵی.

سەرخەرەکە کارناکات

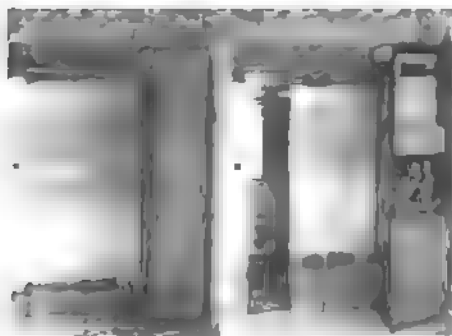

دوو کرێکار لای یەکێك لە کۆمپانیاکان کاریان دەکرد، کۆمپانیاکە ناردنی بۆ چاکردنی سەر بانی یەکێك لە باڵەخانەکان، دوای گەیشتنیان بە باڵەخانەکە بینیان لافیتەیەك هەڵواسراوە و لێ ی نووسراوە سەرخەرەکە (مصعدەکە) کارناکات بۆیە کرێکارەکان کەمێك وەستان و بیریان کردەوە کە چی بکەن بەڵام دواتر خۆیان یەك لاکردەوە بە خێرایی سەرکەوتنە سەر باڵەخانەکە بە پلیکانەکە لەگەڵ ئەوەش باڵەخانەکە لە چل قات پێکهات بوو، دەستیان کرد بە سەرکەوتن بەو هەموو کەرەستە پێویستەی هەڵیان گرتبوو بەرەو ئەو بەرزی یە بەڵام زۆر بە ئارەزوو تامەزرۆیی یەوە... هەر چۆنێك بێت و پاش ماندوو بوونێکی زۆر و ئارەق ڕشتنێکی زۆر و دانیشتنی زۆر لەڕێگادا گەیشتنە ئامانجەکەیان، لێرەدا یەکێکیان ئاوڕی بەلای ئەوی تریاندا دایەوە و وتی: دوو هەواڵم پێ یە

دەمەوێت پێتی ڕابگەیەنم....یەکێکیان خۆش و ئەویتریان ناخۆش

برادەرەکەی وتی: باشە با بە هەواڵە خۆشەکە دەست پێ بکەین

برادەرەکەی وتی: موژدەم بدەیە کە گەیشتینە سەر بانی باڵەخانەکە لە کۆتایی دا

برادەرەکەی دوای دەربڕینی خۆشحاڵی خۆی پێ ی وت : باشە ئەوا سەرکەتین لەی هەواڵە نا خۆشەکە چی یە؟

برادەرەکەی بە توڕەیی پێ ی وت: ئەوە ئەو باڵەخانە نی یە کە ئێمەی بۆ هاتووین...؟؟

چ لە ناوە ڕۆکی چیرۆکەکە فێر دەبین

بە داخەوە خوێنەری ئازیز زۆرکەس هەیە لەژیانیدا وەك ئەو دوو کرێکارە ژیان بەسەر دەبات....هەوڵدەدات و ماندو دەبێت ئارەق دەڕێژێت بەڵام لە کۆتاییدا ناگات بە هیچ...بۆچی..؟ لە بەر ئەوەی نەخشەی نە بووە پێش ئەوەی هەنگاو بنێت و بەرنامەی بۆ ژیانی خۆی بەوردی دانەناوە کە بە وەڵامی ئەم پرسیارە گرنگەی تێدا بداتەوە:

بە دیاری کراوی چیم دەوێت.....

چی بکەم بۆ ئەوەی دەمەوێت..؟

ڕاستگۆبە لەگەڵ خۆتدا ژیان ڕاستگۆ دەبێت لەگەڵتدا....

ڕۆژێکیان کچێك هاتەوە بۆ لای ماڵی باوکی باسی گرانی ژیان و نەتوانینی هەڵکردنی بەمەڵس و کەوتکردنی لەگەڵ ئەو کێشانەی ڕوو بە ڕووی دەبێتەوە.

بۆیە باوکی دەستی گرت و بردی بۆ چێشتخانەی ماڵەوە سێ مەنجەڵی بچکۆڵەی پڕ لە ئاو کرد و لەسەر ئاگری دانان دواتر لە مەنجەڵی یەکەم یەك دانە پەتاتەی تێکرد..... و لە مەنجەڵی دووەم یەك هێلکە....و لە مەنجەڵی سێ یەم یەك کەوچك قاوەی تێکرد....،

کچەکەی بەباوکی وت : باوکە من هاتووم بۆلات بۆ ئەوەی کێشەکانم بۆ چارەسەربکەیت، خۆمن ئێستا برسیم نی یە منت هێناوە بۆ چێشتخانە..؟

باوکی وەڵامی دایەوە: کەمێك ئارام بگرە هاوکاریت دەکەم بۆچارەسەری کێشەکانت..؟

پاش کەمێك باوکەکە ئاگرەکەی ژێر هەرسێك مەنجەڵەکەی کوژاندەوە، و پرسیاری لە کچەکەی کرد ئایا چی بەسەرناو هەرسێ مەنجەڵەکەدا هاتووە..؟

کچەکەی وتی: باوکە مەبەستت لەوە چی یە...!!

باوکەکە وتی: کچەکەم ئاوە گەرمە کە چی بەسەر هێلکەکە وپەتاتەکە و قاوەکەدا هێنا..؟

کچەکەووتی: پەتاتەکە زۆر نەرم و بی هێز بووە

بەڵام هێلکەکە زۆر ڕەق توندر بیکەوە گوشراو بوو،

بەڵام قاوەکە توایەوە و ئاوەکەی کرد بە قاوە

لێرەدا باوکەکە بە کچەکەی وت: ئاوە کوڵاوەکە تەواو وەك ژیان وایە هەموومان دەچینە ئاوی لەگەڵ ئەوەی ئاو هەر ئاوە بەڵام هەریەکەمان بە شێوەیەکی جیاواز کاری لێدەکات، هەمانە وەك پەتاتەوایە توانی بەرگری کردنی ناخۆشی یەکانی ژیانی نی یە،وبێ هێزی دەکات و نەرم و بێ هێزی دەکات.

هەشمانە وەکو هێلکە وایە بەهێز دەبێت بە گرانی و ناخۆشی یەکانی ژیان و ڕەق تر دەبێت.

هەشمانە وەکو قاوە وایە توانای کارلێك کردنی لەگەڵ ژیان هەیە و گۆڕانکاری بەسەردا دەهێنێت......

پێش ئەوەی بیر لە چارەسەرکردنی کێشەکان بکەیتەوە پێویستە لەسەرت یەکەم جار بەرهەڵستی بکەیت....

ئایا ئێستا تۆ پەتاتەکەی....یان هێلکەکەی.....یان قاوەکەی..........

چۆن بژی نەك چەند بژی.....؟؟

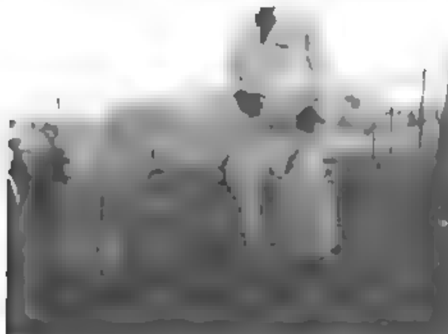

دەگێڕنەوە لەسەردەمی فەرمان ڕەوابەتی فیرعەونی ستەم کاردا منداڵێکی بچووك هەبوو ناوی عەلی بوو، کاتێك جەژن هات عەلی نەی زانی تام و خۆشی جەژن بچێژێت، عەلی هەمیشە (بە دڵ تەنگی و تەنیایی) دەژیا چونکە هەستی بە زوڵم وستەمی فیرعەون دەکرد لەگەڵ خەلکی بێدەسەلات و چاکە خوازدا،هەمیشە دەی بینی ستەم و خراپەکاری فیرعەون زیاد دەکات، خەلکیش دەستە وەستان دادەنیشن و هیچیان نەدەکرد لەگەڵیدا، و دەیان وت چونکە ئەگەر بەرەنگاری فیرعەون ببینەوە ئەواڕووبەڕووی مەرگ دەبینەوە، هەربۆیە ژیانی سەرشۆڕی و ژێر دەستیان هەڵبژاردبوو. بۆیە عەلی هەمیشە ئاواتە خوازی ئەوە بوو کە زوو گەورەبێت بۆ ئەوەی تۆڵە لە فیرعەونی ستەم کار بسەنێتەوە. هەر بۆیە لەیەکەم ڕۆژی جەژندا عەلی چوو بۆ لای پیاوە چاکە خوازەکەی شارەکەیان کە زۆری خۆش دەویست،کاتێك عەلی گەیشتە ماڵی پیاوە چاکە خوازەکە دیارنەبوو بۆیە پرسیاری لەدایکی کرد کە لە کوێ یە، دایکی وەڵامی دایەوە: کە ئەو مردووە، عەلی دەستی کرد بە گریان، دوای ئەوەی عەلی هەواڵی چۆنیەتی مردنەکەی لە دایکی پرسیار کرد،دایکی وتی : ئەو چوونکە پشتیوانی لە مافی پیاوێکی هەژار کرد دژی فیرعەون، هەر بۆیە فیرعەون بڕیاری کوشتنی دەرکرد... عەلی زۆر دڵ تەنگ بوو زۆر بۆی گریا. لەڕێگادا کە دەڕۆیشت زۆر سەرسام بوو چونکە بینی دایکی پیاو چاکەکە نەدەگریا و هیچیش دڵ تەنگ نەبوو بۆ کوڕەکەی، لە کاتی ڕۆیشتنی بە ڕێگادا و بیر کردنەوەی لەو سەرگوزشتەیە، بینی ئەوا

پیاوێک بەرخێک ئامادەدەکات بۆ سەربڕینی لە یەکەم ڕۆژی جەژندا، لەبەرامبەر بەرخەکەش گوێ درێژێکی بینی زۆر بەسەرسامی تەماشای بەرخەکەی دەکرد............بەرخەکە بە گوێ درێژەکەی وت: بۆچی ئاوەها تەماشام دەکەیت...........؟امن بە بەرخی دەمرم بەڵام ئامەوێت بە گوێ درێژی بژیم......???

لێرەدا عەلی وەڵامی پرسیارەکەی دەست کەوت، ئەویش: بۆچی دایکی پیار چاکەکە بۆ کوڕەکەی نەدەگریا...???!!!

قسە لەسەر سەرنجامی شتەکان مەکە

جارێکیان پیاوێکی بەتەمەن لەگەڵ کوڕە تەمەن بیست و پێنج ساڵانەکەی لەناو شەمەندەفەر دانیشت بوون.

خۆشی یەکی گەورە و پرسیاری زۆر لەسەر ڕووی کوڕە گەنجەکە دەدرەوشایەوە کەلە تەنیشت پەنجەرەکە دانیشت بوو.

کوڕە گەنجەکە دەستی لەپەنجەرەکە بردە دەرەوە بۆیە هەستی بە ڕۆیشتنی هەوادەکرد لە ژێردەستی دا بۆیە هاواری کرد: بارکە سەیرکە هەموو دارەکان بە دواماندا دە ڕۆن !!

پیاوە پیرەکە زەردەخەنەی دەهاتە سەر لێوەکانی و لەگەڵ خۆشی کوڕەکەی بەردەوام بوو.

لەتەنیشت ئەوانیش ژن و مێردێك دانیشت بوون گوێیان لەو کەین و بەینەی نێوان ئەو کوڕو بارکە گرتبوو. هەستیان بەکەمێك شەرم دەکرد کە چۆن کوڕێکی گەنجی تەمەن بیست و پێنج ساڵە بەشێوەی منداڵ هەڵسوکەوت دەکات !!!

جارێکی تر کوڕە گەنجەکە هاواری لێ هەڵسا:بارکە،سەیری ئەو گۆمە بکە ئەوهەموو

گیاندارەی تێدایە،سەیری....هەورەکان لەگەڵ شەمەندەفەرەکە دەڕۆن، بۆیە سەرسوڕمانی ژن و مێردەکە بەردەوام بوو جارێکی تر لە قسەکانی کوڕە گەنجەکە.

باران بارین دەستی پێ کرد، و تنۆکە بارانەکان دەکەوتنە سەر دەستی کوڕە گەنجەکە، کە دەم و چاوی لە خۆشی دەگەشایەوە، جارێکی تر هاواری کرد، باوکە سەیرکە باران دەبارێت، سەیرکە باران بەردەستم کەوت سەیرکە باوکە!!

لێرەدا ژن و مێردەکە چیتر توانایان نەما بەبێ دەنگی خۆیان ڕابگرن بۆیە پرسیاریان لە پیاوە پیرەکە کرد: بۆچی کوڕەکەت نابەی بۆلای دکتۆر بۆ وەرگرتنی چارەسەر بۆی..؟

لێرەدا پیاوە پیرەکە وتی: ئێمە ئێستا لە نەخۆشخانە دێینەوە، لە چارەسەرکردن چاوەکانی کوڕەکەم، کە ئەمە یەکەم جاریەتی لە ژیانی دا چاوەکانی دنیا ببینێت...!!

بۆیە هەمیشە لە یادت بێت: قسە لەسەر سەرنجامی شتەکان مەکە تاکو سەرجەم شتەکان نەزانی.....!!

من ئەو ئەناسم...!!

بەردەوام هەموو ڕۆژێك دەچوو بۆنان خواردنی بەیانی لەگەڵ خێزانی لە خانەی چاودێری کردنی بەساڵاچوان لەگەڵ ئەوەی تەمەنی نزیکی هەشتا ساڵ بوو بوەوە، کاتێك پرسیاریان لێ کرد دەربارەی چوونی خێزانی بۆ خانەی چاودێری بەساڵاچوان؟ماوەیەکە لەوێ یە تووشی نەخۆشی زەهامیر (لەبیر چوونەوە) بووە.

پرسیارم لێ ی کرد: ئایا خێزانەکەت تووشی دڵە ڕاوکێ دەبێت ئەگەر لە کاتی دیاری کراو ئامادە نەبیت ؟ پیاوەکە وەڵامی دایەوە و وتی: ئەو ئێستا وای لێهاتووە نا زانێت من کێم... ئەو پێنج ساڵ دەبێت من نا ناسێت؟ بەسەر سوڕمانەوە لێیان پرسی:لەگەڵ ئەوەش کە نات ناسێت و نا زانێت تۆ کێ ی کەچی هەتا ئێستاش هەموو بەیانیان لە کاتی خۆیدا دەچیت بۆ نان خواردنی بەیان لە گەڵیدا؟ پیاوەکە بە پێکەنینەوە وەڵامی دامەوە کە بەدەستەکانی دەستی دەکوشیم وتی: ئەو نازانێت من کێم بەڵام من دەزانم ئەو کێ یە..!!

زۆرم لە خۆم کرد کە فرمێسکەکانم بشارمەوە هەتاکو ڕۆیشت و شوێنەکەی بە جێ هێشت، دواتر بەخۆم وت: ئەوە ئەم جۆرە خۆشەویستیەیە کە ئێمە پێویستمان پێ یەتی.

مرۆڤ کانزایە بە تەمەنی ژەنگ هەڵ دێنێت...درێژ دەبێتەوە بە هیوا...دەپوکێتەوە بە ئازار و ناخۆشی یەکان

زانیارییە بکوژەکان لەخۆت لادە

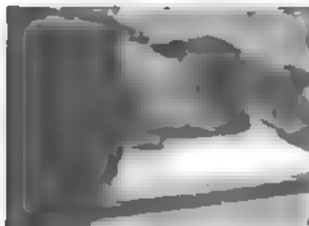

لە یەکێك لە زانکۆکانی کۆلۆمبیا یەکێك لە قوتابییەکان ئامادەی وانەیەك بوو لە بابەتی بیرکاری.. لە پشتەوەی هۆڵەکە دانیشت و بەئارامی خەوی لێ کەوت.. لە کۆتایی وانەکە بە دەنگی قوتابی یەکان خەبەری بۆوە.. تەماشای تەختە ڕەشەکەی کرد بینی مامۆستاکەی دوو پرسیاری لەسەر نوسیوە بە خێرایی نوسیوە و لە هۆڵەکە چووە دەرەوە و کاتێك گەڕایەوە ماڵەوە دەستی بە بیرکردنەوە کرد بۆ شیکارکردنی ئەم دوو پرسیارە..

ئەو دوو پرسیارە زۆر گران بوون بۆیە ڕووی کردە کتێبخانەی زانکۆ و چەند سەرچاوەیەکی پێویستی وەرگرت.. دوای چوار ڕۆژ توانی پرسیاری یەکەم شیکار بکات..

ئەولەو مامۆستایە زۆر بێ زار و دڵتەنگ بوو کە ئەم ئەرکە قورسەی داوە بەسەریاندا !!

بۆیە چوو بۆ لای و پێ گوت :- ئەی دکتۆر چوار ڕۆژە خەریکی شیکارکردنی تەنها پرسیارێکم وەلە چوار لاپەڕەدا شیکارەکەم نووسیوە..

مامۆستاکە بەسەرسورمانیەوە گوتی : ئەو دوو پرسیارەش کە لەسەر تەختە ڕەشەکە نووسیبوم نموونە بوون بۆ قوتابیەکانم نووسیبو لەو پرسیارانەی کە زانست نەیتوانیوە تاکو ئێستا شیکاریان بکات !!..

بێ گومان ڕازی بونی ئەرێنی وای لە زۆرێك لە زانایان کردووە بیرکردنەوە تەنانەت لە هەوڵدان بۆ شیکارکردنی ئەم پرسیارە..

ئەگەر ئەم قوتابی یە بە خەبەر بوایە و گوێی لە ڕاڤە کردنی دکتۆر بوایە بیری لە شیکارکردنی ئەم پرسیارە نەدەکردەوە. بەڵام ڕەنگە خەونێکی سوود بەخش بوبێت...

تاوەکو ئێستاش ئەم پرسیارە لە چوار پەیڕەدا نمایش کراوە لەو زانکۆیە.

بۆ چونێك لە نێوان وەرزشوانانی ڕاکردن

پەنجا ساڵ بەر لە ئێستا بۆ چونێك هەبوو لە نێوان وەرزش وانانی ڕاکردن..

کە ئادەمیزاد ناتوانێك ماوەی میلێك ببڕێت لە کەمتر لە چوار خولەکێك..

وە هەر کەسێك هەوڵ بدات ئەو ژمارە بەزێنێت ئەوا دڵی دەتەقێت !!

بەڵام یەکێك لە وەرزش وانان پرسیاری کرد ئاخۆ کەس هەوڵی داوە و دڵـی تـەقیوە، لـە وەڵامی ئەوان دا وتییان نەخێر کەس نەبووە ؟؟

بۆیە دەست بە جێ دەستی کرد بەمەشق و ڕاهێنان تاکو توانی ژمارەکە بەزێنێ لـەو ماوەیـە ببڕێت لە کەمتر لە چوار خولەك..

لەسـەرەتادا خەڵکی وایان زانی کابرا شێت بووە یان کاتژمێرەکەی دروست نـی یـە بـەڵام دوایی ئەوەی بینیان باوەڕیان پێ کرد و هەر لەو ساڵەدا زیاتر لە سـەد وەرزشـەوان توانیـان ئەم ژمارە بەزێنن ؟؟

بێ گومان ڕازی بونی ئەرێنی وای لێ کردبوون نەتوانن هەوڵبدەن لە پێشتر..

وە کاتێك ئەم قایل بوونە نەما توانیان داهێنان بکەن..

ئەگەر تاکە نەعلێکت لێ کەوت...؟؟

تەنها تاکێك...یان بۆ نموونە تاکێکیانت لێ ون بوو تەنها تاکێك..؟؟ تۆ چی لـە تاکەکـەی تریان دەکەیت..؟

دە گێڕنەوە جارێکیان (گاندی) زۆر بە خێرایی ڕای دەکرد بۆ گەیشتن بە شەمەندەفەر لە کاتێکدا دەستی کرد بوو بە ڕۆیشتن،لە کاتی سەرکەوتنیدا بۆ سەر شـەمەندەفەرەکە تاکێـك لە نەعلەکانی لە یەکێك لە پێیەکانی کەوتە خوارەوە،بۆیە بـێ دوو دڵـی هەسـتا بـە دانـانی تاکەکەی تریـان و فـڕێ دانـی بـۆلای تاکەکـەی تریـان بـۆ سـەر هێڵـی شـەمەندەفەرەکە، برادەرەکانی سەریان سوڕما لەو کارەی گاندی.

بۆیە پرسیاریان لێ کرد

چ شتێك وای لێ کردی کە ئەم کارە بکەی؟

بۆچی تاکە نەعلەکەی تریانت فڕێ دایە لای تاکە کەوتووەکە؟

گاندی دانا وەڵامی هاوڕێ کانی بەم شێوەیە دایەوە، حەزم کرد ئەو هەژارەی نەعلـەکانم دەبینێتەوە هەردوو تاکەکەیان ببینێتەوە بۆ ئەوەی بتوانێت سوودیان لێ وەر بگرێـت! چـونکە ئەگەر تەنها تاکێکیان بدۆزێتەوە هیچ سوودێکی لێ نابینێت، هەروەها منیش نا توانم سوود لە

تاکەکەی کەیان بینم...؟

ئایا چ لەم سەرگوزشتەیە فێر دەبین

پێویستە دەروونی خۆمان لەو سەرگوزشتەیە واڕابێنین :

هەرکاتێك شتێکمان لەدەستدا لە وانەیە بۆ یەکێکی تر بچێت و خێرو خۆشی بۆ بەرێت؟

بۆیە با بە دڵخۆشی ئەوان دڵ خۆش بین و بەناخۆشیشیان دڵ تەنگ بین؟

ئایا دڵ تەنگ بوونمان ئەوەی لەدەستمان داوە بۆمان دە گێڕێتەوە...؟!

فیل و گوریسێکی باریك

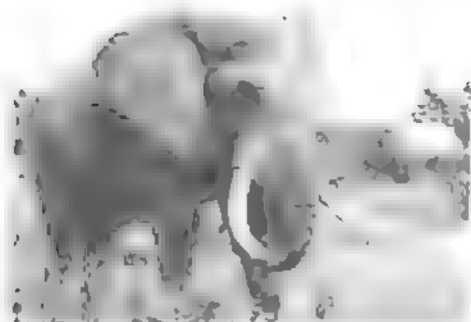

ڕۆژێك بیرم لە گیانداری فیل دەکردەوە، و لە پڕێك بیرۆکەیەك ڕای گرتم سەرسام بوم لەمەش ڕاستی یەکە ئەم بونەوەرە مەزنانە بە سڕاوونەتەوە بە هۆی گوریسێکی باریکەوە کە لە قاچی پێشەوەی فیلەکەوە پێچراوە لەم باخچەی ئاژەڵانە، ئەزنجیری گەورەو نە قەفەزی تێدا نیە.. جێگەی سەرنجدانە کە فیل زۆر بە ئاسانی دەتوانێ لە کۆتە هەرکاتێ بیەوێ خۆی ڕزگار بکات بەڵام بە هۆی شتێك ئەو کارە ناکات : ڕاهێنەری فیلەکەم لە نزیك فیلەکەوە بینی و لێم پرسی : بۆ چی ئەو گیاندارە گەورە و زەبەلاحانە لە شوێنی خۆیان وەستاون و هەوڵی ڕاکردن نادەن ؟

ڕاهێنەرەکە وەڵامی دایەوە : باشە کاتێك ئەو گیاندارە مەزنانە تازە لە دایك بوون زۆر لە ئێستا بچوکتربوون، بە هەمان قەبارەی گوریسی ئێستا دەمانبەستنەوە. بێ گومان ئەو کۆتانە – لەتەمەنەدا – بەس بوون بۆ بەستنەوەیان ئەو گیاندارانە گەورە دەبن و پێ یان وایە ئێستا ش ناتوانن کۆت و بەندەکانیان بکەنەوە و خۆیان ڕزگار بکەن بەڵکو لەسەر ئەو بڕ چوونەیان دەمێننەوە کە گوریسەکە کۆتی کردوون و بۆیە هەرگیز هەوڵ نادەن خۆیانی لێ ڕزگار بکەن، زۆر سەرم سوڕما بوو – ئەم گیاندارانە – کە خاوەن بازویەکی وەهان دەتوانن قورسائی زۆر هەڵبگرن – بە ئاسانی دەتوانن لە کۆت و بەندانە ڕزگار بن، بەڵام پێ یان وایە ناتوانن بۆیە لە جێگەی خۆیان ناجوڵێن وەکو گیانداری فیل، زۆرێك لە ئێمە بەم

شێوەیەین ڕێ دەکەین لە ژیاندا ڕازی بووین بە شتێك کە پێمان وایە ناتوانین هیچی تر بەین یاخود شێ بگۆڕین و بۆیە بە سانایی پێمان وایە ناتوانین ئەم کارە ئەنجام بدەین، یاخوا ڕۆژێك لە هەڵمان دا و بەڵام سەرنەکەوتین.

هەوڵدە شێ دروست بکەی.. ژیانت بگۆڕە بە شێوەیەکی ئەرێنی و بە شێوازێکی ئەرێنی زۆر ڕازی بوونی ئەرێنی لە ژیانماندا هەیە کە دەیانکەین بە (مۆمی شکست خواردن..)

زۆر جار گوێ بیستی وشەی ئەستەم، قورس، ناتوانم .. دەبین

ئەمەش تەنها ڕازی بوونی ئەرێنی یە و زۆر دوورە لە ڕاستی یەوە

بەڵکو مرۆڤی (چالاك)، (پشت بە خوا بەستوو) دەتوانێ بە ئاسانی خۆی لێ ڕزگار بکات...

کەواتە بۆ چی ئەم ڕازی بوونە ئەرێنی یانە ئەشکێنن بەویست و ئیرادەیەکی پۆڵایین و لەو میانەوە ڕێبازمان بەرەو لوتکە ببرین.

بەڕاستی ئەمەیە ڕازی بوون..

دەڵێن کۆمپانیایەکی فرۆشتنی کەرەسەی خواردەمەنی بەفرگرێکی گەورەی هەبوو...

ڕۆژێك لە ڕۆژان کرێکارێك چووە ناو بەفر گرەوەکەوە... کە لە ژوورێکی گەورە و فراوان پێك هاتبوو.. کرێکارەکە چووە ناو بەفر گرەوەکەوە بەمەبەستی بەتاڵ کردنی ئەو سندوقانەی کە لە ناو بەفر گرەکە هەبوو... لەناکاو دەرگاکە لەسەر کرێکارەکە داخرا... چەند جارێك لە دەرگای دا و کەس لێی نەکردەوە... ئەو رۆژەش کۆتایی دەوام بوو لە کۆتایی هەفتە... چونکە دوو ڕۆژی داهاتوو پشوو بوو... بۆ یە پیاوەکە وای زانی تازە لەناو دەچێت... کەس نی یە گوێ بیستی لە دەرگادانی ئەو بێ !!! دانیشت چاوەڕێی چارەنووسی دەکرد...

دوای دوو ڕۆژ فەرمان بەرەکان دەرگاکەیان کردەوە... بینیان کرێکارەکە مردووە... لە تەنیشتیەوە پارچە کاغەزێك هەیە... تیایدا نوسرا وە... بەر لە مردنی هەستی بە چی

کردووە... بینیان نوسیویەتی...(ئێستا کە من لە ناو ئەو بەفر گرە دابەند کراوم... هەست دەکەم دەست و پێیەکانم وا خەریکە دەی بەستێت و لە جوڵە دەکەون و هەست دەکەم ناتوانم بجوڵێم... وا خەریکە لە سەرمان رەق دەبەوەو دەمرم...) نوسینەکە بەرە بەرە لاواز بوو بوو ، تاکو وای لیّ هاتبوو خەتەکە زۆر لاواز بوو.. تا ئەو کاتەی پچڕا بوو...

جێگەی سەرسامی یە کە بەفرگرەکە کوژابۆووە و بە تەزووی کارەباوە نەگەیەنرابوو !!

بە ڕای ئێوە کیّ ئەو پیاوەی کوشتووە ؟؟

بێجگە لە (بیر و ئەندێشە) یەك نەبیّ کەلیایدا ژیاوە... ئەو پیّ ی وابووە مادام لە ناو بەفرگرە دایە کە وانە کەش و هەواکەی ساردە و پلەی گەرما لە ژێر سفرەوەیە.. و بیّ گومان ئەو دەمرێت... ئەم بیر و بۆ چوونە وای لیّ کردووە بە ڕاستی ئەو کەسە بمرێت ...!!

بۆیە داواتان لیّ دەکەم مەهێڵن بۆ چوونی نەرێنی و بیرکردنەوەی هەڵە لە خۆمان فەرمانڕەوایێت لە ژیانماندا... زۆر لە خەڵکی دەبینن دەستەوسانن لە ئەنجامدانی کارێك لەبەر ئەوەی پیّ یان وایە ئەوان بیّ هێزو لاوازن و نەتوانا و متمانەیان بە خۆیان نیە.... لە ڕاستی ئەوانەشە بە تەواوی پێچەوانەی ئەمە بێت...

چۆن زەردەخەنە وێنا بکەین..؟

کچێکی بچکۆڵانە کە تەمەنی لە شەش ساڵان تێپەڕی نەدەکرد پاکەتە کلینسی لەسەر شەقامەکان دە فرۆشت،بەسەر دەستە بچووکەکانی پاکەتی کلینسی بەنا فرۆشیاراندا دەگێڕا.

چاوی بە ئافرەتێك کەوت دەگریا، چەند چرکەیەك بەرامانەوە لەبەردەمی وەستا، ئافرەتەکە چاوی بەرەو کچۆڵەکە هەڵبڕی و فرمێسك ڕووی داپۆشی ، بۆیە کچۆڵەکە بەزەردە خەنەیەك کە لە قوڵایی دڵە پاکەکە ی هەڵقوڵا بوو کلینسێکی دا بە ئافرەتەکە و بە جێ ی هێشت پێش ئەوەی ئافرەتەکە بتوانێت نرخی کلینسەکەی بداتێ، پاش ڕۆیشتنی چەند هەنگاوێك ڕووی بەرەو ئافرەتەکە وەرگێڕا و بەدەستە بچکۆڵانەکانی ئاماژەی بۆ ئافرەتەکە کرد، کە هەتا ئەو کاتەش زەردەخەنەکان ڕووی بە جێ نەهێشت بوو.

دوای ئەوە ئافرەتەکە کەوتە بیر کردنەوە، پاشان مۆبایلەکەی لە باخەڵی دەرهێنا و نامەیەکی نووسی و ناردی((داوای لێ بووردنت لێ دەکەم....تۆ خاوەن حەقی!!!!)).

ئەو نامەیە بەدەستی پیاوەکەی گەیشت،کە لە چێشتخانەیەك بە دڵ تەنگی و خەمباری دانیشت بوو!!!

دوای ئەوەی نامەکەی خوێندەوە، زەردەخەنەیەکی کرد، هەستا (٥٠) جونەیهی دا بە

شاگردەکە،لەگەڵ ئەوەی پارەکەی تەنا (٥) جونەیهی دەکرد!!!

لەو کاتەدا شاگردەکە زۆر دڵخۆش بوو بەو دەست کەوت و ڕێزیی یەی کە بە هیچ شێوەیەك چاوەڕوانی نەدەکرد، بۆیە لە چێشتخانەکە چووە دەرەوە، بەرەو ڕووی ئەوئافرەتە ڕۆیشت کە لەسەر شەقامەکە پەرژیەکی ڕاخستبوو شیرنەمەنی لەسەر دەفرۆشت، بایی (١) جونەیهی شیرنەمەنی لێ کڕی و (٢٠) جونەیهی وەکو خێر بۆ دانا، بەدەمی بە زەردەخەنەوە بەجێ ی هێشت!!

چاوەکانی پیرەژنە شیرینی فرۆشەکە بە بینینی (٢٠) جونەیهی یەکان وشك بوو بوون، بۆیە بە دەم و چاوێکی گەش و دڵێکی سەماکار لە خۆشیان هەستا سەرپێ، و دەستی کرد بە پێچانەوەی شیرینیە سادەکەی، و چوو بۆلای گۆشت فرۆشێك بۆ ئەوەی پارچە گۆشتێکی لێ بکڕێت و بگەڕێتەوە بۆ ماڵەوە خواردنێکی بەتام بۆ کچەزاکەی ئامادەبکات، و چاوەڕوانی هاتنەوەی بێت،چونکە ئەوەی لە ژیانیدا هەیێت تەنها ئەو کچە زایەیەتی، بۆیە خواردنی بۆ ئامادەکرد و هەمان ئەو زەردەخەنەی لەسەر ڕووی بوو کە بووە هۆی پەیداکردنی گۆشت بۆ خواردنی...پاش چەند خولەکێك دەرگاکە کرایەوە، کچە کلینس فرۆشە بچکۆلانەکە وەژوور کەوت،بە دەم و چاوێکی گەش و زەردەخەنەیەکی جوانی....منداڵانەی بێگەرد، دەم و چاوی ڕووناك کردوە!!!

پێغەمبەر (دروودی خوای لەسەربێت) دەفەرموێت ((زەردەخەنەت بەڕووی برایەکەت چاکەیە)).

ڕاتان چی یە هەریەك لە ئێمەش ئەو منداڵە چی کرد ئێمەش وەها بکەین؟

چی دەبێت ئەگەر هەریەك لە ئێمە وێنای زەردەخەنە لە دڵەکانمان بخەینە سەر ڕووی خەمباران؟

ئەگەر بمانەوێت وێنای زەردەخەنە بکەین بە قسەیەکی باش ؟

هەوڵ بدەین بە سڕینەوەی فرمێسکی هەڵوەریوو لە دڵێکی پڕ لە ئازار!

بە خێرێکی کەم بۆ خاوەن پێداویستە نەدارەکان،کە تواناى کڕینى ئاێکیان نى یە!

بە کڕینى دیاری یەك بۆ نەخۆشێك کە لەبەر نەخۆشى توانای هاتنە دەرەوەی نى یە!

بە تەلەفۆ ن کردنێك بۆ هەواڵ پرسینى خزم و کەسە نزیکەکانت!

بەدەست هێنان بەسەری هەتیوێك، کە وەکو بێچووە باڵندەیەك خۆی دەبینێت لەبەردەم ڕەشەبادا!

ڕێگاو شێوازی زۆر هەیە کە ناتوانین دەست نیشانیان بکەین و بیان ژمێرین،کە دەتوانین لە ڕێگایانەوە وێنای زەردەخەنە بکەین لەسەر ڕووی خەڵکانى تردا....

لە نێو خەم و خەفەتەکانمان و وێناکردنى زەردەخەنە لەسەر دڵەکانماندا.

تەنها بەبیرکردنەوە لەو هەموو بە خششە گەورانەی کە خوای گەورە پێ ی بە خشیووین.....

تەنها بەوەی کە ئارەزای بوونى خۆمان دەرنەبڕین لەو هەموو شانەی بەسەرماندا تێپەڕیووە.....

ئەگەر زەردەخەنەت خستە سەر ڕووخسارت ئەوسا کە هەموو دنیا بە ڕووناکی دەبینیت...!!

پاشا و سیٚ وەزیرەکەی ؟؟

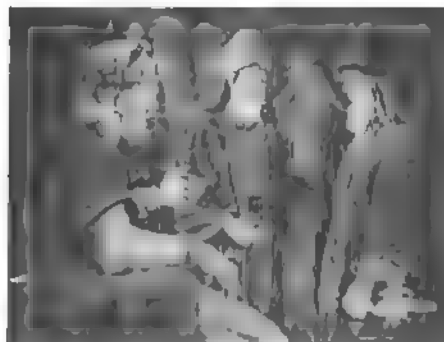

رۆژێك لە رۆژان پاشا سێ وەزیرەکەی بانگ کرد و، داوای لە هەریەکێکیان کرد کە توورەکەیەك (کیسەیەك) بەن و بڕۆن بۆ ناو باخ و باخاتی کۆشك، هەریەکەیان توورەکەکەی پڕبکات لە باشترین میوەی جۆراو جۆر، هەروەها داوای لێکردن کە لە کارەکەیاندا پاڵپشتی و یارمەتی لەکەس وەرنەگرن، وەزیرەکان سەریان سوڕما لە داوا کاری پاشایان، بۆیە هەریەکەیان توورەکەکەی دەست دایەو بەرەو باخی کۆشك رۆیشتن.

وەزیری یەکەم : پێداگری دەکرد کە پاشا لەخۆی رازی بکات بۆیە هەستا بە کۆکردنەوەی باشترین و نایابترین میوە و بەروبووم، بەردەوام بوو هەتا گونیەکەی پڕکرد لەم میوە باشانە.

بەلام،

وەزیری دووەم: دڵنیا بوو لەوەی کەپاشا پێویستی بە میوە نیە و نایەوێت، هەروەها چاودێری چاك و خراپی میوەکانیش ناکات، بۆیە دەستی کرد بە کۆکردنەوەی میوە، بەبێ گوێ پێدان و بەتەمبەڵی، میوەی باش و خراپی لێك جیانەدەکردەوە، بەردەوام بوو تاوەکو گونیەکەی لێ پڕکردن.

بەلام،

وەزیری سێیەم: گومانی ئەوەی نەبرد کە پاشا گرنگی بە ناوەڕۆکی گوونیەکان دەدات

لەهێچینەدا، بۆیە هەستا بە پڕکردنی گوونیەکەی لە گیا و گۆڵ و پووش و پەڵاش و گەڵای دار، هەتا گوونیەکەی لێ پڕ کردن.

بۆ ڕۆژی دواتر پاشا داوای کرد هەرسێك لە وەزیرەکان بە گونیە کانیانەوە و ئەوشتانەی کەکۆیان کردۆتەوە بێن بۆ لای.

کاتێك وەزیرەکان هاتن بۆ لای پاشا، پاشا فەرمانی بە سەربازەکانی کرد، کە هەرسێ وەزیرەکان ببەن بۆ بەندیخانەو بەندیان بکەن، هەریەکەیان بە جیا لە ژوورێکی تەنیایی لە گەڵ گوونیەکانیان و ئەو شتانەی کە کۆیان کردۆتەوە، بۆ ماوەی سێ مانگ، لە بەندیخانەیەکی دوور، کە بەهیچ شێوەیەك دەستی هیچ کەسێکیان پێنەگات جا ئەو کەسە هەر پلەو پایەیەکی هەبێت،هەروەها خواردن و خواردنەوەشیان لێ قەدەغەبکرێت.

وەزیری یەکەم: دەست دەکات بەخواردنی باشترین میوە کەکۆی کردبووە وە تاوەکو سێ مانگەکە تەواو دەبێت.

بەڵام،

وەزیری دووەم : ژیانی بەنا گوشادی کەم توانایی بەپشت بەستن بە میوە باشەکان کە کۆی کردبووە وە بەست تاوەکو سێ مانگە کە تەواو بوو.

بەڵام،

وەزیری سێیەم : لە برسانا مرد پێش ئەوەی مانگی یەکەم کۆتایی پێ بێت.

بەم شێوەیە پرسیار لە خۆت بکە تۆ لە کام جۆری لە وەزیرەکان؟؟؟

ئێستا تۆ لە باخ و باخاتی دوونیا دایت ؟؟

تەواو مەبەستیت هەیە، لە کۆکردنەوەی چاك و خراپ دا، بەڵام سبەی کاتێك ((پاشای پاشایان)) فرمان دەکات بە کە بەندبکرێیت لە ناو گۆڕەکەتدا، لەو ژووورە تەنگ و تاریك دا بەتەنیایی.

لێرەدا چ گومانێك دەبەیت، کە چ شتێك بە کەلکت بێت، جگە لەو کردەوە چاکانەت

کەلە ژیانی دوونیاندا کۆتکردبوونەوە؟؟؟

پوختەی چیرۆکەکە...

ئەمڕۆ کۆتا ڕۆژی تەمەنتە کە لە ژیاندا ماووتە؟؟

هەمیشە پێداگری بکە لەوەی کە کردەوەی چاك و باش کۆبکەیتەوە لە سەرزەوی، بۆ ئەوەی گوزەرانی باش بێ بیبەیتە سەر، بەوەی بە دەستەکانی خۆت بەدەست هێناوە لە ناو گۆڕ و لە دوارۆژدا....

لە بەرئەوەی پەشیمانی دادت نادات دواتر...؟؟؟

تەنها خولەکێك....؟؟

لەبەردەم پەنجەرەی برینی بلیتی سەفەر کردن بە پاس وەستابووم بۆ برینی بلیت بۆ شارێك کە ٣٣٠کم لە شارەکەی خۆمەوە دوور بوو، لەبەردەمدا ئافرەتێکی تەمەن ٦٠ساڵی بوو کە گەیشتە بەردەم پەنجەرە بۆ برینی بلیت، گفتوگۆکردنی درێژەی کێشا لەگەڵ کارمەندەکە , لەکۆتاییدا کارمەندەکە پێی وت : خەڵك چاوەڕێیانە , بەبارمەتیت کەمێك دوورکەوە لای پەنجەرەکە , ئافرەتەکەش هەنگاوێك دوورکەوتەوە بۆ ئەوەی ڕێگا بۆ خەڵکی تربکاتەوە , پێش ئەوەی بلیتی خۆم ببڕم پرسیارم لەکارمەندەکە کرد کە کێشەکە چی یە , وتی : ئەو ئافرەتە تەنها پارەی برینی بلیتی لایە و پارەی چوونە ژوورەوەی وێستگەی لانی یە کەمێك بۆرزیە , دەیەوێت چاوەڕێی پاسەکەبکات لەدەرەوەی وێستگەکە , ئەمەش قەدەغە یە. پێیم وت : ئەمە بۆرزیەك تکایە بلیتەکەی بۆببڕە. کەمێك گەڕامە دواوە و ڕێگام بۆئافرەتەکە کردەوە بۆئەوەی بگەڕێتە ناوڕیزەکە , دوای ئەوەی کارمەندەکە بانگی کرد. ئافرەتەکە بلیتەکەی بڕی و لە تەنیشت ڕێگاکە وەستا، وەکو ئەوەی چاوەڕێی من بکات , گومانم بۆئەوە چوو کە بیەوێت سوپاسم بکات , بەلام وای نەکرد , بەڵکو چاوەڕێی ئەوەی کرد بۆ ئەوەی دڵنیابێت کە ئایامنیش بلیتەکەی خۆم دەبڕم و ڕێبکەم بەرەوشوێنی پاسەکان بۆڕۆیشتن , کاتێك گەیشتمە لای بە ئاماژە فەرمانی پێکردم کە ئەمە هەڵبگرە... ئاماژەی بۆ

جانتاکەی کرد. کارێکی لەم شێوەیە بەلای ئەوخەڵکانەی بەبەرامبەرکاردەکەن شتێکی زۆرسەیرە. بەبێ بیرکردنەوە جانتاکەیم هەڵگرت و بەیەکەوە بەرەو پاسەکە بەڕێ کەوتین، ئەمەش شتێکی ئاسایی یە کە کورسیەکانمان لە تەنیشت یەکەوەیە چوونکە ، ئەو پێش من بلیتی بڕیوە. هەوڵمدا لای پەنجەرەکە دابنیشم بۆ ئەوەی چاو لەدیمەنی بەفرباریین بکەم کە تازەدەستی پێکردبوو و، بڕیاری دابوو هەمووشتێك و ڕەنگێکی سپی داپۆشێت بەوبێدەنگیە ئاگادارکەرەوە گەورەیی یەی : من هاتووم خێروخۆشیم بۆهێناون ، بۆیە هەرمنیش ئێستا شایستەی فەرمانڕەوایم : بەڵام ئافرەتەکە ڕێگای پێنەدام و بۆ خۆی لای پەنجەرەکە دانیشت بێ ئەوەی یەك وشەش بڵێت ، بڕیارم دا تەماشای پێش خۆم بکەم و هیچ گرنگیەکی پێنەدەم ، بەڵام هەستم کردئەو ئاوڕی لێ دامەوە و سەرنجی دەم وچاوی دەدام، ئەم تەماشاکردنەی بەردەوام بوو بێ ئەوەی یەك - وشەش بڵێت ، منیش هەر تەماشای بەردەمی خۆمم دەکرد ، هەتاوام لێهات هەستم بەبێ ئاقەتی دەکرد لە تەماشاکردنەکەی کەنەم دەبینی بەڵام هەستم پێ دەکرد ، بۆیە ئاوڕم بەلای ئەودا کردەوە.

لەو کاتە ئافرەتەکە بەپێکەنینەوە وتی : دەم ویست توانای خۆڕاگری و ئارام گرتنت تاقی بکەمەوە.

ووتم : ئارام گرتن لەسەرچی ؟ ئافرەتەکە وتی : لەسەرکەم ڕەوشتی ، دەزانم بیرت لەچی دەکردەوە. وتم : باوەڕناکەم بزانی ، گرنگیش نی یە بەڵام کەیی زانی.

ئافرەتەکە وتی : باشە دواتریێت دەڵێم ، بەڵام ئێستا سەرقاڵم کەچۆن ئەم قەرزەت بۆبگێڕمەوە.

وتم :- کارەکە واگرنگ نی یە ، خۆتی پێوە سەرقاڵ مەکە.

ئافرەتەکە وتی : پێداویستیەکم لایە دەی فرۆشم و قەرزەکەت دەدەمەوە کەبۆرزیەکە ئایا لێم دەکری یان بەکەسێکی تری بفرۆشم ؟

ووتم : ئایا دەتەوێت لێت بکڕم پێش ئەوەی بزانم چی یە ؟

ئافرەتەکەووتی :- ئەوشتە (لێزانی یە) واتە (حکمـە)یـە ، یەك یـۆرۆم بدەیە بۆ ئەوەی

(لیزانیەکەت) بدەمێ.

وتم : ئایا پۆڕۆیەکەم دەدەیەوە ئەگەرلیزانیەکەم بەدڵ نەبوو ؟

ئافرەتەکە وتی : نەخێر , چوونکە قسە کەکردت ناتوانی بیگێڕیتەوە , هەروەها پێویستم بەپۆڕۆیەکە بۆ ئەوەی قەرزەکەمی پێ بدەمەوە. پۆڕۆیەکم لە باخەڵم دەرهێنا و سەرنجی گۆڕانکاریەکانی ڕۆخساریم دەدا , تاکو ئێستاش چاوەکانی جوانیەکانیان لەدەست نەداوە , وەکو ئەوەی لەمەڕەتی لاوی دابێت , لووتە باریکەکەی لەگەڵ چاوەکانی دا دەنگوباسی زەبرەکی ڕیوبانەیت پێ دەڵێن , ڕوخساری وای پێرەدیارە کە ئافرەتێکی ڕۆشنبیرە , بەڵام من هیچ پرسیارێکم لەوبارەوە لێ نەکردبوو , من گومانم لەوە دانەبوو کە باسی خۆیم بۆدەکات , سەفەرەکەمان تاکو ئێستا لە ناوەڕاست دابوو. بەوەرگرتنی پۆڕۆکە دەستی داخست , وەکو منداڵێکی بچووك دڵخۆش بوو بەوەرگرتنی پۆڕۆکە و وتی : من ئێستاخانەنشینم , پێشترمامۆستای فەلسەفەبووم , لەشارەکەی خۆم هاتم بۆئەوەی هاوڕێیەتی برادەرێکم بکەم بۆفرۆکەخانە , هەرچی پارەی لام بوورخەرجم کرد, تەنها بەشی پێداویستی گەڕانەوەم هێشتەوە بۆ شارەکەی خۆم, بەڵام شۆفێری تەکسی زۆرنیگەرانی کردم پۆڕۆیەکی زیادی لێ وەرگرتم , بۆیە لەدڵی خۆمدا وتم چاوەڕوانی پاس دەکەم لە دەرەوەی وێستگە , لەم زانی کە ئەمە قەدەغە یە , بۆیە ویستم بەشێوازێکی ترسوپاست بکەم دوای ئەو جوامێریەی لێم بینی , دوای ئەوەی پۆڕۆیەکت بۆدام پێ ئەوەی داوات لێبکەم , بابەتەکە مادە نی یە , ئەگەر پێم بڵێیت پارەکە کەم بوو , بۆیەپێت دەڵێم تۆدەست پێش خەریت کرد بۆ چاکەکردن بەبێ بیرکردنەوە. بەزەردەخەنەوە قسەم پێ بڕی : دەزانم سەرگوزەشتەی ژیانی خۆتم بۆباس دەکەیت , بەڵام کوانەو شتەی کەلەتۆم کڕی , لیزانی یەکەلەکوێ یە ؟

وتی : تەنها دەقیقەیەك خولەکێك.

وتم : باشەخولەکێك چاوەڕێ دەکەم.

وتی : نانا , چاوەڕێ مەکە((تەنهاخولەکێك))... ئەوەلیزانیەکەیە.

وتم : هیچ شتێك تێنەگەیشتم.

وتی : لەوانەیە واھەست بکەیت تۆش فیلّ وتەڵەکەبوویت ؟

وتم : لەوانەیە.

وتی : ئێستا بۆت شی دەکەمەوە : ((تەنهاخولەکێك)) ئەم وشەیە لەبیرنەکەیت. لەھەرکارێك ویستت بڕیاری لەسەربدەیت , کاتێك بیرت لێ کردەوەو , گەیشتیت بەچرکەساتی بڕیارلەسەردانی , خولەکێکی تر زیاتر بدەخۆت , تەنها شەست چرکە. ئایادەزانی مێشکت توانای وەرگرتنی چەند زانیاری ھەیە بۆچارەسەرکردن لەماوەی شەست چرکەدا ؟ بەو تەنها خولەکە , کەبەخۆتی دەدەیت پێش ئەوەی ھەست بەدەرکردنی بڕیارێك , لەوانەیە زۆرشت بگۆڕێت , بەلاّم بە مەرجێك.

وتم : ئەومەرجەچی یە ؟

ووتی : ھەرچی ھەیە لە دەروونی خۆتی دەردەکەیت , ھەروەھا مێشك و دڵیشت بەتاڵ کەیتەوە لە ھەرچی بنەمای مرۆڤایەتی و نموونەی ڕەوشتە بەیەك جار بۆیە چارەسەرێکی بابەتیانەو بێ لایەنداری بکەیت , بۆ نموونە : ئەگەربڕیارت دا کە تۆ خاوەن مافی و بەرانبەرەکەت ستەمی لێ کردوویت , لەماوەی ئەو خولەکەدا کاتێك دەروونی خۆت پاك کردەوە , لەوانەیە بۆت ڕوون بێتەوە لایەنی بەرانبەریش مافی ھەیە , یان بەشێك لەڕاستی لایە , لەو کاتەدا بڕیارەکەت دەگۆڕێت بەرامبەری. یان ئەگەرویستت کەسێك سزابدەیت , لەماوەی ئەوخولەکەدا لەوانەیە بیانوێك بێنیتەوە و سزاکەی سوك بکەیت یان سزای نەدەیت یان لێی خۆش بیت بەیەکجاری. تەنها یەك خولەك وات لێدەکات دادگەربیت لە ھەنگاونان بەرەو بڕیاردانی چارەنووسساز لە ژیانتدا , لە کاتێکدا وات زانیبوو کە ھەنگاوێکی دروستە , بەلاّم لەوانە بوو کارەسات باربێت , تەنها خولەکێك وات لێدەکات زیاتر پابەندبیت بەلایەنی مرۆڤایەتیت و دوور بکەویتەوە لە ئارەزوو , تەنهاخولەکێك لەوانەیە ڕێڕەوی ژیانت و ژیانی خەلکی تریش بگۆڕیت , ئەگەر یەکێك بیت لەکاربەدەستانیش ڕێڕەوی سەراپای ژیانی میللەتێك دەگۆڕیت ئایادەزانی ئەوشتانەی دەربارەی خولەکێك بۆم شی کردیتەوە تەنهایەك خولەکێکی خایاند ؟

ووتم : ڕاست دەکەیت , منیش ئەوالێم وەرگرتیت ئەم کڕین وفرۆشتنە یەك پۆرزکەت پێ حەلاڵ بێت ؟ ئەم زانی کات ئاوا بە خێرایی تێدەپەڕێت. ئەم گەشتەم لەسەرجەم گەشتەکانی ترم خۆشتربوو , هەتا زۆرهەستم بەدڵ تەنگی کرد کاتێك لەنێوەی ڕێگادا بەشارەکەیان گەیشتین و بەجێی هێشتم. چارەگێك پێش ئەوەی بگەینە شارەکەیان , ویستی بەمۆبایلەکەی پەیوەندی بەکوڕەکەیەوە بکات بۆ ئەوەی بێتە وێستگە وبیگەیێنێتەوە ماڵ , بەلاّم ڕووی بەلای منداکردەوەو،

ووتی : وابزانم مۆبایلەکەم کارتی تێدانەماوە. بۆیە مۆبایلەکەی خۆم دایە بۆ ئەوەی پەیوەندی بە کوڕەکەیەوە بکات , بەلاّم ئەوەی چاوەڕوان نەکرابوو لەناکاو پاش ڕۆیشتنی بەیەك چارەگ دوونامەم بە مۆبایلەکەی بۆهات , نامەی یەکەم نووسرا بوو ئەم ژمارەیە کارتێکی بەدەیۆرۆ ناردۆتە سەرحسابەکەت , نامەی دووەم نووسرابوو : مۆبایلەکەم کارتی تێدامابوو بەلاّم فێڵم لێ کردی بۆ ئەوەی ژمارەی مۆبایلەکەت بزانم بۆ ئەوەی پاداشتی ئەو چاکە وکردەوە باشەت بدەمەوە ئەگەرحەزت کرد ژمارەی مۆبایلەکەم بپارێزە , ئەگەرسەردانی شارەکەشمت کرد وابزانەدایکێك لەوێ پێشوازیت لێدەکات , بەنامەیەك ئاوا وەلاّمم دایەوە :- کاتێك لەسەرەتادا تەماشای چاوەکانتم کرد , وام هەست کرد ئەوانە چاوانێکی ڕێوی ئاسان ، بەلاّم ئەم توانی ئەمەت پێ بڵێم , بەلاّم ئێستا هیوادارم جارێکی تر ڕۆژگا ڕەیەکمان شادبکاتەوە , زۆرسوپاسی ئەولێزانیەت دەکەم و , باش بزانە کەمن زۆرگرانترلەو پارەیە دەی فرۆشم.

ئەنهاخولەکێك .. لێزانیە،کە خستۆتمە ڕوو بۆ فرۆشتن , ئایا کێ لێم دەکڕێت لەسەردەمێکدا کە چەندان و چەندان سەعات لەکات بەفیڕۆدە چێت ؟

سەرگوزەشتەی ((مشك)) گۆڕا بۆ ((پڵنگ))

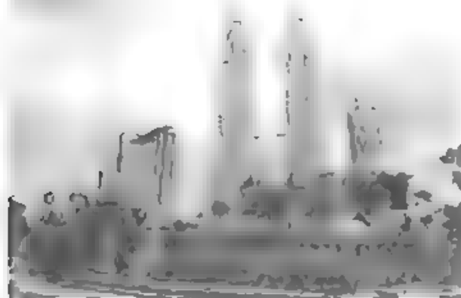

ولاتێك کە ڕووبەرەکەی تەنها ٣٢٠ هەزار کیلۆمەتری چوارگۆشەیە ژمارەی دانیشتوانەکەی ٢٧ ملیۆن کەسە، یان سێ یەکی دانیشتوانی میسرە تاك و ساڵی ١٩٨١ لەدارستانەکان دەژیان، و سەرقاڵی کشتوکاڵی لاستیك و مۆز ز ئەناناس و ڕاوی ماسی بوون... بڕی داهاتی مام ناوەندی تاکێك ساڵانە لەهەزار دۆلار کەمتر بووە..

وململانێی ئاینەکان ((١٨)) ئاینی فەرمانڕەوایە..

تا ئەو کاتەی خوای گەورەو بەتوانا پیاوێکی بۆ ناردن بەناوی (Mohadir bin mohamat) هەروەکو لەتۆمارەکانی مالیزی دا نووسراوە! یاخود ((مەهاتیر محەمەد)) وەکو ئێمە ناوی دەبەین.. ئەوبرابچوکی نۆبرابوو.. باوکیان مامۆستای سەرەتایی بوو مووچەکەی ئەوەندە نەبوو خەونی ((مهاتیر))ی کوڕی بهێنێتەدی بۆکڕینی ئوتومبێلێك کەبێی بچێت بۆ قوتابخانەی ئامادەیی.. بۆیە ((مهاتیر)) لەسەر شەقامەکان کاری (مۆز) فرۆشتن دەکات تاوەکو خەونەکەی بێنێتەدی و چووە کۆلێژی پزیشکی لەسەنگافورەی دراوسێ.. لێنجادەیکە سەرۆکی یەکێتی قوتابیانی موسڵمان، لەساڵی ١٩٥٣ لەزانکۆ بەرلەوەی دەربچێ.. پاشان وەکو پزیشك کاردەکات لەحکومەتی ئینگلیزی داگیرکاری ولاتەکەی تاوەکو ساڵی ١٩٥٧ کە (مالیزیا) سەربەخۆیی وەرگرت، عیادەیەکی تایبەتی کردەوە بۆ نەشتەرگەر وە نیوەی کاتەکەی بۆپشکنینی بێ بەرامبەری هەژاران تەرخان کرد.. لەساڵی

١٩٦٤ مافی ئەندامیەتی ئەنجومەنی گەلی بەدەست هێنا, بەلام دوای ٥ ساڵ ئەندامێتی ئەنجومەنی لەدەست دا, ئینجا سەرگەرمی دانانی کتێبێك دەبێت دەربارەی ((دوارۆژی ئابوری مالیزیا)) لەساڵی ١٩٧٠.. پاشان جارێکی تر وەکو (پەرلەمانتار) هەڵدەبژێردرێتەوە ساڵی ١٩٧٤.. لەساڵی ١٩٧٥ بە وەزیری فێرکردن دەست نیشان دەکرێ, لەپاشان دەبێتە یاریدەدەری سەرۆك وەزیران لەساڵی ١٩٧٨, ولەساڵی ١٩٨١ پۆستی سەرۆك وەزیر وەردەگرێ, دووبارە دەڵێم لەساڵی ١٩٨١, سەرەتای سەرهەڵدانی سەرتاسەری بوو کەدەربارەی لەوتەیەکیدا لەکتێبخانەی ئەسکەندەریە گوتی سرودی لەبیرۆکەی سەرهەڵدانی میسری وەرگرتووە کەلەسەردەمی محمد علی ئەنجام درا :

ئاخۆ ((پزیشکی نەشتەرگەر)) چی کردووە ؟

یەکەم : نەخشەی دوارۆژی (مالیزیا)ی کێشاو تیایدا کارە سەرەکیەکان وئامانج و دەرئەنجامەکانی دیاری کرد, کە پێویستە لە ماوەی دە ساڵ پێ ی بگەن.. وەپاش ٢٠ ساڵ. تاکوساڵی ٢٠٢٠

دووەم : بڕیاری دا فێرکردن وتوێژینەوەی زانستی لەکارە پێشینەکان ولەسەرووی کارە گرنگەکانی بێت , دوابەشی زۆری بودجەی وڵاتی تەرخان کرد بۆئەوەی لەمەشق و ڕاهێنان وپیشەگەران خەرج بکرێت.. هەروەها لەپەروەردەوفێرکردن.. ونەهێشتنی نەخوێندەواری.. و فێرکردنی ئینگلیزی و لەلێکۆڵینەوە زانستیەکان.. هەروەها بەدەیان هەزارکەسی ناردە باشترین زانکۆییانی یەکان بۆخوێندن.. بۆچی بایەخ بەسوپا بدرێ کەئەوان لەحالەتی جەنگ یان هەڕەشە لێکردن دابن ؟

بۆچی زیادەڕەوی بکرێ لەبنیات نانی کۆشك وتەلارەکانی حکومەت وکەشخە لێدان وخۆشحاڵی دەربڕین وپرسەودەستەوایی ودیاری کڕین.. لەکاتێك دا کەماڵ پێویستی یەتی لەمزگەوت حەرامە ؟

سێ هەم : زۆربە ڕاشکاوی وڕوونی پلان وستراتیژیەتەکەی بۆگەل ئاشکراکرد , و لەسیستمی لێپرسینەوە ئاگاداری کردنەوە , کەبەپێ ی پاداشت و سزا بەرێوە دەچێت

بۆگەیشتن بە ((سەرهەڵدانی گشتگیر)). خەڵك باوەڕیان پێ کـردو لـەدوای ڕۆیشـان و بـە ((کەرتی کشتوکاڵ)) دەستیان پێ کرد.. یەك ملیۆن نەمامی ((دارخورمابۆڕۆن)) یـان چـاند لەدووسـاڵی یەکەم دا , مالیزیـا بـوو بەیەکـەمین ولاتـانی جیهـان لەبەرهـەم هێنـان وناردنـە دەرەوەی ((ڕۆنـی دارخورمـا)) هەروەهالـە ((گەشـت وگـوزار)) : بڕیـاری دا ئامانجمـان لەدەساڵی داهاتوودا ۲۰ ملیاردۆلاریێـت لـەجیاتی ۹۰۰ ملیـۆن دۆلاری سـاڵی ۱۹۸۱, ئاکوئێستا گەیشتۆتە ۳۳ ملیـاردۆلار لەسـاڵێکدا. ئـەوەش ڕووی دا . سـەربازگە ژاپـۆنی یەکانی کردبە ناوچەی گەشت وگوزاری کەلـەڕۆژانی شـەڕی دووەمـی جیهـانی دا بنیـات نرابوون وهەموو جۆرە چالاکیەکی کـات بەسـەربردنی تێدائـەنجام دەدرا , هـەروەها شـاری وەرزشـی , و سـەنتەری هونـەری وڕۆشـنبیری دامـەزران.. بـەم شـێوەیە مالیزیـا بووبـە ((سەنتەرێکی جیهانی)) بۆپێشبڕکێ ی نێودەوڵەتی ئۆتۆمبێل و ئەسپ سواری, و یاریـەکانی ئاوئاو , و چارەسەری سروشـتی , و.... و... . لەکـەرتی ((پیشـەسازی)) دا لـەساڵی ۹٦ پێشکەوتنێکی مەزنی بەدەست هێنا گەیشتە ٤٦ لەچاوساڵی پێشتر ئەوەش بەهۆی سیـستمی گشتگیرو سەرکەوتنی گەورە لەئامێرە کارەبـایی یـەکان , و بۆمێروکۆمپیوتـەرە ئـەلیکرۆنی یەکان. لـەبواری چـالاکی دارایـی: دەرگـای خـستەسەرپـشت بەکۆمـەڵێك مـەرجی ڕوون لەبەردەم وەبەرهێنەرانی ناوخۆیی وبیـانی بۆدروسـت کردنـی بـەرزترین دوورتـاوەری جـك لـەجیهان دا کـە ٦٥ سـەنتەری بازرگـانی بەتەنهالـە ((کـوالا لامپـور)) ی پایتـەخت لەخۆدەگرێ.. هەروەهابۆرسەی دامەزراندکە قەبارەی مامەڵەکردنەکانی ڕۆژانەی گەیشتۆتە دووهەزارملیۆن دۆلار , (لەمیسر ٤٠٠ ملیۆنە). هەروەهامەزنترین زانکۆی ئیـسلامی لەسـەر ڕووی زەوی دامەزرانـد , کەیەکێکەلـە لـەگرینگترین ٥٠٠ زانکۆکـانی جیهـان و لەبەردەمیداگەنجەکانی کەنداوبەڕیز دەوەسـتن , هەروەها پایتەختی کارگێڕی تازەی دامەزراند putrajayaبەتەنیشت پایتەختی بازرگانی ((کوالا لامپور)) کەئێستاکە لـە۲ملیـۆن کـەس کەمترتیایـدادەژین , بـەلام نەخشەیان دارشـتووە بۆسـاڵی ۲۰۲۰ حـەوت ملیـۆن کـەس تیایدابـژی , هەربۆیـە دوو فرۆکەخانـە و دەیـان ڕێگاوبـانی تـێژرەویان دروسـت کـرد

بۆناسانکاری گەشتیاران , و هاولاتیان , و وەبەرهێنەران , کەلەچینەوە هاتوون , هەروەها لەهیندستان و ولاتانی کەنداوو هەموو ناوچەیەکی سەرزەویەوە هاتوون , هەزاران میوانخانە وئوتێلا دروست دەکەن هەرلەپێنج ئەستێرەوە تادەگاتە مۆتێل شەوی بەبیست دۆلار بەکورتی وپوختی :

حاجی مەهاتیر توانی لەساڵی ١٩٨١ تا ٢٠٠٣ ولاتەکەی لەخواری خوارەوە بەرزبکاتەوە بۆلوتکەی ولاتە پێشکەوتووەکان , کەبەپەنجەی دەست ئاماژەیان بۆدەکرێت , دوای ئەوەی داهاتی تاکەکەسی لە١٠٠ دۆلاری سالانە لەساڵی ١٩٨١ کەفەرمانڕەوایی ولاتی گرتەدەست گەیاندە ١٦ هەزار دۆلار لەساڵێکدا.. هەروەها پارەی یەدەگی ولاتەکەی لە٣ ملیارەوە گەیشتۆتە ٩٨ ملیار ((لەمیسر ٣٤ ملیارە)). هەروەها قەبارەی هەناردەکانی گەیشتۆتە ٢٠٠ ملیار دۆلار , ئەوشکستی ئەهێنا کاتێك فەرمانڕەوایی ولاتی گرتەدەست لەولاتێك کە ١٨ ئاینی جیای تیایە , هەروەها لەگەلەکەی دانەبڕا کاتێك چووە سەرکورسی دەسەلات لەساڵی ١٩٨١ ژمارەیان ١٤ ملیۆن بوو ئێستاکە بوونەتە ٢٨ ملیۆن , ودەستی بەکورسیە کەیەوە بەند نەکردووە تاکو دواهەناسەی ژیانی یان نیازی بێ بۆمیراتگرانی بەجێ بهێلێ.

لەساڵی ٢٠٠٣ و دوای ٢١ ساڵ , بڕیاری دا بەتاکەویستی خۆی وشرەکە بەبارەکەیەوە بەجێ بهێلێ , سەرەڕای ئەوهەموو بانگەوازانە , بۆئەوەی پشووبدات و ((ئەخشە)) و((پلانی کار)) بۆکەسی دوای خۆی بەجێ بهێلێ کەناوی ((بیست.. بیست))ە.. یان شێوەی مالیزیا لەساڵی ٢٠٢٠ , کە دەبێتە چوارەم هێزی ئابوری لەکیشوەری ئاسیا دوای چین و ژاپۆن وهیند. هەربۆیەش لەمێژوودا دەنوسرێت : ((ئەو موسلمانە عەلمانیە))ی ئیسرائیل نەی تۆقاند کاتێك دانیان پێدانەنا تاکو ئەمرۆش , هەروەها بەردەوام رەخنەی لەسیستمی جیهانگەرایی رۆژئاوا بەشێوەی ئێستای دەگرت کە ستەم لەولاتە تازەگەشەسەندووەکان دەکات , هەروەها چاوەڕوانی کۆمەك و یارمەتی ئەمریکی یان ئەورووپی نەدەکرد , بەلکوپشتی بەخوابەستبوو , ئینجا بەویست وئیرادەی خۆی و راستگۆیی وبوێری وپشت ئەستور بوون بەهێزوتوانای

گەلەکەی وزیری ڕۆڵەکانی تاوەکو توانی وڵاتەکەی لەسەر ((نەخشەی جیهانی)) دابنێت , خەڵکان ڕێزی لێ بگرن , وکڵاوی ڕێزی بۆدابگرن بەم شێوەیە ((نوژداری نەشتەرگەر)) بەشارەزایی و پسپۆڕی خۆی سەرکەوت , سەرەڕای خۆشەویستی ڕاستەقینەی بۆوڵاتەکەی , توانی مالیزیا بگەیەنێتە لوتکە کەپێشتر ((مشك)) ێك بوو , بوبە ((پڵنگ))ێکی ئاسیایی هەزارویەك حسابی بۆدەکرێت بەڵام ((نەشتەرگەران))ی لای خۆمان , و لەزۆربەی وڵاتە عەرەبیەکان , وەکو ((سەرتاشی لادێ)) وان کەپیشەی پزیشکی بەدرۆوبوختان ئەنجام دەدەن.. دەبینی , ئەگەربە ((نەزانی)) و ((سەرکەشی)) و ((گێژی)) خۆیانەوە بتوانن ((شێرێك)) بگۆڕن وبیکەن بە ((مێروولە)) پاك وبێگەردی بۆئەوخوایەی هەموجۆرە کەسێکی دروست کردووە!

بەپێنوسی / د.محمود عمارە

کەمانچە ژەن

چیرۆکی کەمان ژەنە فەرەنسیەکە، کە دەبوو نمایشی کەمان ژەنین بکات لەبەردەم لیژنەیەکی حەوت کەسی لە کەمان ژەنە ناودارەکان... بۆیە نمایشەکەی هۆکاری دیاری کردنی داهاتووی پیشەیی بوو بۆی بێ ئەوەی هیچ هەلێك هەبێت بۆ دووبارە کردنەوەی.

کاتێك دەستی کرد بە کەمان ژەنین یەکێك لە تاڵەکانی کەمانەکەی پچڕا ، بەڵام ئەو بەهەمان ئاستی ژەنینەکە بەردەوام بوو بێ پچڕان، بەڵام هەر زوو تاڵێکی تریشی پچڕا دواتر سێیەم تاڵیشی پچڕا تاکو تەنها تاڵی چوارەم مایەوە بەڵام ئەو هەر بەردەوام بوو لەسەر ژەنینەکەی تاکو پارچە ئاوازە دیاری کراوەکەی بە کۆتا گەیاند.

لیژنەکە نمرەی تەواویان پێدا !!! ئەمەش لەبەر جوان ژەنینەکەی نە بوو بەتەنها بەڵکو بەهۆی ئازایەتی و بوێری و بەردەوامی و پاش گەز نە بوونەوەی بوو؟؟

ئاوەرزکی چیرۆکەکە.بەردەوام بوون بەبێ وەستان هەرچەندە تاڵەکانت بپچڕێن لەکاتە ناخۆشەکاندا دەت گەیەنن بە ئامانج......

ئاوی بیرەکە و زیرەکی قازی

بازرگانێك بیرێکی بەیەکێك لە جوتیارەکان فرۆشت و پارەکەی بەتەواوی لـێ وەرگـرت. کاتێك جوتیارەکە هات بۆ ئەوەی کشتوکاڵەکەی بەئاوی بیرەکە ئاو بدات. بازرگانەکە نەی هێشت و پێی ووت: من بیرەکـەم بـە تـۆ فرۆشـتوە نـەك ئاوەکـەی، بۆیـە پێویـستە پـارەی ئاوەکەشم بدەیێ بۆ ئەوەی کشتوکاڵەکەت ئاو بدەیت و بیبەیتە موڵکی تۆ ؟ جوتیارەکە زۆر بەم قسەیە نیگەران بوو بۆیە چوو بۆلای قازی. قـازیش بـانگی جووتیارەکـەو بازرگانەکـەی کرد و گـوێی بـۆ ووتـەکانیان شـل کـرد. پـاش گـوێ گـرتن لـە ووتـەکانانیان قـازی بـە بازرگانەکەی ووت: ئەگەر تۆ بەڕاستی تەنها بیرەکەت بە بـێ ئـاو بـە جوتیارەکـە فرۆشـتوە پێویستە هەرئێستا ئاوەکەی خۆت لـەبیری جوتیارەکـە بـەتاڵ بکـەیت یـاخود بیرەکـەی لـێ بەکرێ بگریت و پارەی بدەیێ بۆ ئەوەی کە ئاوەکەت بۆ هەڵ بگریت ؟؟ بۆیـە بازرگانەکـە زانی کە پلانەکەی سەرکەوتوو نە بو بە سەر شۆڕی و تێکشکاوی دادگای بە جێهێشت.

پیاوە هەژارەکە

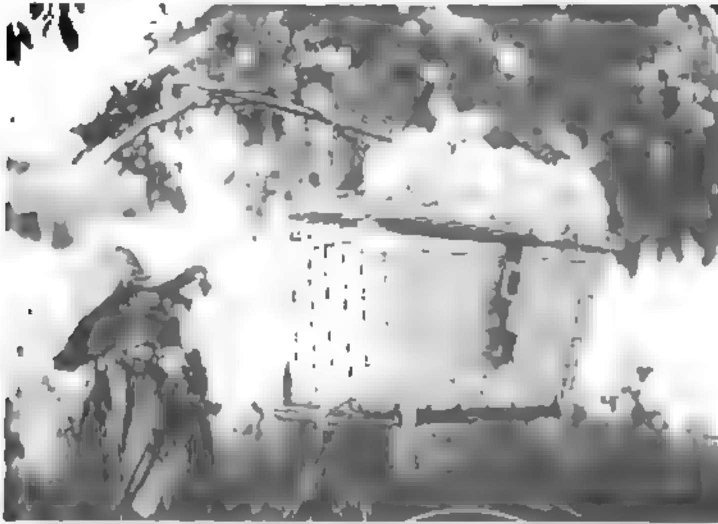

ڕۆژێك پیاوێکی دەوڵەمەند سەبەتەیەکی پڕ لە خۆراکی خراپ و بەسەرچووی دایە پیاوێکی هەژار.....

پیاوە هەژارەکە زەردە خەنەیەکی کرد و سەبەتەکەی هەڵگرت و کۆشکی دەوڵەمەندەکەی بە جێهێشت.........

هەژارەکە دەستی کرد بە پاکردنەوەی سەبەتەکە لە خۆراکە بەسەرچوو و خراپ بووەکە.

بۆیە دەستی کرد بە چنینی جوانترین و رازاوەترین گوڵ و سەبەتەکەی لێ پڕ کرد و گەڕایەوە بەرەو کۆشکی پیاوە دەوڵەمەندەکە و سەبەتەکەی پێشکەش کرد؟؟

بۆیە پیاوە دەوڵەمەندەکە سەری سوڕما لەکاری هەژارەکەو پرسیاری لێ کرد ؟؟!!!

بۆچی من سەبەتەیەك لە خۆراکی خراپ و بەسەرچووم دا بەتۆ.....بەڵام تۆ سەبەتەیەکت لە جوانترین و ڕازاوەترین گوڵ بۆ من هێنا.....؟؟؟

پیاوە هەژارەکە وەڵامی دایەوە..!! هەموو مرۆڤێك چی لە ناو دڵی دایە ئەوە دەبەخشێت....؟؟؟؟!!!

بیردۆزی ٥٠٠ دۆلاری

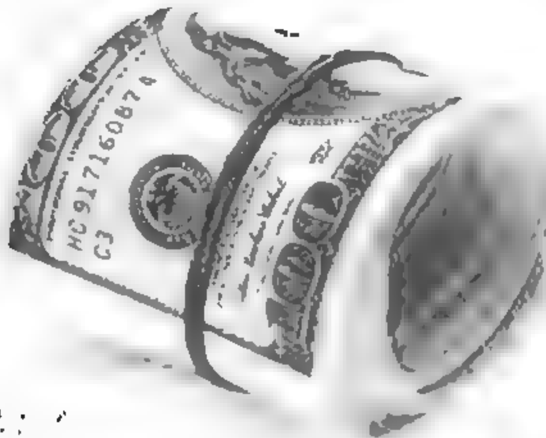

مامۆستایەك لەیەكێك لەوانەكانیدا ٥٠٠ دۆلاری لەباخەڵی دەركرد و بە قوتابیەكانی ووت: كێ لەو ٥٠٠ دۆلاریەی دەوێت زۆر بەی قوتابیەكان دەستیان بەرز كردەوە. بۆیە پێی ووتن : باشە دەتان دەمێ بەڵام پاش ئەوەی ئاوای لێدەكەم هەڵسا بە لوول كردنی ٥٠٠ دۆلارەكە و ووتی : كێ ئێستا دەیەوێت. قوتابیەكان تاكوئێستاش هەر دەستیان بەرز دەكردەوە. پاشان هەڵسا كردی بە ژێر پێڵاوەكانیدا. بۆ جاری سێهەم زۆر بەی زۆری قوتابیەكان دەستیان بەرز كردەوە

پاشان مامۆستاكەیان پێی ووتن : پێویستە ئێستا وانەیەكی گرنگ فێربین، هەر شتێکم بە پارەكە كرد تاكو ئێستا زۆربەتان هەر دەتانەوێت لەبەر ئەوەی هیچ لە بەهای ٥٠٠ دۆلارەكەی كەم نەبۆتەوە.

ئیمە زۆر بەی جار دەكەوینە سەر زەوی خۆمان لوول دەكەین و دەگەڕێینەوە بە هۆی ئەو بڕیارانەی دەیدەین.... یان بە هۆی ئەو بارو دۆخەی چوار دەوریداوین.. بۆیە هەرشتێكت بەسەر بێت بە هاكەت لە دەست نادەیت لەبەر ئەوەی تۆ كەسێكی نمونەیی... پێویستە هەمیشە ئەوەت لەیادبێت....؟؟؟

ئافرەتە جوانەکە....؟؟

لە سەر کورسی باخچەی گشتی دانیشتبوو، چاوری بە دوور و نزیکی خۆیدا دە گێڕا و چاو دێری خەڵکی دەکرد کە چی دەکەن و خەریکی چین، هەندێکیان یاری دەکەن و، هەندێکیان دە خوێنەوەو، هەندێکیشیان خەریکی بیر کردنەوەن.......

هەستی بە بێزاریەکی زۆر کرد کاتێك لە دوورەوە ئافرەتێکی باڵابەرزی شۆخ و شەنگی جوانی بینی....؟؟ بەڵام لەبەر دووری هێشتا دیمەنی ڕووخساری دیار نەبوو...

بەڵام باڵای زۆر جوان دیار بوو،بۆیە بە خێرانە بێزارکەرەکەی کە لەبەسەرباز دەچێت...بۆیە چاودێری ڕۆیشتنەکەی دەکرد کە بەرەوو ڕووی دەهات. کاتێك بینی منداڵێك لە تەنشتیەوە دەڕوات... بە دڵ تەنگیەوە ووتی: پیرۆز بێت لە هاوسەرەکەی لەو شۆخ و شەنگی و جوانیە ؟؟ کە ئاوا بە جوانی هەڵس و کەوت لەگەڵ منداڵەکەیدا دەکات.

وای......چەندە شەرمەزاربوو کاتێك ئافرەتەکە لێی نزیك بووە وە بینی ئەوە خێزان و منداڵەکەی خۆیەتی...!!

کاتێك شتانێك کەهی خۆمان نین زۆر جوانتر دێنە بەرچاومان،بەڵام کاتێك خەیاڵت بە شێوازێکی ئەرێنی خستە کار ئەو جوانیانە دەبینین کە هەمانە..................

خۆشەویستی ڕاستەقینە

ژن و مێردێك بەیەکەوە سەردانی باخچەی ئاژەڵانیان کرد، لەناو قەفەزی مەیمونەکاندا دوو مەیمونی نێرو مێ یان بینی کەبەیەکەوە یاریان دەکرد، ژنەکە ووتی : بەڕاستی نمونەی چیرۆکێکی زۆر جوانن.

بەڵام کاتێك بەرەو قەفەزی شێرەکان ڕۆیشتن بینیان دوو شێری نێرو مێ کەمێك دوور لەیەکتری پاڵ کەوتوون بە بێ دەنگی، ژنەکە ووتی : بەڕاستی نمونەی چیرۆکێکی خۆشەویستی زۆر ناخۆشن !

پیاوەکە بە خێزانەکەی ووت : ئەو شوشە بەتاڵە هەڵبدە بۆناو قەفەزی شێرەکان بزانە چی ڕوودەدات ؟ کاتێك ژنە کە شوشە بەتاڵەکەی بۆلای مێیە شێرەکە هەڵدا... نێرە شێرەکە ڕای کرد بۆلای مێیەکەی بۆ ئەوەی پارێزگاری لێ بکات لەهەر شتێکی نەخوازراودا !

بەڵام کاتێك شوشەیەکی بەتاڵی فڕێدا بۆ ناو قەفەزی مەیمونەکان، نێرە مەیمونەکە ڕای کرد بۆ سەر شوێنێکی بەرزوو مێیەکەی جێهێشت بۆ ئەوەی خۆی هیچی بەسەر نەیەت..! !

پیاوەکە بەژنەکەی ووت : بەڕواڵەتی دەرەوەی خەڵکی باوەڕ مەکە، خەڵکانێك هەن دەت خەڵەتێنن بە هەستو سۆزە درۆینەکانیان، هەشیانە پارێزگاری لە هەستو سۆزیان دەکەن بە خۆشەویستیەکی شاراوە.

زۆرداری

ڕۆژێکیان گوێدرێژێك چوو بۆلای شێرێك، كەنیشانەی هەڵچوون و تووڕەیی بە ڕوخسارییەوە دیار بوو، پرسیاری لە شێرەكە كرد بەڕاستی تۆ گەورەی دارستانی ؟ شێرەكە وەڵامی دایەوە : بەڵێ، بەڵام چی ڕوویداوە ؟

گوێدرێژەكە وتی : هەموو ڕۆژێك كە پڵنگ دەم بینێ لە دەموچاوم دەدات و پرسیارم لێ دەكات بۆچی كڵاوت لەسەر نەكردووە ؟ بۆیە من دەمەوێت بۆچی لێم دەدات و مەبەستی چ كڵاوێكە لەسەری بكەم؟

شێرەكە وەڵامی دایەوە : لەو كارە بۆمن واز لێ بێنە.

كاتێك شێرو پڵنگەكە بە یەك گەیشتن،پرسیاری لە پڵنگەكە كرد كە لەو مەسەلەی كڵاوە چیە ؟

پڵنگەكە وەڵامی دایەوە: تەنها بیانویەكە بۆ لەوەی لێی بدەم....

شێرەكە وتی : لە هۆكارێكی ڕوونتر بگەڕێ، بۆ نمونە داوای لێ بكە سێوت بۆ بێنێت، كاتێك سێوێكی زەردی بۆ هێنای پێی بڵێ بۆ چی سێوە سورەكەت نەهێناوە ؟

كاتێك سێوە سورەكەی بۆ هێنای پێی بڵێ بۆ چی سێوە زەردەكەت نەهێنا وە ؟

پڵنگەكە لە وەڵامدا وتی : بیرۆكەیەكی جوانە....

ڕۆژی دواتر کاتێك پڵنگەکە گوێدرێژەکەی بینی داوای لێکرد سێوێکی بۆ بهێنێت.
گوێدرێژەکە پرسیاری لێ کرد سێوی سورت دەوێت یان سێوی زەرد ؟
لەو کاتەدا پڵنگەکە زمانی کەوتە تەتەڵەکردن و پێی ووت : سێوی زەرد یان سور ؟
دواتر لە گوێدرێژەکەی دا و پێی ووت : بۆ چی کڵاوەکەت لەسەر نەناوە ؟
زۆردار پێویستی بە هیچ هۆکارێك نیە بۆ ئەوەی زوڵم بکات.

جوتیارە چاو چنۆکەکە

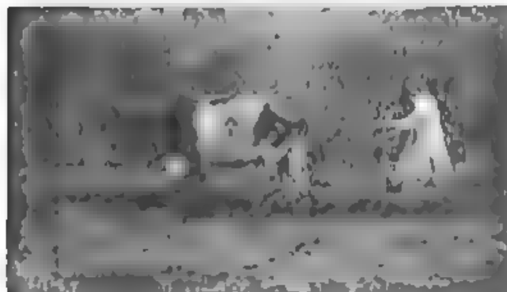

جوتیارێکی چاو چنۆك هەبوو پارەو ماڵی زۆر خۆشدەویست، کاتێك لەوەرزی بەهاردا باران دەباری دەپاڕایەوە دەی ووت : خودایە ئەگەر کەش خۆش بێت و خۆر بەدەرەوە بێت و ئەوا دەست دەکەم بە گەنم چاندن.

لە ڕۆژی دواتر دا کە کەش خۆش بوو خۆر بەدەر کەوت دەستی کرد بە چاندنی گەنم بە ڕێژەیەکی زۆر.

دواتر ووتی : خودا یە ئەگەر باران ببارێت ئەوا گەنمەکەم سودێکی زۆری دەبێت.

ڕۆژی دواتر ئاسمان بارانێکی زۆری باراند.

دواتر ووتی : خودایە ئەگەر بارانێکی زیاتر ببارێت بۆ جارێکی تر ئەوا گەنمەکەم بەشێوەیەکی باشتر گەشەدەکات.

ڕۆژی دواتر جارێکی تر بارانێکی زیاتر باری.

دوای هاتنی وەرزی هاوین و کۆکردنەوەی بەرو بوومەکەی، هەستا بە داکردنی گەنمەکەی لە فەردەی گەورە.

ووتی : ئاخ خودایە بۆ چی بارانی زۆرترت بۆ نەدەباراندم بۆ ئەوەی ئێستا ڕێژەیەکی زیاترم لە گەنم دەست بکەوتبایە.

دواتر خودا نزاکەی قبولکردوو ئاسمان بارانێکی بە لێزمەی داباراندو.... !؟ گەنمەکەی ژێرئاو کەوت و هەمووی خراپ بوو لە ناو چوو.

هەڵخەڵەتاندن بە ڕووکەش

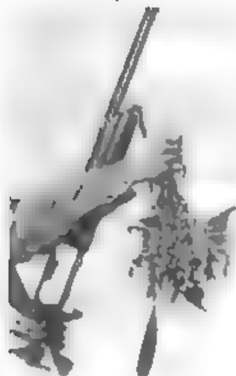

دەگێڕنەوە ڕاوچیەك کۆمەڵێك چۆلەکەی ڕاو کردبوو لە ڕۆژێکی زۆر ساردا، لەبەردەمی خۆی دایانابوون، یەکەیەکە سەری دەبڕین، چۆلەکەکانی تریش تەمەشای ڕاوچیەکەیان دەکرد، کە فرمێسك بە چاوەکانیدا دەهاتنە خوارەوە بەهۆی سەرمار سۆڵی زۆر و بە هێز، چۆلەکان تەماشای ڕاوچیە سەربڕەکەو فرمێسکەکانیان دەکرد، یەکێك لە چۆلەکەکان وتی : تەماشای ئەو ڕاوچیە بەسەزمالە بکەن، چۆن دڵتەنگە بە هۆی سەربڕینی ئێمە، تەماشای کەن دەگریت بە هۆی سۆزو بەزەیی بۆ ئێمە ! چۆلەکەکەی تر بە بیرکردنەوە و زیرەکی یەوە وتی : تەماشای فرمێسکەکانی چاوەکانی مەکە بەڵکو تەماشای کاری دەستەکانی بکە کە چیمان پێ دەکات...؟!

ئافرەتە قەڵەوەکە

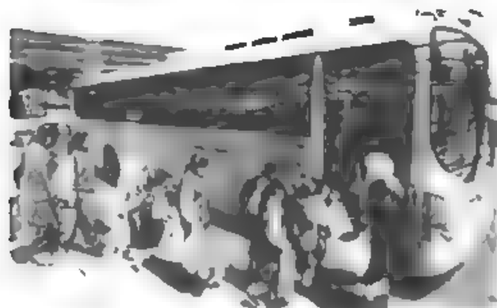

ئافرەتێکی قەڵەو سواری پاس بوو

یەکێك لە سەرنشینەکان بە توانجەوە وتی : نەم زانی بوو ئەم پاسە تایبەتە بە فیل...!

ئافرەتە بە هێواشی وەڵامی دایەوەو وتی نا بە ڕێزم ئەم پاسە وەك کەشتی نوح وایە !

فیل و گوێدرێژیشی سەردەکەوێت ؟!

ئەگەر هاوسەری من بوایە

ئافرەتێکی زۆر ناشیرن بە پیاوێکی ووت : ئەگەر هاوسەری من بوای ئەوا ژەهرم بۆ لە قاوە دەکردی ؟

پیاوەکە ووتی : ئەگەر هاوسەری من بوای ئەوا بێ دوودڵی یەك خولەك نەدەوەستام لە خواردنەوەی قاوەکە !!

وام زانی پیاوی

پیاوێك ویستی مرتەنەبی وەگیرێنێت...

بۆیە پێی ووت کاتێك تۆم لە دوورەوە بینی وام زانی ئافرەتی !؟

مرتەنەبی لە وەڵامدا ووتی : بەڵام من کاتێك کە تۆم لە دوورەوە بینی وام زانی پیاوی !.

پیاوە کوێرەکە

پیاوێکی کوێر ژنی هێنا، ژنەکە وتی : ئەگەر سپەتی و جوانی منت دەبینی سەرت سوڕ دەما !!

پیاوە کوێرەکە وتی : ئەگەر وەکو ئەوەی دەیڵێیت وابیت !!

ئەوا چاو ساغەکان نەیان دەهێشت بۆ من بیت.

لە خۆ بایی بوون

نووسەری بەناوبانگی جیهانی (بەرنادشۆ) کاتێك نووسەرێکی لە خۆبایی پێی ووت: مـن لە تۆ بە تواناتر و باشترم، تۆ بۆ گەڕان و بەدەستهێنانی سەروەت و سامان دەنووسی ! بـەڵام من بۆ گەڕان و بەدەستهێنانی ئابڕو دەنووسم...!

بەرنادشۆ یەکسەر وەڵامی دایەوە و ووتی :ڕاست دەکەی !! هەریـەك لـە ئێمـە بـەدوای ئەوشتەدا دەگەڕێت کە نیەتی..؟؟!!

بەشاری کوڕی بوردە

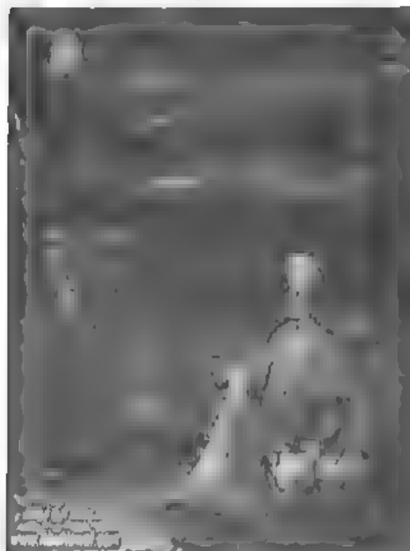

کاتێك پیاوێکی خوێن تاڵ بە بە شاری کوڕی بووردەی ووت. خودا چاوی لە هەرکەسێك سەندبێتەوە بە شتێکی باشتر قەرەبووی بۆ کردۆتەوە، ئەی خودا بەچی قەرە بووی تۆی کردۆتەوە؟

بەشار وەڵامی دایەوەو ووتی: بەوە قەرەبووی کردۆتەوە کە ناتوانم هاوشێوەی وەکو تۆ ببینم!!

پەنهانزانی

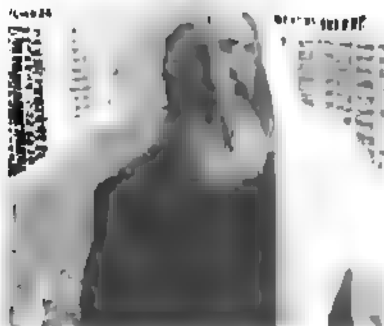

پیاوێک هات بۆلای شێخ ئەلبانی کە پڕوپاگەندەی ئەوەی دەکرد کە زانستی پەنهان دەزانێت و داوای گفتوگۆی لێ کرد.

شێخ ئەلبانی وتی :من مەرجێکم هەیە.

پیاوەکە وتی: مەرجەکەت چیە؟

شێخ ئەلبانی وتی: تۆ چۆن پەنهان دەزانی کە مەرجەکەی من نەزانی !!

هاوڕێ ی بەوەفا

کوڕێکی لاو دوچاری نەخۆشی شێرپەنجە دەبێت ماوەی چەند هەفتەیەک لە نەخۆشخانە دەمێنێتەوە چارەسەری تیشکی و کیمیاوی بۆ ئەنجام دەدرێ، بەم هۆیەوە تەواوی قژی سەری دەوەرێت. لە ڕێگەی گەڕانەوەی لە نەخۆشخانەوە بۆماڵەوە هەستی بە نیگەرانی دەکرد، نەک لەبەر نەخۆشیەکەی بەڵکو لەبەر شەرمەزاری یەک هەستی پێ دەکات کاتێک بەسەری ڕووتاوەوە دەچێ بۆ قوتابخانە. ئەوەبوو بڕیاری دا کڵاوێک یان پرچی دەستکرد لەسەری بکات. کاتێک گەیشتەوە ماڵەوە گڵۆپەکانی بەردەرگای داگیرساند، دووچاری حەپەسان بوو ! نزیکەی پەنجا کەس لە هاورێکانی هەڵ دەپەڕین و شادومانیان دەردەبڕی بەیەک دەنگ دەیان گوت : خۆشحاڵین بە گەڕانەوەت بۆ ماڵەوە ! کوڕەکە سەیری دەورووبەری ژوورەکەی کرد چاوەکانی باوەڕیان نەدەکرد. هەر پەنجا هاورێکەی سەریان تاشی بوو ! ئایا خۆشحاڵ نابین کە هاوڕێ گەلێکی وەهامان هەبێت بایەخمان پێ بدەن و ئازارەکانمان لێ بگەن و سۆزدار بن لەگەڵمان بەرادەیەک قوربانی بدەن بەهەرشتێک هەرچەندە کەم بێت یان بچوک بێت مادام هەستمان بجوڵێنێ و شادی و خۆش بەختیمان بۆ بێنێ ؟ زۆر سەختە لە ڕۆژانی ئەمڕۆدا نموونەی ئەو هاوڕێ گەلەت دەست کەوێ.

خەڵکیت خۆش بوێت وەکو خۆیان

ئەم چیرۆکە دەربارەی سەربازێکە بەم دواییە گەڕایەوە خاکی نیشتمان دوای ئەوەی لە جەنگی ڤیتنام بەشداری کردبوو. ئەوە بوو لە سان فرانسیسکۆ وە پەیوەندی بە دایک و باوکیەوە کردو پێ ی گوتن : ئەوا من دەگەڕێمەوە ماڵ بەڵام داواکاریەکم هەیە لێتان. هاوڕێیەکم هەیە دەمەوێ لەگەڵ خۆم بیهێنمەوە ماڵەوە، دایک و باوکەکەی : بەدڵنیاییەوە... ئێمەش پێمان خۆشە چاومان پێ ی بکەوێ و ببینین... کوڕەکە گوتی :بەڵام شتێك هەیە پێویستە بیزانن، هاوڕێکەم لە جەنگدا دووجاری پێکان هاتووە بە سەختی و دەست و قاچێکی لەدەست داوە، هیچ جێگایەك نیە بۆی بڕوات بۆیە من دەمەوێت لەگەڵ خۆم بیهێنمەوە بۆ ئەوەی لەگەڵ ئێمەدا بژی.. باوکەکەی لەوەڵام دا وتی : پێم ناخۆشە ئەوە دەبیستم لە تۆ دەکرێ هاوکاری بکەین بۆ دۆزینەوەی شوێنێك تاکو لێی بژی.. کوڕەکەی گوتی : نەخێر بابەگیان من دەمەوێ لەگەڵ ئێمەدا بژی.. باوکەکە گوتی : کوڕەکەم! تۆنازانی ئەم کارە چەند سەختە، پیاوێك بەم کەم ئەندامیەوە دەبێتە ئەرك بەسەرمانەوە، ئێمە خاوەن ژیانی خۆمانین ناتوانین ئەرکی ئەوە هەڵبگرین کەسێکی تر بێنە ناو ژیانی تایبەتیمانەوە، لەو باوەڕەدام بگەڕێیتەوە ماڵەوە و واز لەو پیاوە بهێنی باخۆی چارەسەری دەردی خۆی بکات و هۆکارێك بدۆزێتەوە کەبایەخ بە ژیانی بدات. لەو ساتەدا پەیوەندیەکە دەپچڕێ و دایك و باوکەکە لەوە زیاتر هیچی تر نابیستن. بەڵام دوای چەند ڕۆژێك لەلایەن پۆلیسی فرانسیسکۆ وە پەیوەندیان پێوە کرا و پێ یان گوترا : کوڕەکەتان مردووە پاش ئەوەی لەیەکێك لەباڵەخانەکان کەوتۆتە خوارەوە و پێ دەچێت خۆی کوشتبێت. دایك و باوکەکە

بە هەڵەداوان بەرەو سان فرانسیسکۆ کەوتنە ڕێ و بەران بۆ شوێنی تایبەتی جەنازەکان بۆئەوەی تەرمی کوڕە مردووەکەیان بناسنەوە. لەوێ تەرمەکەیان ناسیەوە. بەڵام ئەوشتەی تۆقاندنی ئەوە بوو شتێکیان بۆ دەرکەوت کە پێشتر نەیان زانیوە. کوڕەکەیان تەنها دەست و قاچێکی هەبوو !!! ئەم باوك و دایکەی لەم بەسەرهاتە دایە جیاوازنین لەگەڵ زۆرێك لە ئێمە. بەسانایی ئەوانەمان خۆش دەوێ کە ڕوخسار جوان و کەشخەن و لە ژیانێکی خۆش و بەختەوەریدان، بەڵام حەز بەو کەسانە ناکەین کەوامان لێ دەکەن هەست بەدڵتەنگی و بەزەیی یان بێزاری بکەین.

لەزۆربەی کات پێمان باشە لەو خەڵکانە دوور بکەوینەوە کەخاوەنی تەندروستیەکی باش و جەستەیەکی ڕێك و پێك و زیرەکیەك نین کە ئێمە هەمانە. کەسانی ترتان خۆش بوێ هەر وەکو خۆیان هەن !!ئەوە پەیامەکەیە.

سندوقی زێڕین

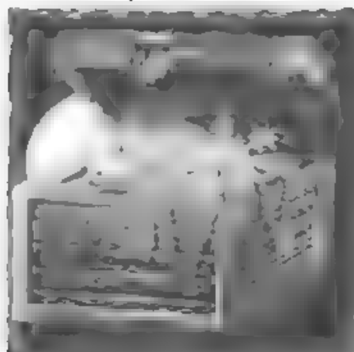

باوکێك کیژە تەمەن چوارساڵیەکەی سزادا چونکە کۆمەڵە کاغەزێکی بەرگ کردنی زێڕینی خراپ کردبوو. باوکەکە زۆر تووڕە بوو کاتێك بینی منداڵەکەی هەوڵ دەدات ئەو سندوقە برازێنێتەوە کەدەیەوێ لەژێر درەختی لەدایك بوون دای بنێ. لەگەڵ ئەوش دا کچەکە بۆ بەیانی ڕۆژی دووەم سندوقەکەی دایە دەستی باوکی و پێی گوت : ئەوە بۆ تۆ باوکی خۆشەویستم !

باوکەکە هەستی بە شەرمەزاری کرد پەشیمان بووەوە لەو کاردانەوە بەپەلەی نواندی بەڵام لە پڕتاو به تووڕەیی بەرزکی گرت کاتێك بۆی دەرکەوت کە سندوقەکە هیچی تێدا نیە !

بۆیە هاواری بەسەر منداڵەکەیدا کرد : ئەی تۆ نازانی کاتێك پاکەتێك پێشکەشی هەرکەسێك دەکەی پێویستە شتێکی تێدابێت ؟ منداڵە بچوکەکە سەیری باوکی کرد و فرمێسك لە چاوەکانی هۆن هۆن دەهاتە خوارەوە و گوتی : باوکە.. ئەوە بۆش نیە.. بێ گومان ماچەکانی خۆمم بۆ تۆ ناردووە !..

لەو ساتەدا باوکەکە هەستی بە تێشکان کرد. منداڵەکەی بەهەردوو دەستی گرتە باوەش و لێ ی پاڕایەوە کە بیبەخشێ !

دەڵێن ئەو پیاوە ماوەی چەندین ساڵ ئەو سندوقە زێڕینەی لە تەنیشت جێگای خەوتنیەوە پاراستووە، هەرکاتێك هەستی بە شکست بکردایە دەچووە لای سندوقەکەو ئەو ماچە

خەیاڵیانەی دەردەهێنا و بیری لە خۆشەویستی لەو منداڵە دەکردەوە کەلەمنار لەو سندوقە دایناپوو.

لەڕاستی دا هەریەك لە ئێمەی گرۆهی ئادەمیزاد سندوقێکی زێڕینی پڕ لە خۆشەویستی بێ مەرج و ماچی منداڵەکانمان و ئاکەکانی خێزان و هاوڕێ و ئاشناوەکانمانی پێ دراوە، بێ گومان هیچ کەس ناتوانێ شتێکی لەوە گرانتر و بە نرخ تر لەو خۆشەویستیە بەدەست بهێنێت.

پەپولە

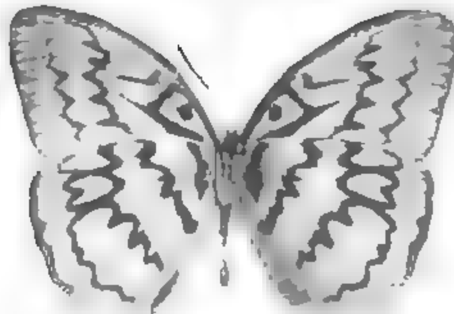

ڕۆژێکیان پیاوێك پەپولەیەکی بینی دەگەوزا لە قۆزاخەکەیدا. دانیشت و ماوەی چەند کاتژمێرێك چاو دێری کرد لە کاتێکدا هەوڵ و تەقەلای دەدا تاکو بتوانێ لە کونێکی بچوکی قۆزاخەکەوە بێتەدەرەوە، لەپاشان بۆی دەرکەوت کەناتوانێ هیچ پێشکەوتنێك بەدەست بێنێ، ئاشکرا بوو کە هیچ توانایەکی نەمابوو زیاتر لەوەی ئەنجامی دا بوو. بۆیە پیاوەکە بڕیاری دا هاریکاری پەپولەکە بکات. مقەسێکی هێنا و ئەو بەشەی مابووەوە لە قۆزاخەکە بڕی. دوای ئەوە پەپولەکە بە ئاسانی هاتە دەرەوە. بەڵام وا دیار بوو هەموو جەستەی کوترا بوو و باڵە بچوکەکانی وەریبوون. پیاوەکە بەردەوام بوو لە چاودێری کردنی پەپولەکە چونکە پێی وابوو ساتێك دێت باڵەکانی گەورەبن و فراوان بن بە جۆرێك بتوانن جەستەی هەڵبگرن. بەڵام شتێکی لەم جۆرە ڕووی نەدا ! و لە ڕاستی دا پەپولەکە پاشماوەی ژیانی بە خشاندن و سوڕانەوەی جەستەی بەسەر برد بۆ هەتا هەتایە نەی توانی جارێکی تر بفرێتەوە ، ئەوەی کە پیاوەکە لێ ی نەگەیشت سەرەڕای سۆزداری و هەڵپەکردن ئەوە بوو کە قۆزاخە گیر خواردوەکە و گیانی وورە بەرزی خواز راو بوو پەپولەکە دەری خات بۆ ئەوەی لە دەرچە بچوکەکەیەوە تاکە ڕێگە چارەی دەرباز بوون جێ بەجێ بکات کە لەو میانەوە پەپولەکە شلەی ناو جەستەی لە میانەی باڵەکانیەوە دەردەدات تا بتوانێ بفرێت ئەویش بە ئازاد بوونی و دەرچوونی لە قۆزاخەکە.

لە زۆربەی کاتەکان وورەی بەرز لەوچەکەیە کە پێویستمان پێ یەتی لـەم ژیانـەدا. ئەگـەر لەژیانمان دا بەبێ کێشە و گیروگرفت و کۆسپ بژیابایین دووچاری نەعامەتی و ئیفلیج بوون دەبووین و بەهێزو وورە بەرز نەدەبووین، نەمان دەتوانی بفڕین!..

بەسەرهاتی پشتێنی ڕەش

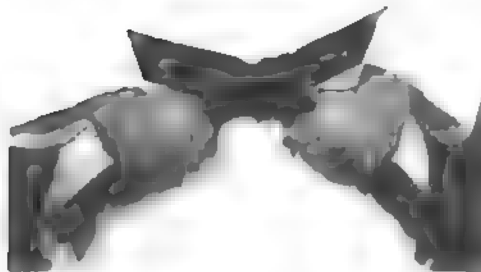

دوای ماوەیەکی درێژ لە ڕاهێنان و مەشقکردنی سەخت و دژوار یەکێک لە ڕاهێنەرەکان لەیاری بەرگری کردن لە خۆ توانی پشتێنی ڕەش بەدەست بهێنێ، لە ڕۆژی ئاهەنگ گێڕانی خەڵات کردنەکەو لەبەردەم ئامادەبووان ڕاهێنەرەکە پرسیاری لە ڕاهێنراوەکە کردو گوتی : پشتێنی ڕەش بۆ تۆ چ واتایەك دەبەخشێ؟ ئەویش وەڵامی دایەوە : پشتێنی ڕەش واتای بەرزترین ئاستە لەم یاریەدا، ڕاهێنەرەکە پێی گوت : تۆ شایەنی ئەم پشتێنە نیت، بڕۆ ساڵی ئایندە وەرەوە.

لە ساڵی داهاتوودا لەبەردەم ئامادەبووان ڕاهێنەرەکە پرسیاری لە ڕاهێنراوەکە کردو پێی گوت : بۆ تۆ پشتێنی ڕەش مانای چی دەگەیەنێت ؟ ئەویش لەوەڵامدا گوتی : پشتێنی ڕەش مانای هێزو متمانەو نەبەردی یە، ڕاهێنەرەکەش پێی گوت تۆ شایەنی ئەم پشتێنە نیت، بڕۆ ساڵێکی تر وەرەوە. لە ساڵی سێیەم ولەبەردەم ئامادەبووان جارێکی تر ڕاهێنەر پرسیاری کردەوە لە ڕاهێنراو: پشتێنی ڕەش بۆ تۆ واتای چی دەگەیەنێت ؟ ڕاهێنراوەکەش لە وەڵامدا گوتی : پشتێنی ڕەش مانای سەرەتای ڕێگاو تێ کۆشانە بۆ گەیشتن بە ئامانجەکان و پشتبەستنی خودی و بەرەو پێشەوە چوون، ڕاهێنەرەکە گوتی : ئێستا شایەنی پشتێنی ڕەشی بێ گومان مانای پشتێنی ڕەشت زانی.

تانە(لێدان)

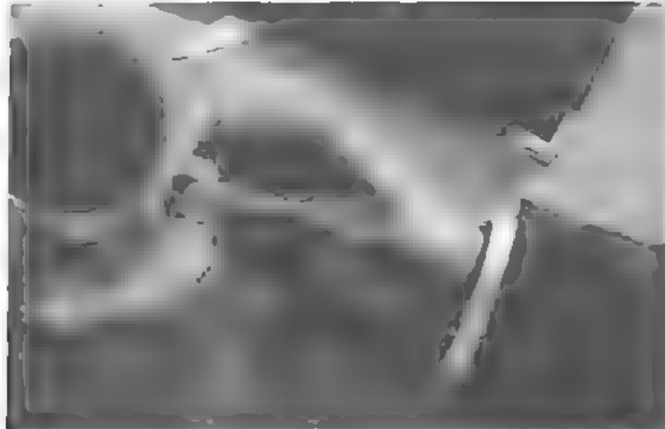

لەبنەماکانی بەرنامە ڕێژی زمانەوانی دەمارگیری بەرئەنجام (دیاری کردنی ئامانج) یان بەواتایەکی دیکە چیم دەوێ بۆ ئەم ئامانجە هەندێ مەرج هەیە کە لەرێ نیە کانیان باس دەکەین، بەمانای دەبێ ئامانجەکە ئەرێنی بێت و بتگۆڕێ و کاریگەری لەسەر کەسانی تریش هەبێت و بەرپرسیارێتی ئەو کارەت هەڵبگری کە خوازیاری لەنجامی بدەی و سەرزەنشتی خەڵکی تر نەکەی و ڕوون و ئاشکرابێت ، چیم دەوێ ؟ کەی دەمەوێ ؟ بۆچی دەمەوێ ؟ لەو داهاتانە چین کە پێویستم پێ یانە؟ وە ئەم پرسیارانەش لە خۆت بکەی (چی ڕوودەدات ئەگەر ئامانجەکەت هاتە دی، چی ڕوونادات ئەگەر ئامانجەکەت هێنایە دی ؟ چی ڕوودەدات ئەگەر ئامانجەکەت نەهاتە دی چی ڕوونادات ئەگەر ئامانجەکەت نەهاتە دی ؟

پرسیاری باشترین وەڵامی باشترین وەردەگرێ و جیاوازی لە نێوان خەڵکدا بریتی یە لە جیاوازی لە نێوان پرسیارەکانیان و سەرکەوتووان ئەوانەن باشترین پرسیار لە خۆیان دەکەن (مارك توین) دەڵێت : (کاری ڕاست و دروست ئەنجام بدە چونکە وا لە هەندێ کەس دەکات توندو تۆڵ بن لە کاتێکدا ئەوانی تر سەرسام دەبن).

مامۆستا بەساڵاچووەکە

لەیەکێك لە زانکۆکان هەندێك لە دەرچووان لە ماڵی مامۆستا بەساڵاچووەکەیان کۆبونەوە دوای چەندین ساڵ لەبەجێ هێشتنی هۆڵەکانی خوێندن و پاش ئەوەی لەژیانی ڕۆژانەیان سەرکەوتنی گەورەیان بەدەست هێنا بوو و پۆستی و پلەی باڵایان هەبوو لەژیانێکی کۆمەڵایەتی و گوزەرانی خۆش دەژیان، دوای چەندین قسەو سڵاو و بە خێر هاتن هەریەك لەوانە بێزاری خۆی دەربڕی لە سەختی کارو دژواری ژیان کە دوچاری زۆر دڵەڕاوکێ و نیگەرانی کردون. مامۆستاکە کەمێك لەبەر چاویان ون بوو پاشان گەڕایەوە دۆلکە یەك قاوەی بەدەستەوەبوو، لەگەڵ چەندین کوپی هەمە چەشن و هەمە ڕەنگ، کوپی گرانبەهای چینی، کوپی پلاسکۆ، کوپی شوشەی سادە، کوپی پلاستیك، کوپی کریستاڵ هەندێ لە کوپەکان لەو پەڕی جوانی دا بوون لە شێوە و ڕەنگدا زۆر گرانبەها بوون بەڵام هەندێ کوپی تر لەو چەشنە بوون کە لە هەمو ماڵێکی هەژار دەست دەکەون، مامۆستا بە قوتابیەکانی گوت : فەرموون با هەریەکێك لە ئێوە کوپێك قاوە بۆخۆی تێ بکات، کاتێك هەریەك لەو قوتابیە دەرچووانە کوپێکی گرتە دەست مامۆستاکە سەرلەنوێ کەوتە قسە کردن و گوتی ئایا سەرنجتان داوە کە ئێوە تەنها کوپە جوانەکانتان هەڵبژاردووە ؟ خۆتان دوور گرتووە لە کوپە سادەکان ؟ شتێکی سروشتی یە کە یەکێك لە ئێوە سەیری باشترین بکات وە بێ گومان هەر ئەمەش هۆکاری نیگەرانی و دڵە ڕاوکێتانە ئەوەی ئێوە پێویستانە

بەڕاستی قاوەکەیە نەك کوپەکە ، بەڵام ئێوە پێشبڕکێتان کرد لەسەر کوپە جوان و گرانبەهاکان و دوای ئەوەش تێ بینیم کرد هەریەك لە ئێوە چاودێری کوپی دەستی ئەوانی دیکەی دەکرد، ئەگەر قاوەکە ژیان بێت ئەوا کارو پارەو پول و پۆستی کۆمەڵایەتی بریتین لە کوپەکان و بەم جۆرە ئەوانە تەنها ئامراز و دەوری ین کە ژیان لەخۆ دەگرن و جۆری ژیان (قاوە)کەمەرووەك خۆیەتی و ناگۆڕێت کاتێك تەنها پێداگری لەسەر کوپەکە دەکەین ئەوا ئێمە دەرفەتی چێژوەرگرتن لە قاوەکە لە دەست دەدەین، بۆیە ئامۆژگاریان دەکات بایەخ بەکوپ و پیالەکان مەدەن وە لەجیاتی ئەوان ئامۆژگاریان دەکات چێژ لە قاوەکە وەربگرن لەڕاستیدا ئەمە دەردێکی کوشندەیە زۆرێك لە خەڵکی پێوە دەناڵێنن، جۆرێك لەخەڵکی هەن سوپاسگوزاری خوای گەورە ناکەن لەسەر ئەوبارەی تیایدا دەژین هەرچەندە سەرکەوتنی باشیان بەدەست هێناوە چونکە هەمیشە چاودێری دەست کەوتی کەسانی تر دەکەن.

ئازارەکانتان لەسەر لم بنووسن و چاکەکان لەسەر بەرد هەڵ بکەنن!...

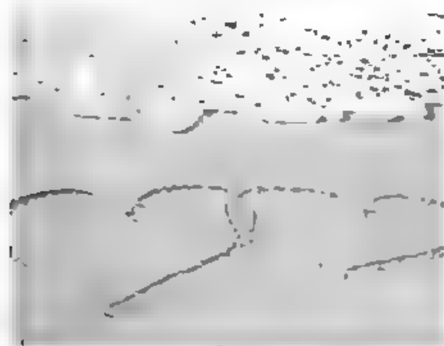

چیرۆکە کە کاتێك دەست پێ دەکات کە دوو هاوڕێ هەبوون لەبیابان پیاسەیان دەکرد، لەمیانەی گەشتەکەدا دوو هاوڕێکە بوونە مشتومڕیان و یەکێکیان کێشای بەدەم و چاوی ئەوی تریان، ئەوەی لێی درابوو ئازاری پێگەیشت ، بەڵام بێ ئەوەی وشەیەك بدرکێ لێ لەسەر لمەکە نووسی : ئەمڕۆ خۆشەویسترین هاوڕێم کێشای بە گوێمدا، هاوڕێکان بەردەوام بوون لە ڕۆیشتن تاکو گەیشتنە مێرگێك بۆیە بڕیاریان دا مەلە بکەن، ئەو پیاوەی لێی درا بوو قاچی لە لمی ژێر ئاوەکە گیر بوو خەریك بوو دەخنکا، بەڵام هاوڕێکەی دەستی گرتوو لە خنکان ڕزگاری کرد. پاش ئەوەی هاوڕێکە لە مەرگ ڕزگاری بوو هەستا لە سەر تاشە بەردێك نووسی : ئەمڕۆ باشترین هاوڕێم ڕزگاری کردم لە مردن. ئەو هاوڕێیەی لە هاوڕێکەی خۆی داو ڕزگاری کرد لە مردن پرسیاری لێ کرد : بۆچی لە جاری یەکەم کاتێك لێمدایت لەسەر لم نووسیت و ئێستاش کە ڕزگارم کردی لە سەرتاشە بەرد نووسیت؟ هاوڕێکەی لەوەڵامدا گوتی : کاتێك یەکێك ئازارمان دەدات پێویستە لەسەرمان ئەوکارەی لە سەر لم بنوسینەوە ، چونکە لە پاشان بای لێبووردەیی دەکرێ بیسڕێتەوە، بەڵام کاتێك کەسێك کارێکی چاکمان لەگەڵ دەکات پێویستە لەسەرمان ئەو

کارەی لە گەڵێ دا کردوین لەسەر بەدر بنووسینەوە ، چونکە هیچ جۆرە ڕەشەبایەك ناتوانێ بیسڕێتەوە.

فێربن کە ئازارەکانتان لەسەر لم بنووسن و چاکەکان لەسەر بەرد هەڵ بکەنن !...

وە فێربن کە گیانی لێبوردەیی و پێکەوە ژیان فەراهەم کەن.

بەردی ڕەش

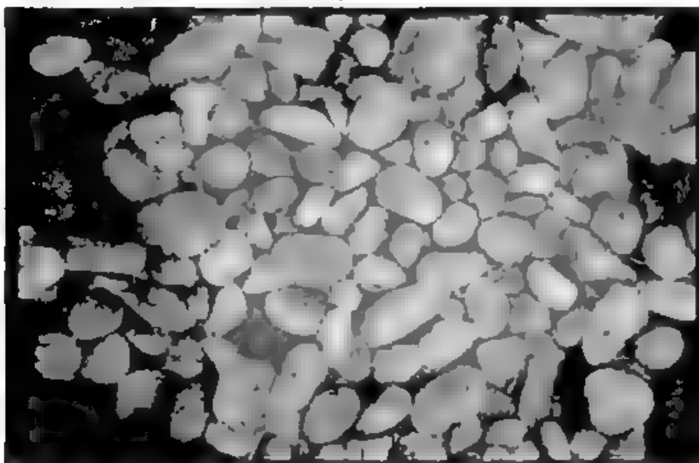

دەگێڕنەوە لە دێرین زەمان و لە گوندێکی بچوکی هیندستان، جوتیارێك هەبوو پارەیەکی زۆری لەیەکێك لە پارەدارەکانی گوندەکە بە قەرز وەرگرتبوو،ئەو خاوەن قەرزە (بەساڵاچوو بوو) دەیویست هاوسەرگیری لەگەڵ کچەگەنجەکەی جوتیارەکەدا بکات، بۆیە پێشنیازی گۆڕینەوەیەکی کرد. گوتی : لە قەرزی سەر جوتیارەکە خۆش دەبێ لەگەر کچەکەی مارە بکات، بەڵام جوتیارەکەو کچەکەی بەو پێشنیازە دۆش دامان و ڕەتیانکردەوە، ئەو کاتە خاوەن قەرزەکە پێشنیارێکی فێڵاوی کردو پێی گوتن من دوو بەرد دەخەمە ناو تورەکەی پارەوە یەکێکی ڕەش و یەکێکی سپی تۆش یەکێك لە بەردەکان ڕاکێشە لەناو تورەگەکە، لەگەر بەردە ڕەشەکەت ڕاکێشا، ئەوا هاوسەرگیریت لەگەڵ دەکەم و لە قەرزی باوکت خۆش دەبم.

لەگەر بەردە سپیەکەت دەرهێنا، ئەوا هاوسەرگیریت لەگەڵ ناکەم و لە قەرزی باوکت خۆش دەبم ، بەڵام ئەگەر هیچ کام لەبەردەکانت ڕانەکێشاو سور بووی لەسەر ڕەتکردنەوەی، ئەوا باوکت زیندانی دەکەم.

کاتی جێبەجێ کردنی پێشنیارەکە هات و هەمووان وەستا بوون لەسەر ئەو ڕاڕەوە کە بە چەو ڕاخرابوو دەچووە زەوی جوتیارەکە، موشتو مڕ هەر بەردەوام بوو، پارە دارەکە بە

گورجی چەمایەوەو دوو بەردی هەڵگرتەوە. کچەکە زۆر بە وریاییەوە چاوی لەسەر خاوەن قەرزەکە بوو. خاوەن قەرزەکە دووبەردی ڕەشی بەپەلە هەڵگرتوو خستیە تورەگەکەوە بێ ئەوەی کەس تێ بی نی بکات، ئینجا خاوەن قەرزەکە قسەکانی بڕی و داوای لە کچەکە کرد یەکێك لە بەردەکانی ناو تورەگەکە ڕابکێشێت. ئێستا کەوا بزانە تۆ لەوێدا وەستاوی، چۆن ئامۆژگاری کچەکە دەکەی ؟؟؟ بێگومان پێی دەڵێی :

١- ڕاکێشانی بەردەکە ڕەت بکاتەو بێ ئەوەی هۆکارەکەی بڵێ.

٢-ئەو فێڵە ئاشکرا بکەی کە دووبەردی ڕەش لەناو تورەگەی پارەکە دایەو ڕای بگەیەنێ کە خاوەن قەرزەکە ساختەکارو فێڵبازە.

٣-بەردە ڕەشەکە دەربهێنێ و خۆی بکات بە قوربانی باوکی تاکو لە قەرزو زیندان ڕزگاری بێت.

بەڵام بیر بکەرەوە لەو دەرئەنجامانەی ڕوودەدەن ، ئەگەر کچەکە یەکێك لەو پێشنیارانەی هەڵبژاردن :

١-ئەگەر ڕاکێشانی بەردەکە ڕەت بکاتەوە – باوکی زیندانی دەکرێت.

٢- ئەگەر ساختەکاری خاوەن قەرزەکە ئاشکرا بکات –دووبارە باوکی زیندانی دەکرێت.

٣- ئەگەر قوربانی داو بەردە ڕەشەکەی ڕاکێشا تا کو باوکی ڕزگار بکات لە قەرزو زیندان ، ئەوا هاوسەر گیری دەکات. سەیرکە ئەو کچە زیرەکە چی دەکات ؟؟؟... کچەکە دەستی خستە ناو تورەگەی پارەکەوەو یەکێك لەبەردەکانی ڕاکێشا بێ ئەوەی دەستی بکاتەوەو تەماشای ڕەنگی بەردەکە بکات. ئینجا بە ئەنقەست خۆی پەشۆکاند بۆ ئەوەی بەردەکە لەدەستی بکەوێتە خوارەوە لەو ڕاڕەوە کە پڕیەتی لەو جۆرە بەردە لە هەموو ڕەنگ. بەمەش ئەستەم دەبێت کە ڕەنگی ئەو بەردە دڵنیابێ کە کچەکە دەری هێناوە. لەپاشان کچەکە گوتی : بەداخەوە ئەی خوایە بەرم دایەوە... بەڵام کێشە نیە دەتوانین ڕەنگی ئەو بەردە بزانین کە لە دەستم کەوتە خوارەوە بە سەیرکردنی ڕەنگی بەردەکەی تر کە لەناو تورەکەکەدایە. وە بێ گومان لەبەرئەوەی ئەو بەردەی ماوە ڕەشە، ئەوا هەمووان پێ یان وایە

کە ئەو بەردە سپیەکەی ڕاکێشاوە. بەم شێوەیە خاوەن قەرزەکە هیچ گومانی نەما بۆ جێ بەجێ کردنی ئەو شتەی خۆی پێ پابەند کردبوو لەبەردەم هەموران و لە قەرزی جوتیارەکە خۆش بێت بێ ئەوەی هاوسەرگیری لەگەڵ کچەکەی دا بکات.

ئەم بەسەرهاتە باس دەکرێ تاوەکو بزانین گرفت و دەردی سەری هەر چەند قورس بێت ئەوا چارەو دەرباز بوون لێ ی هەر دەبێت گەر بەباشی بیربکەینەوە.

ئەوەتا کچەکە لە هەڵوێستێك دەرچوو کەوا دیار بوو ئەستەم بێ مامەڵەی لەگەڵ بکرێ بەرەو هەڵوێستێك کەتا ئەو پەڕی سنور بە سوود بوو، وە ئەمەش بە بیرکردنەوەیەکی نائاسایی.

چاکەکردن لەگەڵ دایك و باوك

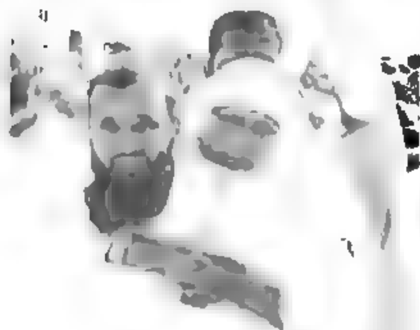

پیاوێك سێ منداڵی هەبوو، ویستی خوای گەورە وابوو خێزانەکەی کۆچی دوایی کرد... ئەو پیاوەش هەستا بە پەروەردەکردنی سێ منداڵەکەی و بە خێوکردنیان و گرینگی پێ دانیان تا وەکو گەورە بوون و هەموویان هاوسەرگیریان کرد، هەریەك لە کوڕەکانی خانووی خۆی هەبوو لەگەڵ هاوسەرەکانیان دەژیان و باوکیان لەماڵەکەیدا بەتەنها جێ هێشت...

پاکو بێ گەردی بۆ خوای گەورە ڕۆژێك لە ڕۆژان لەدەرەوەی ماڵەکەی دانیشتبوو دراوسێ کەی پرسیاری کرد : دەتبینم دراوسێکەم غەمم باری ئەوەچیتە ؟ بەڵکو بتوانم یارمەتیت بدەم. پیاوی خاوەن سێ کوڕەکە پێ ی گوت : من سێ کوڕم هەیە پاکو بێ گەردی بۆ خوای گەورە هەموویان ژنیان هێناوە و هەموو ڕۆژێ دێن بۆلام ، بەڵام گرینگی بە پاکو خاوێنی ماڵەکەم نادەن و خواردنم بۆ ناهێنن داوای لێ خۆش بوون لەخوا دەکەم... بەم جۆرە دراوسێ بەسەرهاتی درێژی خۆی بۆ هاوڕێکەی باس دەکات... دوای ئەوە : هاوڕێکەی پێ ی گوت : پاکو بێ گەردی بۆخوای گەورە : من نەخشەیەکت بۆ دادەنێم لەو کێشەیە ڕزگارت بکات.. پیاوەکە گوتی : پێم بڵێ چیە خوای گەورە پاداشتت بداتەوە ان شاءالله.. دراوسێ کەی گوتی : گۆزەیەك بێنە لە حەمامەکە دای بنێ و هەموو ڕۆژێك پیسایەکەی خۆتی تێ بکە... لەپاشان بە چیمەنتۆ سەرەکەی بگرە... باوکی سێ کوڕەکە گوتی : دوای ئەوە چی بکەم ؟... دراوسێ کەی گوتی : جارێکی تر دێت بینمەوە. بێ

گومان پیاوەکە ئامۆژگاری دراوسێ کەی هێنا یە جێ و هەموو ڕۆژێ گۆزەکەی پڕدەکرد لە پاش ماوەی خۆی تاکوو پڕبوو ئینجا بە چیمەنتۆ سەرەکەی بەباشی داخست پاشان هات بۆلای دراوسێ کەی و گوتی : چی بکەم .. دراوسێکەی داوای لێ کرد هەر ڕۆژەو یەکێ لە کوڕەکانی بانگ بکات، یەکەم، ئینجا دووەم، دواتر سێیەم بەمەرجێك هیچ کامێکیان بە وی تریان نەزانێت و بەوی تر نەڵێت بەکوڕی یەکەم دەڵێت : کوڕی شیرینم بزانە من لەو دونیایە هیچ شتك نابەم تەنها ئەو گۆزەیە نەبێت کە لەژێر جێگاکەم دایە... پاش من گرینگی پێ بدە. بەو شێوەیە هەر ڕۆژەی بەیەکێك لە کوڕەکانی دەڵێت... بەم شێوەیە پیاوەکە ڕۆیشت و کوڕی یەکەمی بانگ کردوو ئینجا دووەم و پاشان سێ هەمیان... لەو کاتەوەی باوکەکە ئەم شتەی بەسێ کوڕەکەی گوت بەربەرەکانی کەوتە نێوان سێ کوڕەکەو هاوسەرەکانیان،پاکو بێ گەردی بۆ خوای گەورە، هەموو ڕۆژێك یەکێکیان خواردنیان بۆ دەهێناو هاو سەرەکانیان جلو بەرگیان بۆ دە شۆرد وماڵەکەشیان بۆ پاك دەکردەوە... بەم شێوەیە باوکەکەیان زۆر دڵ خۆش بوو لەم بیرۆکەیەو سوپاسی دراوسێ کەی کرد .ڕۆژێك لە ڕۆژان باوکەکە زۆر نا ساغ بوو هەرسێ کوڕەکەی هاتن و لەسەر باوکیان دەگریان کە لەسەر جێگا کەوتبوو، هەریەکەیان دەیگوت : خوا شیفات بدات و چاویان لەسەر گۆزەکەبوو، کوڕی دووەمیش بەم شێوەیە چاوی لەسەر گۆزەکەبوو و خەونی بە ماڵی دونیاو دۆڵەمەندیەوە دەبینی. . هەروەها سێ هەمیشیان. دوای ئەوەی باوکیان مرد ناکۆکی کەوتە نێوان سێ کوڕەکەی و هەریەکەیان دەیگوت باوکم ئەو گۆزەیەی داوە بەمن.. دوای ئەوە سێ براکە ڕێکەوتن کە بچن بۆ لای دادوەر تاکو دادوەریان لە نێوان دا بکات... کاتێك چوون بۆ لای دادوەر...تاوەکو دادوەریان لە نێوان دا بکات، دادوەرەکە مێزەرێکی لەسەر بوو گوتی : من دادەنیشم و گۆزەکە دەخەمە سەرسەرم و لە گۆزەکە دەدەن تاکو دەشکێت... بەڵام بەمەرجێك نەکەوێتە سەرجلەکانم... بەم جۆرە سێ براکە ڕازی بوون... گۆزەکەیان لەسەرسەری دادوەر دانا و شکاندیان ئەوەی لە ناو گۆزەکەدابوو کەوتە سەر سەری دادوەر و دەستی هەرسێ براکەش پیس بوو.... بێ گومان

دەزانین چی تێدا بوو.

پەندو ئامۆژگاری لەم چیرۆکەدا :

١-چاکە کردن لەگەڵ دایك و باوك چونکە خوای گەورە دەفەرمووێ "لەگەڵ دایك و باوکتان چاك بن ".

٢-خوای گەورە دەفەرمووێ : ئەی ئەو کەسانەی باوەڕتان هێناوە لە خوا بترسن و پارێزکار بن با هەرکەسێك بزانێ چی ئامادە کردووە بۆ سبەی و لە خوا بترسن چونکە خوای گەورە ئاگادارە بەوەی ئەنجامی دەدەن... خوای گەورە لە ڕۆژی دوایی دا لە گوناهەکانمان خۆش بە.

باوکی عبداللە

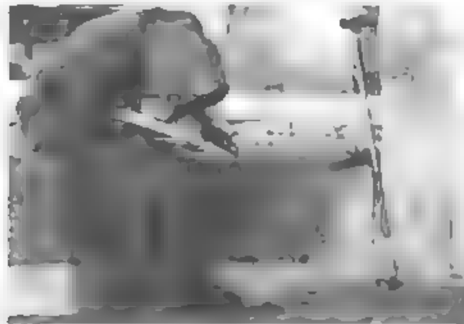

پیاوێك هەبوو ناوی باوکی عبداللە بوو پیاوێکی لەخوا ترس و بەندەیەکی سوپاس گوزاری خودا خێزاندار بوو سێ کوڕی هەبوو لەگەڵ خێزانەکەی لە شوقەیەکی باڵەخانەیەکدا نیشتەجێ بوون هەردەم لە مزگەوت بوو خوا پەرستی دەکرد... هەموو بەیانیەك لەگەڵ گوێ بیستبونی بانگی بەیانی لەگەڵ کوڕکانی دەچوونە مزگەوت بۆ ئەنجام دانی نوێژ لەکاتی خۆی دا... لەولەگەڵ دراوسێکانی زۆر باش بوو هەمیشە پرسیاری لێدەکردن و بەشداری خەمە کانی دەکردن یەکێك لە دراوسێکانی باوکی عبداللە دەڵێت من نوێژی بەیانیم لە مزگەوت نەدەکرد ڕۆژێکیان کاتژمێر ٤ی بەیانی بوو لە زەنگی دەرگا درا بەلامەوە نائاسایی بوو بە کوڕەکەم گوت دەرگاکە بکەرەوە بزانە کێیە کاتێك کوڕەکەم دەرگاکەی کردەوە بینیم عبداللە ی کوڕ ی ئەو پیاوە خوا ناسەیە پاکەتێك نوك و پاکەتێك پاقلەی بە دەستەوەیە لەسەر کاغەزێك نوسراوە ﴿ إن الصلاه كانت علـى المؤمنين كتاباً موقوتاً ﴾ وە لەسەر کاغەزی دووەم نوسراوە ﴿ إن الصلاه تنهى عن الفحشاو والمنكر﴾ دوای ئەم شێوازە جوان و ڕەوشت بەرزیە پیاوەکە سوێندی خوارد کە هەر پێنج نوێژەکە لە مزگەوت بکات بەڵام ئەو دراوسێیەی جلی باڵا پۆشی لەبەر نەدەکرد دەڵێت ڕۆژێکیان لەگەڵ کچە پێنج ساڵانەکەی لە قادرمەکان دەهاتە خوارەوەو کچەکەی لە پێشیەوە دەڕۆیشت لە هاتنە خوارەوە لەقادرمەکان لەو کاتە دا باوکی عبداللە سەردەکەوت کاتێك ئەوانی بینی سڵاوی لێ کرد باوکی عبداللە سەری ئەوی کردو دەستی لەسەر سەری کچەکە داناو پێی گوت :

خوا بت پارێزێ قژی چەند جوانە ئەگەر بێت و بە بالاپۆش لە چاوی خەڵکی نا حەز بپارێزێت لێرەدا هاوسێکەی تێگەیشت کە مەبەستی کچەکەی نیە بەڵکو قسەکە ئاراستەی خودی ئەو کراوە ئەو ژنە دەڵێت چەندین ڕۆژ بیرم لەو ووتەیە دەکردەوە تاکو دوا جار بڕیارم دا بالاّ پۆش بم دوای چەند ڕۆژێك خێزانی باوکی عبداللە لەگەڵ منداڵەکانی چوون بۆ دەرەوەی وڵات و باوکی عبداللە لەماڵەوە مایەوە پاش دوو ڕۆژ لە دراوسێکانی ون بوو بە جۆرێك پێنج نوێژە فەرزەکەی لە مزگەوتی گەڕەکەکە نەدەکرد ئوتۆمبیلەکەشی لە بەردەم دەرگا وەستا بوو دراوسێکانی چەندین جار لە دەرگایان دا بەڵام هیچ وەڵامێك، لەبوو پرسیاریان لە دراو سێکانی تریش کرد بە لکو یەکێکیان ئەم ڕۆژە ببینێتی یان شتێکی لەبارەوە بزانێت وەدوای ئەوە ترسان کە شتێکی خەراپی بەسەر هاتبێ بۆیە دراوسێکانی چونە لای پۆلیس بەسەرهاتەکەیان بۆ گێڕانەوە ئەفسەری پۆلیس بڕیاری دا دوو پۆلیس و دوو پزیشك کە یەکێکیان ڕەگەزنامەی کوێتی بوو پیاوێکی دیندار بوو لەوپزیشکەیان لوبنانی مەسیحی بوو تازە ببووە پزیشك و لە پزیشکی شەرعی ڕاهێنانی دەکرد لەگەڵیان بچن هەموویان بەرەو شوقەکەی باوکی عبداللە ڕۆیشتن ئەفسەرەکە فەرمانی کرد بەیەکێك لە پۆلیسەکان دەرگاکە بشکێنێت ئەمەش دوای ئەوەی زۆریان لەدەرگاکە داو کەس وەڵامی نەدایەوە پۆلیسەکە دەرگای شوقەکەی شکاند تاکو دەرگاکە کرایەوە لێرەدا سەرسام بوون کاتێك بینیان باوکی عبداللە لەبەردەمیان دانیشتووە لەسەر دۆشەك و ڕووی کردۆتە ئاسمان بە قورئانی پیرۆز دەموو چاوی داپۆشی وە دراوسێ کەی هاواری کرد گوتی : ئای باوکی عبداللە ئەفسەرەکە هەستا بەدوورر خستنەوەی کەسەکە بۆدەرەوەی شوقەکەو فەرمانی کرد پزیشکەکان بچنە پێشەوە پزیشکە کوێتیەکە بە پزیشکە لوبنانیەکەی گوت فەرموو دکتۆر لەمرۆ ڕۆڵی تۆیە کاری خۆت ئەنجام بدە پزیشکە لوبنانیەکە لەباوکی عبداللە نزیك بۆوە پزیشکە کوێتیەکە بەپزیشکە لوبنانیەکەی گوت : ساتێك چاوەڕێ بکە قورئانەکەی لەدەستی باوکی عبداللە وەرگرت ، چونکە لەوە ترسا هاوڕێ پزیشکەکەی دەستی لێ بدات بێ گومان پزیشکە لوبنانیەکە بە ووردی سەیری دەم و چاوی باوکی عبداللە ی دەکردوو

سەرلچی دەدا... تەنها چەند چرکەیەك بوو... سەرجەم ئامادەبووان گوێیان لە پزیشکە لوبنانیەکە بوون کاتێك بەدەنگی بەرز گوتی : شایەتی دەدەم کە هیچ خوایەك نیە جگە لە الله نەبێ وە شایەتی دەدەم کە محمد نێردراوو پەیامبەری خودایە... ئینجا دەستی کرد بە پشکنینی دڵ ی باوکی عبدالله کە گەڕابویەوە بەر ڕەحمەتی خودای گەورە... هەموویان چونە پێشەوەو بەتایبەتیش هاورێکەی پزیشکە کوێتیەکە... چۆن ئەو دەڵێت ئەوە مەسیحیە ئایا ئەو مسوڵمان بووە یاخود بەشێوەیەکی بێ ئاگایانە ئەم ووتەیە لەدەمی دەرچوو لێرەدا پزیشکە کوێتیەکە سەرسام بوو ئایا واز لە پزیشکەکە بێنێت بەردەوام بێت لە پشکنینی باوکی عبدالله یاخود پرسیاری ئەوەی لێبکات کەچی گوتووە... چەند چرکە ساتێك و پزیشکە لوبنانیەکە دەستی بە گریان کردو ئەم دیمەنە زۆر کاری تێکرد. لەو ساتەوەختەدا هاورێ پزیشکە کوێتیەکەی هاتە قسەو پێی گوت : بۆچی دەگری ئەم پیاوە نزیکی تۆیە ؟ یان چیتە ؟... پزیشکە لوبنانیەکە گوتی : نەخێ وەالله ی ئەوەی من کە ئەو ڕۆژکە دیومە لە دەم و چاوی ئەم پیاوە لەو نورەی وەکو مانگەشەو وابوو دەدرەوشایەوە... گومانم نەما من پێشتر لە تاریکی دا ژیاوم... لێرەدا هەمووان دایانە پرمەی گریان هاو سێکانی باوکی عبدالله و پزیشکە کەوێتیەکەو پزیشکە لوبنانیەکە. سوپاس بۆ ئەو خوایەی کەباوکی عبدالله ی مراند کە کۆتایی ژیانی باوەشی کردبوو بە قورئانی خوای گەورە... وە سوپاس و ستایش بۆ ئەو خوایەی پزیشکێکی مەسیحی مسوڵمان بوو لەسەر دەستی باوکی عبدالله تەنانەت دوای کۆچکردنی.

پایسکل سوار

هاوڵاتیەکی بەلجیکی بەدرێژایی بیست ساڵ ڕۆژانە لە سنور دەپەڕیەوە بەرەو ئەڵمانیا بەسواری پاسکیلەکەی کە جانتایەکی پڕ خۆڵی بە کۆڵەوە بوو، پاسەوانانی سەرسنوری ئەڵمانیا دڵنیابوون کە ئەو پیاوە شتێك بەقاچاغ دەباتە دەرەوە بەڵام هەموو جارێك بێجگە لەخۆڵ هیچی تریان نەدەبینی کە پێی بێت. نهێنی ڕاستەقینە دەرنەکەوت تەنها پاش مردنی بەرێز دیستان نەبێت کاتێك لەیاداشتەکانی ئەم ڕستەیە نووسرابوو دۆزرایەوە : تەنانەت هاوسەرەکەشم نەی زانیوە کەمن ئەو سامانەم بە هێنانی پاسکیل بۆ ئەڵمانیا بە قاچاغی بەدەست هێناوە.

(ئەوەی جێگەی سەرنج و تێ ڕامانە لێرەدا زیرەکی ئەو پیاوە بوو کە (خۆڵی کردۆتە چاوەکانەوە و سەرنج و تێ ڕوانینی خەڵکی لەسەر ئامانجە ڕاستەقینەکەی لاداوە).

دەستپێشخەری

حوزەیفەی کوڕی یەمان دەڵێت : پێغەمبەری خوا بانگی کردم کاتێک ئێمە لە غەزای خەندەق بووین و پێی گوتم : بڕۆ ناو سەربازگەی قورەیشیەکان و بزانە چی دەکەن، منیش ڕۆشتمە ناو یان (ڕەشەباکە زۆر بەهێزبوو کەبواری نەدەدا کەس کەس بناسێتەوە) ئەبو سوفیان گوتی : ئەی گرۆی قورەیش هەرکەس بڕوانێ لەگەڵ کێ دانیشتووە (لەترسی سیخوڕ و کەسانی نامۆ کەهاتبنە ناویانەوە) حوزەیفە گوتی : دەستی ئەو پیاوەم گرت کە لە تەنیشتمەوە بوو و گووتم : ئەی پیاو تۆ کێ ی ؟ ئەویش بەپەشۆکاوییەوە گوتی : من فلانی کوڕی فلانم..

خاڵی زیرەکی لێرەدا ئەوەیە...(جڵەو گرتنی دەستپێشخەری و بە متمانەوە مامەڵەکردن لە گومان دوورت دەخاتەوە ؟..)

شەربەی ئاو

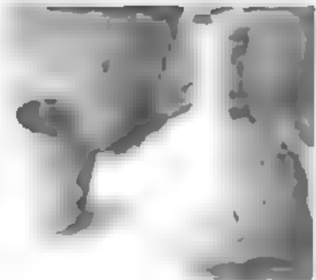

ئەبو حەنیفە ڕۆژێك دەدواو گوتی : پێویستم بوئاو هەبوو لە لادێیەك، کابرایەکی دەشتەکی دەڕۆیشت کە شەربەیەك ئاوی پێ بوو داوام لێ کرد ئەیدامێ و پێداگری کرد کە پێنج درهەم پێم بفرۆشێ منیش پارەکەم دایەو هیچی تریشم پێ نەما.. و دوای ئەوەی تێرئاو بووم گوتم لەی کابرای دەشتەکی نان ناخۆی ؟ ئەویش گوتی: بەڵێ بێنە.. منیش ئەو نانە ڕەقەم پێ ی داو خواردی تا تینوی بوو، ئینجا گوتی : قومێك ئاوم بدەری ؟ منیش گوتم : جامێك بە پێنج درهەم، پارەکەم لێ وەرگرتەوە و شەربەکەشم بۆخۆم هەلگرت.

(خاڵی زیرەکی لێرەدا ئەوەیە : لە دڵا شاردنەوەی نیەت و دروست کردنی کەش و هەوای سەرکەوتن.)

پشیلەی ڕەش

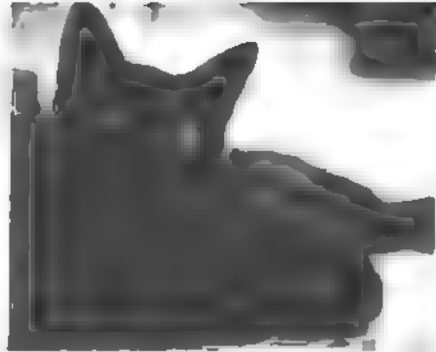

جولانەوەیەکی زیرەك هەیە کە یەکێك لە کارامە فەرەنسی یەکان پێ ی هەستاوە.. ڕۆژێکیان کە گەڕایەوە کۆشکەکەی بە غەمباری و پەشۆکاویەوە، ژنەکەی لێ ی پرسی : چیت لێ قەوماوە، ئەویش گوتی : مارکێز کاجلـــرۆ (کە ناسراو بوە بە فالـچیەتی و جادوگەری) پێ ی گوتم :کە تۆ لەگەڵ نزیك ترین هاوڕێم ناپاکیم لەگەڵ دەکەی منیش بێ ئاگایانە دام بە گوێ یدا.. ژنەکەی پێکەنیەوە گوتی : ئایا من لەوە گەیشتم کە تۆ باوەڕت بەو بانگەشەیە نەکردوە ؟ ئەویش گوتی : بێگومان باوەڕم بە قسەکەی نەکردوە، بەڵام هەڕەشەی لێ کردم و گوتی : گەر قسەکەم ڕاست بوو ئەوا سبەی کە لە خەو هەستای دەبینی پشیلەیەکی ڕەش ا.. لە بەرەبەیانی ڕۆژی دواتر ژنەکە لە خەو هەستا و بینی پشیلەیەکی ڕەش لە تەنیشتیەوە خەو تووە لە ترسان قیژاندی و هاواری کرد ئینجا گەڕایەوە و لەبەردەمیدا چۆکی دادا و پۆزشی بۆ هێنایەوە و داوای لێبوردن و لێخۆش بونی کرد.. لەو ساتە وەختەدا هاوسەرەکەی لە پشت پەردەوە هاتە دەرەوە و شیرێکی ڕووتی بە دەستەوە بوو.

(پەندو ئامۆژگاری لێرەدا ئەوەیە : ئەفسانەو خورافاتی کەسانی تر بەدەرفەت بزانی و بیرو باوەڕیان وەها ئاڕاستە بکەی لە کۆتایی دا لەبەرژەوەندی تۆ دا بێت.)

دەی زانی کە ژنەکەی کوژراوە

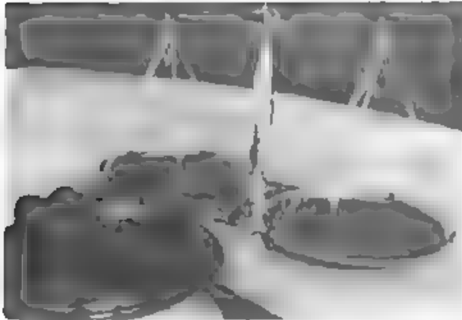

کاتێك دەستەی دادگا خەریکی دەرکردنی فەرمانی لە سێدارەدان بوون بەسەر بکوژی ژنەکەی کەتا ئەو کات تەرمەکەی نەدۆزرابۆوە سەرەڕای بەردەست بوونی هەموو بەڵگەکان کە هاوسەرەکەی تۆمەت باردەکات.. پارێزەرەکەی بەرگری بەدوای پاساوێك دادەگەڕا تاکو بریکارەکەی رزگار بکات... ئینجا بەدادوەری گوت ! فەرمانی لە سێدارەدان بەسەر بکوژەکە دانادرێ.. بێگومان دەبێ دەستەی دادگا بە لگەی تەواویان لەبەردەست بێت و هیچ گومانێك نەبێ کە تۆمەت بارەکە بەڕاستی ژنەکەی کوشتووە .لێتاش.. لەدەروازەی دادگاوە.. بەلگەیەکی مەزن دێتە ژوورەوە کەدەی سەلێنێ بریکارەکەم بێتاوانەو ژنەکەشی ساغ و سەلامەتە...!!

دەرگای دادگا کرایەوە سەرجەم ئەوانەی لە هۆڵەکەدا بوون چاوویان لە سەر دەرگا کە بوو...

پاش چەند چرکە ساتێك لە بێ دەنگی و چاوەڕوانی... کەس لە دەرگاوە نەهاتە ژوورەوە...

لێرەدا پارێزەرەکە گووتی : هەمووان چاوەڕوان بوون کوژراوەکە بێتە ژوورەوە !! و ئەمەش جەخت لەسەر ئەوە دەکاتەوە کە ئێوە لە سەدا سەد باوەڕتان وایە کە بریکارەکەم ژنەکەی خۆی کوشتووە !!!

لێرەدا هۆڵەکە وروژاو هەمووان سەرسان بوون بە زیرەکی پارێزەرەکە..

... دادوەرەکان هەڵوێستەکەیان تاوتوێ کرد... وفەرمانی لە پرتاو دەرچوو فەرمانی لە سێدارەدان !!! چونکە گەیشتنە ئەوڕاستیەی کە هیچ گومان و دوو دڵیەکی تێدا نیە کە ئەو پیاوە ژنەکەی خۆی کوشتووە... دوای فەرمان دەرچوونەکە خەلکەکە پرسیان چۆن فەرمانی

لەم جۆرە دەردەکرێ... دادوەرەکە زۆر بە سانایی وەڵامی دایەوە : کاتێك کە پارێزەرەکە بەهەمووانی ڕاگەیاند ژنەکە نەکوژراوە و ئێستاش زیندووە... هەموومان چاومان لەسەر دەرگاکە بوو چاوەڕوانی هاتنە ژوورەوەی بووین تەنها یەك کەس نەبێ لەناو هۆڵەکە !!! ئەویش هاوسەر تۆمەت بارەکە بو ، چونکە ئەو باش دەزانێ کە ژنەکەی کوژراوە... و کەسانی مردووش ناڕۆن بەڕێدا.

قاز دز

پیاوێك هات بۆ لای حەزرەتی سولەیمان (سڵاوی خوای لەسەر بێ) و پێ ی گوت: ئەی پێغەمبەری خودا ! دراوسێم هەن قازەکانم دەدزن، ئەمیش بانگەوازی کرد : بۆ نوێژ، ئینجا وتارێکی بۆ دان و لەوتارەکەدا گوتی : یەکێك لە ئێوە قازی دراوسێکەی دەدزێ، و پاشان دێتە ناو مزگەوت و پەڕموچی بەسەرەوە یە، پیاوێك دەستی بەسەری دا هێنا، حەزرەتی سولەیمان گوتی : بیبەن ئەوە هاوڕێکەتانە.

تورەگەکە

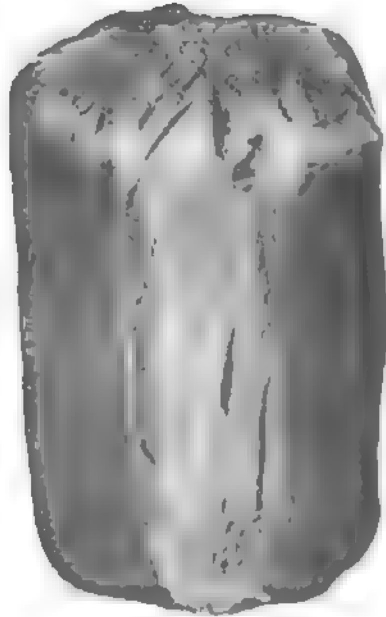

بە ئیمامی شافیعی گوترا : پیاوێک تورەکەیەکی پڕ و مۆر کراوی دا بە ژنەکەی و داوای لێ کرد هەرچیەکی تێدایە بەتاڵی بکات بە مەرجێك نەیکاتەوە یان مۆرەکەی بشکێنێ یاخود بیسوتێنێ، ئەگەر یەکێك لەوانە بکات ئەوا تەڵاق دراوە ؟ ئەویش گوتی : تورەگەکە پڕەبووە لە شەکر یاخوود خوێ ژنەکە تەنها بیخاتە ناو ئاو هەرچی تێدایە دەتوێتەوە.

ئارامبگرە بەختەوەر دەبیت

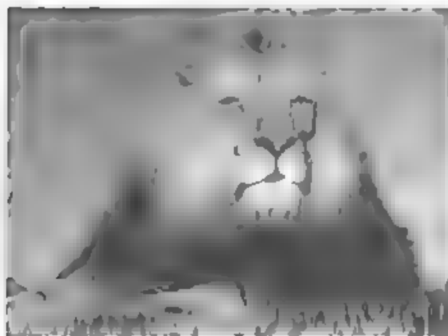

لەگوندێك ژنێك دەچێ بۆ لای یەکێکی زانا کە پێ ی وایە جادووگەرەو داوای لێ کرد کارێکی جادوویی بۆ ئەنجام بدات بە شێوەیەك مێردەکەی خۆشی بوێت کە هیچ کەسێك لە ئافرەتانی جیهان لە گەڵیدا نەی بینێ، لەبەرئەوەی ئەم پیاوە زاناپەروەرو وشیار بووە پێ ی گوتوە تۆ داوای شتێك دەکەی کە هەروا ئاسان نیە و تۆ داوای شتێکی مەزن دەکەی ئایا تۆ ئامادەی لەو ئەرکە بگریە ئەستۆ ؟ ئەویش گوتی بەڵێ. بە ژنەکەی گوت : ئەم کارە تەواو نابێ تەنها ئەگەر بتوانی تاڵە موویەکی گەردنی شێر بهێنی، ژنەکە گوتی شێر ؟ زاناکە گوتی : بەڵێ، ژنەکە گوتی : من چۆن دەتوانم ئەو کارە بکەم کەشێر ئاژەڵێکی مەترسیدارە و ڕەنگە بمکوژێ ئایا ڕێگایەکی ئاسان تر و سەلامەت تر نی یە ؟ زاناکە پێ ی گوت : نەخێر تۆ دەتوانی لەوەی خوازیاری بە دەست بهێنی لە خۆشەویستی مێردەکەت تەنها بەو ڕێگایەو ئەگەر بیربکەیتەوە لەوا ڕێگە چارەیەکی شیاو دە دۆزیتەوە بۆ هێنانەدی ئامانجەکەت.

ژنەکە ڕۆیشت بە هەڵە داوان بیری دەکردەوە چۆن بتوانێ ئەو تاڵە موە داواکراوە بەدەست بهێنێ، بۆیە کەوتە ڕاوێژ بەوکەسانەی جێگەی متمانەی بوون لە دانایی و پێ یان ڕاگەیاند شێر پەلاماری کەس نادات تەنها ئەگەر برسی بێت بۆیە دەبێت تێری بکەیت بۆئەوەی لە شەڕی پارێزراو بیت، ژنەکە ئەم ئامۆژگارییەی وەرگرت و ڕۆیشت دارستانێکی نزیك لە خۆیان و دەستی کرد بە فڕێدانی پارچە گۆشت بۆ شێرەکە و لێ ی دوور دەکەوتەوە، بەم شێوەیە بەردەوام بوو لە پێدانی گۆشت بە شێرەکە تاوەکو وای لێ هات هۆگری بوو هەرجارەی کەمێك لێ ی نزیك دەبووەوە تاکو ئەو ڕۆژەهات کە شێرەکە لە تەنیشتیەوە درێژ دەبوو کە هیچ گومان نەبوو لەوەی کە خۆشی دەوێت بۆیە دەستی لەسەر

سەری دانا و ئینجا دەستی بەسەرو گەردنی دا دەهێنا بە سۆزەوە لە کاتێکدا شێرەکە لەو پەڕی شادی و حەسانەوە دا بوو کارێکی گران نەبوو کە ژنەکە تاڵە موویەك زۆر بەهێمنی لێ بکاتەوە، کاتێك زانی تاڵە مووەکەی بەدەستەوە هاتووە بە پەلە خۆی گەیاندە زاناکە کە پێ ی وابوو جادووگەرە بۆ ئەوەی پێ ی بدات زۆر شادومان بوو کە توانی ویەتی دڵی مێردەکەی بەدەست بهێنێ و بۆ هەمیشە لە دڵیدابێت کاتێك زاناکە تاڵە مووەکەی بینی پرسیاری لێ کرد : چۆن توانیت ئەم تاڵە مووە بەدەست بهێنی چیت کردووە ؟ ژنەکەش بە درێژی پلانی ماڵی کردنی شێرەکەی بۆ باس کرد، کە پوختەکەی بریتی بوو لە زانینی چوونە ناو دڵی شێرەکە و ئینجا تێر کردنی و لە پاشان بەردەوامی و ئارامی لەسەر ئەم کارە تا ئەو کاتەی بەرهەمەکە دەچنێتەوە، ئەو کات زاناکە پێ ی گوت : ئەی ژنی خوانـاس... مێردەکەی تۆ لەو شێرە دڕندەترنیە. چیت لەگەڵ شێرەکە کردووە ئەو هاش لەگەڵ مێردەکەت ڕەفتار بکە دەبێتە مولکی تۆ و ڕێگای چوونە ناو دڵی شارەزا دە بیت و پرسێتی یەکەی مێردەکەت تێربکە دەبێتە کۆیلەی تۆ. ئەخشە بۆ ئەم کارەت بکێشە و ئارامبگرە لەسەری بەختەوەر دەبیت.

لێدان بە چەکوش

ئایا گوێ بیستی چیرۆکی بزوێنەری کەشتی یە گەورەکە بووی کە ڕۆژێکیان پەکی کەوت؟

خاوەنی کەشتیەکە هانای بۆ سەرجەم شارەزایانی ناوچەك برد بەڵام کەسێك لەوان نەیتوانی بزانێ چۆن بزوێنەرەکە چاك بکاتەوە... لەپاشان پیاوێکی پیریان هێنا کە لە چاککردنەوەی کەشتیەکان شارەزا بوو هەر لەکاتی گەنجیەوە ئەم کارەی دەکرد، ئەو پیرەمێردە جانتایەك ئامرازو کەرەسەی لەگەڵ خۆی هەڵگرتبوو کاتێك گەیشتە ئەوێ... دەستبەکار بوو، بزوێنەرەکەی بەوردی لەسەرەوە تا خوارەوە پشکنی دووان لەخاوەنانی کەشتیەکە لە گەڵیدا بوون و چاودێری یان دەکرد بەو هیوایە بوون بزانن ئەو چی دەکات بۆ چاك کردنەوەی بزوێنەرەکە. دوای کۆتایی هاتنی پشکنین، پیرەمێردەکە چوو بۆ لای جانتاکەی و چەکوشێکی بچوکی دەرهێنا و بە هێمنی دای لە بەشێکی بزوێنەرەکە و دەست بەجێ بزوێنەرەکە دەستی بە جوڵە کردەوە و بە ووریایی چەکوشەکەی گەڕاندەوە شوێنی خۆی، بزوێنەرەکە چاك بوەوە !!! دوای هەفتەیەك خاوەنانی کەشتیەکە پسولەی چاك کردنەوەی کەشتیەکەیان لە پیرەمێردەکەوە پێ گەیشت کە بریتی بوو لە دە هەزار دۆلار !!!

خاوەنانی کەشتیەکە هاواریان لێ بەرز بوویەوە "ئەو هیچی کردووە "

بۆیە بۆ پیرە مێردەکەیان نووسی : تێ بینی ((تکایە تکایە پسولەکەمان بە درێژی بۆ بنێرە))

پیرەمێردەکەش پسولەکەی بەم شێوەیە نارد :

لێدان بە چەکوش.............................. ٢ $

زانینی ئەوەی کە لەکوێی دەدەی..................... ٩٩٩٨٠٠$

پەندو عیبرەت: تێ کۆشان گرنگە، بەڵام زانینی ئەوەی هەوڵ و ماندووبوون لەکوێ خەرج دەکەیت لە ژیانتدا، شتێکی جیاوازە !!!!.

درەختە دوورەکە

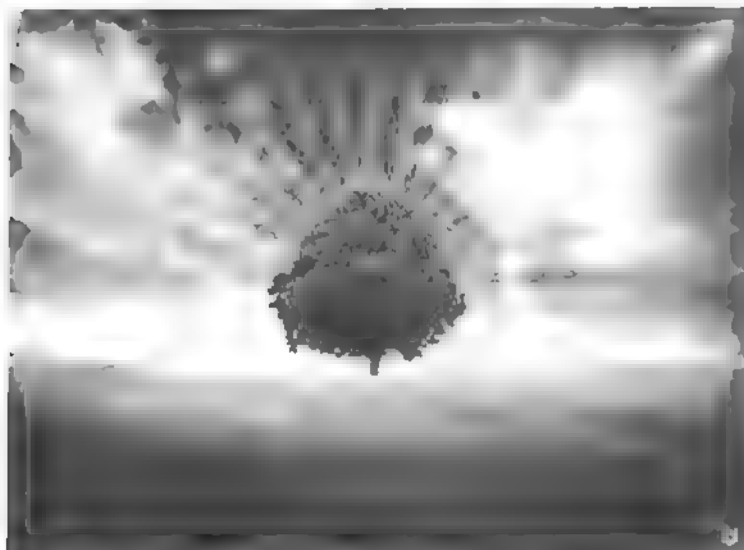

پیاوێك ڕۆیشت بۆ ماڵی هاوڕێ یەکی بەڵام لەماڵ نەبوو، لەپاشان بە دوایدا گەڕا تاکو دۆزیەوە لە ژێر درەختێکدا دانیشتبوو لە دەرەوەی شار، پێی گوت : نیازم وابوو بەسەفەربچم، با ئەو پارەیە لای تۆ بێت تاوەکو دەگەڕێمەوە، دوای ماوەیەك پیاوەکە لەسەفەرەکەی گەڕایەوە، و چوو بۆ لای هاوڕێ کەی و داوای پارەکەی کردەوە،، ئەویش نەی دایەوە، پیاوەکە چوو بۆ لای قازی و سکاڵای کرد. قازی بانگی هاوڕێ کەی کرد و لێی پرسی : بۆچی پارەی ئەو پیاوە نادەیتەوە، ئەویش گوتی : هیچ پارەی ئەوم لانیە و گوتی ئەو درەختە هەرنازانم لە کوێ یە.

قازی بیری کردەوە، ئینجا بە سکاڵاکارەکەی گوت ئێستا کە بڕۆ بۆ لای ئەو درەختە، لەوانەیە ئەو پارەیەت لە ژێر درەختەکە شاردبێتەوە، هاوڕێکەت لە تەنیشتمەوە دادەنیشێت تاوەکو دەگەڕێتەوە.

قازی دەستی کرد بە سەیرکردنی مەسەلەکانی تر، لە پڕ قازی تەماشای ڕکابەرەکەی کرد

کە لە تەنیشتیەوە دانیشتبوو پرسیاری لێ کرد : ئاخۆ دەبێ هاوڕێ کەت گەیشتبێتە لای ئەو درەختە ؟

ڕکابەرەکەش گوتی : نەخێر ئەو شوێنە زۆر دوورە.

لەو کاتە قازی گوتی : کەواتە تۆ شوێنی دارەختەکە دەزانی، و بێ گومان پارەکەی لەوت زەوت کردووە.. پیاوەکە دانی پێدانا، بۆیە قازی فەرمانی کرد بە پیاوەکە پارەی خاوەنەکەی بداتەوە، و لەسەر ئەو ناپاکیەش سزای دا.

خاتونێك بەسەرهاتی خۆی دەگێڕێتەوە

من مێردم هەبوو لەگەڵیدا زۆر یەکرمان خۆش دەویست بەڵام خوای گەورە منداڵی پێ نەبەخشین هەرئەوەش بووە هۆی لێڵ بوونی گەردی ژیانمان منیش بەزەییم پێداهاتەوە و پێشنیاری لەوەم بۆی کرد ژنێکی تر بخوازێت، بەڵام ئەو بەتوندی ڕەتی کردەوە بەڵام من چەندین ڕۆژو مانگ سور بوم لەسەر داواکەم تاکو ڕازیم کرد و لەگەڵیدا ڕوومان کردە خانمێك و دواتر

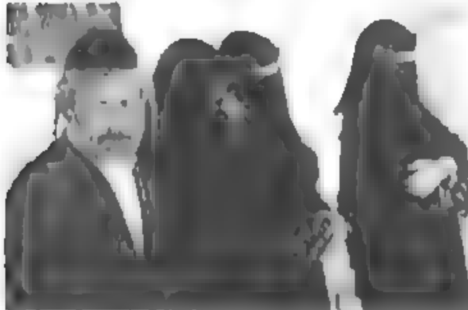

مارەکراو هاوسەرگیری یەکە تەواو بوو. بەڵام زۆری نەخایاند ئاگری پەرۆش (غیرە) لە دڵمدا هەڵایسا کاتێك بینیم ئەوی لەمن زیاتر خۆش دەوێ لەمن و بەتایبەتیش کاتێك سك پڕ بوو منداڵی بوو لێ ی منداڵێکی جوان. هەرکاتێ پیارەکەم لێ ی نزیك دەبوویەوە من زیاتر پەرۆشی و ڕق دای دەگرتم تاکو ئەو ڕۆژەی پێ ی گوتم لەگەڵ ژنە تازەکەی بەنیازە سەفەر بکات و منداڵەکەی لای ئەو بەجێ دەهێڵێ، منیش بەبێ سێ و دوو ڕازی بووم لەبەرئەوەی کەس نیە لە من زیاتر گرینگی بەو منداڵە بدات. لە ڕۆژی یەکەمی سەفەرەکە منداڵەکە لەبەردەمم یاری دەکرد ئەو شەوە شەوێکی زۆر ساردی زستان بوو، بۆیە هەندێك دارم سوتاند تاکو ژوورەکە گەرم بێ ـ کاتێك منداڵەکە خەریکی یاری کردن بوو، ئاگری ناو دڵم پەرۆشی و ڕقی دەخوارد، منداڵەکە چوو بۆلای سۆپاکەو پشکۆکانی گرتە دەست بەپەلە چوومە لای، بەڵام لە جیاتی ئەوەی پشکۆکان لەدەستی دووربخەمەوە خستمە ناویەوەو تا دەستی توایەوە لەناو ئاگرەکە ئینجا ئاگری دڵم دامرکایەوە بەڵام بەتەواوی نەکوژایەوە.

دوای ئەوە بە کاتژمێرێك هەواڵێکم بۆ هات کە مێردەکەم و ژنی دووەمی دووچاری ڕووداوێك هاتوون و هەردووکیان مردوون، بۆیە خۆم بەتەنیایی مامەوە کەسی ترم نیە بێجگە لەو منداڵە دەست شێوێندراوە. منداڵەکە گەورەبوو خۆشم ویست و خۆشی ویستم ئەو بوو

بە بەرپرسیاری من، هەر ئەو سەرپەرشتیم دەکات و داخوازیەکانم جێ بەجێ دەکات و زۆر بەنەرموو نیانی و سۆزەوە مامەڵەم لەگەڵ دەکات. هەروەها بانگم دەکات بە دایەو خوانناسانە لەگەڵم هەڵسوکەوت دەکات، هەرجارەی بە دایە بانگم دەکات دڵم لە خەفەتا لە گوشرێ و هەرجارەی دەبینم دەستەکانی شێوێندراوە جەرگم بۆی دەسوتێ و بە کوڵ دەگریم و نازانم بێ ئەو منداڵە حاڵم چۆن دەبێ..

وَعَسَىٰ أَنْ تُحِبُّوا شَيْئًا وَهُوَ شَرٌّ لَكُمْ ۗ وَاللَّهُ يَعْلَمُ وَأَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ﴾

واتە : لەوانەیشە لەشتێك حەزنەکەن و ناخۆش بێت لاتان، بەڵام خێروچاکەی تێدا بێت و بەخێریش گەڕێ ڕەنگە حەزتان لەهەندێ شت بێ و پێشتان خۆش بێت کەچی شەڕو خراپ بێت و ئاکامەکەی باش نەبێ" مرۆڤ بە سروشت هەر دانیشتنی پێ خۆشە، بەڵام دانیشتن وخۆدزینەوە لەجیهاد ڕیسوایی و ژێردەستەیی بەدوارەیە

بازرگان و کورەگەنجەکە

کوڕێک هەبوو لەگەڵ باوکی دا دانیشتبوو، لە پڕ پیاوێک هاتە ژوورەوە و باوکەکەی گرت و بە توندی ڕای وەشاند و هەڕەشەی لێ کردو لێ ی پرسی : کوا پارەکەم ؟؟ ئەی دز لەسەر تۆ زۆر ئارامم گرت ؟؟.. کورەکە لەترسی مامەڵەی ئەو پیاوە لەگەڵ باوکی هەستایە سەرپێ و وورده وورده لەمەترسی ئەوپیاوە هێوربویەوەو بەپیاوەکەی گوت : وازلە باوکم بهێنەو ئازاری مەدەو لەگەڵ مندا قسە بکەو ان شاءالله پارەکەت دەست دەکەوێتەوە تەنها دەست لە باوکم هەڵگرە و ئازاری مەدە، پیاوەکە وازی لە باوکی هێنار بە کورەکەی گوت باوکت ٣٠ هەزاردیناری لێ وەرگرتووم و هەر ئێستا دەمەوێتەوە، کورەکە چۆ ژوورەکەی خۆیەوە و هەرچیەکی کۆکردبۆوە تاکو هاوسەرگیری پێبکات لەو مووچەیەی وەری دەگرێت، ئەو بڕەی پاشەکەوتی کردبوو دەگەیشتە هەزار دینار، بەرامبەر باوکی خۆنەویستی نواندو هەموو پارەکەی دا بەو پیاوەو پێی گوت ئەمە سەرەتایەو لەماوەی دووڕۆژی تر ئەمەکەی تریشت بۆ چارەسەر دەکەم. پیاوەکە لە قسەی کورەکە دڵنیابوو چووە دەرەوە، لە ڕۆژی دواتر پیاوێك پەیوەندی بەکورەکە و پێ ی گوت : کارمەندێکمان پێویستە بەکرێ ئیشمان بۆ بکات داوای چەند شتێك کراوە هەموویان لە تۆدایە، بۆیە

لەگەڵمدا وەرە بۆئەوەی چاوت بە بازرگانەکە بکەویت و لەگەڵی دا ڕێك بکەون. کورەکە چوو بۆلای بازرگانەکە و بازرگانەکە لێی پرسی لەکارەکەت موچەی چەند وەردەگریت کورەکە پێی گوت ۹۰۰دینار، ئەویش پێی گوت دەمەوێ لەلای من کار بکەی من موچەی ۱۵۰۰دینارت پێ دەدەم لەمانگێکدا سەرەڕای کرێی نیشتەجێ بوون، وەئەگەر ڕازیش بووی لە ئێستاوە موچەی ٦مانگت پێ دەدەم پێش ئەوەی بێیە سەرکارەکەت.

کورەکە خۆی پێ نەگیراو دانیشت دەستی کرد بە گریان، بازرگانەکە لـێ ی پرسی : بۆچی دەگری ؟ کورەکەش بەسەرهاتی ئەو پیاوەی بۆ گێرایەوە کەهاتۆتە سەرباوکی و چۆن ئەو لەخوا ترساوەو خوای گەورەش ڕزقی بۆ دابین کردوە کەلەو بەخەیاڵی دا نایەت. وَمَنْ يَتَّقِ اللَّهَ يَجْعَلْ لَهُ مَخْرَجًا ﴿٢﴾ وَيَرْزُقْهُ مِنْ حَيْثُ لَا يَحْتَسِبُ ۚ وَمَنْ يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ فَهُوَ حَسْبُهُ ۚ.

واتە : هەرکەسێك لە خوا بترسێ و سنوورەکانی بپارێزێ، خوا دەرووی خێری لـێ ئەکاتەوە، لە شوێنێکەوە ڕزق و ڕۆزی پێ دەبەخشێت کە حسابی بۆ نەکردبێت و خۆی پێی نازانێت ئەو زاتەی بەسە، بۆ ئەوەی یاریدەدەری بێت

بەڕاستی ئەوە درۆیە

پاشایەك لە وڵاتەکەی ڕای گەیاند هەرکەسێك درۆیەك هەڵبەستێ یان دروستی بکات وام لێ بکات بڵێم نا ئەوە درۆیە ئەوا نیوەی ماڵەکەمی دەدەمێ، شوانێك هات بۆ لای و گوتی باوکم گۆچانێکی درێژی هەبوو دەگەیشتە ئاسمان و ئەستێرەکانی پێ دەجولاند، پاشاکە پێی گوت: بێگومان ئەوە شتێکی نامۆیە بەڵام ڕوودەدات، باپیرم سەبیلە (دارجگەرە) یەکی هەبوو ڕاستەو خۆ بەگەرمی خۆر دای دەگیرساند، شوانەکە ڕۆیشت بێئەوەی هیچی دەست بکەوێ. یەکێکی تر هات بۆلای پاشاو گوتی : ببەخشە پاشا دواکەوتم چونکە سەرقاڵ بووم درێنێ گەردەلولێك هات هەورە بروسك ئاسمانی لەت کرد منیش چوم چاکی بکەمەوە، پاشاکە پێی گوت کارێکی باشت کردووە بەڵام چاك نەت دوریوەتەوە ئەمرۆ بەیانی هەندێ نەرمە باران باری، ئەویش ڕۆیشت بێئەوەی هیچ وەربگرێت. ئینجا پیاوێکی تر هات بەرمیلێکی لەسەر شان بوو پاشا لێی پرسی بەسەرهاتی تۆ لەگەڵ ئەم بەرمیلەدا چیە ؟ ئەویش گوتی هاتووم ئەوبەرمیلە زێڕەم بدەیتەوە کە پێم دابووی !!! پاشا بە توڕەییەوە گوتی : من قەرزارتم بەیەك بەرمیل زێڕ ؟ پیاوەکە وەڵامی دایەوە و گوتی : بەڵێ. پاشاکە گوتی : نا ئەوە درۆیە، پیاوەکە گوتی : ئەگەر بەڕاستی ئەوە درۆیە ئەوا نیوەی ماڵەکەتم بدەرێ، پاشا بەخێرایی وەڵامی دایەوە و گوتی : نا نا ئەوە ڕاستە. پیاوەکە پێی گوت : ئەگەر ئەوە ڕاستە ئەوا بەرمیلێك زێڕم بدەرێ....
بەڕاستی ئەمەیە زیرەکی بەڕێزان.

منداڵ بەخششی خوایە

ژنێـک هـەوڵی دەدا خۆی لە کۆرپەلەکـەی ڕزگار بکات بەڵام بـوو بە دەردەسەری، ژنەکـە بە دکتۆرەکەی گوت : ئایـا دەتـوانی نەشتەرگەریم بۆ بکـەی بـۆ لـەبار بردنـی کۆرپەلەکـەم و ڕزگاربونم لـێ ی ؟ لـە نۆرینگەیەکی ژنانە یەکێك لە خاتوونەکان چووە بەردەم پزیشکی ئافرەتان و بەبێزاریـەوە پـێ ی گوت : من پێویستم بـە یارمـەتی تۆیـە، منـداڵی یەکـەمم ئێـستا سـاڵی یەکـەمی تـەواو نەکردووە، و منیش دووگیانم بە منداڵی دووەم، و ناتوانم بەرپرسیارێتی دوو منـداڵی بـچوك هەڵبگرم سەرەڕای بەرپرسیارێتی یەکانی تریشم، بۆیە دەتوانی یارمەتیم بدەی ؟؟

پزیشکەکە وەڵامی دایەوە و گوتی : ئەوە چۆن دەکرێت ؟؟

دایکەکە لە وەڵامدا گوتی : ئایا دەتوانی نەشـتەرگەری لـەباربردنی کۆرپەکـەم بـۆ ئـەنجام بدەی بۆ ڕزگار بوونم لیّ ی ؟؟!! پزیشکەکە ماوەیەك بێ دەنگ بوو ئینجا گوتی : بەڵام ئەو کارە زیانت دەخاتە مەترسی یەوە، ڕات چیە بە ڕێگە چارەیەکی گونجاو تر و سەلامەت تر ؟

دایکەکە دوای ئەوەی لـەوەڵامی پزیـشکەکە دڵنیـا بـوو بـە دڵ خۆشـیەوە گـوتی : ئـەم ڕێگەچارەیە کامەیە ؟

پزیشکەکە گوتی : لـەبەرئەوەی تۆ ناتوانی بەرپرسـیارێتی دوو منـداڵ لـەیـەك کاتـدا بگریتـە ئەستۆ بۆیە دەتوانین خۆمان لە منداڵی یەکـەم دەربـاز بکـەین و کۆرپەلەکـەش بهێڵینـەوە و

بەمەش تۆ خۆت دووچاری نەشتەرگەری ناکەیت و دەبیتە دایکی تەنها یەك منداڵ !!

دایکەکە بەترسەوە وەڵامی دایەوە : ئەستەمە، تۆ دەڵێ ی چی، ئەمە تاوانە. ئایا تۆ دەزانی باسی کوڕەکەم دەکەی ؟

پزیشکەکە بە هێمنی یەوە گوتی : پێم وابوو ئەم ڕێگە چارەیە باشترە چونکە هەردووکیان منداڵی تۆن و هیچ جیاوازی یەك نی یە لە نێوان کوشتنی منداڵێکی شیرە خۆرەو کۆرپەلەیەك کە جارێ ڕووناکی جیهانی نەبینیوە لەهەردووبارەکەدا یە کێکیان دەمرێ...

دایکەکە بەسەری خۆی داداو لە نیازو مەبەستی پزیشکەکە گەیشت و نۆرینگەکەی بەجێ هێشت دوای ئەوەی وادەی سەردانی مانگانەی تۆمارکرد...

منداڵ بەخششی خوایە تەنها ئەوانە نرخی دەزانن کە بێ بەش بوون لەم بەخششە، ئەی خوای بەخشندە وەچەی باش و ڕەسەن ببەخشە بەسەرجەم ئافرەتانی مسوڵمان.

پارەكەت لەكوێ شاردۆتەوە ؟؟؟

دەگێڕنەوە شەوێك پیاوێ هات بۆ لای پێشەوا ئەبو حەنیفە و پێ ی گوت : ئەی پێشەوا ! ماوەیەكی درێژە هەندێ پارەم لە شوێنێك داناوە، بەڵام ئەو شوێنەم بیر چۆتەوە، ئاخۆ دەتوانی هاوكاریم بكەی لە چارەسەركردنی ئەم كێشەیە ؟

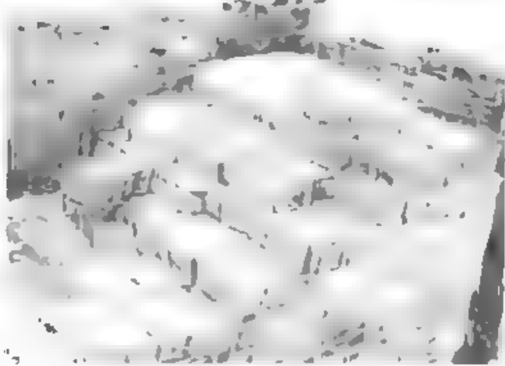

پێشەوا پێ ی گوت : ئەمە كاری پێشەوایانی نایێ نی بە ئاوەكو رێگە چارەیەكت بۆ بدۆزمەوە، ئینجا كەمێك بیری كردەوە و پێ ی گوت : برۆ، تاكو بەیانی نوێژ بكە، ئەو كات شوێنی پارەكەت بیردەكەوێتەوە ئەگەر خوای گەورە ویستی لەسەر بێت ...

پیاوەكە رۆیشت و دەستی بە نوێژ كردن كرد، و لە پڕتاو پاش ماوەیەكی كورت، و لەكاتی نوێژەكە، شوێنەكەی بیركەوتەوە كە پارەكانی تێدا شاردۆتەوە بەپەلە رۆیشت بۆ لەو شوێنەو پارەكەی هەڵگرتەوە.

لەبەرە بەیانی دا پیاوەكە چووە لای پێشەوا ابو حنیفە و، هەواڵی دایە كەپارەكەی دەستكەوتۆتەوەو، سوپاسی پێشەوای كرد.

ئینجا لێ ی پرسی : چۆن زانیت كەمن شوێنی پارەكەم بیردەكەوێتەوە ؟

پێشەوا گوتی : چونكە من دەم زانی كە شەیتان لێت ناگەڕێ نوێژبكەی، و سەرقاڵت دەكات بە بیر كەوتنەوەی پارەكە بۆ ئەوەی واز لە نوێژكردن بهێنی.

نابینا

شەوێك پیاوێکی نابینا چرایەك بەدەستیەوە دەگرێت و گۆزەیەك دەخاتە سەرشانی و بەڕێگادا دەڕوات، لەڕێگادا تووشی کەسێك دەبێت پێ ی دەڵێت : برا دەر شەو و ڕۆژ بۆ تۆ وەك یەك وایە، ئەی ئەو چرایەت بۆچی بەدەستەوە گرتووە؟ پیاوە کوێرەکە بە پێکەنەوە ووتی : ئەو چرایە بۆ تۆیە ئەوەك چاوت نەبینێ و گۆزەکەم لێ بشکێنیت........!!

نامەی باوکێك بۆ کوڕەکەی لەزیندان

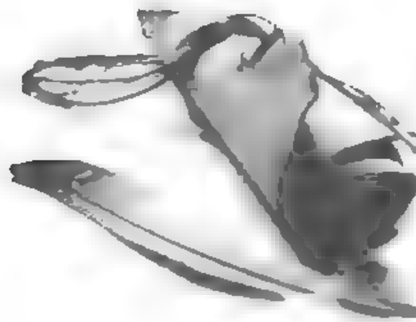

جوتیارێکی پیر نامەیەك بۆ کوڕە زیندانی کراوەکەی دەنوسێت و دەڵێت : کوڕەکەم لەمساڵ توانای ئەوەم نابێت پەتاتە بچێنم چونکە توانای زەوی کێلانم نی یە ؟ دەزانم ئەگەر تۆ لێرە بویتایە دەتوانی یارمەتیم بدەیت .

کوڕەکە وەڵامی نامەکەی باوکی دایەوە و بۆی نووسی: باوکە گیان بە هیچ شێوەیەك بیر لە کێلانی زەویەکە مەکەرە چونکە دەمانچەکەم لەناو زەویە کەدا شاردۆتەوە؟

پۆلیس نامەکە دە خوێنێتەوە، رۆژی دواتر هەموو زەوی یەکە هەڵدەکەنن تاوەکو دەمانچەکە بدۆزنەوە، بەڵام هیچین نە دۆزی یەوە.

ڕۆژی دواتر دووبارە نامەیەکی بۆ باوکی نووسیەوە: باوکە گیان ئێستا پەتاتەکانت بچێنە، ئەوە باشترین کارێکە کە توانیبێتم بۆتی بکەم لێرەدا..!!

پیرەمێر و داڵاشە بچووکەکە

لەکاتێکدا پیاوێکی بەسەڵاچوو لە باخێکی گشتی دا پیاسەی دەکرد ... جوانی دەوروبەری لە درەختەبەرزەکان سەرنجی ڕاکێشا، لە ناکاو چاوی بەهێلانەیەك کەوت کەوادیار بوو بەهۆی باوە لەسەر یەکێك لە درەختەکان کەوتبووە خوارەوە، ئەویش لێی نزیك بووەوە بینی بچکە داڵاشێکی لەناودایە .. بۆیە پیاوەکە بڕیاریدا ڕزگاری بکات ..

پیاوەکە دەستی درێژکرد بۆ داڵاشەکە بەڵام ئەو بە توندی گازی لێ گرت...لەبەرتووندی ئازارەکە پیاوەکە دەستی کێشایەوە و هاواری لێ بەرزبووەوە، بەڵام خولەکێکی نەبرد سەرلەنوێ پیاوەکە دەستی درێژکردەوە بۆ ئەوەی ڕزگاری بکات ....داڵاشەکە جارێکی تر گازی لێ گرتەوە....

دوای خولەکێك بۆ جاری سێیەمیش هەوڵی دا بەڵام بێ سوود بوو.

لەنزیك ئەمەوە پیاوێکی تر دانیشتبوو چاودێری ئەم ڕووداوەی دەکرد ؟؟ پیاوەکە هاواری کرد: ئەی پیاوی دانا، بۆچی لەجاری یەکەم پەندت وەرنەگرت ،نە لەجاری دووەم.. ئێستاش لە هەوڵی ئەوەدای بۆ جاری سێیەم ڕزگاری بکەیت ؟

پیرەمێردەکە گوێی بەسەرزەنشت کردنی پیاوەکە نەداو بەردەوام بوو لە هەوڵەکانی تاکوسەرکەوت لە ڕزگارکردنی داڵاشەکە ، لەنێوان گەڵاکانی درەختەکە دایناپەوە... ئینجا بەئاراستەی ئەو پیاوە ڕۆیشت و دەستێکی لە شانیدا و پێی گووت : ئەی کوڕی خۆم (سروشتی داڵاش وەهایە کە بگەزێت ، سروشتی منیش ئەوەیە کە سۆز و خۆشەویستیم هەبێت ، کەواتە بۆچی دەتەوێ بوار بەسروشتی ئەو بدەم بەسەرسروشتی مندا سەربکەوێت .

پەندو ئامۆژگاری :

مامەڵە لەگەڵ خەڵکی بکە بەسروشتی خۆت نەك بەسروشتی ئەوان ...با ئەوان هەرچیەك بن، ڕەفتاریان هەرجۆرێك بێت ، کە هەندێك جار ئازارت دەدەن و بریندارت دەکەن ، گوێ مەدە بەو دەنگانەی بەرز دەبنەوە و داوات لێ دەکەن واز لە ڕەفتارە باشەکانت بهێنیت لەبەرئەوەی شایانی ئەو ڕەفتارە جوانانەی تۆ نین.

درەخت و جگەرە

ڕاستی یەکی گرنگ هەیە کە زۆر جار لێمان ون دەبێت ، ئەویش کەڵەکە بوونی کارەکانە بە تێ پەڕبوونی کات.ئەوە بنەمایەکی زۆر بەکەڵکە پێویستە لەبەرچاوبگیرێت، لەوەتەی چەندین ساڵ لەمەوبەر پیاوێك کۆچی دوایی کردەوە کە بە درێژیی چەندەها ساڵ کاری دەکرد لە (بجاد) (ئسکۆتلندا)، ئەو ڕۆژانە بە هاتن و چوون چەند میلێکی بە پێ دەبڕی بۆ سەرکارەکەی لەوەتەی گەنجێکی هەرزەکار بووە، خوی گرتووە بە گرنگی دان بەدار و درەختەوە ،دەستی کردوە بە کۆکردنەوەی دانەوێڵە و چاندوویەتی ، هەر ڕۆژێك درەختێکی ڕواندووە لە ڕێگای چوونە سەرکاری .

کاتێك ئەو پیاوە مرد دارستانێکی گەورەی لە دارو درەخت چاندبوو.

منداڵێکی بچووك دەستی بە جگەرە کێشان کرد، کاتێك هاوڕێکانی یەکەمین جگەرەیان پێشکەش کرد لە پشت شوێنی وەستانی پاسکیلەکان لە قوتابخانە . جگەرەکە هەستێکی وای بۆ دروست کرد کەتەواو پێ گەیشتوە، هەرچەندە لەسەرەتادا سەرسام نەبوو بەتامەکەی،

بەڵام کەم کەمە لەسەری ڕاهات، بەم شێوەیە لەگەڵ هاوڕێکانی تێکڕای جگەرە کێشانەکەی زیادی کرد لە جگەرەیەکەوە بۆ چەند جگەرەیەك لـە ڕۆژێکـدا . دوای سـاڵێك پاکـەتێکی تەواوی دەکێشا لە ڕۆژێکدا، ئینجا دوو پاکەت جگەرەی دەکێشا، دووچاری تووشـبوون بـە شێرپەنجەی سیەکان هاتبوو ، ئەمە چۆن ڕوویدا ؟؟

هەر جۆرە ڕەفتارێك لە ڕێگای دووبارەکردنەوەی کارێك یـان زنجیرەکـارێکی دیـاریکراو چالاك دەبێت، ڕەنگە چەند سەد جار یان چەند هەزارجارێك . بێگومان هەرگۆڕنکارییەك لـە جۆر لەوانەیە ببێتە جۆرێك یان خوویەك لە خودی خۆیدا بەمەرجێك دووبارەببێتەوە.لـەوەی ڕۆژانە یەك جار دووبارەی دەکەینەوە لەماوەی چەند ڕۆژێکدا دەبێتە خوو.

دەتوانرێت خوونەرێتی باش دروست بکرێت لە میانی ئەنجام دانی یەکجار لە ڕۆژێکـدا بـە درێژایی چەند ڕۆژێك .

قوربانیدان و دڵسۆزی

کچێکی نابینا هەبوو ، ڕقی لە خۆی دەبووەوە چونکە کوێر بوو ، ڕقی لە هەموو کەسێك دەبووەوە لەو دونیایەدا، تەنها دۆستێکی خۆشەویستی نەبێ، ئەو هەمیشە لەنزیکی یەوە بووە.

کچەکە بە دۆستەکەی ووت: ئەگەر تەنها بتوانم جیهان ببینم ، شووت پێ دەکەم.

ڕۆژێکیان کەسێك دووچاوی بە کچەکە بەخشی، کاتێك کچەکە چاوی کرایەوە، توانی هەموو شتێك ببینی، لەوانەش خۆشەویستەکەی، لێ ی پرسی : (ئێستا لەبەرئەوەی دەتوانی جیهان ببینی ، ئایا شووم پێ دەکەی) ؟

کچەکە سەیرێکی دۆستەکەی کرد،سەرسام بوو کەبینی ئەو نابینایە، پێڵووی چاوەکانی داخراوە، ئەو پێشبینی ئەوەی نەدەکرد، بیری کردەوە ئەو تەمەنەی ماویەتی لە ژیاندا لەگەڵ ئەو ئەو بەسەری بەرێت ؟؟؟ ئەمە وای لێ کرد هاوسەرگیری لەگەڵیدا ڕەت بکاتەوە.

کورەکە بەگریانەوە وازی لێهێنا دوای چەند ڕۆژێك سەرنجێکی بۆ نووسی : (تکایە زۆر ئاگاداری چاوەکانت بە خۆشەویستەکەم ، چونکە ئەوە پێشتر چاوی من بوون).

ئاوەها مێشکی مرۆڤ کاردەکات لە زۆربەی کات ، کاتێك پایەمان دەگۆڕێ، تەنها کەمێکی دەگمەن نەبێ بیر لە ژیانی پێشتر ناکاتەوە، چۆن هەمیشە لەلایانەوە بووین لە دۆخە زۆر بەئازارەکان.

لە مرۆوە ، بەرلەوەی دەست بکەیتەوە و شتێکی ناجوان بڵێ ی ، بیر لەوانەبکەرەوە

کەناتوانن قسەبکەن ، بەرلەوەی ڕەخنە لەو خواردنە بگریت کە چێژی لێ دەبینی، بیر لەو کەسانە بکەوە کە هیچیان نی یە بۆ خواردن !!!

بەرلەوەی ڕەخنە لە هاوسەرەکەت بگریت ، بیر لەو کەسە بکەوە کە لەبەر خودا دەپاڕێتەوە و دە کڕوزێتەوە هاوسەرێکی دەست کەوێ !!!

پێش ئەوەی سکالا لە ژیان بکەی، بیربکەوە لەو کەسەی پێش تۆ زوو دەستی بەرەو ئاسمان هەڵبڕیوە!!! بەرلەوەی بێزاری خۆت دەربڕی لە درێژی ئەو ماوەیەی بە سواری ئۆتۆمبێلەکەت دەیبڕی، بیرلەوانە بکەوە کە هەمان ماوە بە پێ ڕێیشتن دەبڕن !!! کاتێک ماندودەبیت و لەکارەکەت بێزار دەبیت ، بیربکەوە لەو کەسەی وەکو تۆ کاری نیە کە تۆ هەتە و بێکار دانیشتووە!!

تاکو ئێستا زیندووی و سوپاسی خوابکە لەسەر ناز و نیعمەتەکانی ،کاتێک بیرۆکەکانت دەست دەکەن بە دارمانت ، خەندەیەک بخەسەر لێوەکانت و بیربکەوە کە تۆ

لە سێ خولەکدا چی دەکەی ؟

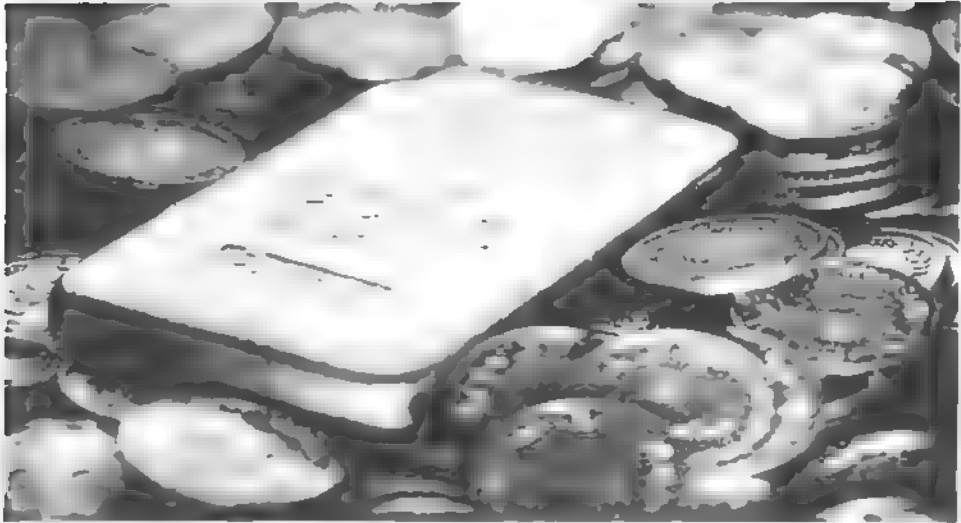

باوکم خاوەنی کارگەیەکی دروستکردنی زێڕ بوو. ئەو بەرادەیەك چرووك بوو کە قوماشێکی سپی لەسەر زەوی یەکە ڕادەخست بۆ ئەوەی ئەو تۆزی ئەو زێڕەی بەبا دەڕوات بکەوێتە سەری ... لە کۆتایی هەفتەدا هەردوو پێ ی بە ئاو تەڕدەکرد و ئینجا بەسەر قوماشەکەدا دەهات و دە چوو تاوەکو ئەو تۆزو گەردە ئالتونانە بە پێ یەکانی کۆبکاتەوە. بەم شێوازە چەند گرامێك زیاتر ئالتونی دەست دەکەوت ، ئەو پێ ی وابوو ئەم جوڵەیە لە نهێنی پیشەکەیەتی !!...بیرم نایەتەوە کە کێ ئەم چیرۆکەی گێڕاوەتەوە ، بەڵام وانەیەکی گرنگی فێرکردم لەوەتەی چەندین ساڵ لەمەوبەرەوە، لە ژیانماندا چەندین خولەك بە فیڕۆ دەڕوات کەلەو تۆزە ئالتونە بەبا ڕۆیشتوانە بەنرخترن، هەموومان سکاڵای کەمی کات دەکەین وێڕای زۆری سەرقاڵی، بەڵام ئەگەر زۆریش سەرقاڵ بین (کە زۆربەی خەڵك زیادە ڕۆیی تێدادەکەن) ئێمە لە ڕۆژێکدا زیاتر لە دوو کاتژمێر کات بە فیڕۆ دەدەین کە سەرجەمی خولەکە پەرش و بڵاوەکانە .لەکاتی وەستانت لە ترافیك لایت ...لە کاتی چوونت بۆلای دوکاندار ...لەمیانەی چاوەڕێ کردنت لە نۆرەگرتن ....لە میانی بوونت لە

گەرماو، کاتێکی بەنرخت لەدەست دەچێت کەدەتوانێ سوودی لێ وەربگیرێ بەکەمێك لە شارەزایی و پلان دارشتن...!!

ئایا دەتوانن پێم بڵێن لەماوەی سێ خولەك چی دەکەن ؟؟؟

مەدالیای گوێ درێژ

لە میانی پێشوازی کردن لە (غلیۆمی دووەمم) ئیمپڕاتۆری ئەڵمانیا لە ساڵی ١٨٩٨ ز لە دیمەشق ، خانمی ئیمپڕاتۆر کەریکی سپی سەرنجی ڕاکێشا ، داوای لە والی کرد بۆی بێنێ ، بۆ ئەوەی وەکو یادەوەریەك لەگەڵ خۆی ببات ، والی بە شوێن خاوەنەکەیدا گەڕا ، زانی کەھی (ئەبالخێر ئاغایە) ، ئەویش لە پیاو ماقوڵانی شارەکەیەتی ، ھەمیشە شانازی بەوە دەکات کە دوو خۆشەویستی ھەیە : گوێ درێژەکەیی و حوسنی ئەوەکەی !! والی بانگی (ئەبالخێر) ی کرد، داوای لێ کرد گوێ درێژەکەی بەدیاری بدات بە خانمی ئیمپڕاتۆر ، ئەویش داوای پۆزشی کرد ، والیش داوای لێ کرد بیفرۆشێ ، بەڵام ئەو ڕەتی کردەوە ، کاتێك والی سوور بوو لەسەرداواکەی ، (ئەباالخێر) وەڵامی دایەوە : ئەی ئەفەندی من شەش ئەسپی نایابم ھەیە ، ئەگەر دەتەوێ ھەموویان دەکەمە دیاری بۆ خانمی ئیمپڕاتۆر، بەڵام گوێ درێژەکە نا !! والی بەم وەڵامە زۆر سەرسام بوو ، پرسی : بۆچی ؟ گوتی : گەورەم

ئەگەر گوێ درێژەکە بەنە وڵاتی خۆیان ئەوا هەرچی ڕۆژنامەی دونیایە لەسەری دەنووسن، ئەو گوێ درێژە شامی یە دەبێتە مایەی پێکەنین و گاڵتەجاڕی،ئەوسا خەڵك دەڵێن : ئیمپراتۆری ئەڵمانیا هیچی لە دیمەشق بەدی نەکرد سەرنجی ڕابکێشێ بێجگە لە گوێ درێژەکە، بۆیە من پێشکەشی ناکەم ! و ناشی فرۆشم !!

والی هەواڵەکەی گەیاندە ئیمپراتۆر و ژنەکەی، ئەوانیش دایانە قاقای پێکەنین، بەڵام وەڵامە زۆر سەرسام بوون ، ئیمپراتۆر فەرمانی دەرکرد مەدالیایەك بەخشن بە (ئەباخیر) و ناویان نا (مەدالیای گوێ درێژ).

نانی دایکم ....و......قاوەی دایکم

کاتێ لە زیندان بووم دایکم سەردانی دەکردم و میوە و قاوەی بۆ دەهێنام .لەو ڕۆژەم بیر ناچێت کە پاسەوانی زیندانەکە دۆلکەی قاوەکەی لێ ستاند و ڕژاندیە سەر زەوی ئەویش زۆر دڵ تەنگ بوو، فرمێسکەکانیم بیر ناچیتەوە بۆیە دان پێدانانێکی تایبەتیم بۆ نووسی لە زیندانەکەم، لەسەرپاکەتی جگەرە، تیایدا دەڵێم یادی نانی دایکم . و قاوەی دایکم دەکەم.. دەست لێدانی دایکم مناڵی تیامدا گەورە بوو ڕۆژێك لەسەرسنگی دایکم ...ئەشقی تەمەنم بوو چونکە ئەگەر مردم .. لە فرمێسکی دایکم شەرمەزاردەبم . پێم وابوو ئەمە پۆزشێکی تایبەتیە لە منداڵێکەوە بۆ دایکی ،من ئەم دەزانی ئەم قسانە دەبنە گۆرانی و ملیۆنەها منداڵ دووبارەی دەکەنەوە.

نەبوونی قەناعەت

لـە پەنـد و چـیرۆکەکانی چینی دێرین داهـاتووە کـە پادشـایەك دەیـەوێ یـەکێك لـە هاونیشتمانیانی خەڵات بکات بۆیە پێ ی گووت: ئەوەندەی دەتوانی لە خـاکی سـەرزەوی بەرۆیشتن بەپێ بیری دەبێتە ماڵی تۆ. پیاوەکە زۆر دڵشاد بوو بەم قسەیە و بە پەلە دەڕۆیشت و بە شێتانە ڕای دەکرد بۆ ئەوەی ڕووبەرێکی فراوان ببڕێت ، بیری کردەوە بگەڕێتەوە لای پاشا تاوەکو ئەو ڕووبەرەی بڕیویەتی پێ ی ببەخشێ، ماوەیەکی درێژی بڕی و مانـدوو بـوو، بەڵام ڕاکەی گۆڕی و بڕیاریدا بەردەوام بێت لەسە ڕۆیـشتن تـاوەکو زیـاتری دەسـکەوێت ،بیری کردەوە بگەڕێتەوە لای پاشا و چیدی نـەڕوات ، بـەڵام جـارێکی تـریش دوودڵ بـوو بڕیاریدا درێژە بە ڕۆیشتنەکەی بدات تاوەکو زیاتر و زیاتری دەسکەوێت، بەڵام ئەم جارە بـۆ یەکجاری نەگەڕایـەوە،ڕێگای وون کـرد و ژیانی لەدەسـت دا، پیاوەکـە هـەر ڕۆیـشت و ڕۆیشت ، دەڵێن ئەوکەسە لەبەرئەوەی زۆر شەکەت و ماندوبوو لە هۆش خۆی چوو بوو . (نە بووە خاوەنی هیچ و هەستی بە شادی نـەکرد چونکە نەگەیشتە ڕادەی ڕازی بـوون و قەناعەت).

بەسەرهاتی شێر و ژنەکە

شارۆچکەیەك هەبوو کۆشکێکی تێدابوو، لەناویدا تەنها هۆڵێك هەبوو کە هەزار ئاوێنەی تێدا بوو ، شێرێك بیستی کە هۆڵێکی لەم شێوەیە هەیە بۆیە بڕیاریدا سەردانی بکات، ئینجا ڕۆیشت بۆ ئەم کۆشکە ، کاتێك گەیشت لە خۆشیان لەسەر قادرمەکان بازی دەدا و کاتێ چووە ناو هۆڵەکەوە بینی هەزار شێر بە ڕووی ئەو پێدەکەنن و کلکیان دە جوڵێنن لە خۆشی ئەو ،بەمە زۆر دڵخۆش بوو ، لە دڵی خۆیدا وتی : بێگومان دەبێ زۆر جاری تر بێم بۆ ئێرە .

شێرێکی تریش ئەم بەسەرهاتەی بیست و بڕیاریدا سەردانی کۆشك بکات وەکو هاورێکەی ، بەڵام بە سروشتی خۆی دڵخۆش نەبوو ....بە هەنگاو ناێکی قورس ڕۆیشت تاکو گەیشتە ناو هۆڵەکە هەزار ئاوێنەی تێدابوو...بەڵام زۆر سەری سوڕما...بینی هەزار شێر ڕوویان گرژ کردووە لێ ی ، بۆیە ددانی چرکردەوە و ترسا و ڕووی وەرگێڕا و ڕۆیشت ، ئەو مەبەستی نەبوو هیچ شتێك بکات.

بیرت نەچێت ، هەموو دەم و چاوەکان لە جیهاندا ئاوێنەن هەر ڕەنگدانەوەیەك لەسەر ڕووی خەڵك بەدی بکەیت ئەوە لە دروست کردنی خۆتە ، تۆ وێنەی بنەڕەتی و کاریگەریت بە شێوەیەك لە شێوەکان لەسەر کەسانی تر ڕەنگ دەداتەوە.

واز لە دەریاچەکە بێنە تاکو ئارام دەبێتەوە

کیژۆڵەیەکی بچووک هەبوو، ڕاهاتبوو لەسەر چوونە دەرەوە بۆ سەر دەریاچەیەکی زۆر بچووک ، سەرنجی لە ڕەنگدانەوەی وێنەی خۆی دەدا لە ناو ئاوی دەریاچەکە چونکە ئارام بوو .

ڕۆژێکیان برا بچوکەکەی لەگەڵ خۆیدا برد ، لە کاتێکدا ئەو سەرنجی ئاوی دەریاچەکەی دەدا و پرچی خۆی شانەدەکرد لەبەرامبەریدا، براکەی بەردێکی هەڵگرتەوە و خستیە ناو دەریاچەکەوە، ئاوەکە شەپۆلی دار وێنەی کچەکە تێك چوو.

کیژۆڵەکە زۆر توڕە بوو دەستی کرد بە هەوڵدان بۆ وەستاندنی شەپۆلەکانی ئاوی دەریاچەکە،لێرەو لەوێ هەرحەریك بوو دەجولا بۆ وەستاندنی شەپۆلدانی ئاوەکە بەلام مەخابن نەیتوانی ، پیاوێکی پیر بەوێدا ڕەت بوو کە ئەم دۆخەی بینی پرسیاری لە کیژۆڵەکە

کرد ، ئەویش چیرۆکەکەی بۆ گێڕایەوە، مامە پیرەش گرفتەکەی پێ گووت؟؟

تەنها ڕێگا چارەی ئەم گرفتە کە شەپۆلەکانی ئاوەکە بوەستێنی بەڵام زۆر گرانە ، کیژۆڵەکە گووتی : بەهەر نرخێك بێت ئەنجامی دەدەم : پیاوە پیرەکە گووتی:(وازبێنە لە دەریاچەکە تاکو ئارام دەبێتەوە).

پوختەی قسە: هەندێك کێشەو گرفت هەیە کاتێك هەوڵ دەدەین چارەی بکەین ، ڕەنگە خراپتری بکەین...هەرچەندە نیازیشمان پاك و تەواوبێت ،بۆیە پێویستە لەسەرمان ئارام بگرین و وازی لێ بهێنین بۆ کات چونکە کات دەستەبەری چارەی دەکات :وە بە خۆت بڵێ : (وازبێنە لە دەریاچەکە تاکو ئارام دەبێتەوە).

بەسەرهاتی پاسەکە....و گۆڕان لەژیان

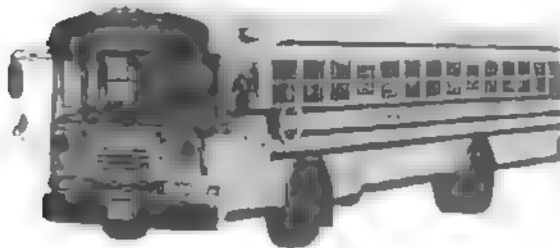

لە بەرەبەیانی ڕۆژی هەینی بەڵێنم دابو بە هاوسەرەکەم کە پێکەوە لەسەر تۆڕی ئینتەرنێت قسە بکەین لەڕێگای بەرنامەی (ماسنجەر هۆتمێڵ) ئەوەش چونکە من لە وڵاتێکی عەرەبی کاردەکەم و ئەویش لە میسر نیشتەجێیە لەگەڵ کیژە جوانەکەمان (خلود) ، بەهاوکاری خوای گەورە ئەو ڕۆژە زوو هەڵسام بۆ نوێژی بەیانی و لە مزگەوت دانیشتم تاوەکو ویردەکانی بەیانیم تەواو کرد و قورئانم خوێند و گەڕامەوە ماڵەوە وەدەستم کرد بە ئەنجامدانی هەندێ کاروئەرک وەکو شتنی جلو بەرگ و ئوتوکردنی جلەکانی دەرەوە ئینجا سەیری هەندێ بەرنامەی بەسوودم کرد لە کەناکی (الرسالە) و کەناڵی (الناس) و (سمارتس وی) ئینجا نان و چای بەیانیم خوارد و دوای ئەوەش خۆم شوشت خۆشییتی ڕۆژی هەینی وەکو ئەریتێکی پێغەمبەری خوا درودی خوای لەسەر بێت ئینجا نوێژی چێشتەنگاوم کرد چوار ڕکات و لە ماڵەوە چوومە دەرەوە لەگەڵ خوێندنی دوعای چوونەدەرەوە لەماڵ هەروەکو خۆشەویست درورودی خوای لەسەر بێت فێری کردوین وە نیازی چوونە دەرەوەم لە ماڵەوە کردە ڕۆیشتن بۆ مزگەوت بۆ ئەوەی هەموو هەنگاوێکم بە چاکەیەک بنوسرێ چونکە وادەی چاوپێکەوتنەکە لەگەڵ هاوسەرەکەم دوای نوێژی هەینی بوو شوێنەکەش دووربو پێویستی بە هۆکارێکی گەیاندن دەکرد ، گەیشتمە وێستگەی پاسەکان (ئۆتۆبیس) وکاتێ گەیشتم پاسی ژمارە ١٠٥ گەیشتە ئەوێ کە ژمارەکەم دەزانی بەڵام نەمدەزانی بەرەو کوێ دەڕوات و پێم وابو بۆ ئەو شوێنە دەڕوات کە من دەمەوێ بۆی بچم بۆیە بە خێرایی سەرکەوتم و بلیتی سواربونم وەرگرت لەسەر کورسیەک دانیشتم و لە گیرفانم قورئانەکەم دەرهێنا کە هاوڕێمە لە گەشت هاتوچونەکانمدا بۆ خوێندنەوەی قسەی خوا و بیرکردنەوە لێ ی بۆ ئەمەر کوێ یەک بچم تاوەکو کات بە فیڕۆ نەڕوات و لەبەر ئەوەش کە ئەوڕۆژە ڕۆژی هەینی بوو بۆیە گرنگی دان بە سورەتی

(الكهف) بوو بۆ داخوازی نووری هیدایەت لە نێوان هەردوو هەینی و بەكارگردن بە سوننەتی خۆشەویست دووردی خوای لەسەر بێت ،.... بەڵام شتێكی نامۆ ڕووی دا كە بۆم دەركەوت پاسەكە بەڕێگایەكی تردا ڕێ دەكات نەك ئەو ڕێگایەی پێشبینم كردبوو ، كەمێك دڵتەنگ بوم بەڵام زۆری نەخایەند و بە خۆم گوت خێری تێدایە و بەخێرای دانیشتم بیرم كردەوە ئاخۆ بەردەوام بم لە دانیشتن لە ناو پاسەكە تاكو دەگاتە كۆتا مەترڵ لەو ڕێ یەی پیادا دەڕوات یاخۆ دابەزم و سواری پاسێكی تر بم كە كە بچی بۆ ئەو شوێنەی مەبەستمە . دەستبەجێ بڕیارم دا لە پاسەكە بێمە خوارەوە ڕووم كردە وێستگەی پاسێكی تر و لەوێ پرسیارم لە یەكێك لە دانیشتوان كرد ڕێنمای كردم بەرەو وێستگەی بەرامبەر و ڕووم كردە ئەو شوێنەی نیشانی دام و لەوێش لە یەكێك لە چاوەڕوانكارانم پرسی ئەویش ژمارەی ئەو پاسەی ێ گوتم ئەگەر سواری بیم نیشانی دام و لەوێش لە یەكێك لە چاوەڕوان كارانم پرسی ئەویش ژمارەی ئەو پاسەی پێ گوتم ئەگەر سواری بیم دەگاتە ئەو جێگایەی دەمەوێ ! دوای چەند ساتێك ئەو پاسە هات كە ژمارەی ٥٩ بوو سواربووم و بەرلەوەی پارەی بلیتەكە بدەم لە شۆفێرەكەم پرسی پاسەكە بە چی ئاڕاستەیەك دەڕوات ئەویش پێ ی گوتم ئینجا زانیم ئەوە ڕێگای ڕاستە و پارەی بلیتەكەم داو لەسەر كورسی دانیشتم ، هەركە دانیشتم دەستم كرد بە بیركردنەوە لە ڕووداوەكانی ڕابردوو ، لێرەوەدا بیرۆكەی نامۆم بە مێشكدا دەهات ئەو ڕووداوەم بەراورد دەكرد بە هێڵی ڕۆیشتنی ژیانم و لە خۆمم پرسی ئەگەر ئەو هەڵە بچوكە لە نەزانینی ئاڕاستەی پاسەكەی سواری بوم كات و پارەی لە كیس دابم ئاخۆ بەڕۆیشتنم لە پەیوەندیەكانم لەگەڵ خودا چۆن بێت .... پەیوەندیەكانم لەگەڵ كەس و كار و خەڵكانی تر .. پەیوەندیم بە خێم و ئاخۆ من بە ئاڕاستەی دروست ڕێ دەكەم یان ئاڕاستیە هەڵە؟. لێرەوە گوتم بێ گومان دەبێ بوەستم بۆ بیركردنەوەی ئایا بەردەوام بم یان بوەستم و بە خۆم دا بچەمەوە تەماشای دەوروبەرم بكەم و تەماشای هەر شتێك بكەم كە دەمگەیەنێتە ئەو ڕێگایەی لەسەری دەڕۆم ، بۆیە سێ كەڵك و قازانجم لەو هەڵوێستە وەرگرت كە دابەشم كردووە بۆ سێ ڕووداو لە هەر ڕووداوێك قازانجێكم بە دەست هێناوە بەم شێوەیەی خوارەوە:

((ڕووداوی یەكەم))

سواری پاس بووم بێ ئەوەی بپرسم لە یەكێك لە دانیشتوان تەنانەت لە شۆفێرەكەش.

سوود و قازانج:

بە تەنها بوونی ئامانج بۆ تۆ بەس نی یە و بەڵکو دەبێ بێگومان بە ڕێگای ڕاست بزانی بۆ گەیشتن بەو ئامانجە تاوەکو کاتت زۆر بە فیڕۆ نەڕوات و بەبێ سوود قازانج.

((ڕووداوی دووەم))

ترس و نیگەرانی دای گرتم کاتێک زانیم پاسەکە بە پێچەوانەی نیازی من دەڕوات و بەڵام بە خێرایی و ئەو نیگەرانی یەم گۆڕی و بیرکردنەوە بۆ چارەسەرکردنی هەڵوێستەکە.

سوودوقازانج:

هەرگیز وامەزانە کە هەڵەکردن کۆتایی جیهانە و بەڵام بڵێ (ڕەنگە خێری تێدابێ) و لە هەنگاوێکی تازە بیربکەرەوە و ڕێگایەکی تربدۆزەرەوە بۆ گەیشتن بە ئامانج.

((ڕووداوی سێ یەم))

ئەویش بریتی بوو لە خێرای هاتنە خوارەوەم لە پاسەکە پاش ئەوەی بڕیارم دا ڕێڕەوەکەم بگۆڕم ، ئەگەر خێرایی جێ بە جێ کردنەکە نەبوایە ئەگەری ئەوە هەبوو ڕێگەی گەڕانەوەی زۆر دووردرێژ بوایە یان پاسەکە دەگەیشتە کۆتا وێستگەکەی.

سوودوقازانج:

ڕاوێژ بکە_ بڕیاربدە_ بەزۆرترین خێرایی جێ بە جێ بکە چونکە ماوەکە کورت و بەر تەسکە و ئیش و کارەکانیش زۆرن .

سێ فلتەرەکەی سوقرات

سەرچاوەی هەموو کێشەکان و پچڕانی پەیوەندییەکان و دوورکەوتنەوەی نێوان خەڵك تەنها قسە هێنان و بردنە .

هەمیشە ئەو دانایەت لەیاد بێت هەرکاتێك هەوڵت دا قسە بێنی و ببەی پڕوپاگەندە بڵاوبکەیتەوە .

لەیۆنانی کۆن لەنێوان ساڵانی (٣٩٩ – ٤٦٩) پێش زایین ناوبانگی سوقرات بەرز ڕاگیرا بەهۆی ئەو دانایەی کە هەیبوو .

ڕۆژێك لەڕۆژان فەیلەسوفی گەورە (سوقرات) یەکێك لەناسیاوانی خۆی بینی بە پەرۆشەوە بەسوقراتی ووت: ئایا دەزانی چ شتێکم لەیەکێك لەقوتابیەکانت بیست ؟ دوای چەند چرکەیەك وەستان سوقرات وەڵامی دایەوە ، حەزدەکەم پێش ئەوەی هەواڵەکەم پێ بدەیت تاقیکردنەوەیەکی بچوك تێپەڕێنیت ئەویش پێی دەڵێن ((تاقیکردنەوەی سێ فلتەری))

سێ فلتەری

بەڵێ ئەمە ڕاستە

سوقرات بەردەوام بوو ، پێش ئەوەی هەواڵی قوتابیەکەم پێ بدەی با چرکەیەك ئەو

هەواڵەی پێم دەڵێیت لە فلتەری بدەین .

فلتەری یەکەم ڕاست گۆییە

ئایا تۆ دڵنیای لەو هەواڵەی کە پێم دەڵێیت ڕاستە ؟

پیاوەکە گووتی : نەخێر ، لەڕاستیدا تەنها هەواڵەکەم بیست و ....

سەقرات ووتی ، باشە ، ئەگەر تۆ دڵنیانیت ئەو هەواڵەی پێمی دەڵێیت ڕاستە یان هەڵەیە.

با فلتەری دووەم تاقیبکەینەوە .

فلتەری دووەم چاکە

ئایا ئەو هەواڵەی دەربارەی قوتابییەکەم پێم دەڵێیت شتێکی چاکە

پیاوەکە گووتی : نەخێر ، بەپێچەوانەوە ......

سوقرات وتی باشە بابەردەوام بین

کەواتە شتێکی خراپ دەربارەی قوتابییەکەم پێ دەڵێیت لەگەڵ ئەوەشدا دڵنیانیت کە ئەو شتە ڕاستە؟

پیاوەکە دەستی کرد بەهەست کردن بە شەرمەزاری

سوقرات بەردەوام بوو ، ئێستاش توانای سەرکەوتنت هەیە لەتاقیکردنەوەکەدا

فلتەری سێیەم (کەڵك و سود)

سوقرات وتی ئایا ئەو هەواڵەی دەربارەی قوتابیەکەم پێم دەڵێیت کەڵك و سودی هەیە

پیاوەکە ووتی : لەڕاستیدا نەخێر

سەقرات بەردەوام بوو ، باشە ئەو هەواڵەی دەربارەی قوتابییەکەم پێم دەڵێیت ڕاست نەبێت و... چاك نەبێت و... کەڵك و سودی نەبێت ، باشە کەواتە بۆچی ئەم هەواڵەم لە بنچینەدا پێ دەڵێیت ؟

خوشك و براکانم باش بزانن کە خودای تاك و تەنیا پێش سوقرات فەرمانی پێکردووین کە شتێك نەهێنین نەبەین تەنها ئەگەر ڕاست و چاك و کەڵك و سوود بەخش نەبێت .

هاوسەرگیری پێویستی بە ڕەشکەرەوە هەیە....؟؟

کاتێك کوڕە گەنجێك هاوسەرگیری کرد باوکی بۆ پیرۆزبایی کردنی چووە ماڵەکە و، کاتێك لای دانیشت داوای لێ کرد پێنووسێك و کاغەزێکی بۆ بهێنێ .

کوڕەکە گوتی: لە کەرەسەی هاوسەرگیری هەموو شتێکم کڕیوە تەنها دەفتەر و پێنووس نەبێ بۆچی بابە گیان؟

باوکی پێ ی گوت: کەواتە بڕۆ کاغەز و پێنووس و ڕەشکەرەوە بکڕە.

لەگەڵ سەرسامی یەکی زۆر کوڕەکە چوو بۆ بازاڕ و کاغەز و پێنووس و ڕەشکەرەوەی هێنا و لە تەنیشت باوکیەوە دانیشت.

باوکەکە: کوڕەکەم بنووسە.

کوڕەکە: باوکە گیان چی بنووسم؟

باوکەکە: هەرچیەك.. بنووسە

کوڕەکە، ڕستەیەکی نووسی،

باوکەکە پێ ی گوت: بیسڕەوە...

کوڕەکە سڕیەوە

باوکەکە: بنووسە

کوڕەکە: تۆخوا باوکە چیت دەوێت..؟

باوکەکە پێ ی گوت: بنووسە.

کوڕەکە، نووسی،

باوکەکە پێ ی گوت: بیسڕەوە،

کوڕەکە، سڕیەوە

باوکەکە پێ ی گوت: بنووسە.

کوڕەکە گوتی: بە خوا سوێندت دەدەم بابە گیان پێم بڵێ....ئەمە بۆ چی یە؟

باوکەکە پێ ی گوت : بنووسە

کوڕەکەش نووسی

باوکەکە پێ ی گوت: بیسڕەوە...

کوڕەکە سڕیەوە

ئینجا باوکی سەیری کرد و دای بە شانی دا و گوتی: کوڕەکەم هاوسەرگیری پێویستی بە ڕەشکەرەوە هەیە....ئەگەر لە هاوسەرگیریت ڕەشکەرەوە هەڵنەگریت و، هەندێك لە هەڵوێستەکانی پێ بسڕیتەوە کە حەزیان پێ ناکەیت لە هاوسەرەکەت، هەروەها هاوسەرەکەشت ئەگەر ڕەشکەرەوەیەکی پێ نە بێ بۆ سڕینەوەی هەندێك لەو هەڵوێستانەی حەزیان پێ ناکات لە لای تۆ وە ئەوا لاپەڕەی هاوسەرگیری یەان ڕەش هەڵدەگەڕێ لە چەند ڕۆژێکدا.

خوایەگیان ئەگەر هەر کەسێك بەم لێ ڕوانین و ئەقڵیەتە بیر بکاتەوە ئەوا ژیانی هاوسەرگیری دەبووە بەهەشتی خوای گەورە لە سەر زەوی.

هاوڕێ ی ڕاستەقینە....؟؟

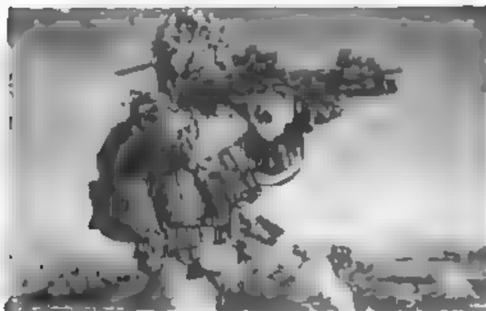

لە یەکێك لە جەنگەکان سەربازێك بە ئەفسەرەکەی گووت: گەورەم هاوڕێ کەم لە مەیدانی جەنگدا نەگەڕاوەتەوە،داوات لێ دەکەم مۆڵەتم بدەیت بەدوای دابگەڕێم بزانم نای دۆزمەوە.

ئەفسەرەکە گووتی: کەواتە ڕێگات پێ نادەم!!چونکە نامەوێت ژیانت بخەیتە مەترسی یەوە لە پێناوی کەسێکدا کە ڕەنگە نەمابێت و کوژرابێت.

سەربازەکە ڕۆیشت، بێ ئەوەی گرنگی بە ڕێگانەدانی ئەفسەرەکەی بدات، و پاش سەعاتێك بە بریندارى یەکی کوشندەوە گەڕایەوە و تەرمی هاوڕێ یەکەشی بەسەر کۆڵی دا هەڵگرتبوو.

ئەفسەرەکە بە شازی بە خۆکردنەوە بە سەربازەکەی گووت:پێتم گووتی هاوڕێ کەت مردووە! باشە پێم بڵێ ئایا برادەرەکەت شایانی ئەو هەموو کارە چاکەیە بوو کە تۆ گیانی خۆتی ئاوەها بۆ بخەیتە مەترسی یەوە؟!

سەربازەکە کەلە گیانەڵادابوو گووتی:بێ گومان گەورەم! کاتێك دۆزی مەوە هێشتا زیندو بوو و توانای قسەکردنی ما بوو و توانی پێم بڵێت : من دڵنیا بووم کە تۆ دێیت هاوڕێ کەم.....!!!

بۆچی ناوی قەلەڕەش لە قورئاندا هاتووە...

بێگومان گیان لەبەرانیش یاساو ڕێسا ی تایبەت بەخۆیان هەیە لە هەڵسوکەوت و گوزەرانی ڕۆژانەیاندا و ، چۆنیەتی هەڵسوکەت کردنیان لەگەڵ یەکتریدا بە شێوەیەکە ئێمەی مرۆڤ بەگشتی لێیان تێناگەین تەنها ئەو کەسانە نەبێت کە کاریان لێکۆڵینەوەیە لەم بوارەدا.

هەربۆیەش تێڕامان و بەدواداچون لە ژیانی گیانداران زیاتر ئاشنامان دەکات بەم جیهانە فراوان و سەر سوڕهێنەر و ئاڵۆزە، کە لە وانە یە جیاوازی وا نەبێت لەگەڵ ژیانی ئێمەی مرۆڤدا ، بەڵکو لە زۆر ڕووەوە ئاڵۆز تر و پێشکەوتوو تریش بێت ، هەر بۆیە سەرنجتان بۆ ئەم بابەتە ڕادەکێشم لەژیانی یەکێك لە گیان لەبەرە کان.

دەوری کاریگەری قەلەڕەش لەو چیرۆکە قورئانیەدا فێرکردنی ئادەمیزادە کەچۆن مردووەکانی بنێژێت، باشە بۆچی خودای پەروەردگاری کاربەجێ لە نێوان هەموو گیان لەبەرانی خۆیداقەلە ڕەشی هەڵبژاردووە؟بۆ ئەوەی بیکات بەیەکەمین مامۆستای ئادەمیزاد!لێکۆڵینەوە زانستیەکان ئەمەیان پشت ڕاست کردۆتەوە کەوا قەلە ڕەش زیرەکترین و فێڵبازترین گیاندارە لە نێو گیانداراندا،هەروەها مێشکیشی گەورەترین قەبارەی هەیە بەبەراورد لە گەڵ قەبارەی لاشەی خۆی لە نێوان باڵندەناسراوەکانی تردا.

هەروەها لە نێو ئەوزانیاریانەی کە لێکۆڵینەوەکان دەریان خستووە دەربارەی ژیانی گیانداران، ئەویش دادگایی قەلەڕەشەکانە، لێرەدا کۆمەڵی قەلەڕەشان هەر تاکێك دادگایی دەکەن کە لە یاسا و ڕێسای دانراوی ئەوان دەربچێت،کە بە پێی یاسای دادگەری سروشتی

کە خودای دادگەر بۆی داناون، ھەربۆیە ، بۆ ھەر تاوانێك لـە نێـوان کۆمـەڵی قەلەڕەشـان سزای تایبەت بەخۆی ھەیە ، لەوانە.

١. تاوانی داگیرکردنی خواردنی بێچوە قەل بچووك: سزاکەی ئەوەیە کە کۆمەڵێك قەلە ڕەش ھەڵدەسـتن بە پەڕ و باڵ کردنی قەلەڕەشە تاوانبارەکـە تـاوەکو وای لێدەکـەن توانـای فڕینی نەمێنێت ، وەکو بێچووی بچووکی لێدەکەن پێش پەڕو باڵ دەرکردن.

٢. تاوانی دەگیر کرن و تێکدانی ھێلانە: دادگای قەلە ڕەشان بەوەن واز لە قەلە ڕەشـە تاوانبارەکە دەھێنن ، کە ھەستێت بە دووبارە دووروستکردنەوەی یاخود جێھێشتنی قەلەڕەشە زوڵم لێکراوەکە.

٣. تاوانی دەستدرێژی کردنـە سـەر مێیـەی یـەکێکی تـر لـە قەلەڕەشـەکان، دادگـای کردنەکە کۆمەڵی قەلەڕەشان ھەڵدەستن بە لێدانی قەلەڕشـە تاوانبارەکـە بـە دنوکـەکانیان تاوەکو دەیکـوژن. ھەمیـشە ئـەو دادگـای کردنـەش لـە کێڵگەیـەکی کـشتوکاڵی یـاخود پارچەزەویەکی فراوان بەڕێوەدەچێت. دەستەی دادگـای کردنەکـە لـەکاتی دیـاری کـراودا ئامادەدەبن، قەلەڕەشە تاوانبارەکە دەھێـنن لـە ژێـر چـاودێریەکی تونـدا ، کاتێـك دادگـای کردنەکـە دەسـت پێدەکات قەلـە ڕەشـەتاوانبارەکە سـەری خۆی دادەخـات و باڵـەکانی شۆڕدەکات و ھیچ قیڕەقیڕێك ناکات، ئەمەش نیشانەی دان ھێنانە بەتاوانەکەیدا، جـا ئەگـەر دادگـا بڕیـاری لـە سـێدارەدانی بـۆ دەرکـرد و تاوانەکـەی لەسـە چەسـپا کۆمـەڵێك لـە قەلەڕەشەکان ھەڵدەستن بەلێدانی بە دەنوکە تیژەکانیان تاوەکو دەیکوژن.

دوای ئەوە یەکێك لەقەلەڕەشـەکان لاشـەکەی بـەدەنوکی دەگوازێتـەوە بـۆ شـوێنێك و چاڵێك بە ئەندازەی لاشەی کوژراوەکە ھەڵدەکەنێت و دەیخاتـە نـاوی بـە دەنـوکی خـۆڵی بەسەردادەکات و دایدەپۆشێت. ئەمەش وەکو ڕێزێك بۆ مردوو.

تا بەم شێوەیە قەلەڕەشەکان دادگەری خوایی لەسەر زەویدا جێ بـەجێ دەکـەن ، کەچـی زۆربەی ھەرە زۆری مرۆڤەکان ئەم دادگەریە جێ بە جێ ناکەن؟

دکتۆر: زەغلول ئەجار: (من ايات الاعجاز العلمي الحيوانات في القرآن الكريم)

ئەگەر دە قسەشم پێ بڵێ ی......!!

. ڕۆژێکیان دەمەقاڵێ یەك لە نێوان (ئەحنەفی کوڕی قەیس) کە بە ئارامی بەناوبانگ بوو لەگەڵ کەسێکی ئاسایی ڕووی دا، کابراکە بە ئەحنەفی ووت ئەگەر قسەیەکم پێ بڵێیت دە قسەت پێ دەڵێم، ئەحنەف ووتی: ئەگەر تۆ دە قسەم پێ بڵێیت من یەك قسەت پێ ناڵێم...!!

کابرا ئاسایی یەکەی زۆر قسەی بە ئەحنەف ووت بەڵام ئەحنەف وەڵامی نەدایەوە، بەردەوام بوون لە ڕۆیشتن تاکو نزیك بوونەوە لە عەشیرەتی ئەحنەف، بۆیە ئەحنەف بە کابرای ووت: ئەگەر هیچ شتێکی تر لەدڵتدا ماوە پێمی بڵێ پێش ئەوەی بگەینە ناو عەشیرەتەکەم بۆئەوەی کەسێکی تر گوێی لێ نەبێت نەوەك ئازارت پێ بگەیەنێت..!

دەگێڕنەوە جارێکیان کابرایەك جنێوی بە یەکێك لەدانا کان ووت بەڵام ئەو وەڵامی نەدایەوە، لە داناکەیان پرسی بۆچی وەڵامت نەدایەوە داناکە ووتی: ئەگەر سەگ پێت بوەڕێت ئایا تۆش وەکو ئەویی ی دەوەڕیت ووتیان: نەخێر،ووتی ئەی ئەگەر گوی درێژ جووتەیەکی لێدایی ئایا تۆش وەکو ئەو جووتەی لێ دەدەیتەوە ووتیان: نەخێر،ووتی ئەی ئەگەر گا جووت قۆچی لێدای تۆش وەکو ئەو قۆچی لێ دەدەیەوە ووتیان: نەخێر، ووتی کەواتە لێمان گەڕێن با خۆمان جیا بکەینەوە لە ئاژەڵ....!! گرنگ نی یە چیمان بەسەر دێت گرنگ ئەوەیە چۆن بەرە و ڕووی دەبینەوە..ژیان هەمووشتێك ناداتە هیچ کەسێك کە پێویستیەتی، یان زیاتری پێ دەدات یان کەمتری پێ دەدات...!

پاشا و سەرباز

پاشایەك بە شەو ڕۆیشتە دەرەوە، بەسەربازە ئێشك گرەکەی گووت: سەرمات لی یە؟

سەربازەکە گووتی : ڕاهاتووم

پاشا گووتی : فەرمان دەکەم ئێستاجل و بەرگێکی گەرمت بۆ بێن!

بەلام پاشا لەبیری کرد؟

بەیانی کە لەخەو هەستان بینیان سەربازەکە مردووە! لەسەر دیوارەکە نووسیبوویەتی:

بەسەرما عادەتم گرت بوو؟؟

بەلام بەلێنی جل و بەرگە گەرمەکەت وێرانی کردم و کوشتمی ...؟؟!

کەوتن مانای دۆڕان نی یە لە ژیان ..!!

بێل گێتس دەڵێت :من لە هەندێك بابەت لە تاقیکردنەوەکان دەرنەدەچووم !

بەڵام هاورێکانم لە هەموو بابەتەکان دەر دەچوون !!

لە دوایدا ئەوان بوون بە ئەندازیار لە کۆمپانیای مایکرۆسۆفت !

بەڵام من بووم بە خاوەنی کۆمپانیای مایکرۆسۆفت!!

کۆختە سووتاوەکە

گەردەلوولێکی بەهێز دای لە کەشتی یەک لە ناوەڕاستی دەریاو نقومی کرد... هەندێك لە سەرنشینەکانی دەرباز بوون... لەوانە پیاوێك شەپۆلەکانی دەریا دەیهێنا و دەی برد تاوەکو فڕێی دایە لێواری دوورگەیەکی چۆڵ و دوورەدەست،پیاوەکە خەریك بوو لە هۆش خۆی دەچوو و بە ئاستەم هەناسەی دەدا،زۆری نەبرد لەسەر هەردوو پێ یەکانی وەستا و داوای یارمەتی و هاوکاری لە خوای گەورەکرد و پاڕایەوە کەلەم باروودۆخە ناهەموارە ڕزگاری بکات.

چەند ڕۆژێك گوزەرا پیاوەکە لەبەروبوومی دار و درەختەکانی دەخوارد و بەوە دەژیا هەروەها کەروێشکێکی ڕاو دەکرد ، ولە کوختەیەکی بچوك دەنوست کە لەلق و پۆپی درەختەکان دروستی کردبوو بۆ ئەوەی لە ساردی شەو و گەرمای ڕۆژ بیپارێزێت.

ڕۆژێکیان ،پیاوەکە کەمێك لە دەوروبەری کۆختەکە دەسوڕایەوە تاوەکو خواردنەکەی پێ دەگات کە لەسەر ئاگر داینا بوو کە بەدار و تەختە کردبوویەوە، بەڵام کاتێك گەڕایەوە

سەرسام بوو کە ئاگرەکە هەموو دەوروو بەری گرتۆتەوە،بۆیە هاواری لێ بەرز بووە وە :

بۆچی ئەی خودایە؟....تەنانەت کۆختەکەش سووتا،من لەجیهان هیچم نەما و من لەو شوێنە زۆر نامۆم، و ئێستاش کۆختەکە دەسوتێ کەتێدادەنووم..

بۆچی ئەی خودایە ئەم هەموو دەردوو بەڵایە م تووش دەبێت؟!!

پیاوەکە بە زگی برسی و خەمباری یەوە خەوی لێ کەوت،بەڵام لە بەرەبەیان دا شتێکی سەیر و سەمەرە چاوەڕوانی دەکرد،کاتێ بینی کەشتی یەك لە دوورگەکە نزیك دەبێتەوە و بەلەمێکی بچووك دادەبەزێنێ بۆ ڕزگارکردنی.

بەڵام پیاوەکە کاتێك سەرکەوت بۆسەر ڕووی کەشتیەکە پرسیاری کرد کە چۆن شوێنی ئەویان دۆزیوەتەوە،وەڵامیان دایەوە : ((دوکەڵێکمان بینی،زانیمان کەسێك هەیە داوای فریاکەوتن دەکات!!!)).

پاکی و بێگەردی بۆ ئەو خوایەی هەموو کار و بارەکان بەڕێوەدەبات بێ ئەوەی هەستی پێ بکەین و پێی بزانین...

پەند و ئامۆژگاری ئەم چیرۆکە

* ئەگەر باروو دۆخت خراپ بوو هیچ مەترسە...

تەنها متمانەت هەبێ کە خوای گەورە بەبێ حیکمەت هیچ شتێکت بەسەر ناهێنێ و گومانی باشی پێ بە.

بۆیە کاتێك کۆختەکەت دەسوتێ... بزانە خوای گەورە هەوڵ دەدات ڕزگاری بکات...بەهەر هۆکارێك کە بۆی هەڵدەبژێرێ و بەڵام... بەئارام و خۆڕاگر بە...ئارام بگرە....ئارام بگرە.....

ماسی

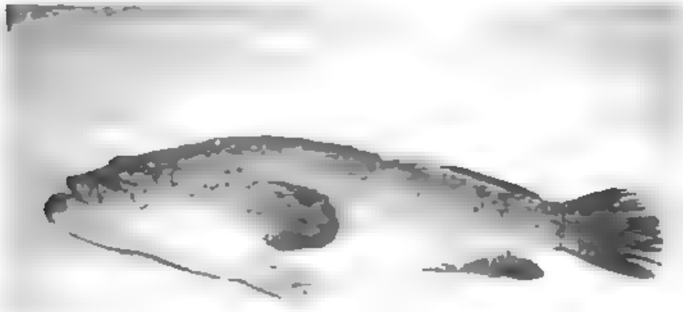

پیاوێکی سەرمایەدارو خاوەنکاری ئەمریکی لەکۆتاییەکانی تەمەنیدا لەبەردەمماڵە زستانییە تایبەتەکەیدا کەلەسەر یەکێك لەڕووبارەکانی مەکسیك بوو دانیشتبوو، وایدەزانی لەبەهەشتدا دانیشتووە، هەستی بەخۆشیەکی کەموێنە دەکردبەهۆی هەڵمژینی هەوایەکی پاك و دیمەنە دڵڕفێن و سەرنجڕاکێشەکانی، لەکاتی سەرنجدانیدا چاوی کەوتە سەر ماسیگرێکی ئاسایی لەکەناری ڕووبارەکەدا. سەیری حاڵی ماسیگرەکەیدەکرد، بەلەمەکەی و کەلوپەلی ماسیگرتنەکەی زۆر سادەو سەرەتایی بوون، چەند ماسیەکیشی ڕاوکرد بوون.

پیاوەسەرمایەدارەکە بانگیکرد بۆ ئەوەی بڕێك ماسی لێبکڕێت و لەگەڵیشی کەوتە ئاخاوتن، دوای کڕینی ماسیەکان لێی پرسی، چەندێك کاتت پێویستە بۆ ئەوەی ئەوبڕە ماسیە ڕاوبکەیت؟

ماسیگرەکە وەڵامیدایەوە: کاتێکی زۆری ناوێت سنیور.

دووبارە لێی پرسیەوە: بۆ کاتێکی زیاتر خەریکی ڕاوکردن نابیت تاوەکو ماسی زیاتر بگری؟

وەڵامیدایەوە: سنیور ئەوەی ڕاومکردووە بەشی خۆم و خێزانەکەم دەکات!

پیاوەسەرمایەدارەکە ئەمریکییەکە پرسیاری لێکرد: ئەی کاتەکانی تـرت بەچـییەوە سـەرقاڵ دەبیت؟

ماسیگرە سادەکە وەڵامیدایەوە: کاتی پێویـست دەخەوم ، کاتێکی کەم راو دەکەم ، یاری لەگەڵ منداڵەکانم دەکەم، لەگەڵ خێزانەکـەم نیوەڕۆخـەو دەکـەم و هەنـدێك کـاتی لەگـەڵ بەسەردەبەم، شەوانە لەگەڵ هاورێکانم لەناو گوندەکەماندا پیاسەدەکەم، بەیەکەوە دادەنیشین و دەمەتەقێ دەکەین، بەدەر لەکارەکەم کاتی بەتاڵم نییە سەنیور.

پیاوە سـەرمایەدارەکە سـەری لەگێـژەوە هـات بەقـسەپڕ لەگاڵتەجاڕیـەکانی راوچـییە مەکسیکیە سادەکە، دیسان پێـی گـووت: هاورێکـەم مـن ئامۆژگاریـەکی زۆربەسـوودت دەکەم، من پیاوێکی خاوەنکاری سەرمایەداری ئەمریکیمو ئەمەش ئامۆژگاریەکەمە:

-یەکەم: پێویستە کاتێکی زیاتر تەرخانبکەی بۆ راوکردن"بۆ ئەوەی زیاتر راوبکەی.

-دووەم: دوای ئەوەی دۆخی مادیت باشتربوو بەلەمێکی گـەورەترو نـوێتر لـەم بەلەمـەی ئێستات بکڕە.

-سێیەم: دوای ئەوەی قازانجت زیاتربکرد چەند بەلەمێکی راوکردن بکڕە.

-چـوارەم: دوای تێپـەربوونی ماوەیـەك دەبـی بـەخاوەنی کەشـتیگەلێکی گـەورەی راوکردن،لەبری ئـەوەی کـاتێکی زیـاتر بەسـەربەری لـەوەی راسـتەوخۆ ماسـی بەخـەڵك بفرۆشی، بەئاسوودەیی ماسی بۆ فرۆشیاران دابین دەکەیت.

-لەکۆتاییشدا: دوای ئەو هەمرو سـەرکەوتنە بەئاسـانی دەتـوانی کارگەیـەکی لـەقوتوونان دابمـەزرێنی و دەسـت بەسـەر بەرهـەمهێنانی ماسـی و بـڕی دابەشـکراوەدا بگریـت، بـەم سەرکەوتنەش لەجیاتی ژیان و مانـەوە لەگونـدێکی بـچکۆلەدا لەشـاری (مەکـسیکۆسیتی) پایەتەخت بژی و دواتر بـچی لەئـەمریکا بـژیت، ئـاوا دەتـوانی ببـی بـەملیۆنێرێکی گـەورە کەبیەینجە ئاماژەت بۆ بکەن!

کێ فرمێسکی چاوەکانت لێ دەکڕێت؟؟؟؟

فەرقەدی سەبَخی دەڵێت: بیستوومانەو بینیومانە کە هەموو کار و کردەوەیەك کێشان و پێوانێکی تایبەتی هەیە، تەنها فرمێسکێك نەبێت کە لە چاوەکانی بەندەیەك دێتە خوار لەترسی پەروەردگاری، کەئەمەیان نە کێشان و نەگەورەیی دیاری کراوە،کە بەو فرمێسکانە چەندان بلێسەی ئاگری پێدادەمرکێنەوە..!

ئایا گەورەیی ئەو فرمێسکانە نابین کە هەڵی دەوەرێنی، کاتێك یادی خودا دەکەیت؟ یان لێی دەپاڕێیتەوە، لەشەوێکی بێدەنگ و تەنگوستەچاودا؟؟؟؟!

بچۆ بازاڕ و فرمێسکەکانی خۆت بخەڕوو بۆ خەڵکی، ئایا کەسێك لەو فرمێسکانەت لێدەکڕێت؟؟؟

ئەوە ئەو فرمێسکانەن کە لە ڕۆژی دوایدا دەریایەك لەئاگردادەمرکێنەوە، ئەم فرمێسکانە لە لای خەڵکی هیچ بەهایەکیان نیە، بەڵام لای پەروەردگارزۆر گەورەو بەنرخن !!!!

ئایا نەت بیستوە کە پێغەمبەری سەروەرمان (درودی خوای لەسەر بێت) دەفەرموێت

((دوو چاو لە ڕۆژی دواییدا ئاگری دۆزەخ نایان سوتێنێت: چاوانێك کەلە ترسی خودا گریابێت , چاوانێکیش کەلە پێناوی خودادا پاسەوانی بکەن)).

ئایا ڕۆژێك گریاویت بۆ حۆشەویستی بە دیهێنەرەکەت؟؟

ئایا ڕۆژێك گریاوی لە ئامەزرۆیی بۆ دیداری ئەو ؟؟

ئایا ڕۆژێك گریاوی لە سوپاسگوزاری بۆ بەخشینەکانی ئەو؟؟

ئایا ڕۆژێك گریاوی لەترسی ئەو؟؟

ئایا ڕۆژێك گریاوی لە پێناوی ئەو؟؟

ئەگە وات نەکردووە برای شیرینم ، خوشکی بەڕێزم، ئەوا تام و چێژێکی وات لەدەست داوە کە هەر گیز تام و چێژی وات نەبینیوە، بۆ ئەمەش پرسیار لە ئەزموناران بکە و لە داناپانی مەکە.

(عەتای سەلەمی) یەکێك بوو لەو کەسانەی کەزۆر دەگریا لەترسی خودا، جارێکیان لێیان پرسی: ئایا بۆچی ئاوا زۆر دەگریت؟

(عەتای سەلەمی) ووتی: بۆچی نەگریم پەتی مردن لە گەردەنم دایە و، گۆڕ جێگامە و، هەڵوێستەکانم و نەیارەکانی چواردەوورم دەڵێن: یان بۆ بەهەشتە یان بۆ دۆزەخ؟؟

ئەگەر ڕێگاکانت لەبەردەم تەسك بوونەوە و، هەستت کرد کە ڕێگات وون کردووە، بەبیرت بێنەوە کە پەروەردگارت چاودێریت دەکات دەت بێنێت، هەروەها دێت بۆ لات بۆ ئەوەی لێت خۆش بێت؟؟؟

بۆ ئەوەی لە گوناهەکانت ببورێت، ئەگەرچی گونهەکانیشت گەیشتبێتە کەشکەڵانی ئاسمان...

هەروەك خودا گەورەو بەبەرەیی دەفەرموێت **(وإذا سألك عبادي عني فإني قريب أجيب دعوة الداع إذا دعان)**

پیرەژن و پاشا

پیرەژنێك چوو بۆ لای پاشا بۆ شكات كردن لەسەربازەكانی بە هۆی دزینی ئاژەڵەكانی كاتێك خەوی لێ كەوتبوو،

پاشا پێی ووت: پێوویست بوو ئاگاداری ئاژەڵەكانت بوای و نە خەوت بووای؟؟؟

پیرە ژنەكە وەڵامی پاشای دایەوە. جەنابی پاشا وام زانی جەنابتان بەخەبەرن و ئاگاتان لە ئێمەیە، بۆیە بەئارامی و دڵ نەوایی لێی خەوتم!!

سەرچاوەکان

-سەرجەم بابەتەکان لە ئەنتەرنێت وەرگیراون.

-پێگەی دکتۆر عمرو خالد.

-پێگەی صبا عنج کام.

-پێگەی زانکۆی قەتەر.

-پێگەی قصص وعبر.

-پێگەی اسرار نیوز

-پێگەی شکوماکو.

-پێگەی مدونە التعلیم.

-پێگەی الخلیج.

-پێگەی دامەزارەوە النور.

پێرستی چیرۆکەکان

زانستی دەروون ناسی یەکێکە لەو زانستە نوێیانەی بۆتە خولیای ئینسان

لەسەرتاسەری دوونیا برەوو ڕەواجی پەیدا کردووە چەکێکی مەدەنیانەی

پێشکەو تووە

نوسەری ئەو کتێبەش مامۆستایەکی پسپۆڕ و کارامەو بە ئەزموونە

چەند چیرۆکێکی لە ژیانی ئەزموون کراوی خۆی

لەبواری سەرکەوتن و وورە بەرنەدان ، بۆتۆی خوێنەر کۆ کردۆتەوە

(کتێبخانەی جودی)

قەڵادزێ_تەنیشت بانکی قەڵادزێ